

ΑΡΑ VIE
Α ΕΥΑΓΓΕΛΙΕΙ

Părintele Calistrat

Apa vie a Evangheliei

© ED
EVANGHELIA

Părintele Calistrat

Apa vie a Evangheliei

Volum îngrijit de
Părintele Șenutie Paul Daniel

Editura EVANGHELISMOS
București, 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CALISTRAT

Apa vie a Evangheliei / Părintele Calistrat; vol. îngrijit de Părintele
Șenutie Paul Daniel. - București : Evanghelismos, 2015
ISBN 978-606-8562-02-5

I. Șenutie, Paul Daniel (ed.)

Pâinea pământească și Pâinea Cerească

„Cât de bun este Dumnezeu cu Israel, cu cei drepti la inimă!“ (Ps. 72, 1) „Dați-le voi să mănânce!“ (Mt. 14, 16) „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“ (Mt. 4, 4). „Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi!“ (Mt. 6, 11) „A fost cunoscut de ei la frângerea pâinii“ (Lc. 24, 35). „Ochii lor erau ținuti ca să nu-L cunoască“ (Lc. 24, 16). „Luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat și, frângând, a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii, mulțimilor“ (Mt. 14, 19). „Aduceți-vă aminte, fraților, de osteneala și de truda noastră, lucrând zi și noapte, ca să nu fim povară nici unuia dintre voi“ (I Tes. 2, 9).

De la facerea lumii acesteia văzute și a tuturor celor din ea, fiecare viețuitoare în parte și toate laolaltă au avut

nevoie vitală de hrană pentru a putea supraviețui, iar oamenii s-au confruntat permanent cu această problemă. Dar, mai mult, nu în vremea petrecerii în Rai (acolo unde nu se punea nicidecum problema pâinii zilnice și a hranei pământești), ci mai ales de la căderea în păcatul neascultării și de la izgonirea din Eden. Cunună a creației întregi, omul avea binecuvântarea Creatorului său pentru a mânca din roadele Pomului Vieții – atâta timp cât s-a aflat într-o stare duhovnicească plină de har și de lumină, hrănindu-se cu o asemenea hrană nestricăcioasă și neprețuită, precum cea din toți pomii Raiului: „Din toți pomii din Rai poți să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci!” (Fac. 2, 16-17).

Gustarea cea de moarte aducătoare din rodul pomului cunoștinței binelui și răului reprezintă cumva tocmai începutul legăturii omului cu viața din afara Raiului, de când s-a văzut silit să cultive pământul pentru a-și agonisi hrana: „Spini și pălămidă îți va rodi el și te vei hrăni cu iarba câmpului! În sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta” (Fac. 3, 18-19). Insuflat de Duhul Sfânt, Psalmistul David, regele profet, adevărește: „Pâinea inima omului o întărește” (Ps. 103, 17). Ca o luare-aminte, Scriptura hotărăște: „Dacă cineva nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce” (II Tes. 3, 10). Iar pentru cei necredincioși, zice: „În zadar vă sculați dis-de-diminează, în zadar vă culcați târziu, voi, care mâncați pâinea durerii” (Ps. 126, 2) – adică munca altuia sau pâinea nemuncită: „Iată, plata lucrătorilor care au secerat țarinile voastre, pe care voi ați oprit-o, strigă; și strigătele secerătorilor au intrat în urechile Domnului Savaot” (Iac. 5, 4).

Cercetând adâncul înțelesurilor Scripturii, vom descoperi faptul că noțiunea de „pâine” cunoaște numeroase tâlcuri simbolice de taină. E de ajuns, pentru început, să cercetăm lucrarea aceasta minunată de rodire proprie pământului, pentru a ne da seama de mila și de puterea lui

Dumnezeu: „Toate cu înțelepciune le-ai făcut!“ (Ps. 103, 25). Porunca dată pământului de a rodi este o lege veșnică și neschimbată pentru hrănirea omenirii. Acest uriaș hambar viu al hârnicii Duhului lui Dumnezeu dă formă și gust materiei pentru a ne putea hrăni. Cine ar putea explica vreodată cum un bob de grâu, aruncat în pământ și putrezind acolo, ajunge să aducă roadă multă? Cum germeul dă viață noii plante, care, ca mugur, se hrănește din sămânța aceea, din bobul îmbibat cu apă, iar pământul devine mediul hrănitor al plantei care se va face spic? „Adevărat, adevărat zic vouă că, dacă grăunțele de grâu, când cade în pământ, nu va muri, rămâne singur; iar dacă va muri, aduce multă roadă“ (In. 12, 24). Și iarăși: „Lege le-a pus și nu o vor trece“ (Ps. 148, 6). A zis Dumnezeu: „Să dea pământul din sine verdeață: iarbă cu sămânță într-însa, după felul și asemănarea ei, și pomi roditori, care să dea rod cu sămânță în sine, după fel, pe pământ!“ (Fac. 1, 11). Ca o dovadă vie stă sămânța – mică și neînsemnată, aruncată și purtată de vânt, care devine împlinitoare și lucrătoare a poruncii divine: crește și rodește după felul ei.

Plecând de la această contemplare a măreției divine a lucrării de hrănire a întregii creații, Mântuitorul Hristos ne îndeamnă: „Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele?“ (Mt. 6, 26). Așadar: „Voi să nu căutați ce veți mânca sau ce veți bea și nu fiți îngrijorați. Căci toate acestea păgânii lumii le caută; dar Tatăl vostru știe că aveți nevoie de acestea; căutați mai întâi împărăția Lui. Și toate acestea se vor adăuga vouă“ (Lc. 12, 29-31). Oare câte guri nu erau de hrănit în vremea peregrinării prin pustiu a aceluia popor evreu numeros, cu toți ai săi, mari și mici, voinici și prunci, tineri și bătrâni, bărbați și femei? Iar deșertul Sinaiului, ca și cea mai mare parte a pământurilor Egiptului, nu prea avea cu ce să-i îdestuleze... Și totuși, Domnul Savaot a purtat grijă

de poporul Său: „Cu pâine cerească i-a săturat pe ei. Despicat-a piatră și au curs ape și au curs râuri în pământ fără de apă“ (Ps. 54, 39-40). A dat poporului „mană“, această hrană cerească fiind chiar un dar divin; era culeasă de oameni de pe pământul pe care cădea și mâncată întocmai ca o hrană caldă (aceea la care se gândește bietul om flămând – pâine caldă). Astfel și-a arătat Dumnezeu dragostea Sa de Creator plin de grijă părintească pentru poporul pe care Și l-a ales de moștenire Lui și pe care l-a ocârmuit prin pustie. În această mană cerească, descoperim simbolul Sfintei Pâini dumnezeiești, Euharistia Noului Legământ, după cuvântul Mântuitorului: „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci“ (In. 6, 51).

Cuvântul acesta, „pâine“, își păstrează întreg sensul său propriu și obișnuit (acela de „hrană“), dar, totodată, câștigă și un înțeles de „pâine“ a credinței, a nădejzii, a încrederii în Dumnezeu „Cel ce dă hrană la tot trupul“ (Ps. 135, 25). Iată că întâlnim astfel o distincție între pâinea „materială“ (ca hrană a trupului) și „pâinea cea vie“ (Viața-Hristos, hrana sufletului). În cărțile Vechiului Legământ ni se prezintă două mărturii aspre ale felului în care răspunde Dumnezeu preocupării excesive a omului pentru hrana trupului și nu pentru hrana sufletului. Ieșiți din pământul Egiptului și flămânzind în pustie, evreii au început să cârtească în chip hulitor față de Salvatorul lor, motivând că în țara faraonului aveau mâncare din destul, chiar dacă își petreceau viața în robie și în muncă silnică. Ce zice însă Solomon cel Înțelept? „Mai bună este o bucată de pâine uscată în pace decât o casă plină cu carne de jertfe, dar cu vrajbă“ (Sol. 17, 1). Când hrana trupului devine zid între om și Dumnezeu, iar credința și nădejdea nu mai lucrează, atunci omul își consumă hrana într-un păcat. Se face rob al trupului, adică al poftelor și al nesațiului: „Bogații au sărăcit și au flămânzit“ (Ps. 33, 10). Oricum, o astfel de răsplătire nu-i

concludentă față de mâhnirea pe care i-o provoacă lui Dumnezeu nerecunoștința și nerăbdarea noastră în împrejurările mai grele ale vieții: „Deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umple de bunătați“ (Ps. 103, 29). Atunci când poporul cârtea că moare de foame, Domnul Dumnezeu i-a trimis păsări zburătoare spre mâncare: „A plouat peste ei ca pulberea cărnuri“ (Ps. 77, 31) „și i-a săturat pe ei“ (Ps. 54, 39). Dar când se credeau de acum mulțumiți și sătui, cu provizii suficiente, abia atunci Dumnezeu Și-a arătat mânia, asprimea și dreptatea: „Mâncarea le era încă în gura lor, când mânia lui Dumnezeu s-a ridicat peste ei și a ucis pe cei sătui ai lor“ (Ps. 77, 34-35). La fel, atunci când, după ce i-a hrănit cu mană în pustie (ei tot neavând încredere în El), au început să adune provizii mai mult decât era nevoie, Dumnezeu S-a supărat și a oprit darul ceresc, iar tot ce a fost adunat în plus nu a mai putut fi consumat.

Din astfel de întâmplări reiese limpede că ceea ce dorește Dumnezeu de la oameni este cu totul altceva decât ceea ce dorim noi, oamenii, de la El. Zis-a Domnul: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți“ (Fac. 1, 28). Dar oare ce poate să însemne această putere de a stăpâni pământul?... Oricum, cu totul altceva decât ceea ce cred oamenii că înseamnă. Ascultând cântările liturgice de laudă ale Bisericii, vom auzi zilnic intonându-se versetul: „Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul“ (Mt. 5, 5). Cu alte cuvinte, în nici un caz nu-l fac pe om stăpân sau proprietar peste pământ documentele juridice, așa cum cred oamenii necredincioși! Auzi ce zice Scriptura: „Al Domnului este pământul și plinirea lui“ (Ps. 23, 1). Iar omului îi zice cu ton ironic, dar părintesc: „Pământ ești și în pământ te vei întoarce“ (Fac. 3, 19), „În sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care ești luat“ (Fac. 3, 19). Iată pământul moștenit, fericirea Raiului pierdut – regăsit încă din primele veacuri creștine de cei dintâi asceți, nevoitori și luptători pentru mântuire:

tocmai în nesfârșitul pustuirilor egiptene, palestinienne, ale Siriei și Ierusalimului! Căci de atunci cântă Biserica: „Înflorit-a pustia ca și crinul!”

Iată deci cum ar trebui să fim stăpânii pământului! Nu chinuindu-l cu garduri și cu ziduri, cu titluri de proprietate și legi făcute de mâini omenești, ci sfințindu-l cu faptele și cu viețuirea noastră: „Omul sfințește locul!”. Doar așa se va preface „pustiul în iezer de ape, iar pământul cel fără de apă în izvoare de ape” (Ps. 106, 35), așa cum au reușit să facă acești asceți, mari trăitori ai unirii cu Hristos în viața lor pământească, redobândind starea adamică, uneori fiind hrăniți de către sfinții îngeri, iar alteori hambarele mănăstirilor lor umplându-li-se în chip minunat cu grâu și cu merinde, în urma rugăciunilor lor curate! Nenumărate sunt astfel de exemple în Viețile Sfinților – de la Antonie cel Mare și Pahomie cel Mare până la Teodosie cel Mare și Eftimie cel Mare sau Maria Egipteanca, ori tot atâția nenumărați pustnici care trăiau vreme îndelungată, ani de zile, doar cu câte o traistă de pesmeți, fără a mai simți nimic altceva decât foamea și setea de Dumnezeu. Căci dorul de Hristos a luat locul nesațiului gurii și al pântecelui! De un asemenea har face pomenire Sfânta Biserică în „Rugăciunea de binecuvântare a colivei”: „Doamne, Care pe cei trei tineri și pe Daniil în Babilon, fiind hrăniți cu verdețuri, i-ai arătat mai frumoși decât i-ai arătat pe cei hrăniți cu multe desfătări...”. Tocmai pentru a înfiera alergarea după hrana trupului în mod nesocotit, cântă Psalmistul: „Iar cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele” (Ps. 33, 10).

Și astfel a ajuns omenirea din stăpână a pământului slugă a pământului și roabă a nesăturării pântecelui. De-a lungul vremii s-a intervenit prin tot felul de metode științifice pentru ca pământul să fie obligat să-i dea omului ce și cât îi cere: recolte bogate, munți de pâine, de grâne și de roade. La toate acestea însă, Dumnezeu, văzând ce face omul cu pământul, „l-a lăsat la mâna sfatului său” (Sir. 15, 14); și astfel,

„Cel ce locuiește în ceruri va râde de dânsii“ (Ps. 2, 4): a luat harul bucatelor! Acestea nu mai dau săturare, așa cum s-a întâmplat cu mulțimile din pustie la înmulțirea pâinilor. Din „cinci pâini și doi pești“ (Mt. 14, 17) au mâncat „ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii“ (Mt. 14, 21), iar la urmă „au strâns rămășițele de fărâmituri: douăsprezece coșuri pline“ (Mt. 14, 20). Iar noi, astăzi, mâncăm mai mult de douăsprezece coșuri de pâini și pești doar pentru ca la urmă să culegem trupuri bolnave, contaminate chimic, pline de boli digestive cronice și afectate iremediabil de obezitate și de multe alte maladii incurabile: tot atâția oameni nefericiți, ajunși robi pântecelui și pământului...

Iar pentru păcatele lăcomiei omenеști, până și pământului i-a dat Dumnezeu boli și dăunători de tot felul, și multe alte pedepse care l-au sălbăticit atât ca răspuns la acțiunile omului asupra lui, cât și în sine, ca natură – prin alunecări de teren, secete și inundații, molime și uscăciune, încât „spini și pălămidă“ (Fac. 3, 18) au ajuns să fie podoaba frumuseții lui! Atunci când Solomon Îl iubea pe Dumnezeu și prețuia Înțelepciunea Lui, în toată fala și mândria lui regală, totuși, Dumnezeu îl compara pe strălucitul rege pământesc cu iarba pământului: „Nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca vreunul dintre crini!“ (Lc. 12, 27). Iată câtă frumusețe a legăturii dintre stăpânul credincios și întinderea stăpânirii sale – împărăția câmpului plină de ierburi moi și flori frumos mirositoare (precum în Raiul cel pierdut), ne descoperă aceste cuvinte ale Mântuitorului!

Pentru a pune un hotar definitiv abuzului de încredințare a omului pe seama nădejzii în hrana cea trecătoare și stricăcioasă (adică în pâine mai mult decât în Dumnezeu), în Carantania, pe Muntele Ispitirii, Hristos i-a răspuns diavolului: „Nu numai cu pâine va trăi omul“ (Mt. 4, 4), deși acesta nu-i ceruse decât un lucru mic – o hrană nemuncită, necinstită, nemeritată. Era desigur un mod al lui, diavolesc, de a-L ironiza pe Dumnezeu: „Zi ca pietrele acestea să se

facă pâini!“ (Mt. 4, 3); ca și cum ai cere unui om: „Zi pâinilor să se facă pietre!“ (ca o invitație la îmbuibare). Așadar, o încercare prin care satana a dorit să-L persifleze pe Fiul lui Dumnezeu, necunoscându-I însă lucrarea și neștiindu-I nici puterea: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini!“ (Mt. 4, 3). Răspunsul lui Iisus a fost unul cu adevărat deplin Dumnezeiesc, fără ca satana măcar să priceapă ce cuvinte se rosteau în auzul lui și care era puterea lor ce avea să-i provoace scârbă și neputință în toată lucrarea lui demonică înveșnicită în rău și în lupta de a chinui neamul omenesc. Hristos îi zice: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“ (Mt. 4, 4). Aceasta este, de fapt, rădăcina Euharistiei înseși, ce avea să se răspândească apoi pe fața întregului pământ. Iar cele „cinci pâini și cei doi pești“ (Mt. 14, 17) sunt primul simbol euharistic și cea dintâi adevărată că numai Dumnezeu poate binecuvânta, sfinți și hrăni toată făptura: „A fost cunoscut de ei la frângerea pâinii“ (Lc. 24, 35). Ori de câte ori diavolul va voi să piardă un suflet, pocăința aceluia și mâncarea din pâinea cea vie îl vor salva și îl vor izbăvi, unindu-l cu Hristos: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică“ (In. 6, 54) și „la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață“ (In. 6, 24). „Eu sunt Pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer! Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci“ (In. 6, 51). Pe batjocoritorul diavol însă, îl umilise deja credința de diamant a slugii Stăpânului, Cinstitul Prooroc Ioan Botezătorul, Întemernicitorul Domnului, atunci când la râul Iordan striga cu putere: „Dumnezeu poate și din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam!“ (Mt. 3, 9), vestindu-i astfel ispititorului de mai înainte răspunsul Creatorului la ispitirea de a-I cere pâine din piatră: prin Cruce, Domnul avea să-i dea în schimb replica prefacerii pescarilor în Apostoli și a păgânilor în mucenici, prin har și binecuvântare și prin

mâncarea din „pâinea cea vie” – mulțime nenumărată de dreptcredincioși temători de Dumnezeu!

Conflictul acesta dintre pâinea colhoznică și Pâinea euharistică se vede și astăzi, în vremea noastră, așa precum s-a și văzut mereu în trecut pe pământ. Dar robii Domnului întotdeauna vor străluci pe bolta Bisericii și vor sta mărturie vie că se cuvine să „căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui – și toate celelalte se vor adăuga vouă!” (Mt. 6, 33). Zis-a Hristos: „Cine nu adună cu Mine risipește” (Mt. 12, 30). Să avem grijă ca în țarina Mântuitorului grâul semănat de El să aducă boabă multă și roadă pe măsură: „Una o sută, alta șazeci, alta treizeci” (Mt. 13, 8). Cuvântul Sfintei Evanghelii este pâine și hrană pentru suflet. Grijă vieții este o necesitate firească și biologică, dar grija de suflet și pâinea cea vie este o datorie supremă, sacră și veșnică. A-I pretinde lui Dumnezeu servicii de brutar sau de agronom ne e specific doar nouă, celor ce raportăm credința exclusiv la umplerea cămărilor și a hambarelor. Mântuitorul Iisus Hristos ne-a vestit mai dinainte că în vremurile de pe urmă lumea se va deda la lucruri netrebnice și stricăcioase, uitând de cuvântul Scripturii și de veșnicia vieții celei viitoare: „Știu faptele tale; că nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă ești căldicel – nici fierbinte, nici rece – am să te vărs din gura Mea” (Apoc. 3, 15). „Fiindcă tu zici: Sunt bogat și m-am îmbogățit și de nimic nu am nevoie – și nu știi că tu ești cel ticălos și vrednic de plâns, și sărac, și orb, și gol!” (Apoc. 13, 17).

Pentru aceasta e nevoie ca de când suntem încă vrednici la minte și la trup, în stare și în putere, să căutăm o dreaptă cumpănire între strădaniile pentru cele două pâini ale lumii. Timpul câștigării pâinii celei pentru trup să nu fie mai lung și mai prețios decât timpul pe care ar trebui să-l acordăm Pâinii celei duhovnicești, Sfintei Euharistii: „Luați, mâncați, acesta este trupul Meu” (Mt. 26, 26) „care se frânge pentru voi

spre iertarea păcatelor“ (*Liturghier*). Iar un alt lucru pe care îl va cântări Hristos în cumpăna Tronului Înfricoșătoarei Judecăți privește cele două pâini (puse în balanța dreptății dumnezeiești), care trebuie să fie de o măsură: hrana pentru trup și rugăciunea pentru suflet. În caz contrar, se va cântări mila noastră creștină la pâinea zilnică a trupului: dacă am hrănit pe sărman, pe văduvă și pe orfan, pe sărac și pe flămând, pentru că „jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi!“ (Ps. 50, 18). Poate te-ai rugat mai puțin; dar, iată, ai miluit mai mult – și atunci greutatea pâinii pământești atârână la Pâinea Vieții, și atunci nu vei mai auzi: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?“ (Lc. 12, 20), așa cum pățesc de obicei cei ce cugetă întru sine, precum bogatul din Evanghelie: „Voi strica jitnițele mele și mai mari le voi zidi“ (Lc. 12, 18) și „voi zice sufletului meu: «Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!»“ (Lc. 12, 19). Să nu uităm nici de bogatul cel nemilostiv: „Era un om bogat, care se îmbrăca în porfiră și în vison“ (Lc. 16, 19), „iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porții lui, plin de bube, poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului“ (Lc. 16, 20-21). Și nici de neizbânda strădaniei de autoîndreptățire a celor dați de-a stânga Dreptului Judecător: „Doamne, când Te-am văzut noi flămând sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță și nu Ți-am slujit?!“ (Mt. 25, 44) – „Întrucât nu ați făcut unuia dintre aceștia prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut!“ (Mt. 25, 45)

Grija vieții m-a scos din Rai! „Rogu-te, dar, părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin!“ (Lc. 16, 27-28); iar Patriarhul Avraam răspunde: „Au pe Moise și pe prooroci; să asculte de ei!“ (Lc. 16, 29). Pentru că, „dacă nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți“ (Lc. 16, 31).

Iată, aşadar, în câteva rânduri de inspiraţie biblică şi patristică, înfăţişată balanţa vieţuirii între cele două pâini – cea omenească (hrană pentru trup), şi cea dumnezeiască, euharistică (hrană pentru suflet). Să avem permanent grijă ca hrana noastră zilnică între ogor şi altar să fie îngrădită cu harul lui Dumnezeu, aşa precum a fost averea Dreptului Iov: „Oare degeaba se teme Iov de Dumnezeu? N-ai făcut Tu gard în jurul lui şi în jurul casei lui, şi în jurul a tot ce este al lui, în toate părţile şi ai binecuvântat lucrul mâinilor lui, şi turmele lui au umplut pământul?” (Iov 1, 9). Dar Dumnezeu a îngăduit ca diavolul să-l încerce pe Iov, ruşinându-l astfel pe ispititor. Întrucât s-a dovedit că, atât bogat, cât şi sărac, Iov nu s-a răzvrătit niciodată împotriva Domnului Dumnezeu; ci doar a zis: „Gol am ieşit din pântelele mamei mele şi gol mă voi întoarce în pământ! Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!” (Iov 1, 21). Iar Psalmistul, cântând mila şi bunătatea, exclamă: „Dreptul se îndură şi dă” (Ps. 36, 21), dar „n-am văzut pe cel drept părăsit, nici seminţia lui cerşind pâine!” (Ps. 36, 25). A milui pe sărac şi a hrăni pe sărman înseamnă de fapt să fii darnic tot cu Dumnezeu: „Cine pe sărac ajută pe Dumnezeu împrumută!”. „Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viaţa lumii este trupul Meu!” (In. 6, 51), pentru că „Eu am venit ca lumea viaţă să aibă – şi din belşug să aibă!” (In. 10, 10)

De aceea, precum Hristos a hrănit mulţimile de oameni în pustie, această purtare de grijă revine astăzi, prin apostoli, părinţilor ierarhi şi preoţilor Bisericii (în ceea ce priveşte hrănirea cu Pâinea cea Vie, Sfânta Euharistie), dar şi tuturor creştinilor, fii ai Bisericii lui Hristos – mai ales în ceea ce priveşte hrănirea celor săraci cu pâinea „cea de toate zilele” (Iac. 2, 15).

Marea vieții și furtunile ispitelor

„Marea vieții văzându-o înălțându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alergând, strig către Tine: «Scoate din stricăciune viața mea, mult-Milostive»“ (Catavasie). „Iar corabia era acum la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă“ (Mt. 14, 24). „Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare“ (Mt. 14, 25). „Îndrăzniți! Eu sunt; nu vă temeți!“ (Mt. 14, 27). „Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus“ (Mt. 14, 29). „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?“ (Mt. 14, 31). „Iar cei din corabie I s-au închinat, zicând: Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu“ (Mt. 14, 33).

Miezul cel mai adânc al tainei mânturii neamului omenesc este legătura dintre Dumnezeu și om, realizată prin Întruparea lui Iisus, prin moartea și învierea Lui: „Eu am venit ca lumea viață să aibă și din belșug să aibă“ (In. 10, 10).

Pentru mintea omenească, Taina întrupării Fiului lui Dumnezeu din Fecioară rămâne de nepătruns; taina rămâne în veci taină! Rod al iubirii dumnezeiești, întruparea nu este nicidecum rezultatul căderii adamice. Nu este alternativa lui Dumnezeu la imperfecțiunea omenească, ci este darul iubirii Lui supreme față de lucrul mâinilor Sale: „Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit“ (Ps. 118, 73), „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat“ (In. 3, 16) la moarte, „și încă moarte pe Cruce“ (Filip. 2, 8). Venirea Fiului lui Dumnezeu pe pământ a fost atât deșertare, cât și dar. Deșertare, ca împlinire a umanului (căci a luat chip de om – „S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om“), și dar, ca Dumnezeu („Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat“).

Controversa iscată în jurul persoanei lui Iisus la vremea venirii Lui pe pământ, lipsa de înțelegere a Tainei „cele din veac ascunse și de îngeri neștiute“ (nașterea din Fecioară, zămisirea de la Duhul Sfânt, fecioria înainte de naștere, Fecioria în timpul nașterii și fecioria de după naștere a Mariei din Nazaretul Galileei) a bulversat întregul eșafodaj de gândire al contemporanilor: „Au nu este Acesta teslarul, fiul Mariei și fratele lui Iacov și al lui Iosif, și al lui Iuda, și al lui Simon? Și nu sunt, oare, surorile Lui aici, la noi? Și se smin-teau întru El“ (Mc. 6, 3). Dar Sfântul și Dreptul Simeon cel Bătrân mai dinainte vestise: „Iată, Acesta este pus spre cădere și spre ridicarea multora din Israel și ca un semn care va stârni împotriviri“ (Lc. 2, 34). Va rămâne, adică, piatră de poticnire între două lumi: cea a îngerilor (prin cutremurătoarea cădere a lui Lucifer, cel ce se dorea a fi Dumnezeu dintr-un narcisism personal – „Sui-mă-voi deasupra norilor și asemenea cu Cel Preaînalt voi fi“ – Is. 14, 14) și cea a oamenilor, prin căderea lui Adam la sugestia diavolului, insinuată prin așa-zise „tâlcuiri“ subversive: „Veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul“ (Fac. 3, 5). Iar căderea a ajuns până la ieșirea din Rai și izgonirea de la fața lui Dumnezeu: „L-a scos

Domnul Dumnezeu din grădina cea din Eden, ca să lucreze pământul din care fusese luat“ (Fac. 3, 23). „Apoi a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam și femeii lui îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat“ (Fac. 3, 21).

Ceea ce este relevant este tocmai faptul că mersul lui Iisus pe apă ca pe uscat (pomenit în pericopa evanghelică numită a „umblării pe mare“ – „a venit la ei Iisus, umblând pe mare“ – Mt. 14, 25) este în deplină concordanță cu lucrarea lui Dumnezeu de la facerea lumii: „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor“ (Fac. 1, 2). Scopul era unul de veghere asupra materiei spre a o ține curată, virgină, neîntinată – întrucât din pântecul ei trebuia să fie plăsmuit omul: „Luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie“ (Fac. 2, 7). Duhul Sfânt dă viață – iar viața lumii este Iisus: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața“ (In. 14, 6), „Eu sunt Lumina lumii“ (In. 8, 12), „Întru El era viață și viața era lumina oamenilor“ (In. 1, 4). Umblarea pe apă ca pe uscat descoperă puterea dumnezeiască a Omului Iisus, Care vine pentru a săvârși și împlini porunca Tatălui: „Căci cele ce face Tatăl, acestea le face și Fiul întocmai“ (In. 5, 19).

Egalitatea între ipostasurile Sfintei Treimi transpare tocmai din împreună-lucrarea și nedespărțirea lor. Persoanele Sfintei Treimi lucrează pururea ca un întreg – unite și neamestecate, niciodată separat vreuna de celelalte două. Iordanul și Taborul sunt locuri ale Teofaniei. Acolo S-a revelat deplin lumii Treimea cea de o ființă. Prezența Fiului, vederea Duhului Sfânt „ca un porumbel“ (Mt. 3, 16), respectiv „un nor luminos“ (Mt. 17, 5), și glasul Tatălui sunt mărturie veșnică a Sfintei Treimi în toată plinătatea revelației, pe măsura priceperii umanității: „Se zicea de unii că Ilie s-a arătat, iar de alții, că un prooroc dintre cei vechi a înviat“ (Lc. 9, 8). Sfântul Ioan Botezătorul, ultimul prooroc al Vechiului Legământ și inelul de legătură cu cel Nou, a zis: „Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: «Peste Care

vei vedea Duhul coborându-Se și rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt»“ (In. 1, 33). De unde să-L cunoști pe Duhul Sfânt dacă nu ai nimic comun cu El? Fără nici o îndoială, Înaintemergătorul Domnului s-a aflat sub oblăduirea nemijlocită a Duhului Sfânt încă din pruncie, ba chiar încă din pântecul maicii sale: „Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt și cu glas mare a strigat și a zis: [...] «De unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?»“ (Lc. 1, 41-43). Iată, așadar, cum pruncul Sfintei Elisabeta L-a simțit pe Mielul lui Dumnezeu astfel încât „a săltat în pântecul ei“ (Lc. 1, 41), închinându-se Dumnezeului Celui viu. De altfel, Scriptura adevărește: „Încă din pântecul mamei sale se va umple de Duhul Sfânt“ (Lc. 1, 15).

De-a lungul istoriei, valurile lumii acesteia s-au învolutat de nenumărate ori – prin lupte și războaie, prin silnicii și nedreptăți, prin prigoniri și încercări care au avut ca scop mai ales distrugerea creștinismului și ștergerea pomnirii numelui lui Iisus dintre neamuri: „Răstignește-L! Răstignește-L!“ (In. 19, 6), „Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri!“ (Mt. 27, 25). De două mii de ani încoace, Iisus sălășluiește real (deși în chip nevăzut pentru ochii trupești) și simbolic (sub chipul Pâinii și al Vinului) în lăuntru tainic al sfintelor Lui altare, pe Sfânta Masă, în Sfântul Potir: „Casa Mea casă de rugăciune se va chema“ (Mt. 21, 13) – adică „Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică“ (Simbolul Credinței), „stâlp și temelie a adevărului“ (I Tim. 3, 15). Iisus adastă deasupra lumii întregi prin Înălțarea Lui cu trupul la cer, acolo de unde veghează „de-a dreapta Tatălui“ la mântuirea noastră.

„Iisus a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui pe țarmul celălalt“ (Mt. 14, 22). Interpretarea spirituală a Sfintei Scripturi ne poate conduce la numeroase concluzii și învățăminte de căpătâi pentru mântuire. Prin apostoli, toți suntem îndemnați și chemați la botez și la mântuire: „Mergând, învățați toate neamurile,

botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Mt. 28, 19-20), dar: „Voi însă ședeți în cetate, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus” (Lc. 24, 49) – vestindu-le prin aceste cuvinte pogorârea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii sub chipul tainic al „limbilor ca de foc” (Fapte 2, 3). Desigur, putem înțelege și accepta faptul că nu întotdeauna „sila” înseamnă „a fi împins de la spate”. A te sili înseamnă a te strădui, a vrea foarte mult, a dori cu putere: „Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea” (Mt. 11, 12), precum și cântă Psalmistul: „Râvna casei Tale m-a mâncat” (Ps. 68, 11), și iarăși: „Fericiți sunt cei ce locuiesc în casa Ta; în vecii vecilor Te vor lăuda” (Ps. 83, 5). Silirea ucenicilor de a intra în corabie înseamnă de fapt graba din dorința sinceră de a alerga spre calea împărăției: „Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt ușa oilor” (In. 10, 7), „pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară” (In. 6, 37). Pe seama acestui fapt, a puterii Sfântului Botez și a lucrării Duhului Sfânt în creștinism, preluăm învățătura mântuitoare chiar din gura lui Hristos: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele” (In. 15, 5) – pentru că noi, mlădițele, ne altoim în Hristos, Vița cea veșnică, numai prin Duhul cel Sfânt. Și spune Sfânta Evanghelie: „Iar corabia era acum la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă” (Mt. 14, 24).

Valuri negre au trecut peste Biserica lui Hristos începând cu cele trei veacuri de persecuții, trecând prin secole de erezii și de iconoclastism și ajungând până la sectele modernității, ivite cu miile din rațiunea bolnavă a așa-zisilor „cunoscători de Dumnezeu”. Așa s-a fărâmițat lumea creștină în mii de „biserici” și „bisericuțe”, lepădând „Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică”: „Vă rătăciți neștiind Scripturile” (Mt. 22, 29) (pe astfel de povăzuitori numindu-i Hristos „călăuze oarbe” – Mt. 15, 14):

„Vai omului aceuia prin care vine sminteala!“ (Mt. 18, 17). Iar roadele credinței lor sunt consemnate de Sfântul Apostol Iuda: „Nori fără apă, purtați de vânturi, pomi tomnatici fără roade, de două ori uscați și dezrădăcinați, valuri sălbătice ale mării, care își spumegă rușinea lor, stele rătăcitoare, cărora întunericul întunericului li se păstrează în veșnicie“ (1, 12-13). Marele David mărturisește într-unul din psalmii săi: „Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El, de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr“ (Ps. 144, 18). La rândul său, marele Pavel arată că Moise însuși, conducătorul poporului evreu, a împlinit porunca Domnului atunci când a primit în pustie botez duhovnicesc și hrană duhovnicească de la singurul și adevăratul Dumnezeu. Toți cei ce urmau lui Moise au fost botezați în nor și mare, au mâncat aceeași mâncare și au băut aceeași băutură duhovnicească: „Și toți, întru Moise, au fost botezați în nor și în mare. Și toți au mâncat aceeași mâncare duhovnicească; și toți, aceeași băutură duhovnicească au băut, pentru că beau din piatra duhovnicească ce îi urma. Iar piatra era Hristos“ (I Cor. 10, 2-4). Așa și noi, cei de azi, mâncăm din Trupul lui Hristos și bem din Sângele Lui spre a ne împărtăși din Viața Lui: „Pa-harul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este, oare, împărtășirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtășirea cu trupul lui Hristos? Că o pâine, un trup, suntem cei mulți; căci toți ne împărtășim dintr-o pâine“ (I Cor. 10, 16-17).

Dezbinările valurilor eresurilor izbesc neîncetat corabia mântuirii, vrând să o sfărâme: „Nu este de mirare, deoarece însuși satana se prefăce în înger al luminii“ (II Cor. 11, 14) (iar ca luare-aminte pentru turma cea cuvântătoare cu privire la zilele din urmă, Mântuitorul spune: „Se vor scula hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor face semne și minuni, ca să ducă în rătăcire, de se poate, pe cei aleși“ – Mc. 13, 22). Iuțimea și urgia valurilor năpraznice au lovit în corabia lui Hristos până într-acolo încât au adus

cu ele lepădarea de Cruce, necredința și ateismul: „Zis-a cel nebun în inima sa: «Nu este Dumnezeu!»“ (Ps. 13, 1). Iar necredința zămislește false valori, lipsite total de harul Duhului Sfânt și de protecția lui Dumnezeu: „Am să te vărs din gura Mea“ (Apoc. 3, 16), „fiindcă tu zici: «Sunt bogat și m-am îmbogățit și de nimic nu am nevoie!» Și nu știi că tu ești cel ticălos și vrednic de plâns, și sărac, și orb, și gol!“ (Apoc. 3, 17). Umblarea lui Iisus pe marea vieții prin lume este singura nădejde de mântuire pentru oameni prin credință sănătoasă, puternică și prin dragoste sinceră față de Biserica lui Hristos – Corabia mântuirii noastre. Apa care încearcă pururea să năvălească pe puntea corăbiei, căutând mereu să înghită toată suflarea de la bord, este tocmai împotrivirea diavolului la mântuirea lumii, care bate război nevăzut cu ucenicii lui Hristos, crezând că poate să dezbine Biserica pentru ca să o destrame și să o distrugă (de altfel nu puțini sunt cei care, filozofi ai minții și ai limbii lor babilonice, afirmă că și Ortodoxia va dispărea cândva sau, în orice caz, va rămâne o religie uitată și învechită ca multe alte religii ale popoarelor lumii, un basm, o legendă, un mit sau o simplă tradiție). Cuvântul Mântuitorului însă răsună peste veacuri: „Voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui“ (Mt. 16, 18), iar pentru ucenicii și urmașii sinceri ai sfinților apostoli, pentru toți dreptmăritorii creștini zice: „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă împărăția“ (Lc. 12, 32).

În Biserica lui Hristos, la cârmă, stau Calea cea dreaptă și Adevărul – căci ele duc la Viață. Biserica nu cântărește puterea valorilor după număr și cantitate. Harul și harismele Duhului Sfânt sunt temelia, iar pavăza este credința: „Stați deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății, și încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii. În toate luați pavaza credinței, cu care veți putea să stingeți toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului. Luați și coiful mântuirii și

sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu“ (Efes. 6, 14-17). Când Petru a cerut să meargă pe mare – „Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă!“ (Mt. 14, 28), Iisus Hristos i-a îngăduit să o facă pentru simplitate, pentru râvnă și pentru credință: „El i-a zis: «Vino!»“ (Mt. 14, 29). Dar acum primește Petru cea dintâi lecție aspră cu privire la aprinderea spre râvnă cea fără chibzuială (care nu numai că nu te înalță, dar nici nu te susține fără smerenie și fără cunoaștere de sine, adică fără recunoașterea propriei nedesăvârșiri): vrea cu Hristos și vrea pe apă; începe (și vede că poate) să meargă pe apă, dar brusc își dă seama că nu și-a folosit rațiunea minții, ci doar credința inimii, căreia deodată nu-i mai vede sensul; drept care dă curs rațiunii care îl „trezește“: „Vai mie! Vânt puternic, valuri peste tot în jurul meu, pericol de înec! Ce mă fac oare?!“. Iată cum mintea Îl pierde pe Hristos din inimă, punându-și problema valurilor și a vântului! Așa apare controversa îndoielii și a necredinței: „Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat“ (Mt. 14, 30). Dacă bucuria și pacea sunt roadele Duhului Sfânt, nu-i clar pentru oricine că tulburarea e de la diavol? Sfântul Ioan Gură de Aur spune limpede că: „Sufletul tulburat este tronul diavolului“.

La fel și în vremea noastră, mulți descoperă frumusețea Ortodoxiei, mulți îi gustă și dulceața credinței, dar... mulți încep, puțini sfârșesc: „Mulți chemați, puțini aleși“ (Mt. 20, 16); și o altă mărturie: „Largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață“ (Mt. 7, 13-14). Mai ales în împrejurări grele și în ceasuri de cumpănă se poate auzi geamătul greu al lumii căzute și derutate, măcinate de ură, de răutate, de patimi potrivnice, de orgolii și păreri vanitoase, scâncind asemeni unui prunc neștiutor ținut în ghearele bolii: „Doamne, scapă-mă!“ (Mt. 14, 30), strigă Petru. „Doamne, ajută-mă!“ (Mt. 15, 25), strigă și canaaneanca. Atât unul, cât și cealaltă (precum și cele cinci fecioare „fără de minte“ – „Doamne, Doamne,

deschide-ne nouă!“ – Mt. 25, 11) reprezintă umanitatea în întregul ei. Ei sunt eroii sociali ai epocii lor, cei care vorbesc (în timpul lor istoric). Domnului Dumnezeu despre patimile și neputințele vremurilor și ale oamenilor. Desigur, răspunsul primit nu este unul și același pentru toți. Doar Hristos este Calea și Adevărul mai dinainte proorocite și rânduite: Întruparea, Pătimirea, Răstignirea, Moartea, Învierea și Înălțarea pentru „a noastră mântuire“ și viața cea veșnică: Trupul Său dat nouă ca să-L mâncăm „pentru ca lumea viață să aibă, și s-o aibă din belșug“ (In. 10, 10).

Pe deasupra tuturor talazurilor vieții ce se izbesc neconținut în corabia mănădată parcă doar de vânturi potrivnice (în ochii necredincioșilor, tot atâtea semne de naufragiu sigur), răsună blând glasul lui Hristos, ca răspuns la nimicnicia și mărunțimea cugetului lumii fără de Dumnezeu: „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?“ (Mt. 14, 31). Căci nici marele Moise oarecând (din pricina îndoielii) nu a putut gusta bucuria pământului făgăduinței decât doar văzându-l cu ochii. Petru, ucenicul și apostolul lui Iisus Hristos, ne adeverește prin pilda sa faptul că în momentul de cumpănă al primejdiei de a se îneca, a simțit mâna binefăcătoare și grabnic ajutătoare a lui Iisus venind în ajutorul neputinței sale: „Iisus, întinzând îndată mâna, l-a apucat“ (Mt. 14, 31). Mărturie stă faptul că după Înviere, îngerul le îndeamnă pe mironosițe să-l caute și pe Petru: „Dar mergeți și spuneți ucenicilor Lui și lui Petru că va merge în Galileea“ (Mc. 16, 7). Deci vestea cea bună a fost pentru toți aceeași: „Iisus i-a zis a treia oară: «Simone, fiul lui Iona, Mă iubești?» Petru s-a întristat, că i-a zis a treia oară: «Mă iubești?» și I-a zis: «Doamne, Tu știi toate. Tu știi că Te iubesc». Iisus i-a zis: «Paște oile Mele»“ (In. 21, 17).

Triumfând creștinismul asupra idolatriei păgânești, iar Biserica renăscând din martirajul prigonirilor, din toate încercările ideologice (ale ereziilor hristologice, ale pnevmatomahilor, ale iconoclaștilor, ba chiar și ale ateismului

comunist) și din toate bulversările istorice de orice fel (precum cotozirile păgâne de jaf și de distrugere a patrimoniului creștin de pretutindeni), Iisus a întins mâna spre lume și spre Biserica Sa, lăsându-ne nouă, celor de azi, o „Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură, ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană“ (Efes. 5, 27). Iar toți cei care au intrat și au rămas în corabia Bisericii Ortodoxe (cu tot cu episcopi, preoți și credincioși, cler și popor), după încercări și furtuni nenumărate, „I s-au închinat, zicând: «Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu!»“ (Mt. 14, 33). De două mii de ani toți aceștia strigă într-un glas că „este un Domn, o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate și prin toate și întru toți“ (Efes. 4, 5-6): „Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul“ (Simbolul Credinței), mărturisind într-un adevăr: „Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu“ (Mt. 14, 33), „Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis“ (In. 17, 3), „Eu sunt Lumina lumii“ (In. 8, 12), „n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea“ (In. 12, 47), „Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns să fie în capul unghiului. De la Domnul a fost aceasta și este lucru minunat în ochii noștri!“ (Ps. 117, 22), Hristos „este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel și ca un semn care va stârni împotriviri“ (Lc. 2, 34).

Lunaticul: ateul, necredinciosul și cel îndoielnic în fața vindecării

„Doamne, miluiește pe fiul meu că este lunatic și pătimește rău“ (Mt. 17, 15). „L-am dus la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece“ (Mt. 17, 16). „O, neam necredincios și îndărătnic!“ (Mt. 17, 17) „De ce noi n-am putut să-l scoatem?“ (Mt. 17, 19) „Pentru puțină voastră credință“ (Mt. 17, 20). „Acest neam de demoni nu iese decât numai cu rugăciune și cu post“ (Mt. 17, 21). „Prin pizma diavolului, moartea a intrat în lume și cei ce sunt de partea lui vor ajunge s-o cunoască“ (Sol. 2, 24).

Atunci când îi muștră pe demonii cuibăriți în ținutul gadarenilor, Mântuitorul Iisus Hristos le îngăduie ca, ieșind din om, să intre într-o turmă de porci care păștea în apropiere: „Toată turma s-a aruncat de pe țărnam în mare“ (Mt. 8, 32), semn sigur și limpede că diavolul nu dorește binele – nici pe al omului, nici măcar pe al făpturilor necuvântătoare. Adică

este mânat doar de invidie și de răutate față de Dumnezeu (Cel Care dintru început l-a creat, dar nu rău și întunecat, ci bun și luminos). Și aceasta pentru că nu-I prețuiește lucrarea și nu iubește ascultarea, ci doar nesupunerea și răzvrătirea.

Iată, de pildă, viclenia și îndrăzneala perfidă cu care se adresează omului („zidirea cea de mare preț“, cum îl numea părintele Arsenie Boca, și „cunună a creației“, după Sfântul Vasile cel Mare): „Șarpele a zis către femeie: «Nu, nu veți muri! Dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul»“ (Fac. 3, 4-5). În Carantania, pe Muntele Ispitirii, necunoscând adevărata identitate a lui Iisus (ca Fiul lui Dumnezeu), I se adresează cu aceste cuvinte: „Diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor. Și I-a zis Lui: «Acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie»“ (Mt. 4, 8-9). Și tot înaintea lui Iisus, în ținutul Gadarei, plin de o smerenie prefăcută, dar de fapt total fals în discuție și lucrare, strigă victimizat către Domnul: „Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?“ (Mt. 8, 29). Dădea, chipurile, semne de oboseală în răzvrătirea sa față de Dumnezeu, ca și cum ar fi dorit să-și dovedească supunerea și îmblânzirea. Numai că, odată ieșit din om, distruge cu o furie nebună până și cele mai elementare forme de viață necuvântătoare; în cazul de față, se răzbună pe niște animale, pe porci (o specie pentru consum alimentară pe scară largă în societatea umană). Efectiv împinge răutatea până la a dezechilibra economic întreg ținutul Gadarei, împingând în sărăcie și lipsuri pe păzitorii porcilor și pe locuitorii din zonă: „Văzându-L, L-au rugat să treacă din hotarele lor“ (Mt. 8, 34), ca dovadă că lucrarea diavolului, plină de răutate și de venin, este întâlnită în toate dimensiunile vieții sociale, atât pe plan material,

cât și spiritual, atât sufletește, cât și trupește, dar și rațional, mintal-inteligibil.

Cercetând pildele de răutate demonică pe care le consemnează Sfânta Scriptură, vom descoperi că cel dintâi dușman al omului (și care îl acaparează cel mai ușor) este lenea sau trândăvia. Lenea este acel păcat de moarte care îl desparte pe om de Dumnezeu: „Împărăția cerurilor se ia prin străduință și cei ce se silesc pun mâna pe ea“ (Mt. 11, 12). Trândăvia este plaga socială cea mai grea, care aduce cele mai mari pagube, formând mai multe categorii de păgubași: săraci leneși, săraci comozi, săraci vicleni. Cea mai mare formă de hulă a diavolului (și cel mai des întâlnită în lume) la adresa lui Dumnezeu este aceasta: dacă Dumnezeu este bun și darnic, atunci de ce este atâta lipsă, atâta sărăcie și atâta suferință în jurul nostru? Unde este bunătatea Domnului? Cu alte cuvinte, Dumnezeu este vinovat că nu învățăm noi meserii. Dumnezeu este vinovat că nu avem noi locuri de muncă. Dumnezeu e de vină că nu avem ce munci și ca nu avem din ce trăi. Pe această bază s-a clădit o întreagă industrie de hulire a Domnului Dumnezeu. Unul dintre produsele cele mai importante și mai răspândite ale acesteia este crima de pruncucidere: De ce să nasc copii – ca să-i văd cum mor de foame? De ce să fac copii – ca să văd cum se chinuiesc? De ce să ai mai mulți copii – ca să nu ai cu ce-i crește?... și multe alte explicații „logice“ de acest fel, din care rezultă că Dumnezeu este vinovat de întregul dezechilibru economico-social – garantat și guvernat însă nu după Legea morală și spirituală a Sfintei Scripturi (a lui Dumnezeu), ci printr-o guvernare după mintea și legile alcătuite de oameni și puse în aplicare tot de ei, sub forma unei constituții a imoralității sufletești și sociale, prin care (în răspăr cu Legea Scripturii) omul se ridică asupra aproapelui și împotriva semenului său, ignorând total cuvântul dumnezeiesc: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți“ (Mt. 19, 19)!

Această „lunaticie“ cuprinde în ea suma rezultată din acumularea mai multor păcate: și mici, și mari, și ușoare, și grele, știute și neștiute, din lene sau din nepăsare și trândăvie – care toate îl împing pe om spre lucrarea propriei sale distrugerii (săvârșite nu de alții, ci chiar de sine însuși): „Fiul meu este lunatic și pătimește rău, căci adesea cade în foc și adesea în apă“ (Mt. 17, 15).

Căderea în foc are multe conotații spirituale în perspectivă biblică. Ea se întâmplă de pildă atunci când te înfierbânți spre desfrâu, spre ceartă și ură, spre clevetire și răzbunare, spre încăierare și ucidere. Auzi ce zice Scriptura: „Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l abia viu“ (Lc. 10, 30). Oare toate aceste porniri (zavistia, iuțimea, mânia, dorința de a te răzbuna și de a face rău aproapelui – oricine ar fi acesta – împotriva preceptelor morale ale Scripturii) nu sunt tocmai semnele „lunaticiei“? Oare nu ești lunatic atunci când te avânți cu buzunarul gol pentru a fuma tutunul, aprins fiind de focul împătimirii de țigări? Sau spre a te frige de focul arșitei grumazului din împătimirea de băutura cea fără măsură? Iar unele ca acestea aprind în om și tot alaiul patimilor întunericii de nepătruns al iadului! Și cine e de vină pentru toate acestea – dacă nu Dumnezeu Însuși?! Iată răspunsul zănat și lunatic al lumii fără de Dumnezeu: „Săracul om, bietul de el, așa i-a fost scris, așa i-a rânduit Dumnezeu, asta a fost crucea lui!“. Auzi profanare de cele sfinte și blasfemie a Creatorului: Crucea Celui fără de păcat, armă asupra diavolului și semnul de biruință al creștinătății este în fapt reperul bețivului – crucea celui bețiv, crucea celui curvar și a celui puturos... tot atâtea cruci fără nici un corespondent în Scripturile dumnezeiești! Or fi tot cruci – dar sunt cruci de tâlhari, cruci ale lumii căzute, lipsite de lumina cunoștinței Duhului Sfânt: „Care voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină“ (I Tim. 2, 4). „Fiți, dar,

voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este“ (Mt. 5, 48), pentru „ca toți să fie una“ (In. 17, 21).

„Căci adesea cade în foc și adesea în apă“ (Mt. 17, 15). Iată strâmbarea sensului adevărului evanghelic în mintea omului lipsit de credință, de nădejde și de trăire în Dumnezeu: „L-am dus la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece“ (Mt. 17, 16). După două mii de ani de jertfă liturgică neconținută și de lucrare în lume a puterii Duhului Sfânt prin Tainele Bisericii spre înarmarea omului (după cuvântul Sfântului Apostol Pavel) cu „toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotrivă în ziua cea rea și, toate biruindu-le, să rămâneți în picioare! Stați deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății, și încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii. În toate luați pavăza credinței, cu care veți putea să stingeți toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului. Luați și coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu“ (Efes. 6, 13-17). Societatea modernă și contemporană intră în contradicție directă și deschisă cu Dumnezeu – „pentru că nu a făcut bine cele ce a făcut!“, deși scris este în cartea Sfântului și Dreptului Iov: „Când am făcut luminătorii cei mari, lăudatu-M-au toți îngerii mei!“ (Iov 38, 7). Neasemuita frumusețe a armoniei divine – foșnetul vântului, freamătul frunzelor, cântecul stelelor, roua dimineții, strălucirile soarelui, amurgul serii care te transpune în lumea de dincolo de lume, în lumea șoptelor de rugăciune, a ochiului de lumină al feștilei candeliei aflate la geamul din partea de răsărit a odăii, în mireasma de tămâie din penumbra lumânării tremurânde deasupra filelor de *Ceaslov* și de *Psaltire* (așa precum e propriu tezaurului ortodox românesc din casele creștinilor și din intimitatea bisericilor și mănăstirilor) – toată această liniște de taină adâncă a nopții este brusc străpunsă de croncănitul macabru al „cititorilor în stele“ și de zodiiace, de taroturi și de semne de magie albă și de vrajă neagră, de

lună plină sau știrbită! Unele ca acestea stau la baza neîmplinirii sufletești a celor ce (precum spune Sfântul Pavel) „își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme“ (II Tim. 4, 4). Iar vinovat de această problemă este (desigur!) tot Dumnezeu – că doară unii s-au născut într-o zodie, alții în alta, și tot așa... Zodiace peste zodiace, care de care mai garnisite cu înșelătorii și „povești vânătoarești“, anume demonice ticluite pentru că „se vor scula hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor face semne și minuni, ca să ducă în rătăcire, de se poate, pe cei aleși“ (Mc. 13, 22). Văzând, așadar, marele Apostol Pavel cât de „vinovată“ este luna (regina nopții între stele – cum o numea poetul), câți lunatici o urăsc sau fug de ea și câți se tem de lumina ei plină și frumoasă ce străbate odăile prin ferestrele caselor, a strigat: „Chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatemă!“ (Gal. 1, 8); așadar, „privegheați și vă rugați!“ (Mc. 13, 33), căci „însuși satana se preface în înger al luminii“ (II Cor. 11, 14). Iar Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan zice: „Cercați duhurile dacă sunt de la Dumnezeu“ (I In. 4, 1).

Iată, așadar, cum ucide apa învățaturii greșite pe cel lunatic, adică pe cel lipsit de cunoștința de Dumnezeu. Strigă Hristos despre apa cea vie și dulce a Sfintei Evanghelii: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea!“ (In. 7, 37). Iar lunaticul, bietul de el, „adesea cade în foc și adesea în apă“ (Mt. 17, 15). Odinioară slăbănogul de la scăldătoarea Vitezda a așteptat „treizeci și opt de ani“ (In. 5, 5) ca să fie împins în apă de cineva cu inimă miloasă, căci „un înger al Domnului se cobora la vreme în scăldătoare și tulbura apa și cine intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos“ (In. 5, 4). Iar lunaticul se îneacă în apa Scripturii: „Vă rătăciți, neștiind Scripturile“ (Mt. 22, 29). Așa s-au înecat rând pe rând ereziarhii din primele șapte veacuri de aur ale creștinătății, sub osânda celor șapte sfinte Sinoade Ecumenice. Și tot așa s-au înecat ereticii tuturor vremurilor de

după aceea sub puterea lucrătoare a lui Hristos, prin lumina Sfinților Părinți ai pustiei, care îi rușinau pe diavoli cu nevoițele lor mai presus de puterile omenești.

„L-am dus la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece“ (Mt. 17, 16) – aceasta este hula ateistă a vremurilor noastre moderne, formulată cel mai adesea astfel: „Ce să caut eu la biserică? Ce să-mi facă mie biserica? Ce să-mi rezolve mie Dumnezeu? Ba chiar, atunci când am fost, am avut ispite mai mari, mai multe și mai grele!...“ E drept că, atunci când vrei să slujești lui Dumnezeu, trebuie să-ți gătești sufletul tău spre ispită: „Pe cine iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește“ (Evr. 12, 6). Ucenicii n-au putut să scoată duhul cel necurat din copilul lunatic cel mult pătimitor, pentru că nu cunoșteau puterea diavolului și nu-i știau lucrarea și nici felurile vicleșugurilor lui. Demonii sunt și ei rânduiți – după patimi, după păcate – într-un fel de „ierarhie“ de la Belzebut sau Satan (precum e numit în cărțile Vechiului Legământ) până la drăcușorii specialiști în subțirătatea păcatelor moderne, prin ierarhizarea fineții plăcerilor celor de multe feluri. Până și demonii s-au grupat în categorii preferențiale – de la cei responsabili cu păcatele miliardarilor de carton până la cei vinovați de hula omului simplu și sărac, veșnic nemulțumit și mereu pornit și aprins spre cârtire și hulire, victimă totdeauna a propriei neputințe și a necunoașterii voii dumnezeiești: „Ce pot să fac? Asta e – m-am născut într-o zodie fără noroc, la vreme de lună plină; vrăjile îmi fac praf și pulbere casa și familia; toți vecinii îmi fac farmece – mi-au legat sporul, ca să nu mai am nici un câștig..., iar Dumnezeu nu vede, nu aude și nici nu mă ajută!“

Acesta este tabloul sinistru și dezolant al unei lumi care a uitat complet învățăturile din scrierile Vechiului Testament și care, ignorând cele patru Sfinte Evanghelii (ale lui Matei, Marcu, Luca și Ioan), preferă să citească și să împlinească cu osârdie o a cincea „Evanghelie“ – scrisă

de nimeni și de toți, sub înrăurirea populistă a tuturor obiceiurilor păgânești și năravurilor imorale devenite peste noapte... „dogme“! Iar Stegalan, Belzebut, Satan și tot cortegiul funest al duhurilor rele o insuflă așa cum e mai bine, anume spre a-l despărți pe om de Dumnezeu! Strigătul lui Hristos se aude în noaptea păcatului ca un glas de tunet peste veacuri: „O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?“ (Mt. 17, 17) Și nu degeaba!

Una din întrebările cele mai pline de trufie și de îndrăzneală ivită din mândria cea iscoditoare, care sună adesea de pe buzele așa-zișilor credincioși și „oameni religioși“ ai vremii noastre, este și aceasta: de ce astăzi slujitorii Bisericii – ucenicii lui Hristos, nu mai sunt în măsură să scoată răul din lume și dintre oameni?... Și poate că și sfinții slujitori înșiși își pun aceeași întrebare: „De ce noi n-am putut să-l scoatem?“ (Mt. 17, 19). Doar avem atâtea instrumente spirituale: Liturghie și Maslu, rugăciuni și posturi, dezlegări și molitfe, agheasmă și anafură și șuvoaie de untdelemn sfințit! De ce nu fuge răul dintre oameni și din lume?! Răspunsul vine dur, dar plin de miez dumnezeiesc: „Pentru puțină voastră credință!“ (Mt. 17, 20). Iată că, precum atunci apostolii, așa și acum slujitorii sfintelor altare se izbesc de greutatea cuvintelor Mântuitorului Iisus Hristos: nu aveți această putere în voi pentru ca să nu vă mândriți cu ea sau pentru ca să nu vă înălțați cu mintea din pricina ei; nu v-am dat-o cu titlu de putere personală și nici nu e dăruită cu îngrădiri și cu preferințe: „În dar ați luat, în dar să dați!“ (Mt. 10, 8). Pentru ca ea să fie lucrătoare și eficientă, nu ajunge simpla vorbire despre Dumnezeu, teologia povestirilor despre El; ci este necesară o teologie a trăirii, o teologie a simțirii, a implicării, a jertfirii, în care și prin care Duhul Sfânt să Se reverse în adevărate cascade de lumină. Zice Psalmistul: „Adânc pe adânc cheamă în glasul căderilor apelor Tale“ (Ps. 41, 9), căci „când Te-am chemat, m-ai

auzit, Dumnezeu dreptății mele!“ (Ps. 4, 1). „Cât de bun este Dumnezeu cu Israel, cu cei drepti la inimă!“ (Ps. 72, 1)

Dar la temelia tuturor acestora stă credința. Ea nu se măsoară în kilograme sau în metri liniari, în greutate sau de formă, ci doar prin prezența vie înlăuntrul omului: „Dacă veți avea credință în voi cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: «Mută-te de aici dincolo», și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință“ (Mt. 17, 20). Nu credința lunaticului a fost decisivă și direct implicată în vindecarea lui. Mai ales credința celui care slujește Taina, fiind chemat să împlinească lucrarea vindecării, contează. Cu cât ochii sfinților slujitori ai Sfintelor Altare ale Ortodoxiei se vor mulțumi să vadă în dumnezeiasca Liturghie doar pâinea și vinul, refuzând să descopere prin trăirea cea plină de simțire adevărata valoare a Trupului și Sângelui lui Iisus Cel înviat, Dumnezeu adevărat și Om adevărat – cu atât credința va fi inertă: „Credința fără de fapte moartă este!“ (Iac. 2, 20). Iar moartă este – și va fi! – și rugăciunea din noi atâta timp cât ritualul exterior și forma tipiconală rămân singurul reper constant al ei. Trebuie ca mai întâi noi înșine să înviem cu sufletul, cei ce suntem urmași direcți ai Sfinților Apostoli, căci „pentru puțină voastră credință n-ați putut să-l scoateți“ (Mt. 17, 20).

Iar semnul adevăratei credințe este înălțarea prin urcușul ascetic-duhovnicesc pe treptele postului și rugăciunii, precum ne învață miile de pagini ale *Filocaliei*. Mulți cred poate despre sine că au ajuns pe trepte înalte, ba chiar că ar fi desăvârșiți; „lunaticia“ lor este înșelarea. Înșelarea este forma cea mai gravă de îmbolnăvire a lunaticului spiritual. Ajungi adică să te crezi ceea ce de fapt nu ești: sfânt, desăvârșit, înainte-văzător, unul înaintea căruia până și diavoli se pleacă, pentru că deja darul Duhului Sfânt te-a cuprins întru totul...

Patericele și scrierile ascetice din cuprinsul literaturii patristice ne relatează numeroase și felurite forme de

înșelare demonică. Dar cel mai lunatic om este cel care crede că fără nevointă poți fi cu Dumnezeu. Fără post, fără rugăciune, fără înfrânare și fără nevointă nu suntem altceva decât „farisei fățarnici“ (Mt. 23, 27), „mormintele cele văruiate“ (23, 27). „Tu însă, când postești, unge capul tău și fața ta o spală“ (Mt. 6, 17); „nu fiți triști ca fățarnicii; că ei își smolesc fețele, ca să se arate oamenilor că postesc“ (Mt. 6, 16). „Cu oamenii cei care fac fărădelege nu mă voi însoți cu aleșii lor“ (Ps. 140, 4). Oare „nu știți voi postul care Îmi place? – zice Domnul. Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți și sfărâmați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine“ (Is. 58, 6-7).

„Credeți că pot să fac Eu aceasta?“ (Mt. 9, 28); „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele“ (Mc. 9, 24). „Și Iisus l-a certat și demonul a ieșit din el, iar copilul s-a vindecat din ceasul acela“ (Mt. 17, 18). Așadar, vindecarea este darul și puterea credinței în Dumnezeu – nu doar rezultatul medicamentelor și al intervenției medicului în viața celui bolnav.

Datornici Crucii și tributari dragostei divine

„Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri“ (Mt. 6, 12). „Dacă zice cineva: «Iubesc pe Dumnezeu», iar pe fratele său îl urăște, mincinos este!“ (I In. 4, 20) „Dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău“ (Mt. 5, 23-24). „Iar stăpânul slugii aceleia, milostivindu-se de el, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria“ (Mt. 18, 27). „Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare, până ce va plăti datoria“ (Mt. 18, 30). „Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine?“ (Mt. 18, 32-33) „Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșalele voastre“ (Mt. 11, 25). „Și cine este aproapele meu?“ (Lc. 10, 29) „El a zis: «Cel care a făcut milă cu el». Și Iisus i-a zis: «Mergi și fă și tu asemenea»“ (Lc. 10, 37).

Cercetând înțelesurile de taină ale Sfintei Scripturi și adâncul de nepătruns al voii dumnezeiești, vom descoperi faptul că cea mai înaltă virtute la care omul este chemat e cea a iubirii: „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (In. 3, 16). Iar dacă luăm aminte la perfecțiunea lucrărilor divine și la măreția scopului pentru care Dumnezeu l-a creat pe om ca și cunună a creației Sale, putem înțelege lesne nemărginirea dragostei lui Dumnezeu pentru făptura Sa cea mai de preț. Făptură zidită prin împletire de carne și duh, adică de materie și spirit. A făcut adică o făptură pe jumătate trupească, pe jumătate duhovnicească, un trup văzut, purtător de chip, și un suflet nevăzut – ca și miez sau locaș tainic al omului lăuntric. Este vorba, așadar, despre un dihotomism: „A făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie“ (Fac. 2, 7); „făcutu-s-a omul cel dintâi, Adam, cu suflet viu“ (I Cor. 15, 45) –, deci de o unire realizată printr-o împletire de neînchipuit între materie și lumină, între celulele anatomice și suflarea de viață. Astfel, Creatorul a strecurat înlăuntrul material al cărnii trupului puterile spirituale ale sufletului chemat să se împărtășească din darul nemuririi prin înveșnicirea vieții. Iar ceea ce îl definește ca ființă spirituală este mai ales puterea de a gândi rațional și de a comunica în chip cuvântător cu Dumnezeu, în deplină libertate de voință, legându-l de Cer și asemănându-l Ziditorului său: „Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu El vă va da“ (In. 16, 23), „cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide“ (Mt. 7, 7).

În cuprinsul istoriei creației, mila lui Dumnezeu sau milosârdia divină nu s-a revărsat exclusiv asupra făpturilor supuse și ascultătoare. Sfintele Scripturi ne descoperă existența și lucrarea unui înstrăinat din lumea îngerilor – diavolul. Deși creat de Dumnezeu (dar nu rău și întunecat, ci bun și luminat), s-a transformat din înger în demon prin

mândrie și prin nesupunerea (din proprie voință) față de Creatorul său, batjocorind astfel respectul și cinstirea cuvenite Domnului Dumnezeu și hulindu-L din dorința de a lua locul celui Preaînalt: „Ridica-mă-voi în ceruri și mai presus de stelele Dumnezeului celui puternic voi așeza jilțul meu! În muntele cel sfânt voi pune sălașul meu, în fundurile laturei celei de miazănoapte. Sui-mă-voi deasupra norilor și asemenea cu Cel Preaînalt voi fi“ (Is. 14, 13-14). Dacă e să luăm în seamă, pe de o parte, atotștiința lui Dumnezeu, iar pe de alta, veșnicia Lui, acel „astăzi“ din Scripturi, dimpreună cu mai-înainte vederea relelor pricinuite de diavol (atât în Cer, cât și pe pământ), vom concluziona că Dumnezeu a arătat milă până și față de acest înger căzut. Ba chiar o anumită clemență, o „toleranță“ milostivă, vădită prin faptul de a nu-i fi dat pedeapsa desființării sau a nimicirii – astfel încât diavolul nici să nu mai fi existat. Putem vorbi deci de o anumită îngăduință a lui Dumnezeu față de răul ivit în Cer, în lumea îngerilor: „Coada lui târa a treia parte din stelele cerului și le-a aruncat pe pământ“ (Apoc. 12, 4). Despre aceasta Îl auzim pe Însuși Hristos spunând apostolilor și ucenicilor Săi: „Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer“ (Lc. 10, 18). De unde deducem că înaintea feței lui Dumnezeu păcatul și fărădelegea nu sunt simple elemente de analizat și eventual de semnalat ici și colo, și nu sunt nici simple ipoteze de lucru sau teme de reflecție individuală pentru formarea și datul cu părerea, de genul „c-o fi așa, c-o fi altfel“ etc.

Spune Hristos: „Fiindcă ești căldicel – nici fierbinte, nici rece –, am să te vărs din gura Mea“ (Apoc. 3, 16); și iarăși: „Ceea ce este da, da; și ceea ce este nu, nu; iar ce e mai mult decât acestea, de la cel rău este“ (Mt. 5, 37). Iar Sfântul Apostol Pavel adaugă: „Stricăciunea nu moștenește nestricăciunea!“ (I Cor. 15, 50). Ca și în cele despre Înviere, cu privire la perfecțiunea absolută a transparenței lucrărilor lui Dumnezeu, stă scris: „Nu este aici; căci S-a sculat

precum a zis“ (Mt. 28, 6), precum tot Scriptura cea sfântă adevărește: „Ce împărtășire are lumina cu întunericul?“ (II Cor. 6, 14).

Bunătatea și bunăvoința lui Dumnezeu au fost evidente încă dintru început, în Rai, atât față de diavolul care l-a împins pe Adam la cădere prin îndemnul la neascultare, cât și față de Adam, căruia i-a îngăduit alegerea neinspirată de a călca porunca primită, aparent chiar neintervenind spre a-l salva din căderea iminentă. Problema a fost că tocmai cuvântul-cheie („Te rog, iartă-mă!“) nu s-a mai ivit în mintea neocaptă a tânărului „dumnezeu-om“, apărut ca urmare a statului la sfat cu diavolul: „În ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu“ (Fac. 3, 5). În schimb, faimoasele justificări de sorginte raționalistă, dobândite în urma „perfecționării“ la școala diavolului, au început deja să descopere și să sublinieze „defectele“ și „imperfecțiunile“ creației: „Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, aceea mi-a dat din pom și am mâncat“ (Fac. 3, 12), „șarpele m-a amăgit și eu am mâncat“ (Fac. 3, 13).

Pe lângă toate acestea, diavolul va mai pricinui multe necazuri neamului omenesc – și totuși Dumnezeu îl va îngădui până la capăt, cu toată răutatea lui, în speranța că poate totuși va renunța vreodată la ea. Însă, întreita ispitire din Pustia Carantaniei a atins apogeul nesimțirii diavolești, atât în exprimare, cât și în hulirea Sfintelor Scripturi: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini“ (Mt. 4, 3). Cu alte cuvinte – „Vezi deci că nu mă sinchisesc nici de lucrarea Ta, nici de bunele Tale intenții, Dumnezeule și Creatorule a toate!“. Ulterior, ironia demonică avea să atingă cote alarmante de ispitire a bunătății și îndelung-răbdării Fiului lui Dumnezeu: „Pe alții i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să Se mântuiască! Dacă este regele lui Israel, să Se coboare acum de pe cruce, și vom crede în El“ (Mt. 27, 42), „Coboară-Te de pe cruce!“ (Mt. 27, 40) – cuvinte pe care (până la Judecata cea de obște, la A Doua

Venire a Mântuitorului) le va adresa încăpățânat și obsesiv fiecărui creștin în parte, în pofida cuvântului lui Iisus rostit către popor: „Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu“ (Lc. 9, 62), sau a celui anume adresat mulțimilor (ca o sancționare a abandonării luptei duhovnicești de către cei plictisiți, comozi, puturoși, leneși și nepăsători): „Câinele se întoarce la vărsătura lui și porcul scăldat la noroiul mocirlei lui“ (II Pt. 2, 22). Să nu uităm că îndrăzneala diavolului a mers până la a-I cere lui Dumnezeu să-Și ridice harul de la cei aleși ai Săi, ca să-i poată el ispiti, vrând astfel să-I demonstreze lui Dumnezeu că la temelia preamăririi Lui de către oameni stau foloasele materiale și bunăstarea, iar nu „inima înfrântă și smerită“ (Ps. 50, 18). În acest sens, cazul Sfântului și Dreptului Iov cel mult-răbdător este elocvent: „Întinde mâna Ta și atinge-Te de tot ce este al lui, să vedem dacă nu Te va blestema în față!“ (Iov 1, 11). Iar șirul unor asemenea exemple ar putea continua încă, dacă ar fi să ne amintim fie și numai faptul că pe regele Saul necredința l-a împins până la a merge la vrăjitoarea din Endor pentru a-i confirma (prin știința diavolului) dacă Duhul Sfânt mai este asupra lui sau a trecut deja la blândul și mai tânărul David.

Față de toate aceste lucruri Dumnezeu nu rămâne insensibil, ci ne-a lăsat mărturii de îndemn și apărare: „Privegheați și vă rugați!“ (Mc. 13, 33), „rugați-vă neîncetat!“ (I Tes. 5, 17), căci „de ar ști stăpânul casei în care ceas vine furul, ar veghea și n-ar lăsa să i se spargă casa“ (Lc. 12, 39), întrucât „diavolul umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită“ (I Pt. 5, 8). La vremea de apoi, falșii prooroci și hristoșii mincinoși „vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu puțință, și pe cei aleși“ (Mt. 24, 24) căci „însuși satana se preface în înger al luminii“ (II Cor. 11, 14) – lucru confirmat de aproape toate scrierile asceti-

ce filocalice alcătuite prin pătimirile marilor luminători duhovnicești ai vieții pustnicești.

Ca răspuns la toată această epopee a demonului (Satan sau Belzebut), pentru a-i dovedi meschinăria cugetului, lipsa de cunoaștere și lipsa de experiență, slaba lui formare teologică, și pentru a-l rușina întru totul pe cel care a decis să ispitească o femeie, ca început al lucrării sale ticăloase împotriva omului, a rânduit Dumnezeu ca pieirea lui să vină tot printr-o femeie: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul“ (Fac. 3, 15). Numai că Dumnezeu, pentru a-l birui deplin pe vechiul vrăjmaș la timpul cuvenit, i-a dat să lupte cu adevărata femeie – Cea care, prin lucrarea ascultării și a smereniei (virtuți de care el, ca înger heruvim, s-a dovedit complet lipsit), a fost înălțată în locul lui din Cer, deasupra îngerilor, ca Împărăteasă a heruvimilor și a serafimilor. Pe cât de jos a vrut el să arunce umanitatea (prin femeia Eva), pe atât de mult a urcat-o Dumnezeu prin femeia Fecioara Maria. Diavolul zace legat în străfundurile iadului, iar Fecioara Maria, Femeia aleasă între femei, „stă de-a dreapta lui Dumnezeu, îmbrăcată în haină aurită și prea înfrumusețată“ (Ps. 44, 11). Arhistratega oștirilor cerești nu le conduce pe acestea cu arma și cu puterea forței fizice, ci cu smerenia, cu ascultarea și cu iubirea față de Dumnezeu, Cel Care a văzut-o, a ales-o și a iubit-o: „Că a poftit Împăratul frumusețea ta“ (Ps. 44, 13). Iată, acesta este modul în care arată Dumnezeu cum Se răzbună El pe cei ce cred că I se împotrivesc, socotind că nu au nevoie de Dânsul: îi lasă să ajungă singuri la concluzia că fără El, fără Cuvântul Lui și fără Duhul Lui Cel Sfânt, nimic nu pot a săvârși: „Fără Mine nu puteți face nimic!“ (In. 15, 5).

Ignorarea Jertfei de pe Cruce (pe care diavolul o arată în viața de zi cu zi) se vede și prin luptele la care îi supune pe cei credincioși, prin ispitele și încercările în care, de multe ori, ne aruncăm singuri (socotind că Dumnezeu este de fapt

responsabil de neputințele noastre), ajungând chiar până acolo încât interpretăm cuvintele Rugăciunii Domnești „Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău“ (Mt. 6, 13) ca și cum ar fi un fel de a arăta că Dumnezeu Însuși voiește ca noi să fim în ispită, iar nu că, de fapt, fără a-I mai cere ajutorul și protecția și acoperirea sau adumbrirea harului Lui, ajungem să o luăm cu pași repezi către iad... De aceea zis-a Duhul Sfânt în Psalmi: „Legea Ta cugetarea mea este“ (Ps. 118, 77), „îndreptează înaintea mea calea Ta“ (Ps. 5, 8). Prin urmare, cuprinsul învățăturilor din paginile Sfintelor Scripturi (privite prin prisma planului lui Dumnezeu de mântuire a lumii) ne formează cu toată tăria convingerea că cea mai importantă virtute a creștinului este dragostea – precum o arată și Sfântul Apostol Pavel: „Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă: dragostea nu cade niciodată!“ (I Cor. 13, 7-8). Altfel spus, are toate resursele necesare pentru a aduce pacea și armonia între oameni pe pământ. Problema e că noi, creștinii, ignorăm tocmai această dintâi virtute, cea mai simplă, care ne-ar ține permanent ușile Raiului deschise pentru ca să putem intra în el, înlocuind-o cu tot felul de surogate „duhovnicești“. Dar „dacă dragoste nu am, nimic nu-mi folosește“ (I Cor. 13, 3).

La temelia dragostei stă pocăința, iar aceasta aduce cu ea iertarea păcatelor. Fiului risipitor nu i s-a întocmit nici un raport de audit cu privire la cheltuielile făcute în deplasare și paguba adusă părintelui său, ci a fost îmbrățișat și sărutat și cu veselie iarăși rânduiește la treapta cea dintâi: „Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioarele lui; și aduceți vițelul cel îngrășat și-l înjunghiați și, mâncând, să ne veselim“ (Lc. 15, 22-23), căci „mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat“ (Lc. 15, 24); căci „așa se face bucurie îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește“ (Lc. 15, 10). Esența mântuirii, așadar, stă în iubire și iertare:

„Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos“ (Gal. 6, 2). Deși Petru a ajuns până să se și blesteme pe sine însuși atunci când s-a lepădat de Iisus cum că nu-L cunoaște, totuși, după Înviere, cea dintâi grijă a lui Iisus n-a fost neapărat aceea de a Se arăta ucenicilor prin ușile încuiate, ci de a căuta sufletul căzut al apostolului Său: „Spuneți ucenicilor Lui și lui Petru“ (Mc. 16, 7). Așadar, până și îngerii știau de grija lui Iisus pentru Petru, zicând femeilor: „Spuneți ucenicilor Lui și lui Petru că va merge în Galileea“ (Mc. 16, 7).

În schimb, varianta modernă a creștinismului propovăduiește formula „iartă, dar nu uita!“, iar cea de ultimă oră, contemporană nouă, – „iartă, dar ține minte răul!“. Există însă și situații în care chiar nu putem ierta pe cel care greșește. În acest sens, avem în Scripturi câteva mărturii concludente: „Pe cei ce Te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urât și asupra vrăjmașilor Tăi m-am mâhnit“ (Ps. 138, 21), „cu ură desăvârșită i-am urât pe ei și mi s-au făcut dușmani!“ (Ps. 138, 22) – rostește cu fermitate de neînduplecat Psalmistul, iar Apostolul îndeamnă: „De omul eretic, după întâia și a doua mustrare, depărtează-te“ (Tit 3, 10), urmând întru totul cuvântului Mântuitorului: „Celui care va zice împotriva Duhului Sfânt nu i se va ierta lui, nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie“ (Mt. 12, 32). Căci Iuda din viclenie „ducându-se, s-a spânzurat“ (Mt. 27, 5).

Din nefericire, în vremea noastră, în sânul creștinătății se propagă un anumit soi de fățarnicie duhovnicească – acela de a aborda la vedere masca bunătății, rotunjind vorbe mieroase și blânde, afișând o falsă pioșenie și smerenie, în vreme ce înlăuntrul cugetului se practică subtil selecția rațională a celor care merită atenție și a celor care nu o merită, adică a celor ce urmează a fi apropiați, respectiv îndepărtați. Scriptura însă ne învață că „Dumnezeu nu caută la fața omului“ (Gal. 2, 6), pentru că: „Eu sunt Cel care cercetez rărunchii și inimile“ (Apoc. 2, 23). Și tot duhovnicește

privind lucrurile, vom constata același război nevăzut în interiorul umanității prin păcatele sau patimile sufletești: ura, irascibilitatea, mânia, invidia, zavistia, ținerea de minte a răului și chiar răzbunarea. Toate acestea sunt un fel de zgură sufletească despre care Însuși Hristos a spus: „Curăță întâi partea dinăuntru a paharului și a blidului, ca să fie curată și cea din afară“ (Mt. 23, 26); iar către farisei și cei asemenea lor: „Semănați cu mormintele cele văruite, care pe din afară se arată frumoase, înăuntru însă sunt pline de oase de morți și de toată necurăția“ (Mt. 23, 27), pentru că „omul bun, din vistieria cea bună a inimii sale, scoate cele bune, pe când omul rău, din vistieria cea rea a inimii lui, scoate cele rele“ (Lc. 6, 45).

Problema aceasta a iertării se dovedește a fi strâns legată de problema înălțării rugăciunilor către Tronul Slavei lui Dumnezeu. Oricât ne-am strădui noi să ne îndreptăm anumite ieșiri nervoase nepotrivite sau anumite atitudini neprincipiale, ceea ce e scris tot scris rămâne: „Iertați și veți fi iertați“ (Lc. 6, 37), căci „Toată dreptatea noastră este înaintea Ta ca o cârpă lepădată“ (Taina Sfântului Maslu). Iar ca o culme a orbirii spirituale produse prin înveninare morală, iată că propria noastră conștiință ne poate uneori împinge la fărădelege, fără ca măcar să ne dăm seama de aceasta! Pentru că în aparență avem dreptate și dispunem de tot felul de argumente, ba chiar avem acoperire teoretică pentru justificarea unor stări sufletești necorespunzătoare – îndrăznim spre Hristos, spre Euharistie și spre rugăciune, fără discernământul și cercetarea necesare, crezând că săvârșim un lucru bun și de suflet ziditor. „Să se cercezeze însă omul pe sine și așa să mănânce din Pâine și să bea din Potir“ (I Cor. 11, 28)... Numai că în urechile sufletului și în adâncul inimii răsună dangătul de clopot al Evangheliei: „Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă?“ (Mt. 22, 12). Iar ceea ce este mai înfricoșător e că nu avem răspuns pentru păcatele noastre: „El însă a tăcut“ (Mt. 22, 12). Ce

înseamnă oare această tăcere a conștiinței adormite în fața păcatului – sau poate în fața uitării, a nepăsării și a ignoranței specifice omului modern?

Iată ce zice Hristos, Mântuitorul lumii, despre fariseii de atunci și dintotdeauna: „De n-aș fi venit și nu le-aș fi vorbit, păcat nu ar fi avut“ (In. 15, 22); aceiași despre care și Proorocul David exclamase: „Muiatu-s-au cuvintele lor mai mult decât untdelemnul, dar ele sunt săgeți!“ (Ps. 54, 24); iar pentru prefăcătoria duhovnicească, zice: „Cei ce viclenesc de tot vor pieri!“ (Ps. 36, 9). Și tot regele psalmist înfățișează un fel de judecată particulară între Dumnezeu și inima omului, în lumina propriei conștiințe: „Pentru ce tu istorisești dreptățile Mele și iei legământul Meu în gura ta? Tu ai urât învățătura și ai lepădat cuvintele Mele înapoia ta!“ (49, 17-18), „acestea ai făcut și am tăcut, ai cugetat fără-delegea, că voi fi asemenea ție“ (Ps. 49, 22). Cu alte cuvinte, păcat este și acela de a aduce Domnului rugăciuni cu ură, cu gând de răzbunare, cu blestem, cu dorința de a-l vedea suferind pe cel care ți-a pricinuit supărare, rănindu-te într-un fel sau altul: „Rugăciunea lui să se prefacă în păcat“ (Ps. 108, 6). Adică se întoarce ca o pedeapsă, nu ca o binecuvântare. Deși chip al blândeților, David, regele lui Israel, ne arată cât de aspru este pedepsit cel nesincer cu inima și necurat la cuget atunci când îndrăznește a se ruga într-o asemenea stare: „De am răsplătit cu rău celor ce mi-au făcut mie rău și de am jefuit pe vrăjmașii mei fără temei, să prigonească vrăjmașul sufletul meu și să-l prindă, să calce la pământ viața mea și mărirea mea în țărână să o așeze“ (Ps. 7, 4-5). Iar atunci când ni se pare că drama noastră e mai mare chiar și decât suferința lui Hristos pe Cruce, ar fi bine să ne aducem aminte totuși de cuvintele Lui, rostite la vremea răstignirii, ca răspuns la tot acel cinism al lumii dezlănțuite în rău: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!“ (Lc. 23, 34).

La toate acestea creștinii însă rămân imuni prin autovaccinarea propriului ego cu germenii mândriei și al părerii de sine. Hristos s-a întrupat pentru ca noi să fim cu adevărat persoane, adică mlădițe ale Trunchiului celui veșnic: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele“ (In. 15, 5). Dar noi ne-am cocoțat mai sus chiar și decât Dumnezeu (precum a făcut cândva și Lucifer), devenind din persoane – „personalități“. De fapt, sărmane „personulități“, închipuiri și năluciri ale propriilor noastre păreri de sine și înălțări de minte, care fără Dumnezeu nu fac altceva decât ceea ce făceau și fariseii din vremea Vechiului Legământ: „De ce cugetați cele rele în inimile voastre?“ (Mc. 2, 8) Pe lângă faptul că suntem neputincioși, trecători și muritori – căci „omul: ca iarba zilele lui, ca floarea câmpului, așa va înflori. Că duh a trecut peste el și nu va mai fi și nu se va mai cunoaște încă locul său“ (Ps. 102, 15-16) –, mai construim și câte un imperiu al ifoselor individualiste și nu mai reușim niciodată să dezumflăm eul bolnav care, spart în cele din urmă prin moartea trupului, mai răspândește în urmă doar... „baloane de săpun“: „Dimineța va înflori și va trece, seara va cădea, se va întări și se va usca“ (Ps. 89, 6). În schimb, atunci când uneori mai licărește palid câte un dram de conștiință și credință – iată că totuși mândria de „personalitate“ nu ne lasă să revenim cu picioarele pe pământ, la realitatea suportării greșelilor celor neputincioși, drept pentru care recurgem la tot felul de tertipuri și trucuri duhovnicești: fie înmulțim rugăciunile, fie prelungim postul, fie mărim numărul metaniilor și al nevoițelor, fie sporim evlavie și pioșenie cea din afară, dorind ca astfel să afișăm înaintea lumii o icoană creștină cât mai autentică... dar Sfântul Apostol Pavel strigă: „Dacă dragoste nu am, nimic nu-mi folosește!“ (I Cor. 13, 3) urmând învățaturii Mântuitorului Însuși: „De-ți va greși fratele tău, dojenește-l și dacă se va pocăi, iartă-l. Și chiar dacă îți va greși de șapte ori într-o zi și de șapte ori se va întoarce către tine, zicând: «Mă căiesc», iartă-l!“ (Lc. 17, 3-4).

Așadar, iertarea nu are măsură. Nu greutatea păcatelor ne va trage în iad, ci greutatea cu care înțelegem iertarea: „Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit. Iar cui se iartă puțin, puțin iubește” (Lc. 7, 47). Pentru că și la Judecata de Apoi nu ne vom minuna atât de mult de Rai și de toate frumusețile lui, cât ne vom minuna de bunătatea lui Dumnezeu față de mulțimea păcatelor noastre – grele, neștiute, de neînțeles și totuși iertate: „Mărturisiți-vă Domnului că este bun, că în veac este mila Lui!” (Ps. 117, 1). Cei zece mii de talanți pomeniți în Sfânta Evanghelie reprezintă de fapt păcatele pe care le săvârșim în fiecare clipă din vremea viețuirii noastre pământești, iar cei o sută de dinari se referă la păcatele semenilor față de noi înșine. De aceea, cele ce greșesc alții față de noi sunt ceva cu totul insignifiant în comparație cu ceea ce noi greșim față de Dumnezeu. Milă, dar și dreptate va face Dumnezeu cu toți creștinii care au știut cuvintele lui Hristos: „Poruncă nouă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul” (In. 13, 34); „Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții” (In. 13, 35). Nu a cerut Dumnezeu osteneală peste puteri, dar ne-a îndemnat: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți!” (Mt. 22, 39). Nu postul ne va mântui, nici ostenelele, nici nevoințele și nici măcar deasa sau rara împărtășire cu Trupul și Sângele lui Hristos, ci doar inima cu care facem toate acestea: „Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi” (Ps. 50, 18). În caz contrar, Dreptul Judecător va aplica același tratament spiritual tuturor celor nevrednici de harul Său, precum ne arată dumnezeiasca Evanghelie: „Iar el nu voia, ci, mergând, l-a aruncat în închisoare, până ce va plăti datoria. Iar celelalte slugi, văzând deci cele petrecute, s-au întristat foarte și, venind, au spus stăpânului toate cele întâmplate. Atunci, chemându-l stăpânul său îi zise: «Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o,

fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine?» Și mâiniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria. Tot așa și Tatăl Meu cel Ceresc vă va face vouă, dacă nu veți ierta – fiecare fratelui său – din inimile voastre“ (Mt. 18, 30-35).

„Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele și Preacuratele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului!“ (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Zadarnic ne îmbogățim dacă Domnului nu dăruim!

„Bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea“ (Ps. 61, 10). „Unii se laudă cu căruțele lor, alții cu caii lor, iar noi ne lăudăm cu numele Domnului Dumnezeului nostru“ (Ps. 19, 8). „Ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul?“ (Mc. 8, 36) „Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?“ (Mt. 16, 26) „Unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta!“ (Mt. 6, 21) „Adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură!“ (Mt. 6, 20)

Tema bogăției (a apropierii sau a îndepărtării omului de Dumnezeu prin ea) este una dintre cele mai des întâlnite în scrierile Sfinților Părinți. Aproape toate operele filocalice și mai toate „Patericele“ (fie cel de la Ierusalim, fie cel de la Lavra Sfântului Sava, inclusiv cel egiptean sau chiar și

cel kievean, al Lavrei Peșterilor) se ocupă măcar în treacăt de tratarea ei. Există, așadar, nenumărate exemple din care vedem fie cum omul se apropie de Dumnezeu, fie cum Dumnezeu face pogorăminte ale iubirii, intrând în taina lăuntrică a omului.

Vorbim despre stări diferite. Una a Raiului – în care omul a fost tratat de Dumnezeu ca un prieten apropiat; Adam stătea la sfat cu Dumnezeu. Apoi starea de după cădere – a omului întinat din curiozitate, prin gustarea din pomul oprit. De regulă, pofta este ceva ce apare prin lucrarea simțurilor trupești. În general, păcatele își au rădăcina în poftă. Pofta aduce păcatul, iar păcatul aduce moartea. Pofta însă se poate ivi și ca rezultat al lucrării imaginației sau închipuirii. Dar îi lipsește dulceața. În schimb, păcatul este însoțit de dulceață. Aceasta vine tocmai din săvârșirea păcatului – precum glăsuiește cântarea: „Frumos la vedere și bun la mâncare era rodul ce m-a omorât!” (*Octoihul*). Întâlnim însă pomenită în mărturiile Părinților și o anumită „beție duhovnicească”. Aceasta înseamnă a te îmbăta de mireasma rugăciunii, a dulceții harului Duhului Sfânt care zămislește în sufletele sfinților dorința neconținută de întâlnire nemijlocită cu Dumnezeu. În cazul lui Adam, această lucrare nu a fost proprie voinței lui, ci a fost un dar al lui Dumnezeu pentru el. Astfel, omul s-a trezit că se află în Rai involuntar, fără a-și fi propus și fără a se fi străduit pentru aceasta. Ca dovadă că nici nu Î-a spus vreodată lui Dumnezeu: „Știi, Doamne, n-aș vrea să mai plec din Rai, îmi place aici, aș vrea să fiu pururea cu Tine“..., pe când în istoria omului căzut din starea paradisiacă, dorul după Rai va rămâne pururea prezent în inima lui, ca unul al cărui strămoș a trecut prin stări potrivnice – și prin starea de Rai (adică de nestricăciune), și prin starea de cădere (plină de dulceața amară a poftirii din neascultare): „Cei din vechime au dat buna lor mărturie“ (Evr. 11, 2), „au fost uciși cu pietre, au fost puși la cazne, au fost tăiați cu fierăstrăul, au murit uciși

cu sabia, au pribegit în piei de oaie și în piei de capră, lipsiți, strâmtorați, rău primiți“ (Evr. 11, 37).

Acest dor îl regăsim în sufletul marelui Prooroc David atunci când cântă: „În ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, așa Te dorește sufletul meu pe Tine, Dumnezeule!“ (Ps. 41, 1). Iar pe muntele Tabor regăsim acea „beție duhovnicească“ – în urma căreia cei trei apostoli, Iacov, Petru și Ioan „au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte“ (Mt. 17, 2): „Doamne, bine este să fim noi aici!“ (Mt. 17, 4). Iar la trezirea din extazul vederii duhovnicești a schimbării la față a Mântuitorului, ei vădesc dorința de trăire a păcii veșnice: „Bine este ca noi să fim aici; și să facem trei colibe...“ (Mc. 9, 2). Doresc să rămână pururea sub adumbrirea Duhului Sfânt și a lucrării Lui. Acest extaz însă a fost o adevărată surpriză divină, un dar din partea lui Hristos, Care îi iubea. Ulterior însă, neputința, slăbiciunea și limitele firii omenești aveau să se vădească din plin atunci când, cuprinși de frică, vor fugi care încotro la vremea înfricoșătoarelor Pătimiri ale lui Iisus – văzute și resimțite dureros ca niște acte ale bestialității omenești total lipsite de sens prin neînțelegerea bunătății și a sfințeniei voii lui Dumnezeu împlinite prin răscumpărarea neamului omenească din robia morții veșnice prin Jertfa Crucii: Dumnezeu voiește „ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină“ (I Tim. 2, 4).

În lumea care s-a ivit după căderea lui Adam, lucrarea Duhului Sfânt al lui Dumnezeu se săvârșea prin cei aleși din neamul preoțesc al lui Aaron și prin cele rânduite de Dumnezeu prin Moise. Întreaga Scriptură a cărților Vechiului Legământ prezintă atât importanța lucrării profetice, cât și supremația lucrării celor sfinte la Cortul Mărturie, acolo unde Dumnezeu săvârșea minuni în chip vizibil înaintea a tot poporul; aceasta, prin slujirea aleșilor Lui și a celor plini de vrednicie și de ascultare față de Legea cea Veche. De aici modul lui Dumnezeu de a vorbi oamenilor

prin profeți – Avraam, Noe, Moise, Aaron, Iacov, Iosua Navi etc. Dovadă, în acest sens, sunt exprimările precum: „Așa grăiește Domnul“ (Ieș. 8, 1), „Domnul a zis“ (II Reg. 5, 2), „așa a poruncit Domnul“ (Lev. 8, 34) ca expresie a legăturii nemișlocite dintre cer și pământ, dintre voia Domnului și inima omului. Era, așadar, o vorbire directă cu profeții: fie cu Samuel („Samuele, Samuele!» Iar Samuel a zis: «Vorbește, Doamne, că robul Tău ascultă!» – I Reg. 3, 10), fie cu Daniel sau cu Avacum, Iona, Isaia, Ieremia, Iezechiel, Ilie și alții. La ce bun toate aceste lucrări înalte la îndemâna omului? Tocmai pentru a înțelege voia divină și dorința sfântă de a-l mântui pe om din dragoste și bunăvoință.

„Când a venit plinirea vremii, Dumnezeu, a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege“ (Gal. 4, 4). Iată-ne față în față cu planul divin de mântuire a lumii. Vreme de trei ani și jumătate Mântuitorul a desfășurat ziua și noaptea întreaga Sa activitate publică mesianică. A adus lumii mântuirea pe pământ în chip vizibil și tangibil: a vindecat pe cei bolnavi, a curățit pe cei leproși, a înviat până și morți, a tămăduit orbi și a hrănit pe cei flămânzi (atât cu pâini și cu pești în pustie, cât și cu Legea lui Dumnezeu: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“ – Mt. 4, 4). La auzul și vederea unor astfel de fapte, societatea vremii fremăta ca o mare înaintea furtunii, se clătina ca un pământ crăpat de secetă la apropierea norilor uriași clocotind de puterea ploii care va să vină: „Pocățiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!“ (Mt. 3, 2), „Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui!“ (Mc. 1, 3), „S-a apropiat împărăția lui Dumnezeu. Pocățiți-vă și credeți în Evanghelie!“ (Mc. 1, 15). Din tot acest freamăt și tumult al fierberii creației căzute aflate în căutarea aproape disperată a izbăvirii și a mântuirii, a eliberării și desăvârșirii, Iisus striga: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că închideți împărăția cerurilor înaintea oamenilor; că voi nu intrați, și nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați“ (Mt. 23, 13).

Se cutremura pământul de puterea cuvântului care ieșea din gura Lui: „Slugile au răspuns: «Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește Acest Om!»“ (In. 7, 46). Și iată că, la un moment dat, se apropie de Hristos un tânăr bogat: fără nume și fără o valoare precis estimată de către cronicarul întâlnirii, în posesiuni sau în virtuți, fără să fi fost prezentat ca o mare personalitate a vremii – pur și simplu, un tânăr bogat.

De fapt și de drept, tocmai problema acestei bogății împinge tâcul întregii situații către scopul principal al evanghelistului: înțelegerea voii lui Iisus. Lucrurile iau o întorsătură care ajunge până la bulversarea ucenicilor – care nu-și mai înțeleg Învățătorul: „Dar cine poate să se mântuiască?“ (Mt. 19, 25). Un astfel de fapt pare greu de crezut, și totuși este riguros autentic în contextul istoric al lucrurilor: să petreci vreme de trei ani și jumătate în preajma lui Iisus, să vezi cu ochii tăi minuni peste minuni, să auzi cu urechile tale toate sfaturile, parabolele și învățăturile mesianice, să asisti la toate vindecările – și totuși să nu pricepi mântuirea?! Ce poate să însemne o stare ca aceasta? Răspunsul îl aflăm tot în Sfintele Scripturi: „S-au deschis ochii lor și L-au cunoscut“ (Lc. 24, 31) pentru că „ochii lor erau ținuți ca să nu-L cunoască“ (Lc. 24, 16); mai mult, „le-a deschis mintea ca să priceapă Scripturile“ (Lc. 24, 45). Iată daruri mai presus de fire, de care cei din Legea cea Veche n-au fost învredniciți – doar proorocii.

Iată deci că un tânăr oarecare vine la Iisus cu o întrebare grea de sens spiritual și de valoare duhovnicească: „Ce bine să fac ca să am viața veșnică?“ (Mt. 19, 16). Cine să mai fi pus o asemenea întrebare? Și ce o fi fost în mintea celui care a pus-o? Ce o fi gândit el într-o sine după adresarea acestei întrebări?... Nu e deloc exclus să fi gândit ceva de genul: „Cred că voi fi lăudat de Învățător pentru virtuțile mele!“. Sigur asta gândea, de vreme ce răspunsul său la îndemnul respectării poruncilor Decalogului a fost pe măsura unui astfel de

gând: „Toate acestea le-am păzit din copilăria mea“ (Mt. 19, 20). Aici vedem pusă în evidență bogăția sufletească a tânărului, care însă ducea totul la extrema literei, reducând mântuirea la necesitatea de a păzi poruncile. Ca un adevărat cunoscător de carte (poate văzând și tinerețea Mântuitorului), tânărul bogat are curajul de a dialoga chiar pe un ton cumva infatuat: „Oare chiar nu vede Învățătorul că sunt un zelos și serios practicant și participant activ la cele ale Legii?“ (Mt. 19, 18). Apoi, auzind enumerarea lor, rămâne oarecum cufundat în propriul sine, însă în continuare sincer față de el și de Iisus (dar și cu un ton ușor iscoditor, poate pentru a descoperi ce fel de învățătură propovăduiește acest Iisus, de este atât de contestat de către unii și atât de apreciat și de elogiat de către alții; contestare consemnată în Evangheliile prin replici precum: „Dacă-L lăsăm așa, toți vor crede în El“ (In. 11, 48), „Ne este mai de folos să moară un om pentru popor, decât să piară tot neamul!“ (In. 11, 50), „Acesta hulește!“ – Mt. 9, 3). Deși trece probabil prin mintea lui toate aceste rele cugetări (exprimate de către farisei și cărturari), tânărul bogat nu pare surprins de înșiruirea poruncilor înscrise în Tablele Legii, ci chiar Îl întreabă mai departe pe Hristos: „Ce-mi mai lipsește?“ (Mt. 19, 20). Este prima întrebare pe care Iisus o clasifică drept un produs al înălțării minții la modul cel mai subțire posibil, ca urmare a neluării-aminte la sine. Ceea ce exprimă tânărul prin întrebarea aceasta, găsim exprimat și la regele David care, înainte de căderea sa în păcat cu Batșeba, femeia lui Urie Heteul, afirma: „Nu mă voi clătina în veac!“ (Ps. 29, 6), iar după cădere, în „Psalmul 50“: „Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea“ (Ps. 50, 4); și iarăși: „Să nu vină peste mine picior de mândrie și mâna păcătoșilor să nu mă clatine“ (Ps. 35, 11); apoi, în „Psalmul 142“: „Nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta“ (Ps. 142, 2); căci „De Te vei uita la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine

va suferi? Că la Tine este milostivirea!“ (Ps. 129, 3-4). Iată cât de adâncă este capcana întrebării în care s-a prins tânărul bogat, fără să întrevadă adâncul înțelesurilor Scripturii: „Cercetați Scripturile, că socotiți că în ele aveți viață veșnică“ (In. 5, 39), căci „vă rătăciți neștiind Scripturile!“ (Mt. 22, 29); „Acelea sunt care mărturisesc despre Mine“ (In. 5, 39) avea să spună, mai apoi, Hristos Mântuitorul.

Deși avertizat profetic de Iisus în mod indirect, totuși tânărul tot nu a realizat că este deja și că persistă în greșeală: „Nimeni nu este bun decât numai Unul Dumnezeu“ (19, 17). Această afirmație rămâne perfect valabilă până în zilele noastre. Noi mergem sub influența faptei bune în calea binelui, iar sub influența faptei rele, pe calea răului: „Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău; care numesc lumina întuneric și întunericul lumină; care socotesc amarul dulce și dulcele amar!“ (Is. 5, 20). De aici constatăm existența mai multor modalități de săvârșire a binelui. Nu degeaba Sfântul Ioan Damaschin scria: „Binele nu este bine dacă nu se face bine“ (*Dogmatica*).

Bogăția pământească (tot ceea ce înseamnă valori materiale) este prezentată în numeroase scrieri și de către mulți predicatori ca fiind o adevărată piedică în calea mântuirii. Dar iată că Avraam, Noe, Iov, Iacov și mulți alți oameni mari providențiali (despre care aflăm din Sfintele Scripturi) nu s-au împotmolit deloc în valorile trecătoare atunci când a fost vorba de Dumnezeu. De pildă, Sfântul și Dreptul Iov a binecuvântat pe Dumnezeu chiar și în necaz și în lipsă cu acele cuvinte rămase celebre: „Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare și pe cele rele?“ (Iov 2, 10). Și „a luat Avram pe Sarai, femeia sa, pe Lot, fiul fratelui său, și toate averile ce agonisiseră ei și toți oamenii pe care-i aveau în Haran, și au ieșit ca să meargă în țara Canaanului și au ajuns în Canaan“ (Fac. 12, 5). Câți dintre noi, cei de astăzi, ortodocși și ultraortodocși, religioși și superevlavioși, am lăsa deoparte agonisita noastră materială la auzul

glasului lui Dumnezeu, pentru a merge perfect ascultători în cine știe ce loc necunoscut – pentru că așa sună porunca divină?! Dimpotrivă, noi căutăm toate facilitățile: apa la robinet și gazul la cheie, asfaltul la scară, biserica aproape, comunitatea selectă, cultura și civilizația – dar fără a ține nicidecum cont că tot ceea ce avem primim doar în dar de la Dumnezeu. Ba, mai mult, îi înfierăm pe alții și ne grăbim să vedem la ei neîmplinirile, nepriceperea, nelucrarea, slaba credință, certarea Domnului – dar nu vedem nici un semn divin de verificare interioară și a propriilor noastre curențe, patimi, idei, păreri și mentalități! Chiar și în grupul restrâns al Sfinților Apostoli s-au aflat unii să ceară „să șadă unul de-a dreapta și altul de-a stânga“ lui Iisus întru împărăția Sa (Mt. 20, 21). Câte astfel de „drepte“ și de „stângi“ nu s-ar fi rânduie din vremea Mântuitorului Hristos și până astăzi la atâția împărați și dregători (ba chiar și la fețele de căpătâi ale Bisericii...)! Dar Duhul Sfânt a mântuit și a rânduit viața veșnică întocmai precum Iisus le-a spus apostolilor Săi: „Bucurați-vă, că numele voastre sunt scrise în ceruri!“ (Lc. 10, 20).

Tocmai aici este taina neînțeleasă de către tânărul bogat atunci când pune întrebarea cumva din mai multe puncte de vedere deodată: „Ce bine să fac ca să am viața veșnică?“ (Mt. 19, 16). Aceasta era ținta sa, și astfel se vede cât de sus a dorit să țintească prin cuvântul său. Izbitor de relevant vine răspunsul lui Iisus – peste măsura de pricepere a tânărului încălcat în practicile ritualistice ale Legii Vechi, pe care le credea mântuitoare și salvatoare prin simpla respectare a literei lor, fără a mai ține cont de puterea Duhului care dă viață: „Litera ucide, iar Duhul face viu“ (II Cor. 2, 6): „Vezi, caută nu să ai viață veșnică – aceea nu-ți aparține, nu o poți lua de nicăieri tu singur, aceea doar ți se poate rândui sau dăruia ca o răsplătire a efortului depus pentru a fi și a rămâne cu Dumnezeu“; căci „vor ieși cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții“ (In. 5, 29), când „va zice

Împăratul celor de-a dreapta Lui: «Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii!» (Mt. 25, 32). Cât de grea și de înaltă este lucrarea dobândirii acestei bogății nepieritoare – viața veșnică! E adevărat, sună frumos să întrebi: „Ce bine să fac, ca să am viața veșnică?” (Mt. 19, 16). Numai că Împărăția lui Dumnezeu nu este obiect de negociere, miza unei târguieli în care dai și primești, ci este o lucrare, o trăire; faci ceea ce trebuie fără să cugeți la răsplată, fără interese, din dragoste, din iubire. Iar răsplata veșniciei vine ca o pecetluire a vredniciei de a dobândi viața cea veșnică. De aceea, Iisus îl avertizează blând dar și categoric: „Iar de vrei să intri în viață, păzește poruncile!” (Mt. 19, 17). Poruncile nu sunt doar legile scrise. Porunci sunt și legile nescrise – acele lucruri descoperite și trăite tainic, despre care marele Apostol Pavel scrie: „Căci cuvântul lui Dumnezeu e viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri, și pătrunde până la despărțitura sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă, și destoinic este să judece simțirile și cugetările inimii” (Evr. 4, 12). De aceea Iisus îi spune tânărului: „Dacă voiești!” (Mt. 19, 21)

Iată o condiție nemaîntâlnită în alte religii. În creștinism nu există și nu se practică o regulă impusă. Nu există o credință forțată, așa precum întâlnim astăzi în activitatea multor secte raționaliste care, la intrarea în casa de adunare, mai întâi îți citesc regulamentul de ordine interioară. Acapararea, prozelitismul, lingușeala și ademenirea nu sunt arme hristologice de chemare a omului la Împărăția Cerurilor și la mântuire. O singură vorbă divină rostită în duh profetic a umplut pustiurile și peșterile și crăpăturile pământului de sfinți cuvioși și virtuoși: „Oricine a lăsat case sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țarine, pentru numele Meu, înmulțit va lua înapoi și va moșteni viața veșnică” (Mt. 19, 29); căci „cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic

de Mine!“ (Mt. 10, 37). Condiția aflată la temelia unei asemenea hotărâri de a sluji cu totul Domnului ține tocmai de această bogăție (materială, trupească, sufletească, chiar și spirituală) de care dispune fiecare: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie!“ (Mc. 8, 34). Iar ca răspuns la atitudinea de îndoială și de șovăire, adaugă: „De cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el, când va veni întru slava Tatălui Său cu sfinții îngeri!“ (Mc. 8, 38). Dar cuvântul divin cunoaște și o altfel de greutate, nemaiîntâlnită și de-a dreptul cutremurătoare: „Cine va voi să-și scape sufletul îl va pierde; iar cine își va pierde sufletul pentru Mine îl va afla“ (Mt. 16, 25). Aici se află prinsă în cuvinte toată puterea dorului lui Iisus de a-l mântui pe om și de a-l face iarăși prieten și casnic al Său. Această stare de fapt a răsturnat în mintea tânărului bogat întreaga scară a valorilor spirituale dobândite și cultivate de-a lungul vieții sale din dorința de a fi plăcut lui Dumnezeu. Adresarea întrebării cumva cu interes, dar și ca o capcană – pentru a fi scos în evidență ca un tânăr valoros și conștiincios al Legii neamului său, l-a demolat însă sufletește: „Ce-mi mai lipsește?“ (Mt. 19, 20).

La prima vedere, răspunsul ar putea suna banal: smerenia. Ești mic, pentru că te-ai înălțat prea sus în mintea ta. Dar, pentru a ținti și mai sus, Iisus îi vorbește de acea stare sufletească și duhovnicească a omului care îl apropie cel mai mult de Dumnezeu: desăvârșirea morală. Adică tocmai creșterea duhovnicească plenară, care nu mai are o anumită formă precisă, nici vreun sens sau vreo valoare la scară umană, pentru că devine o stare dumnezeiască – îndumnezeirea: „Dumnezei sunteți și toți fi ai Celui Preaînalt“ (Ps. 81, 6), „Cel ce faci pe îngerii Tăi duhuri și pe slugile Tale pară de foc“ (Ps. 103, 5). Iată ce anume îi cere Hristos Dumnezeu: îmbrăcarea totală în harul Duhului Sfânt: „Dacă voiești să fii desăvârșit“ (Mt. 19, 21). Cu alte cuvinte, nu te

oblig; deocamdată aceasta este lipsa ta, iar aceasta este calea pe care mergând poți să dobândești ceea ce îți lipsește: „Du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor și vei avea comoară în cer; după aceea, vino și urmează-Mi!“ (Mt. 19, 21).

La auzul acestui cuvânt, toate s-au oprit ca la un semn. În tăcerea care s-a așternut se mai auzea doar ecoul cuvintelor Mântuitorului, răsunând de atunci, vreme de două mii de ani, până azi: „Vino și urmează-Mi!“ (Mt. 19, 21). Liniștea pe care o păstrau uimiți apostolii era poate tocmai expresia rușinării pe care cumva o resimțeau în sufletele lor – că ei, simpli pescari săraci fiind, lăsând toate și urmându-L pretutindeni pe Hristos, aveau impresia că săvârșiseră cine știe ce lucru important: „Petru I-a zis: «Iată, noi am lăsat toate și Ți-am urmat Ție. Cu noi oare ce va fi?»“ (Mt. 19, 27). Acum însă erau martori la o nemai-întâlnită chemare la apostolie – a unui bogat cult, erudit, prosper, cunoscător al Legii și pe deasupra și doritor de lucruri înalte!... Suspans total neașteptat. Dar tânărul, auzind cuvântul „desăvârșire“ ... „a plecat întristat, căci avea multe avuții!“ (Mt. 19, 22).

Lucrul acesta va șoca neîncetat lumea de atunci și până astăzi. Cum de Își permite Hristos să ceară omului frumos și sănătos, școlit și pregătit, intelectual avut și înzestrat cu toate calitățile (chip, glas, pietate etc.) să-I urmeze cu predilecție, lăsând toate?!... Unul ca acesta este util societății, plăcerilor, păcatului și poftei, este supus imperiului imaginației nestăpânite, este sclavul propriei păreri de sine și robul propriei vanități, sclavul unei ideologii care împinge la libertinaj și individualism: „Am dreptul să fac ce vreau eu cu viața mea!“ – adevărate personalități sociale!... Așa încep mulți calea spre desăvârșire – și sfârșesc în eșec. „Pleacă întristați“ ca niște fii risipitori ai acestui neam (odinioară vrednic) în căile altor secte și religii, altor neamuri și țări, spre zări necunoscute, începând o altă viață – cu sau fără Dumnezeu...

De aceea și răspunsul hristic este unul pe măsura faptelor și dragostei noastre pentru Dumnezeu. Așa se și explică de ce Iisus S-a văzut nevoit să constate realitatea crudă prin cuvintele proverbiale: „Mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu!“ (Mt. 19, 24). Împărăția lui Dumnezeu are o poartă de intrare tare îngustă, foarte greu accesibilă omului trupesc, lumesc, întristat de chemarea lui Iisus; dar poarta aceasta spre lumină e largă și dragă celor desăvârșiți. Desăvârșirea îi dă omului duhovnicesc posibilitatea de a trece din lumea aceasta, ca și Iisus, chiar și prin ușile încuiate. Omul duhovnicesc își are mintea pururea în cer, în Rai. Nu se pierde cu lucruri pământești: „Suferă împreună cu mine, ca un bun ostaș al lui Hristos Iisus. Nici un ostaș nu se încurcă cu treburile vieții, ca să fie pe plac celui care strânge oaste“ (II Tim. 2, 4). Mărturie vie stau miile de sfinți, martiri și mărturisitori, cuvioși părinți și cuvioase maici care au umplut Sinaxarul Bisericii, mănăți fiind doar de dragostea lui Dumnezeu prin puterea harului Duhului Sfânt. Întristarea tânărului (bogat în virtuți trupești și sufletești, dar predispus la huzur lumesc) este imaginea omului contemporan care vrea să fie cu Dumnezeu, dar după regulile lui: luat nu prea tare, lăsat ușor, să cerceteze mai întâi avantajele și dezavantajele vieții în Hristos – și apoi, dacă desăvârșirea îi surâde, poate va face vreun pas spre Dumnezeu... Altminteri, Babilonul acestei lumi este suficient de diversificat pentru a-și putea irosi calitățile și zestrea, cu sau fără Dumnezeu: „Fac. ce vreau eu cu viața mea!“.

La întrebarea plină de uimire a ucenicilor – „Dar cine poate să se mântuiască?“ (Mt. 19, 25) (altfel spus, a cui mai este mântuirea într-o lume de lux, cu viață mondenă, cu fapte nedemne și moravuri ușoare, dominată de laxism moral și permisivitate totală, care practică deliberat o libertate în spirit de haos și de turmă fără nici un Dumnezeu), răspunsul vine desigur tot de la Hristos: „La oameni

aceasta e cu neputință, la Dumnezeu însă toate sunt cu putință!“ (Mt. 19, 26). Printr-o cunoaștere vie a lui Dumnezeu din împrejurările concrete ale vieții, va face Stăpânul tuturor o cale și o rânduială pentru a umple Cerul cu oameni sfinți, desăvârșiți prin har, credință și fapte bune: „Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este!“ (Mt. 5, 48), „Mântuitorul nostru voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină“ (I Tim. 2, 4); „Eu și Tatăl Meu una suntem“ (In. 10, 30), „Tatăl Meu până acum lucrează; și Eu lucrez“ (In. 5, 17). „Căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și Acești trei Una sunt!“ (In. 5, 7), „pentru ca toți laolaltă și cu o singură gură să slăviți pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos“ (Rom. 15, 6).

Vrednicia lucrării lui Dumnezeu și nevrednicia omului

„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul“ (In. 1, 1). „Faceți făgăduințe și le împliniți Domnului!“ (Ps. 75, 11) „Cuvântul vostru să fie: ceea ce este da, da; și ceea ce este nu, nu; iar ce e mai mult decât acestea, de la cel rău este“ (Mt. 5, 37). „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!“ (Lc. 21, 33) „Omul cu deșertăciunea se aseamănă, zilele lui ca umbra trec“ (Ps. 143, 4). „Iar dacă i se pare cuiva că cunoaște ceva, încă n-a cunoscut cum trebuie să cunoască“ (I Cor. 8, 2). „Au nu știți că sfinții vor judeca lumea? Și dacă lumea este judecată de voi, oare sunteți voi nevrednici să judecați lucruri atât de mici?“ (I Cor. 6, 2) „Frate cu frate se judecă – și aceasta înaintea necredincioșilor?! Negreșit, și aceasta este o scădere pentru voi, că aveți judecăți unii cu alții. Pentru ce nu suferiți mai bine strâmbătatea? Pentru ce nu răbdăți mai bine paguba?“ (I Cor. 6, 6-7) „Adevărul poate fi prigonit, dar nu poate fi înăbușit!“ (Proverbe)

Problema autenticității cuvântului a fost un adevărat prilej de sminteață și de dispută de-a lungul vremii, încă

de la izgonirea lui Adam din Rai și până astăzi. Și tocmai de aceea în parabolele și învățăturile pe care Mântuitorul Iisus Hristos le-a rostit în cursul activității Sale mesianice, El folosește o formulă inedită de adresare către cei care Îi ascultau cuvântul: „Adevărat, adevărat zic vouă“ (In. 1, 51) sau „Adevărat grăiesc vouă“ (Mt. 6, 16). Uneori, această formă de exprimare este întărită printr-o alta: „Amin! Amin! Zic vouă!“. La rândul lor, sfinții scriitori ai învățăturilor lui Hristos folosesc și ei o formulă sentențioasă: „Zis-a Domnul pilda aceasta“, adeverind prin aceasta că vorbele care urmau sunt veșnice, ieșite din chiar gura lui Dumnezeu, își au rădăcina în El, în Cuvântul Tatălui Celui Care Însuși le-a rostit prin Duhul puterii dumnezeiești: „Acela mi-a zis“ (In. 1, 33); și iarăși: „Peste Care vei vedea Duhul coborându-Se și rămânând peste El, Acela este“ (In. 1, 33). De asemenea, atât la râul Iordan, în ziua Botezului lui Hristos, cât și pe muntele Tabor, la vremea schimbării Lui la față, s-au rostit cuvinte sfinte și dumnezeiești chiar din înaltul Cerului: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta ascultați-L“ (Mt. 17, 5). Dacă vom cerceta Psalmii marelui David, vom afla scris: „Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit și cu duhul gurii Lui toată puterea lor“ (Ps. 32, 6); altfel spus, Cuvântul săvârșea, iar Duhul desăvârșea.

Taina aceasta a cuvântului este veșnică și va fi pururea adâncă, necunoscută și de nepătruns: „Pe Cuvântul întrupat văzându-L, pe Fecioara o ferim!“ . Această putere a lui Dumnezeu (pentru om de necuprins cu mintea și recunoscută doar prin lucrarea Duhului Sfânt în Sfintele Taine ale Bisericii) o vom numi în cele ce urmează „vrednicie“.

Atributele sau însușirile puterii lui Dumnezeu – ascunse nouă, descoperite doar din lucrările Lui – reprezintă tocmai poarta de intrare spre Taina Dumnezeirii. Până când Dumnezeu Însuși nu S-a făcut cunoscut omului, omul nu avea de unde ști că Dumnezeu există și că îl iubește. Faptul că Dumnezeu l-a creat pe om („Măinile Tale m-au făcut și

m-au zidit“ – Ps. 118, 73) este cel dintâi semn de vrednicie divină pentru om; toate celelalte câte există au fost făcute doar prin cuvânt și la poruncă: „El a zis și s-au făcut, El a poruncit și s-au zidit“ (Ps. 32, 9). Apoi, vrednicia continuă să se arate de către Dumnezeu omului prin faptul că i-a dat chipul și asemănarea Sa: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră“ (Fac. 1, 26); apoi, prin faptul că Dumnezeu, dându-i suflet rațional-cuvântător, înzestrat cu putere gânditoare, înțeleghătoare, l-a așezat deasupra tuturor celorlalte viețuitoare și făpturi, ca pe un adevărat „împărat al făpturii“ și „rege al zidirii întregi“. Vrednicia Domnului (sau dragostea Lui nețărmurită) continuă să se descopere omului prin faptul că „a suflat în fața lui suflare de viață“ (Fac. 2, 7), făcându-se astfel „omul cel dintâi, Adam, cu suflet viu“ (I Cor. 15, 45). Iată ce zice Hristos: „Eu am venit ca viață să aibă și din belșug să aibă“ (In. 10, 10).

Contemplând icoana omului așa cum a fost întocmită ea de către Dumnezeu la creație, vedem pe om ca pe cel mai înalt și mai presus decât toată zidirea cea văzută: „Ce este omul, că-Ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?“ (Ps. 8, 4) Pilda lucrătorilor lăsați în vie, la teasc, pentru a o lucra și a-i aduce roade, nu reprezintă altceva decât lumea Vechiului Legământ, care nu a reușit nicidecum să înțeleagă și să primească lucrarea vrednică a harului Duhului Sfânt în lume și chemarea ei la mântuire: „Când a sosit timpul roadelor, a trimis pe slugile sale la lucrători, ca să-i ia roadele“ (Mt. 21, 34). Stăpânul este Dumnezeu Însuși, iar via e lumea care a fost înzestrată de către Dumnezeu cu tot ce îi trebuie. Cartea Facerii ne arată că la început această vie nu a existat – „a sădit vie, a împrejmuir-o cu gard“ (Mt. 21, 33): „Pământul era netocmit și gol“ (Fac. 1, 2); „Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Eden, spre răsărit, și a pus acolo pe omul pe care-l zidise“ (Fac. 2, 8). Referatul biblic despre crearea lumii ne arată pas cu pas toată această lucrare divină de tocmire a pământului și a toată făptura – toată iarba și

toți pomii zidiți prin cuvânt și din poruncă: „Așa s-au făcut cerul și pământul și toată oștirea lor“ (Fac. 2, 1). Ceea ce este relevant însă este faptul că Dumnezeu dă o anumită valoare de superioritate creației Sale, prin aceea că nu o face pentru a fi în întuneric, ci o dăruiește luminii, o înveșmăntează în lumină. Și astfel, descoperim cele mai importante două aspecte ale uneia și aceleiași realități divine: iubirea și lumina.

„Pământul era netocmit și gol“ (Fac. 1, 2): deși Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra materiei primare create din nimic, totuși totul era cufundat în întuneric: „Întuneric era deasupra adâncului“ (Fac. 1, 2). Cu privire la aceasta, Sfânta Scriptură menționează oarecum vag, cumva în treacăt că întunericul nu a dispărut cu totul, odată cu venirea luminii. Lumina este starea vredniciei, forma puterii, a transparenței, a străvederii, a imaculatului – așa precum vedem și în zăpadă: ea nu este doar albă, ci este și luminoasă. Imaculatul respiră lumină, frumusețe, har și putere. Nu degeaba Scriptura menționează faptul că la mormântul lui Iisus „doi îngeri în veșminte albe ședeau, unul către cap și altul către picioare, unde zăcuse trupul lui Iisus“ (In. 20, 12). Și în descrierea evenimentului de pe muntele Tabor se folosește expresia „nor luminos“ (Mt. 17, 5), iar la Înviere s-a făcut „lumină mare“ (Mt. 4, 16). Iată, ca și la facere: „Și a zis Dumnezeu: «Să fie lumină!» Și a fost lumină!“ (Fac. 1, 3). De aceea, urmând Psalmistului, în slujba Botezului Biserica lui Hristos cântă: „Dă-mi mie haină luminoasă, Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină“ (Ps. 103, 2). La fel, în stihira dedicată Sfintei mironosițe Maria Magdalena, îngerii pe care aceasta i-a întâlnit la mormântul lui Iisus sunt numiți „de lumină purtători“.

Adam cel sfătuit de diavol în grădina Raiului va trece de la cea mai înaltă formă de lumină – Lumina Duhului Sfânt, lumina cunoștinței de Dumnezeu – la o altă lumină: cea pe care inteligența rațional-cugetătoare o află nu din trăirea Adevărului, ci din cunoștința binelui și răului sau

din simțirea trupească a plăcerii și a durerii: „Nu cumva ai mâncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănânci?” – Fac. 3, 11. De la starea de vrednicie harică divină, Adam va trece la nevrednicia omului străpuns de patimile firii biologice și săgetat de impulsurile simțirilor carnale. Va ajunge adică un învins, rănit fiind de cele cinci săgeți ale simțurilor trupești – văzul și auzul, gustul, mirosul și pipăitul – orientate spre păcat, iar nu spre virtute: „Plăcut la vedere și bun la mâncare era rodul ce m-a omorât!” (*Octo-ihul Mare*) Socotim că acel întuneric ascuns de Dumnezeu se va descoperi ulterior ca iad – despre care Scriptura afirmă că este „focul cel veșnic gătit diavolului și îngerilor lui” (Mt. 25, 41). În Cartea Facerii, „întunericul” este menționat simplu ca „noapte” (acel răstimp menit odihnirii trupești a omului prin somn): „Și a despărțit Dumnezeu lumina de întuneric; lumina a numit-o Dumnezeu ziua, iar întunericul l-a numit noapte” (Fac. 1, 4-5). Termenul de „întuneric” însă îl vom mai întâlni și în pildele Mântuitorului Hristos cu înțelesul de „iad”: „întunericul cel mai din afară” (Mt. 8, 12). Este un mod de a desemna nevrednicia oamenilor slabi, căzuți pradă patimilor și păcatelor prin necredință, deveniți fii ai „întunericului acestui veac” (Efes. 6, 12), spre deosebire de „fiii Luminii” (In. 12, 36), adică cei vrednici, îndemnați de Dumnezeu astfel: „Umblați cât aveți Lumina, ca să nu vă prindă întunericul!” (In. 12, 35) – în acea Lumină despre care proorocul vestise: „Poporul care locuia întru întuneric va vedea lumină mare; iar voi, cei ce locuiți în latura umbrei morții, lumină va străluci peste voi!” (Is. 9, 1)

Acei slujitori care au fost trimiși de către stăpânul viei sădite și îngădite pentru a-i lua după dreptate roada, au fost dreptii și proorocii Vechiului Așezământ din toată vremea scursă de la Abel până la venirea lui Hristos; toți cei care au încercat prin slujirea lor să lumineze calea celor aflați în întunericul necunoștinței și al necredinței. Așadar, două au fost punctele de reper în toată această dramă universală

a umanității căzute în întuneric prin greșeala adamică: făgăduința Răscumpărătorului („Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul” – Fac. 3, 15) și lupta dreptilor, patriarhilor, regilor, judecătorilor și proorocilor din Vechiul Testament – toți acei care nici prin legea tăierii împrejur a lui Avraam, nici prin tablele lui Moise, nici prin lucrarea de curățire a jertfelor de la Cortul Mărturie, nici prin marea reformă întreprinsă de către Iosia în anul 620 î.Hr., prin centralizarea cultului iudaic la Ierusalim, nici prin necazurile și suferințele îndurate în robia Babilonului și sub perși, nici prin refacerea templului lui Solomon din vremea lui Zorobabel n-au reușit să îi lumineze pe oameni și să-i aducă pe linia viețuirii izbăvitoare de mânia Domnului Savaot, Dumnezeuul oștilor cerești. De aceea a fost nevoie de Răscumpărătorul: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt” (Mt. 1, 20), „căci El va mântui poporul Său de păcatele lor” (Mt. 1, 21).

Astfel, Evanghelia ne dezvăluie în cuvintele sale toată monstruoșitatea cerbiciei decăderii poporului iudeu în timpul Legii Vechi, precum stă scris: „Dar lucrătorii, punând mâna pe slugi, pe una au bătut-o, pe alta au omorât-o, iar pe alta au ucis-o cu pietre” (Mt. 21, 35); și iarăși: „Din nou a trimis alte slugi, mai multe decât cele dintâi, și au făcut cu ele tot așa” (Mt. 21, 36)... În locul luminii, sufletul omenesc a ajuns în întuneric, iar vrednicia dreptilor s-a izbit de nevrednicia întunericului minții omenești. De aceea regele psalmist deplânge împrăștierea poporului ales între neamuri și rătăcirea lui printre patimile canaanite ale popoarelor păgâne idolatre: „Și-au jertfit pe fiii lor și pe ficele lor idolilor” (Ps. 105, 37); și iarăși: „Întins-a vițele ei până la mare și până la râu lăstarele ei. Pentru ce ai dăruit gardul ei și o culeg pe ea toți cei ce trec pe cale? A stricat-o pe ea mistrețul din pădure și porcul sălbatic a păscut-o pe ea”

(Ps. 79, 12-14). Iar semnul jalnicei decăderi este văzut în robia babilonică și în cea persană: „Sfărâmat-au intrarea cea de deasupra. Ca în codru cu topoarele au tăiat ușile locașului Tău, cu topoare și ciocane l-au sfărâmat“ (Ps. 73, 6-7) zicând: „Cu limba noastră ne vom mări, căci buzele noastre la noi sunt; cine ne este domn?“ (Ps. 11, 4) Iată, așadar, o gradare a căderii de la Lumina lui Dumnezeu la „lumina“ oamenilor despre care același David se căina amarnic: „Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul“ (Ps. 13, 3).

Dacă vom analiza modul în care a cugetat Dumnezeu să rânduiască duhovnicește lumea, vom descoperi că a pornit de la treptele cele mai înalte de lumină și de cunoaștere, situându-l pe om în cele din urmă până la condiția în care acesta a dorit el însuși să se umilească. Scris este: „Din început a făcut pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său“ (Sir. 15, 14). Întâi a dat pământului lumina divină, necreată, prin porunca: „Să fie lumină!“ (Fac. 1, 3) (și iată cât de caldă și de fină se dovedește remarca pe care o face autorul inspirat al Cărții Facerii: „Și a văzut Dumnezeu că este bună lumina“ – Fac. 1, 4). Apoi a dat lumina puterii înțelegătoare îngerilor din lumea cea nevăzută, din cer, și a puterii cuvântătoare omului zidit cu mâinile Sale. Loc de trăire nu i-a dat altceva decât Raiul desfătării... ce elegantă viață duhovnicească – desfătarea: „Și a luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care-l făcuse și l-a pus în Raiul desfătării, ca să-l lucreze și să-l păzească“ (Fac. 2, 15)! Ce poate fi mai înalt (ca vrednicie) decât o făptură creată de Dumnezeu anume pentru ca să stăpânească Raiul, să-l păzească și să-l lucreze? Cântă Psalmistul: „Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el!“ (Ps. 8, 5)

În aceste condiții, oare cum să poți să înțelegi și să accepi faptul că acea lumină necreată, de origine divină, avea să-i devină incomodă omului – care avea să nu o mai priceapă, să nu o mai înțeleagă, să nu o mai râvnească și nici să îi

mai ducă dorul, să nu-i mai folosească la nimic?!... Iată-L pe Dumnezeu, în atotștiința Sa, nevoit să privească cum luminătorul cel mare, soarele, avea să înlocuiască lumina necreată – ca să-i fie accesibilă omului! Cel ce, ca luminător, a fost pus „pe tăria cerului ca să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte și să fie semne ca să deosebească anotimpurile, zilele și anii, și să slujească drept luminător pe tăria cerului, ca să lumineze pământul” (Fac. 1, 14) a ajuns să călăuzească, în locul Soarelui Dreptății strălucind în Duhul Adevărului, căile omului către ieșirile din întunericul morții și al păcatului!... Și astfel, oamenii s-au afundat tot mai adânc în bezna fărădelegii până ce au ajuns să fie cuprinși definitiv de noaptea cea veșnică, precum scrie Isaia Proorocul: „în latura și în umbra morții” (Mt. 4, 16).

Venirea Fiului lui Dumnezeu în lume a fost un prilej de mai mare sminteală în lumea iudaică; în acest sens, să nu uităm uciderea pruncilor de doi ani și mai mici de către Irod, de frica împlinirii proorociilor, atunci când i-a chemat la sine în ascuns pe magii de la Răsărit pentru ca să-l lămurească în cele despre Pruncul de Împărat – când, cum și unde se va naște: „Și adunând pe toți arhieriei și cărturarilor poporului, căuta să afle de la ei: unde este să Se nască Hristos?” (Mt. 2, 4) Atotputernicul cunoștea însă prea bine mârșăvia omenească a lumii căzute. Așa că a intervenit prin sfinții îngeri slujitori ai Săi: „Luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor” (Mt. 2, 12). Și tot îngerul Domnului i se arată în vis bătrânului Iosif, zicându-i: „Ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt” (Mt. 2, 13). Săvârșind minuni peste minuni, Iisus i-a uimit pe toți cu învățăturile și faptele Sale. Dar a arunca mărgăritare în mocirla negurilor răutății înseamnă doar să stârnești bestialitatea, ura, disprețul, blasfemia și răzbunarea. Evanghelia ne prezintă cele mai sălbătice comportamente umane dezlănțuite de mai-marii poporului evreu împotriva Fiului lui Dumnezeu. În parabola

vierilor nevrednici, Scriptura se exprimă astfel: „Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui!” (Mt. 21, 38) Scenariul devine apocaliptic, lumea controversată: „Noi nădărduiam că El este Cel ce avea să izbăvească pe Israel!” (Lc. 24, 21) exclamă cu amar Apostolii Luca și Cleopa.

Aici descoperim cea mai puternică rază de lumină a chipului divin, așa cum nu găsim nici măcar în viața sau în scrierile Sfinților Părinți din întreaga literatură ascetică și filocalică; pentru că nici un om nu a putut vreodată să Îl iubească pe Dumnezeu așa precum Dumnezeu a iubit lumea. Întreabă Hristos pe arhierii și bătrânii poporului: „Când va veni stăpânul viei, ce va face acelor lucrători?” (Mt. 21, 40) Și nimeni nu a putut răspunde la această întrebare până astăzi așa precum a răspuns Fiul Însuși, răstignit de bunăvoie pe Cruce, în rugăciunea adusă Tatălui pentru mântuirea și iertarea celor ce Îl răstigneau: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!” (Lc. 23, 34) Aici este cea mai adâncă vinovăție și mustrare de conștiință a umanității față de Dumnezeu; este cea mai mare răspundere a noastră față de Tatăl: că I-am omorât Fiul cu sânge rece, cu nepăsare, fără cruțare, fără a analiza măcar motivația uciderii Lui, deși Iisus întrebase: „Cine dintre voi Mă vedește de păcat?” (In. 8, 46); și iarăși, blând dar ferm: „Dacă am vorbit rău, dovedește ce este rău; iar dacă am vorbit bine – de ce Mă bați?” (In. 18, 23) Lumea nu are ce răspunde; în locul ei vorbește diavolul: „Mântuiește-Te pe Tine Însuși!” (Lc. 23, 37), „Coboară-Te de pe cruce!” (Mt. 27, 40), „Pe alții i-a mântuit; să Se mântuiască și pe Sine Însuși!” (Lc. 23, 35). Atunci, pentru o clipă, stihiiile s-au mișcat, iar pământul s-a cutremurat. Pentru că a simțit focul Sângelui dumnezeiesc nevinovat întru sine arzându-l ca o culme a „sângelui dreptilor răspândit pe pământ, de la sângele dreptului Abel, până la sângele lui Zaharia, fiul lui Varahia, cel ucis între templu și altar” (Mt. 23, 35). Dar simte totodată și

puterea Celui Care l-a creat și l-a atins atunci când l-a tocmnit și împodobit cu viața tuturor făpturilor ce-și trag din el hrana și adăpostirea lor: „Și a zis Dumnezeu: «Să scoată pământul ființe vii, după felul lor!»“ (Fac. 1, 24); și iarăși: „«Să dea pământul din sine verdeață: iarbă, cu sămânță într-însa, după felul și asemănarea ei, și pomi roditori, care să dea rod cu sămânță în sine, după fel, pe pământ.»“ Și a fost așa!“ (Fac. 1, 11). De la pământ la cer distanța este tot atât de scurtă pentru cei vrednici pe cât este distanța de la minte la inimă, precum spuneau Sfinții Părinți despre cei îmbunătățiți în har: „Când Te-am chemat, m-ai auzit, Dumnezeu dreptății mele!“ (Ps. 4, 1); și iarăși: „Dacă veți auzi astăzi glasul Lui, nu învățoșați inimile voastre!“ (Evr. 3, 15). În schimb, pentru cei nevrednici, scris este: „Pe acești răi, cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători“ (Mt. 21, 41). După cum se exprimă și Cartea Apocalipsei: „cer nou și pământ nou“ (Apoc. 21, 1). Iar „lucrătorii care vor da roadele la timpul lor“ (Mt. 21, 41) sunt cei blânzi, cei dreپți, cei curați cu inima, căci „aceia vor moșteni pământul“ (Mt. 5, 5) și „aceia vor vedea pe Dumnezeu!“ (Mt. 5, 8).

Avertismentul a fost limpede și categoric: „Mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor!“ (Mt. 8, 11) Deci: „Împărăția lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roadele ei!“ (Mt. 21, 43) Iar Hristos va fi piatra de poticnire pentru toți nevrednicii vrăjmași neîmpăcați ai Crucii Sale: „Cine va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cine va cădea îl va strivi!“ (Mt. 21, 44) Acest final apocaliptic, această oglindă a nevredniciei noastre omenești ne oferă mai multe concluzii semnificative cu privire la „măreța“ și „strașnica“ noastră nevoință de creștini purtători de cruce pe drumul mântuitor al Crucii lui Hristos.

Iată doar câteva dintre isprăvile de nevrednicie ale neputințelor noastre cu fapta, cu cuvântul și cu gândul, din

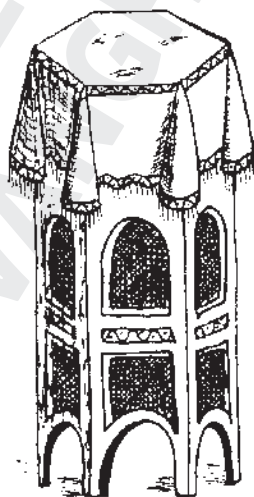

pricina cărora ne ostenim zadarnic, fără să agonisim lumina, cunoașterea, priceperea și înțelegerea – acestea sunt și rămân fundamentale. Până nu înțelegi Legea și calea lui Dumnezeu nu poți fi creștin. Și în vremea noastră destui sunt cei ce merg la biserică precum se duc la stadion ori în vizită la vreun muzeu sau la un obiectiv turistic – un complex medieval, sit istoric domnesc, mănăstiresc sau bisericesc. Una ca aceasta o fac și păgânii – din dragoste de cultură, de frumos, de artă și arhitectură. Biserica însă are mai întâi un rol spiritual. Abia după ce L-ai înțeles pe Dumnezeu în dorul Lui de mântuire a ta poți pricepe și rostul rugăciunii, al postului, al nevoițelor, al vieții curate, al îndreptării, al pocăinței – toate taine și minuni ale iubirii dumnezeiești. Mulți au înlocuit iubirea, dragostea de aproapele cu nevoițele; dar: „Milă voiesc, iar nu jertfă!” (Mt. 9, 13), căci „jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi!” (Ps. 50, 18). Atunci când a instituit Legea harului, Iisus Hristos n-a trasat un caiet de sarcini creștinului și nici n-a întocmit fișa postului în biserică și în familie, ci a rostit scurt: „Să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu!” (In. 15, 12); „poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul! Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul! Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei – dacă veți avea dragoste unii față de alții” (In. 13, 34-35). Ce mai pricepe oare lumea de astăzi din tot stresul și din toată ura, și pizma, și zavistia, și răzbunarea, și dezbinarea de care este plină? Ce să mai priceapă oare lumea din lupta acerbă pentru putere și avuție prezentă și manifestă în toate domeniile vieții sociale? Oare dragostea creștinească a provocat războaiele religioase și conflictele dintre religiile lumii? Dragostea?! Nu, nicidecum! Ci zăzaniile semănate noaptea în lanul de grâu: „Pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmașul, a semănat neghină printre grâu și s-a dus” (Mt. 13, 25). Aici este taina tainelor: că nevrednicia a ajuns să fie confundată

cu vrednicia! Când auzim la Sfânta Liturghie chemarea: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste apropi-ați-vă!“, aflăm de fapt cum trebuie să fim și să ne înfățișăm înaintea Domnului Dumnezeu: așa cum ne-a făcut și așa cum ne vrea! Iar când auzim strigarea „Sfintele sfinților!“ – de ce oare nu simțim înlăuntrul nostru toată putoarea păcatului: falsitatea, ipocrizia, înșelarea, mândria, părerea de sine, îndrăzneala nesăbuită și curajul nesocotit de a ne repezi la Pâinea cea cerească precum în pustie odinioară, atunci când Iisus sătura cu cinci pâini și doi pești „ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii“ (Mt. 14, 21). N-ar trebui totuși să conștientizăm adevăratul înțeles al cântării de la finalul dumnezeieștii Liturghii: „Am văzut Lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc“ (*Liturghier*)? Care Duh? Care Lumină? Cea pe care o vădim atunci când participăm la Sfânta Taină fără evlavie, fără trăire, cu grabă și cu griji lumești? Sau când ne împărtășim de-a valma, când „avem noi chef“, când „vrem“, când „ne place“, când „ne convine“, când „simțim“? Ce simțire – a îngâmfwării de sine că ne împărtășim des, dar fără să ne fi spovedit curat, pătimiși, răutăcioși, dușmănoși, orgolioși, desfrânați și înfumurați?!... Oare chiar avem impresia că drama crucificării se trăiește atât de simplu?! Oare Hristos S-a răstignit în mod banal sau nejustificat?...

La toate aceste întrebări, nevrednicia noastră se vedește din plin – prin noi înșine, prin propriile noastre fapte, dar și prin sfaturile povățuitorilor noștri, cei care consideră că vechile rânduieli de demult sunt astăzi depășite și perimate – toate pravilele, canoanele, nevoințele, faptele de evlavie, dar și smerenia, dragostea de aproapele și adevărata trăire (în strană sau în altar) în viața liturgică, în lectura patristică, în contemplarea permanentă a înțelesurilor profunde ale scrierilor Sfinților Prooroci și Apostoli – care sunt și rămân temelia Bisericii. Alergăm după sfinți închipuiți, după tot felul de miracole, de semne și minuni, de miruri

și lacrimi, arătări și vedenii. Dar nu alergăm deloc în căile lui Dumnezeu, strigând cu toată inima de să răsunе lumea întreagă: „Duhul Tău Cel sfânt nu-L lua de la mine!“ (Ps. 50, 12) deși „fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea!“ (Ps. 50, 4), astfel încât să se deschidă cerurile și să auzim glasul blând al Marelui Stăpân și Domn: „Vrednic este lucrătorul de plata sa!“ (Lc. 10, 7), „fericită este sluga pe care o va afla priveghind!“ – „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești!“ (In. 5, 14). „Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit!“ (Lc. 7, 47) „Bine, slugă bună și credincioasă: peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune!“ (Mt. 25, 21) „Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie acum aprins!“ (Lc. 12, 49)

Puterea fecioriei, nunta împărătească și lumina Crucii

„Doamne, armă asupra diavolului Crucea Ta o ai dat nouă“ (Shujba Sfântului Maslu). „Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine, și eu pentru lume!“ (Gal. 6, 14) „Căci cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu“ (I Cor. 1, 18). „Ascultă, fică, și vezi și pleacă urechea ta și uită poporul tău și casa părintelui tău, că a poftit Împăratul frumusețea ta, că El este Domnul tău“ (Ps. 44, 12-13). „Mireasă a Tatălui, Maică a Fiului și Biserică preacinstită a Sfântului Duh“ (Sf. Ioan Damaschin) „Cine este Aceasta, curată ca zorile și frumoasă ca dimineata? Este Împărăteasa rugăciunii, este rugăciunea întrupată!“ (Ilie Miniati – Panegiric la Nașterea Maicii Domnului) „Împărăția cerurilor asemănatu-s-a omului împărat care a făcut nuntă fiului său“ (Mt. 22, 2). „Nunta este gata, dar cei poftiți n-au fost vrednici“ (Mt. 22, 8). „Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă?“ (Mt. 22, 12) „Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică“ (Efes. 5, 32).

Încărcătura duhovnicească a cuvintelor Sfintei Scripturi exprimă chemarea caldă a lui Dumnezeu către lume, vădită

în mod special și deplin prin Persoana și lucrarea Fiului Său, Care ne confirmă: „M-am pogorât din cer nu ca să fac voia mea, ci voia Celui care M-a trimis pe Mine“ (In. 6, 38). Cel Care L-a trimis este de fapt și de drept Împăratul. El Însuși, Stăpânul împărăției și Chivernisitorul întregii zidiri, a grijit de-a lungul veacurilor taina nunții Fiului Său prin pregătirea arătării Cuvântului lui Dumnezeu în lume din Fecioară, precum grăiește Isaia: „Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel“ (Is. 7, 14).

Această lucrare de împlinire a voii Celui Preaînalt prin Fiul Său este desăvârșită prin lucrarea sfințitoare a Duhului Sfânt, „Care de la Tatăl purcede“ (In. 15, 26). El lucrează împreună cu Fiul, cu o singură voință și întru totul de aceeași putere: „Eu și Tatăl Meu una suntem“ (In. 10, 30). În răstimpul mesianic în care Iisus lucrează taina mântuirii pe pământ, petrecând la vedere cu oamenii, ca Om și Dumnezeu, Duhul Sfânt Îl descoperă permanent ca Fiu al lui Dumnezeu – la Iordan: „Peste Care vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând peste El, Acela este“ (In. 1, 33) și pe Tabor: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit“ (Mt. 17, 5). După ce Hristos S-a înălțat întru slavă la Tronul Tatălui, atunci Fiul Îl preamărește pe Duhul Sfânt: „Căci dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi“ (In. 16, 7). „Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei. Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt“ (Fapte 2, 2-4). În Persoanele Sfintei Treimi este vorba atât de unitatea de ființă, cât și de iubirea deplină, atât de conlucrarea permanentă între Îpostasurile Dumnezeiești, dar și de Viața cea Una – ființa dumnezeirii: „Cred într-Unul Dumnezeu“. Sfântul Vasile cel Mare scrie că, deși purcede de la Tatăl – pentru că a lucrat la mântuirea lumii cu Fiul – după învierea Acestuia, Duhul iradiază pretutindeni din Trupul înviat al lui Hristos. Aceasta se vede cel mai bine în Taina Sfintei Liturghii, la epicleză, atunci când preotul înalță

măinile spre Cer, rugându-se: „Duhul Tău Cel Sfânt nu-L lua de la noi, ci ni-L înnoiește nouă, celor ce ne rugăm Ție!“; „Și fă adică pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău, iar ceea ce este în potirul acesta cinstit Sângele Hristosului Tău“. Iată că, împărțându-ne din Sfintele Taine, ne umplem de Duhul dumnezeiesc: „Deschide-voi gura mea și se va umple de Duhul!“ (*Catavasier*).

De aici începe nunta Fiului veșnicului Împărat. Aici vedem chemarea la Împărăție, atunci când spune: „A trimis pe slugile sale ca să cheme pe cei poftiți la nuntă“ (Mt. 22, 3). Toată această chemare este înmănuncheată în făgăduința Răscumpărătorului: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul“ (Fac. 3, 15). De aici, peste istoria umanității căzute va străluci raza milei dumnezeiești, Raza Tatălui – Iisus Hristos, așa precum ne arată Sfântul Apostol și Evanghelist Matei: „Steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra, unde era Pruncul“ (Mt. 2, 9). Trâmbița mai înainte vestitoare a mântuirii lumii din păcat și din moarte străbate veacurile Sfintelor Scripturi de la prooroc la prooroc, din profeție în profeție și din generație în generație, din verset în verset – până ce Fecioara Maria va încredința lumea de venirea Fiului lui Dumnezeu la ea, pentru ca să o mântuiască: „Iată roaba Domnului! Fie mie după cuvântul Tău!“ (Lc. 1, 38) Câtă frumusețe în cântarea de nuntă a Miresei celei neispitite de nuntă: „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri“ (Lc. 1, 35). Iată câte daruri de nuntă, iată ce coroană din pietrele scumpe ale smereniei: „roaba Domnului“ (Lc. 1, 38)! Cum să fie roabă și neînsemnată Cea care trăiește taina iubirii Tatălui? „A poftit Împăratul frumusețea ta“ (Ps. 44, 13)! Cum să nu fie adânc de smerenie Preacurata Fecioară, care glăsuiește Elisabetei: „Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui“ (Lc. 1, 49)! Cum să nu fie Împărăteasă și Doamnă cea care va mărturisi cu propriile ei cuvinte: „De acum mă vor ferici toate

neamurile“ (Lc. 1, 48)! Și totuși, iată că Elisabeta, în cântecul de laudă adus Fecioarei, rostește în taina Duhului cuvinte ce străbat umanitatea precum fulgerul, de la răsărit la apus și de la miazăzi la miazănoapte: „De unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?“ (Lc. 1, 43) Iată nuntă nemaîntâlnită: „Stătut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită și preînfrumusețată“ (Ps. 44, 11). Ce nuntă cu har și slavă, ce putere nemaipomenită vreodată la o fecioară: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine!“ (Lc. 1, 28) Nuntă vestită de îngeri, venită cu sol din Cer aducător de crini din grădina Raiului lui Dumnezeu, precum viersuiește cântarea: „Mă spăimântează a striga ție: Bucură-te Mireasă, pururea Fecioară!“ (Troparul *Acatistului Bunei Vestiri*) Iar Psalmistul David, regele lui Israel, cântă din psaltire: „Pentru aceasta popoarele te vor lăuda în veac și în veacul veacului“ (Ps. 44, 21).

Acestea toate nu pot izvorî decât din nevointă sfântă și lucrare, din voința și dorința și dragostea de a fi cu Dumnezeu: „Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor!“ (Ps. 83, 1), „mai mult decât mii de comori de aur și argint“ (Ps. 118, 72). Puterea și frumusețea fecioriei Miresei nenuntite sunt miezul stăpânirii ei împărătești – Tron de heruvimi, Biserică sfințită vie și Rai cuvântător. Atât sufletul, cât și trupul Fecioarei au odihnit pe Dumnezeul Cel veșnic în inima ei curată și în brațele ei de mamă, pentru ca Cel ce S-a deșertat de slavă să Se întrupeze, precum tot David cântă: „Toată slava ficei Împăratului este înlăuntru, îmbrăcată cu țesături de aur și preînfrumusețată“ (Ps. 44, 15).

Daruri ca acestea s-au dobândit desigur din credința aleșilor lui Dumnezeu: Avraam și Sarra, Sfântul și Dreptul Iov, Sfântul și Dreptul Simeon, Sfinții și Dreptii Dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana. Iată, sterpiciunea zămislește nesterpiciune, nerodirea naște și rodește! Iată crucea suferinței împletită în slava nunții celei tainice cu crucea umilinței, precum și este scris: „Blestemat cel ce nu are sămânță în Sion și

nu are urmași în Ierusalim“ (*Viata Sfinților Părinți Ioachim și Ana*) (așa cum suna blestemul Legii celei Vechi pentru cei neroditori de prunci). Dar nădejdea credinței și puterea rugăciunii duc la Dumnezeu lacrima Anei, mama Proorocului Samuel, plânsul Elisabetei lui Zaharia, cea bătrână și stearpă, care va naște pe Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan, dar și tânguirea Anei dreptului Ioachim, care aude glas din Cer: „Ano, Ano, s-a auzit rugăciunea ta și suspinurile tale au străbătut norii, iar lacrimile tale au ajuns înaintea lui Dumnezeu“ (*Viata Sfinților Părinți Ioachim și Ana*). Și iată că Rodul a fost dăruit Bisericii, de unde porcede și lumina zorilor mântuirii: „Cea stearpă naște pe Hrănitoarea vieții noastre!“ (Troparul Praznicului)

Puterea nunții mistice este necuprinsă și de nepătruns. În ciuda tuturor sacrificiilor spirituale săvârșite de-a lungul unei vieți de slujire sfântă neîncetată, peste proorocii Domnului se abate nerekunoștința și indiferența, ba chiar ura și răutatea oamenilor: „Am pregătit ospățul meu; juncii mei și cele îngrășate s-au junghiat și toate sunt gata“ (Mt. 22, 4). Îndemnul rămâne categoric de la Învierea lui Hristos până astăzi: „Veniți la nuntă!“ (Mt. 22, 4) Nepăsarea împinge lucrurile spre grija cea lumească, deși Nunta cea mare a Fiului de Împărat prezintă un cu totul alt îndemn, de o altă dimensiune: „Toată grija cea lumească să o lepădăm!“ – toată, nu doar o parte!... Iar chemarea de taină din inima Jertfei celei fără de sânge, prin glasul slujitorului sfințit, grăiește: „Nimeni din cei legați cu poște și cu desfătări trupești nu este vrednic să-Ți slujească Ție!“: Duhul puterii dumnezeiești voritor de mântuire a lumii duce cuvântul lui Dumnezeu până la marginile acesteia, „la răspântiile drumurilor“ (Mt. 22, 9), „la drumuri și la garduri“ (Lc. 14, 23), „în piețe și ulițe“ (Lc. 14, 21), „la săraci și la neputincioși, la orbi și la șchiopi“ (Lc. 14, 21) – la tot omul lipsit de Dumnezeu. Iată însă cum răspund cei de atunci, ca și cei de azi, oamenii dintotdeauna: „Dar ei, fără să țină seama, s-au dus: unul la țarina sa, altul la neguțătoria lui“

(Mt. 22, 5)... adică la cele ale lumii – toate preocupările materiale, obișnuitul cotidian cu focul lui continuu, în goana după himere nălucitoare de căpătuire, pe de o parte, iar pe de altă parte – vârtejul amețitor al simțurilor, dedarea la împlinirea poftelor aducătoare de plăceri trupești și căutarea cu dinadinsul a senzațiilor care râvnesc exclusiv și nesățios „extazul” carnii; toate acestea nefiind altceva decât adevărate idolatrii ale viețuirii pământești, tot atâtea „altare” închinat căderii sufletești, prin porțile cărora omul intră la vârsta adolescenței cu toată frumusețea feciorelnică a inocenței și curăției tinereții, nepătat și neîntinat, pentru a ieși la vârsta deplinătății maturității bărbătești deja sluțit și întunecat, întinat în fel și chip cu deasupra de măsură, cu sufletul înnegurat, stors de puteri și vlăguit de excese, cuprins de lehamitea plictisului, blazării și dezgustului, mai aflându-și sens pe calea vieții doar prin aburii de mahnireală din beția patimilor care l-au copleșit definitiv – precum mărturisește și Sfântul Simeon Metafrastul într-una din rugăciunile din „Rânduiala Sfintei Împărtășiri”: „Am ajuns cu totul sălaş dracilor”. Odată cu îndrăcirea sufletească apare și acest sens al „neguțătoriei” fiecăruia dintre noi: lupta cu conștiința până la amortirea ei, urmată apoi, desigur, doar de nesfârșitele și inutilele încercări disperate de ieșire din problemele vieții și de izbăvire de necazuri, de boli, de sărăcie și de lipsuri, de neîmpliniri, de frustrări și de conflicte și de multe altele ca acestea.

Și așa începe periplul spiritual al creștinului de azi – din biserică în biserică, din preot în preot, din duhovnic în duhovnic, punctat din când în când de oprirea provizorie la câte o locație de împărțire a „premiilor” la tombola mântuirii – tot atâtea surrogate scripturistice, texte măsluite și versete răstălmăcite – poate și ceva mijloace de subzistență temporară. Odată cu aceste rătăcirii paralele creștinismului autentic, apostolic și sobornicesc, scutite de povara crucii și de necesitatea luptei pentru izbăvirea de patimi pe calea mântuirii, cu conștiința gata adormită... vine și îndelung așteptata

delăsare, adevărată îndepărtare de Dumnezeu: mai întâi prin alunecările în amestecul cu grupările sectare, raționaliste și negativiste, ale modernității contemporane, iar apoi prin hula directă la adresa Dumnezeului Celui Viu: „Nu mă ajută cu nimic, n-am nevoie de El!“ ... Și așa se împlinește cuvântul Scripturii cu cei necredincioși: „Punând mâna pe slugile Lui, le-au batjocorit și le-au ucis“ (Mt. 22, 6). În acest sens, istoria Bisericii e plină de mărturiile mucenicilor în lupta lor necruțătoare dusă împotriva păcatului și a desfrâului – începând de la mărturia Sfântului Ioan Botezătorul, apărător neînfricat al Adevărului – „Nu-ți este îngăduit să ții pe femeia fratelui tău Filip!“ (Mc. 6, 18) – răsună până astăzi mustrarea adresată lui Irod Tetrarhul, și până la cea a Sfântului Nifon, Patriarhul Constantinopolului, atunci când se afla în Țara Românească la curtea domnitorului Radu cel Mare.

Așadar, clipa de foc din ceasul Înfricoșătoarei Judecăți, în Ziua cea de Apoi, la A Doua Venire a lui Hristos „pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă“ (Mt. 24, 30) va fi ceasul cercetării tuturor vrăjmașilor Crucii lui Hristos – începând de la „Anna arhiereul și Caiafa, și Ioan, și Alexandru, și câți erau din neamul arhieresc“ (Fapte 4, 6) și de la toți prigonitorii păgâni și ajungând până la Hitler și Stalin, cei susținuți de tot staff-ul întunecat al lagărului ateismului european, care s-au impus ca dușmani ai Adevărului și ai Bisericii. Acela va fi ceasul în care, precum în revărsarea apelor potopului universal a fost pierdută toată suflarea de sub cer sau precum cu foc și cu pucioasă s-a pogorât răzbunarea asupra Sodomei și Gomorei, Hristos Domnul „pe cel fărădelege îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Lui“ (II Tes. 2, 8): „Trimițând oștile sale, a nimicit pe ucigașii aceia și cetății lor i-au dat foc“ (Mt. 22, 7). Cuvântul apocaliptic clar: „Nu vă cunosc pe voi!“ (Mt. 25, 12) consună întru totul cu sentința: „Nunta este gata, dar cei poftiți n-au fost vrednici“ (Mt. 22, 8)! Chemarea din Scripturi se aude și în următoarele

versete ale parabolei: „Au adunat pe toți câți i-au găsit, și răi și buni, și s-a umplut casa nunții cu oaspeți“ (Mt. 22, 10).

Cântă Psalmistul: „Chema-va cerul de sus și pământul, ca să judece pe poporul Său!“ (Ps. 49, 5), iar Apostolul adaugă: „Întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt“ (Filip. 2, 10). „Răspântiile drumurilor“ (Mt. 22, 9) reprezintă de fapt toate satele și orașele, așezările rurale și aglomerările urbane, acolo unde locuiesc oamenii – „câți veți găsi“ (Mt. 22, 9). Dintre ei unii au trecut deja din lumea aceasta, în vreme ce alții nici n-au mai apucat să se nască, fiind omorâți încă din pânțelele mamelor lor, iar alții sunt rătăciți prin „adâncurile iadului“ (Is. 7, 11): „A murit și bogatul și a fost înmormântat. Și în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam – și pe Lazăr în sânul lui“ (Lc. 16, 22-23) și l-a auzit zicându-i: „Au pe Moise și pe prooroci; să asculte de ei“ (Lc. 16, 29), căci „dacă nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morți“ (Lc. 16, 31). Judecata lumii acesteia începe de la Tronul lui Dumnezeu, Împăratul Cel veșnic: „Va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El. Atunci va ședea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții“ (Mt. 25, 32). Pe cei din umbra Crucii și din lumina Învierii, care au părtășie cu Fiul Împăratului și hainele „albe, spălate în Sângele Mielului“ (Apoc. 7, 14) îi va chema: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii!“ (Mt. 25, 34). Aici este și taina mesajului nunții. Poate că mulți s-au întrebat de-a lungul vremurilor – ce or fi strigat oare slujitorii trimiși către cei poftiți? Desigur, e firesc să te interesezi și să afli despre un asemenea eveniment măreț – unde va avea loc, cine îl pregătește și cine este cel căruia i se dedică? Iată ce zice Evanghelia: un „împărat a făcut nuntă fiului său“ (Mt. 22, 2). Nu precizează locul și nu dă nume, în schimb descoperă valoarea spirituală a locului, adică împărăția cerurilor, în care va fi nunta; și aceasta

încă de la cele dintâi cuvinte ale Scripturii: „La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul“ (Fac. 1, 1). La o asemenea nuntă, închinările și cântările se vădese a fi cu totul neobișnuite: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați!“ (Is. 8, 9); și iarăși: „Doamne al Puterilor, fii cu noi! Căci pe altul afară de Tine ajutor întru necazuri nu avem. Doamne al puterilor, miluiește-ne pe noi!“ (Pavecernița mare). Și tot profetul Isaia vestește de mai înainte împotrivirea neamurilor („Dar ei, fără să țină seama, s-au dus“ – Mt. 22, 5; și orice ar încerca să facă mai apoi, chiar și ucidere, pedeapsa oricum îi va ajunge – zice Domnul): „Și orice sfat veți sfătui, îl va risipi Domnul! Și cuvântul pe care îl veți grăi nu va rămâne întru voi – căci cu noi este Dumnezeu!“ (Is. 8, 10). Căci toată slava, cinstea și închinăciunea se cuvine a fi aduse Dumnezeului Savaot Cel în Treime slăvit: „Căci trei sunt care mărturisesc în Cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și Acești trei Una sunt“ (I In. 5, 8). Iar Cel ce este Mire poartă un nume necunoscut în Ceruri de către sfinții îngeri: „Se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat“ (Is. 9, 5). Numele de Mire îl va purta și pe pământ. Atunci când fariseii și saducheii indignați vor întreba despre sfetnicii Fiului de Împărat – „De ce ucenicii lui Ioan și ucenicii fariseilor postesc, iar ucenicii Tăi nu postesc?“ (Mc. 2, 18), El le va răspunde: „Pot, oare, prietenii Mirelui să postească cât timp este Mirele cu ei? Câtă vreme au pe Mire cu ei, nu pot să postească. Dar vor veni zile când se va lua Mirele de la ei, și atunci vor posti în acele zile“ (Mc. 2, 19-20). La fel va fi și în Ziua Judecății (când vor fi cer nou și pământ nou) preînchipuită în pilda celor zece fecioare. Atât cele înțelepte, cât și cele fără de minte trebuiau să vegheze întru trezvie, având untdelemn în candelile lor: „La miezul nopții s-a făcut strigare: «Iată, Mirele vine! Ieșiți întru întâmpinarea Lui!»“ (Mt. 25, 6). „Și a venit Mirele – iar cele ce erau gata au intrat cu El la nuntă... și ușa s-a închis!“ (Mt. 25, 10)

Odată plinită sala ospățului de nuntă și ușile închise, „a intrat împăratul ca să privească pe oaspeți“ (Mt. 22, 11). Dar

oare ce semne distincte caută Împăratul? Mai întâi, lumina feței: „Străluci-vor în ziua răsplătirii ca niște scânteii” (Sol. 3, 7), pentru că „sfînții vor judeca lumea” (I Cor. 6, 2). Ce au dreptii? Lumina izvorâtă din Jertfa Crucii și din Mormântul Învierii lui Hristos: „S-a însemnat peste noi lumina feței Tale, Doamne” (Ps. 4, 6). Apoi, mintea curată și feciorelnică în lucrare: „Fiica Babilonului, ticăloasa! Fericit este cel ce-ți va răsplăti ție fapta ta pe care ai făcut-o nouă. Fericit este cel ce va apuca și va lovi pruncii tăi de piatră!” (Ps. 136, 8-9) – adică va zdrobi gândurile cele rele și murdare de Piatra-Hristos, „Piatra cea din capul unghiului” (Efes. 2, 20), „Păstorul Cel mare” (Evr. 13, 20), prin rugăciunea făcută în numele Lui, și toate cugetele inimii bântuite de patimi, care năpădesc sufletul, îl hăituiesc și îl slăbesc până la deznădejde din pricina lipsei de lucrare spirituală: „În dimineți voi judeca pe toți păcătoșii pământului, ca să nimicesc din cetatea Domnului pe toți cei ce lucrează fărădelegea!” (Ps. 100, 10). Altfel spus, gândurile și simțirile inimii se curătesc toate prin rostirea permanentă a rugăciunii lui Iisus: „Rugați-vă neîncetat!” (I Tes. 5, 17); și tot Sfântul Apostol Pavel: „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine!” (Gal. 2, 20). Apoi, mai caută și o pocăință sinceră și curată, haina botezului neîntinată, plânsul și suspinul negrăit al inimii stăruitor până la a smulge din sine „boldul morții care este păcatul” (I Cor. 15, 56): „De bunăvoia mea mă voi mărturisi Domnului” (Ps. 27, 10). „Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară” (In. 6, 37), pentru că „n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea” (In. 12, 47).

Alt lucru pe care îl caută Dumnezeu la oaspeții nunții este împlinirea dreptății, necăutarea la fața omului, nepărtinirea, depărtarea cu tot dinadinsul de fărădelegi și de păcate, pentru izbăvirea și curățirea de acestea. Potrivit Legii iudaice, desconsiderarea celui sărman și căutarea părtinitoare la fața omului era unul dintre păcatele cele mai grele: „Cine ești tu, ca să judeci pe sluga altuia?” (Rom. 14, 4) În lucrarea de împlinire a dreptății, verdictul dat de judecătorii rânduți de

Lege (cărturari și farisei) trebuia să fie corect întru totul, iar nu influențat de vreun câștig bănesc sau de vreo tovărășie lumească și interesată. Dreptatea Legii Sfinte trebuia să troneze peste toți și peste toate, dregătorii arătând astfel teamă și respectul cuvenit față de Dumnezeu pe care Îl slujeau. Judecătorul părtinitor, mânat de vreun interes sau influențat prin mită, dovedea prin aceasta că Îl disprețuiește pe Dumnezeu, considerându-L mai slab decât oamenii, fie ei judecători sau judecați. Nu putem fi mai milostivi și mai drepecți decât Dumnezeu Însuși cu propria Lui Lege! În lucrarea intitulată „Antichități iudaice”, istoricul Iosif Flavius scria: „Dreptatea este tăria lui Dumnezeu, iar cel ce o respectă Îl cinstește de fapt pe Dumnezeu. Cel cu funcție mare de răspundere și judecată, atunci când se arată părtinitor, se pretinde a fi mai puternic chiar și decât Dumnezeu Însuși”. De aceea, în Deuteronom stă scris: „Să ascultați pe frații voștri și să judecați drept pricina ce ar avea un om atât cu fratele lui, cât și cu cel străin” (Deut. 1, 16).

Iată cât adevăr vedește Scriptura: „A pofcit Împăratul frumusețea ta!” (Ps. 44, 13), „stăcut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită și preaînfrumusețată” (Ps. 44, 11). Iată cum cinstește Mirele pe Mireasa Sa, iar aceasta pe Mirele Ceresc, pe Dumnezeu și Omul! Iată cum se cinstește nunta cea cerească, văzând pe arhanghelul venit din Cer pentru a aduce flori din grădina Raiului întru Vestirea cea Bună!

Iată că printre nuntași Domnul „a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă” (Mt. 22, 11). A cui să fi fost vina? A Împăratului oare? Sau a slujitorilor care vestiseră nunta? Ori a nuntașului care, grăbit, n-a mai ținut cont de mărēția evenimentului? Iată ce zice Apostolul: „Aceasta s-o știți bine, că nici un desfrānat, sau necurat, sau lacom de avere, care este un închinător la idoli, nu are moștenire în împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu” (Efes. 5, 5) – „care se ia prin străduință și doar cei ce se silesc pun mâna pe ea” (Mt. 11, 12). Desigur, pricina pentru care haina nu

a mai fost pe măsura marii sărbători se află în neglijența nuntașului: „Sfârșit creștinesc vieții noastre și răspuns bun la Înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos să cerem!“ „Privegheați – pentru că nu știți nici ziua, nici ceasul în care va veni Fiul Omului!“ (Mt. 25, 13) Mirarea împăratului – „Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă?“ (Mt. 22, 12) – este tocmai și mirarea tuturor celor care constată și astăzi că, după atâtea veacuri de creștinism la umbra Crucii lui Hristos, după atâtea jertfă martirică și liturgică neîncetată, după atâtea cateheze și pregătire teologică (în seminarii și în facultăți, cu profesori de religie, cu nenumărate emisiuni spirituale de radio și televiziune, cu atâtea lucrări de literatură biblică și patristică, ascetică și mistică) – totuși, încă mai este posibil ca la nunta Fiului de Împărat din Cer să ajungă oameni fără haină de nuntă! Adică fără haină albă sufletească, luminată prin apa Botezului și curățită cu lacrima pocăinței, ci întinată prin păcate și nespălată, spre deosebire de cei ce „și-au spălat veșmintele lor și le-au făcut albe în sângele Mielului“ (Apoc. 7, 14), „Cel Ce ridică păcatul lumii“ (In. 1, 29).

„Prietene“ – este semnul bunătații și bunăvoinței lui Dumnezeu Care „nu voiește moartea păcătosului, ci ca păcătosul să se întoarcă de la calea sa și să fie viu“ (Iez. 33, 11), ci „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină“ (I Tim. 2, 4) prin Fiul Său Iisus Hristos: „Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe nici unul!“ (In. 18, 9).

Poate cineva acuza Biserica de lipsă de bunăvoință atunci când vine vorba de nunta Fiului de Împărat – permanenta Euharistie? Poate cineva să pretindă că nu i s-a adus la cunoștință și că nu a avut la îndemână calea către viața cea veșnică a împărăției lui Dumnezeu?!... De aceea, răspunsul lui Dumnezeu la ceea ce putem numi astăzi nunți de ignoranță și de nepăsare – valuri de lene și aburi de trândăvie, ceață a necunoașterii și răceală a dezinteresului individual și social, comoditate în masă prin simplificarea mântuirii la combinări de trei luate câte una: botez, nuntă, înmormântare

(acesta fiind singurul rezultat al „strădaniilor“ oricărui simplu creștin ortodox de azi, de care „rușine este până a le și grăi!“ – Efes. 5, 12, și de care, dacă nu ar fi știut, păcat n-ar fi avut!) – acest răspuns va cădea ca trăsnetul peste destinul unui popor care s-a lepădat cu vârf și îndesat de zestrea și de moștenirea lăsată lui de înaintași: „Legați-l de picioare și de mâini și aruncați-l în întunericul cel mai din afară!“ (Mt. 22, 13). Adică în locul lipsit de Dumnezeu, acolo unde mâna nu mai poate săvârși fapta cea bună și nici picioarele nu mai pot pași pe „cărările vieții“ (Pilde 2, 19): „Mormântul lor va fi casa lor în veac, locașurile lor din neam în neam, deși numit-au cu numele lor pământurile lor...“ (Ps. 48, 11). „Blestemat să fie tot cel ce face lucrurile Domnului cu nebăgare de seamă!“, tună proorocul (Ier. 48, 10); „Cu cel cuvios, cuvios vei fi; și cu omul nevinovat, nevinovat vei fi. Și cu cel ales, ales vei fi; și cu cel îndărătnic te vei îndărătnici! Că Tu pe poporul cel smerit îl vei mântui, iar ochii mândrilor îi vei smeri“ (Ps. 17, 28-30). „Nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor peste soarta dreptilor, ca să nu-și întindă dreptii întru fărădelegi mâinile lor!“ (Ps. 124, 3) și „în cer va fi multă bucurie pentru un păcătos care se pocăiește!“ (Lc. 15, 7)

Pe calea Legii, făcând ale Legii, la mântuire prin lumina Crucii lui Hristos

„Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim!” (Troparul Praznicului) „Doamne, armă asupra diavolului Crucea Ta o ai dat nouă!” (Tropar, Taina Sfântului Maslu) „Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege?” (Mt. 22, 36) „Ce vi se pare despre Hristos? Al cui Fiul este?” (Mt. 22, 42) „Cel ce crede în Fiul are viață veșnică, iar cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el” (In. 3, 36). „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată, dar de ne iubim unul pe altul, Dumnezeu rămâne întru noi și dragostea Lui în noi este desăvârșită” (I In. 4, 12). „Dumnezeu este lumină și nici un întuneric nu este întru El” (I In. 1, 5). „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie!” (Mt. 16, 24) „El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru păcatele noastre, ci și pentru ale lumii întregi” (I In. 2, 2). „Cine zice că este în lumină și pe fratele său îl urăște, acela este în întuneric până acum” (I In. 2, 9). „Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl, cine mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl” (I In. 2, 23).

Indiferent de forma de manifestare spirituală a religiei proprii unui popor din lume, problema supremului și a

desăvârșirii a fost privită întotdeauna ca dorință de bine și perfecțiune. Iar conceptul de „eliberare” sau de „odihnă” a sufletului îl găsim prezent în mai toate doctrinele mistice elaborate și dezvoltate de-a lungul istoriei credințelor și ideilor religioase. Fiecare dintre acestea prezintă propria concepție despre divinitate, precum și idolii sau profeții săi, dezvoltând ritualuri și asimilând simboluri care (într-o măsură mai mare sau mai mică) tind să umple golul sufletesc al acelor căutători ai Adevărului care, prin naștere și educație, se raportează la învățătura și practicile tradiției spirituale din care face parte. Desigur, în afara revelației dumnezeiești, șansa omului la un oarecare echilibru spiritual ține mai mult de planul psihologic al săvârșirii faptelor bune și al adoptării unei conduite morale în viață, decât de dimensiunea „magică” a simbolisticii ritualiste proprii.

La această stare de lucruri s-a ajuns din pricina sălbăticitirii omului de la ascultarea față de Legea lui Dumnezeu, ceea ce a produs o adevărată involuție spirituală, care l-a obligat la efortul de căutare a sinelui pierdut, ajungând astfel să-și inventeze puzderie de „protectori” închipuiți – desigur, după mulțimea ideilor izvodite din mintea proprie firii căzute din lumină la întuneric și din ceresc în pământesc: „Omul, în cinste fiind, n-a priceput; alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor!” (Ps. 48, 21). Într-o asemenea stare, cunoașterea Adevărului a devenit ceva trunchiat, pervertit, preschimbat, chiar dacă a fost îmbogățită de-a lungul vremurilor cu mereu alte și alte forme de venerare și închinare, toate provenind în fond dintr-una și aceeași rădăcină primordială – aceea a nevoii de a răspunde dorului năprasnic după Absolut. Cu timpul, toate aceste forme au devenit o „lege” în afara Legii – adică datini, obiceiuri și predanii omenești, fără nici un temei în Sfintele Scripturi. Căpătând la un moment dat chiar și expresie scrisă fixă și definitivă, fiecare dintre aceste credințe și idei religioase rămân simple produse ale ființei omenești

înzestrate încă de la crearea ei de către Dumnezeu cu putere cugetătoare și cuvântătoare, care însă oricât de speculativ-filozofice, pragmatic-științifice sau estetic-artistice ar fi, nu rezolvă nicidecum problema cunoașterii Adevărului și nici nu-i redă comuniunea pierdută cu Dumnezeu Tremimic, omul neavând parte (în interiorul acestor tradiții) de darul Duhului Sfânt, ca în creștinism, prin întreita afundare a Sfântului Botez.

Dar dorul binelui, simțământul de iubire, cel de compasiune și de milostivire nu lipsesc totuși din sufletul omului. Mai mult chiar, înzestrat fiind cu puterea de a înțelege pentru a discerne, și cu voința de a alege, pus în fața tabloului Universului creat, în care-și află existența, omul este ajutat să-și înalțe cugetul prin toate cele văzute la Creatorul nevăzut al tuturor, indiferent de tradiția și practica religioasă de la care se revendică: „Pentru că ceea ce se poate cunoaște despre Dumnezeu este cunoscut de către oameni, fiindcă Dumnezeu le-a arătat lor. Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din fapte, adică veșnica Lui putere și dumnezeire“ (Rom. 1, 20); „Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria!“ (Ps. 18, 1). În acest sens, cazul femeii canaaneence care, deși provenind din ținuturi locuite de un neam păgân și idolatru, totuși „venind, s-a închinat Lui, zicând: «Doamne, ajută-mă!»“ (Mt. 15, 25), este pilduitor pentru a arăta puterea smereniei și a nădejdi izvorâte din credința descoperirii Dumnezeului Celui Viu și Adevărat: „Și iată o femeie canaaneancă, din acele ținuturi, ieșind striga: «Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de demon!»“ (Mt. 15, 22). Tăcerea lui Iisus dintru început, ca și refuzul Său aparent de mai apoi, stârnesc mărturisirea de credință a femeii în chipul desăvârșitei smerite-cugetări: „Da, Doamne, dar și căinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor!“ (Mt. 15, 27) Iar un răspuns ca acesta aduce după sine răspunsul Domnului Dumnezeu

Însuși cu privire la mântuirea neamurilor: „O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești!” (Mt. 15, 28). Cu alte cuvinte, de veți afla credința în Adevăratul Dumnezeu și vă veți închina Crucii și Învierii Lui, veți afla izbăvirea de rele și mântuirea din moartea cea veșnică!

În ciuda faptului că, de-a lungul istoriei, iudeii au purtat adevărate războaie (uneori cumplite) pentru a distruge obiceiurile idolatre și fărădelegile popoarelor păgâne ale Canaanului, totuși, Iisus nu le-a urât și nu le-a îndepărtat, ci a dorit ca să se îndrepte și să le răscumpere. Astfel, această femeie cananeeancă este tocmai exemplul reprezentativ că păgânii au acces la Hristos. Și Sfântul Apostol Pavel confirmă lucrul acesta atunci când atrage atenția romanilor asupra faptului că „păgânii, care nu au lege, din fire fac ale legii” (Rom. 2, 14), căci legea lor este legea firii, a omeniei din noi: „Omul bun din vistieria cea bună a inimii sale scoate cele bune” (Lc. 6, 45). Acest cuvânt al Mântuitorului s-a adevărit limpede în cazul sutașului cu sluga bolnavă. Pe lângă faptul că recunoaște valoarea spirituală a învățaturii lui Iisus, ostașul roman vădește în dialogul purtat cu Hristos și o sfântă prețuire a valorii cuvântului: „Doamne, nu Te osteni, că nu sunt vrednic ca să intri sub acoperământul meu. De aceea nici pe mine nu m-am socotit vrednic să vin la Tine. Ci spune cu cuvântul și se va vindeca sluga mea. Căci și eu sunt om pus sub stăpânire, având sub mine ostași, și zic acestuia: «Du-te!», și se duce, și altuia: «Vino!», și vine, și slugii mele: «Fă aceasta!», și face” (Lc. 7, 6-8). „Nevrednicia” de care amintește centurionul putea avea multiple chipuri: fie cugeta că poziția sa socială mărunță l-ar fi încriminat în relația cu poporul iudeu, fie și-a dat seama că el și toți ai săi, păgâni fiind, nu au nici un amestec cu rigorismul Legii mozaice, fie se gândea chiar să nu-i supere pe mai-marii sinagogii, dacă l-ar fi văzut primindu-L pe Iisus ca oaspete în casa sa, cumva uneltitor la adresa orânduiei sociale a vremii... Oricum ar fi, simplul fapt că Îl cinstea pe Iisus și-I prețuia învățătura (de vreme ce apelează

la El pentru ajutor) dovedește clar că-I respectă valoarea și puterea și Îl recunoaște ca Învățător și Vindecător. Calitatea credinței sale este confirmată indirect și de către bătrânii iudeilor trimiși la Iisus ca mijlocitori pentru el: „Vrednic este să-i faci lui aceasta, căci iubește neamul nostru și el ne-a zidit sinagoga“ (Lc. 7, 4-5). Concluzia trasă de Hristos – „nici în Israel n-am aflat atâta credință!“ (Lc. 7, 9) – adeverește încă o dată faptul că, iată, un roman păgân, idolatru fiind, luminat sufletește prin credință, găsește calea Legii, face ale Legii, și ajunge la înțelegerea puterii dumnezeiești, neavând lege!

Același dezastruos tablou uman (om pe lângă om, om contra om) al neîmplinirilor Legii celei Vechi îl regăsim și în cazul omului căzut între tâlhari pe drumul de la Ierusalim la Ierihon. Ni se vorbește despre o încălcare grosolană a Legii, prin tentativă de ucidere și jaf, direct potrivnică poruncilor Decalogului: „Să nu ucizi!“, „Să nu furi!“, „Să nu poțestești casa aproapelui tău și nimic din câte are el!“ (Ieș. 20, 13-17). „Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort“ (Lc. 10, 30). Iată, aceasta era morala vremii! În ciuda faptului că pe atunci nu existau mijloacele audio-vizuale moderne de promovare și răspândire a violenței și criminalității, totuși, vestea despre o asemenea oroare s-a împrăștiat pretutindeni cu repeziciune, încât devenise subiect predilect de discuție în aproape toate părțile Țării Sfinte. Nu degeaba Iisus relatează întreaga întâmplare într-un moment critic, tot ca o pildă – tocmai pentru un propovăduitor al Legii. Dimensiunea dramatică a problemei constă în faptul că nici măcar slujitorii Templului și ai Legii nu au depus un minim de efort pentru a-l salva pe cel rănit și jefuit, manifestând o incredibilă indiferență față de cel ce se lupta cu spasmele morții: „Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături...“ (Lc. 10,

31-32). Aceasta era mentalitatea bolnavă a vremii: „Nu mă privește, nu mă amestec!“ Iată că astfel de grave erori de procedură au pus imaginea Legii Vechi într-o umbră care L-a făcut pe Hristos să atragă atenția că: „N-am venit să stric Legea, ci am venit ca să o plinesc!“ (Mt. 5, 17). Trebuia găsit remediul care să stârnească izvorul milei, al omeniei și al bunătății: prin Cruce, în Legea lui Hristos: „Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul! Precum Eu v-am iubit pe voi – așa și voi să vă iubiți unul pe altul!“ (In. 13, 34) La o primă vedere poate să nu pară cine știe ce, dar ni se cere nici mai mult, nici mai puțin decât să fim noi înșine hristoși („Eu am zis: «Dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt!»“ – Ps. 81, 6) gata de jertfă, plini de iubire și de dăruire pentru a ne asemana cu El: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi!“ (In. 15, 13). Iisus atât de mult a iubit lumea, încât S-a jertfit pe Sine Însuși pentru ea, nu a suferit să vadă neamul omenesc chinuit de diavol. Chin care vine tocmai din lipsa lui Dumnezeu de la noi, din noi și dintre noi: „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu“ (In. 14, 23).

„Un om“ (Lc. 10, 30). Mântuitorul nu menționează nici nume, nici chip, nici țară, nici etnie, nici popor. Cel care-L găsește și îi acordă primul ajutor însă este un samarinean (adică un reprezentant tot al unei etnii provenite din iudaism și rezultate dintr-un amestec nelegiuit cu păgânătatea asiro-babiloniană). Acela dovedește bunătate, milă și omenie: „Și, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da“ (Lc. 10, 34-35). Prin el, se oferă o nouă formă de educație morală lumii păgâne a vremii: binele făcut bine până la capăt. Dacă tot ești implicat, atunci valoarea lucrului săvârșit trebuie să-și aibă finalul corespunzător: mulțumirea sufletească. Absența

binelui din ideea de moralitate a supușilor Legii Vechi Îl face pe Iisus să pună accent în Legea harului tocmai pe virtutea iubirii, dându-i valoare de jertfă unică și nemai-întâlnită, cu trupul și cu sufletul. Temeiul este Dumnezeu Însuși, Creatorul a toată existența, Căruia I se cuvine toată slava, mulțumirea, cinstea și închinăciunea: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău! Aceasta este marea și întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!” (Mt. 22, 37-39) Dilemă nerezolvată, din păcate, până astăzi, după mai bine de două mii de ani de valuri de iubire, adevărată maree fără de sfârșit a dragostei între făpturi, de acte de creație și cultură – poezii, muzică, cântece, folclor, cărți, acțiuni – dar toate fără temei și fără sens. Pentru că, în cele din urmă, Sfânta Scriptură se dovedește a fi singura carte care cuprinde temelia, adâncul și esența iubirii pe pământ: „Dacă dragoste nu am, nimic nu sunt!” (I Cor. 13, 2) Aceasta este epopeea dragostei sau imnul iubirii, ale cărui versuri au străbătut în lung și-n lat pământul prin cuvintele inspirate ale Sfântului Apostol Pavel: „Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată!” (I Cor. 13, 4-8)

Realitatea înconjurătoare ne demonstrează că satana, „stăpânitorul lumii acesteia” (In. 12, 31), a reușit să insufle duhul răutății, al urii, al invidiei, al dezbinării, al uciderii, al agitației și stresului din pântecul mamei, de la pruncul încă nenăscut și până la bolnavul zăcând pe patul de suferință care se teme să mănânce Sfânta Euharistie, hrana pentru viața cea de veci, ca să nu moară!... Dragostea, izvorul vieții, din care toate se nasc (așa precum odinioară lumea

Însăși s-a ivit din dragostea nemărginită a lui Dumnezeu) este contestată până și în locul ei cel sfânt, în religia iubirii, în creștinătate. Ca rezultat direct al necredinței lor, oamenii au pierdut harul sfânt al dragostei, încă o dată împlinindu-se astfel cuvântul Dumnezeului Întrupat, Iisus Hristos: „Atunci mulți se vor sminti și se vor vinde unii pe alții; și se vor urî unii pe alții. Iar din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci!“ (Mt. 24, 10-12)

Problema aceasta a bulversat de altfel lumea întreagă, încă din vremurile Vechiului Legământ. De pildă, unii dintre cărturari, semeți aristocrați și severi cunoscători de literă a Legii, se văd confrunțați cu privirea atotpătrunzătoare a lui Iisus, fiind astfel supuși unui test indirect sugerat în Sfânta Evanghelie: „Și Iisus, știind gândurile lor, le-a zis: «Pentru ce cugetați rele în inimile voastre?»“ (Mt. 9, 4). „Oare chiar nu ați auzit niciodată ce înseamnă desăvârșirea în lucrarea spirituală? Adevărat zic vouă: «Cel ce urăște pe fratele său este în întuneric și umblă în întuneric și nu știe încotro se duce, pentru că întunericul a orbit ochii lui!»“ (I In 2, 11), iar „oricine se uită la femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui!“ (Mt. 5, 28). E drept, nu prea mai era „în ton“ cu cele ce deja se petreceau în vremea de atunci a Legii și nici „în pas“ cu mersul istoriei: „Și stăruind să-L întrebe, El S-a ridicat și le-a zis: «Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra asupra ei!»“ (In. 8, 7). Un motiv de înverșunare în plus pentru toți fariseii ca să-L urască pe Iisus încă și mai mult pentru că le vădise „partea din lăuntru a paharului și a blidului, pline de răpire și de lăcomie“ (Mt. 23, 25). Desigur, cel mai mult Iisus i-a contrariat pe propovăduitorii Legii Vechi în situații precum cea în care un învățător de Lege, pretins desăvârșit cunoscător al rânduielilor ei, nu a mai reușit să-și adune gândurile în dialogul cu Iisus și a izbucnit retoric: „Și cine este aproapele meu?“ (Lc. 10, 29). Sau atunci când un altul dintre farisei, și el învățător de lege, și-a permis la rândul său să-L ispitească

iarăși pe Iisus: „Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege?“ (Mt. 22, 36). Această expresie, „mai mare“, vorbește despre un fel de cântar al minții omului, obișnuită fiind să raționeze mereu cu măsuri materiale. În realitate, nu există porunci „mai mari“ sau „mai mici“, restricții „mai grele“ sau „mai ușoare“, doar noi, oamenii, adoptăm tot felul de scări valorice. În Împărăția lui Dumnezeu însă mergem doar în har și lumină: „Adânc pe adânc cheamă în glasul căderilor apelor Tale!“ (Ps. 41, 9), „Fericit este bărbatul al cărui ajutor este de la Tine, Doamne; sușuri în inima sa a pus!“ (Ps. 83, 6); „Merge-vor din putere în putere, arăta-Se-va Dumnezeu dumnezeilor în Sion!“ (Ps. 83, 8). „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!“ (Mt. 24, 35) – și cât de mărunte pot să ni se pară uneori lucruri care de fapt mari sunt întru Împărăția lui Dumnezeu: „Căci adevărat zic vouă: înainte de a trece cerul și pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate!“ (Mt. 5, 18). Iată, de pildă, un astfel de exemplu de lucru aparent neînsemnat, dar decisiv chiar în privința supraviețuirii: „După aceea s-au adunat efraimiții și au purces spre Țafon și au zis către Ieftae: «Pentru ce te-ai dus să te bați cu amoniții, iar pe noi nu ne-ai chemat cu tine? Vom arde dar casa ta cu foc, împreună cu tine». Iar Ieftae a zis: «Eu și poporul meu am avut cu amoniții ceartă mare și eu v-am chemat, dar voi nu m-ați scăpat din mâinile lor. Văzând însă că nu este nici un izbăvitor, mi-am pus viața în primejdie și m-am dus împotriva amoniților și Domnul i-a dat în mâinile mele. De ce dar ați venit să vă bateți cu mine?» Atunci a adunat Ieftae toți oamenii din Galaad și s-a bătut cu efraimiții și au bătut locuitorii Galaadului pe efraimiți, zicând: «Voi sunteți niște fugari din Efraim, Galaadul însă e între Efraim și Manase». Și au luat galaaditenii vadul Iordanului de la efraimiți și când vreunul din efraimiți zicea: «Îngăduie-mi să trec», atunci oamenii din Galaad îi răspundeau: «Nu cumva ești efraimit?» Acela răspundea: «Nu!» Ei însă îi ziceau: «Zi:

Șibbolet»; el însă zicea: «Șibbolet», că nu putea zice altfel. Atunci ei îl luau și-l junghiau acolo la vadul Iordanului. Și au căzut în vremea aceea din efraimiți patruzeci și două de mii!» (Jud. 12, 1-6) – așadar, pentru simplul fapt că nu puteau pronunța sunetul „ș” în loc de „s”!

La fel stau lucrurile și cu întrebarea care nu ne va mântui defel pe noi, creștinii, dacă vom mai stărui prea mult în ea: „Și cine este aproapele meu?” (Lc. 10, 29). Răspunsul este simplu: un om „căzut între tâlhari” (Lc. 10, 30). Oricine are nevoie de sprijin și de ajutor. Datoria iubirii creștine îl absolvă de orice apartenență etnică sau rang social, de orice tip de caracter sau viciu și îi dă numele de „om” (Lc. 10, 30). Un străin, un prieten, un dușman – toți au nevoie de ajutorul nostru și de mila lui Dumnezeu. Oare nu ne-a îndemnat Mântuitorul: „Iar vouă, celor ce ascultați, vă spun: iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc pe voi; binecuvântați pe cei ce vă blestemă, rugați-vă pentru cei ce vă fac necazuri!” (Lc. 6, 27-28)? Dacă aștepți plată pentru binele făcut, întreabă iarăși Hristos: „Și dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată puteți avea? Căci și păcătoșii iubesc pe cei ce îi iubesc pe ei. Și dacă faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulțumire puteți avea? Că și păcătoșii același lucru fac” (Lc. 6, 32-33).

Pentru că poftirea fructului oprit a stat la începutul ofilirii dragostei dintre oameni pe pământ, trebuie să amintim faptul că diavolul, îngerul căzut, este potrivnicul planului lui Dumnezeu de mântuire a lumii, ca unul care a crezut că va reuși să schimbe rânduielile existenței lumii după pofta sa, nu după voia Domnului Dumnezeu. Iată-l mai întâi la sfat cu Eva (un fel de troc ascuns), în urma căruia Adam se vede dezbrăcat și gol și ajunge să fie scos și izgonit de Dumnezeu din grădina plină de lumină a Raiului. Lucifer, inițial, un fel de căpetenie a sfinților îngeri, odată cu căderea din pricina trufiei, a pierdut și lumina sfințeniei și stăpânia ostășiei îngerești, răzvrătind

și trăgând împreună cu el mulțime de alți îngeri în cădere din Lumina cea de Sus: „Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții!” (Is. 14, 12). Văzând însă în Rai o făptură nouă, plină de lumină și de frumusețe cerească, s-a umplut de mânie, de ură, de invidie și de zavistie, ca și de toate celelalte odrasle ale răutății. Astfel încât a ticluit vicleșug pierzător de îndată ce a auzit binecuvântarea pe care Dumnezeu a dat-o celor dintâi oameni: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se mișcă pe pământ și peste tot pământul!” (Fac. 1, 28). Atât de mult l-a înrâncenat pe diavol această bunăvoință a lui Dumnezeu față de om, încât a hotărât pe loc să-i fure moștenirea dăruită – și Raiul, și pământul, și lucrarea, și stăpânirea acestuia. Astfel, odată cu căderea sa în păcatul neascultării, Adam a pierdut statutul de stăpânitor peste cele create de Dumnezeu, pe care le primise în dar în calitate de rege al întregii zidiri văzute. Răzvrătind toată creația, diavolul a reușit să pună pe om în divergență cu Dumnezeu. A reușit să le strice relația frumoasă dintru început, atunci când Adam stătea la sfat cu Dumnezeu ca între prieteni. În plus, profitând de naivitatea și de neascultarea lui Adam, și-a asumat cu de la sine putere titlul de stăpânitor al acestui veac, al lumii căzute: „stăpânitor al întunericului acestui veac” (Efes. 6, 12) – pentru ca să guverneze o lume fără Dumnezeu. Ceea ce pare sumbru-apocaliptic este faptul că a reușit să îndepărteze din ce în ce mai multă lume de Dumnezeu, împingând-o în mocirla păcatelor, făcându-i pe oamenii căzuți pradă feluritelor patimi și vicii să considere o astfel de viețuire ca fiind ceva normal și firesc, și nicidecum o adevărată degradare a umanității – rânjindu-și sarcastic apoi izbânda înaintea Domnului Dumnezeu Atoateziditorul...

Cel Preaînalt însă i-a pregătit celui viclean înfrângerea la modul cel mai iscusit cu putință – „Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută”: așa precum Mi-ai îmbrăcat tu în întuneric omul creat de Mine ca zidire de lumină, învățându-l că așa este normal să fie – „Veți fi ca Dumnezeu!...” (Fac. 3, 5) – tot așa și Eu, Dumnezeu, o să-ți pregătesc ție toată lumina de care ar fi trebuit să ai parte, de care ar fi trebuit să te bucuri și de care de voie te-ai lepădat cu totul, și o voi aduce pentru ca să te înfășor în ea – să văd, ce vei simți atunci?!.... Și iată: portarii iadului s-au spăimântat, alergând în străfundurile iadului și s-au făcut ca niște morți; pecetea s-a rupt, porțile s-au deschis la glasul Celui Înviat: „Cine este acesta Împăratul slavei? Domnul Cel tare și puternic, Domnul Cel tare în război!” (Ps. 23, 8) se întrebau demonii din iad, nemaivăzând vreodată atâta revărsare de lumină: „Acum toate s-au umplut de Lumină – și cerul, și pământul, și cele de dedesubt!” (Canonul Învierii). Satana a înghițit toate acestea, iar Sfântul Apostol Pavel ironizează și iadul, și moartea: „Unde îți este, moarte, biruința ta? Unde îți este, moarte, boldul tău?” (I Cor. 15, 55). Acum, umilit și rușinat întru totul de slava Învierii, diavolul dă semne că ar vrea să se ascundă – oare cu ce scop? Orbit de lumina lui Hristos, ar vrea să creadă că va putea din nou să-I joace o farsă Acestuia... Dar hotărârea s-a luat: „Și a prins pe balaur, șarpele cel vechi, care este diavolul și satana, și l-a legat pe mii de ani. Și l-a aruncat în adânc și l-a închis și a pecetluit deasupra lui, ca să nu mai amăgească neamurile, până ce se vor sfârși miile de ani” (Apoc. 20, 2-3). Așa încât duhurile rele mai mare război aduc asupra oamenilor, știind câte beneficii a adus Hristos umanității prin puterea celor șapte Sfinte Taine: să te sfințești și să te îndumnezeiești într-o clipită, să mori și să înviezi cu Hristos totodată, să te curățești pe loc de păcat și să te vindeci de îndată, ba chiar să dai simțului cârnii putere de taină, încât să iasă rod feciorelnic din împreunare trupească – iată tot atâtea minuni dumnezeiești

care înfruntă mândria diavolească, punând-o la nesfârșite cazne de strădanii blestemate în râvna nelegiuită de a mai smulge câte un suflet din via lui Hristos, din turma Lui cuvântătoare, despre care Blândul Păstor zisese: „Aceasta este voia Celui ce M-a trimis, ca din toți pe care Mi i-a dat Mie să nu pierd pe nici unul, ci să-i înviez pe ei în ziua cea de apoi!“ (In. 6, 39)

Cuvântul acesta, „mântuire“, nu este, în fond, altceva decât o formă mai adâncă și mai deplină a altor cuvinte, precum „eliberare“, „ușurare“, „fericire“. Această stare de adevărată fericire este tocmai starea de a fi permanent cu Dumnezeu și a fi pururea ca Dumnezeu, adică întru asemănare cu El. A încercat un tertip satana și a doua oară, cu Adam Cel de pe urmă, cu Iisus, ca și cu Adam cel dintâi: „Acestea toate Ți le voi da Ție dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie“ (Mt. 4, 8). De data aceasta însă, Cel Ce Se întrupase ca om din Fecioară, nu mai dorea (precum omul cel dintâi) să fie stăpânitor prin sfat străin... De aceea și cântarea sfântă glăsuiește lin: „Rai de taină ești Născătoare de Dumnezeu“ – pentru că desăvârșit tănuit L-a purtat pe Dumnezeu în pântecele său Fecioara, restaurându-se astfel în integritatea ei firea omenească prin Fiul Ei, Iisus Hristos, Dumnezeu Întrupat, astfel încât diavolul nu a bănuțit nimic... ci doar s-a trezit izbit de cuvinte dumnezeiești rostite din gură de om: „Nu numai cu pâine trăiește omul, ci și cu tot Cuvântul ce iese din gura Domnului“ (Deut. 8, 3), învățându-se astfel minte, sărmanul, că doar Dumnezeu este Atotstăpânitorul: „Piei, satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-I slujești!»“ (Mt. 4, 10) și „Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău!“ (Mt. 4, 7). Cuvântul Proorocului Moise din capitoul al optulea al Deuteronomului preînchipuia umbrit Taina Sfintei Euharistii, calea înveșnicirii umanității în cer și pe pământ. Sfânta Liturghie este și va rămâne în veșnicie cântul iubirii dumnezeiești, permanentă redescoperire a

Jertfei lui Dumnezeu mântuitoare a omului. Iar Sfânta Biserică tresaltă de bucuria cerului și a pământului, a îngerilor și a oamenilor deopotrivă: „Isaie, dănuiește! Fecioara a avut în pântece și a născut Fiu pe Emmanuel, pe Dumnezeu și Omul!”

Atâta noian de iubire s-a revărsat din Cer peste lume, încât dragostea a fost dăruită tuturor, și nu doar ca gând sau chip de arătare – „am văzut Lumina cea adevărată!” –, ci mai ales ca dorință nestăvilită de dăruire totală până la jertfire: „S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe Cruce!” (Filip. 2, 8). O moarte asumată însă nu ca un act de răzbunare sau ca un gest demonstrativ, ci din preaplinul de iubire și de compătimire – dar și ca zălog: „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică!” (In. 3, 16). Iată că aici dimensiunea duhovnicească a Crucii își vedește valențele universale, făcând posibilă trecerea umanității de pe pământ la cer prin lumină: „Eu sunt Lumina lumii!” (In. 8, 12). Vârful înfipt în pământ reprezintă, de fapt, puterea de restaurare și de conservare a tot ceea ce este viu prin lucrarea Duhului Sfânt, așa precum era Pomul Vieții care făcea roade dătătoare de viață hrănindu-se din pământul Raiului. Crucea, Pomul Vieții de astăzi, se hrănește: din altarul bisericii, strălucind de pe cupola acesteia; din inima creștinului, atunci când este purtată pe pieptul său; din pacea cimitirelor care adăpostesc trupuri ce așteaptă la umbra crucilor învierea cea de obște (precum s-a vestit mai înainte prin Proorocul Iezechiel); și se hrănește din cuvântul și lucrarea lui Dumnezeu, împlinite cu fapta în viața și trăirea fiilor Bisericii. Aceasta face ca Sfânta Cruce să primească multe nume, unele știute și cunoscute, altele tănuite (și descoperite doar după felurile lucrări și harisme ale ei).

Probabil că nu există nimeni atât de ipocrit încât să afirme sus și tare că întreaga creștinătate iubește din toată

inima crucea smereniei; oamenii își au fiecare felul său de a fi și întâlnim la tot pasul atitudini și atitudini... Crucea suferințelor trupești (sau a încercării credinței prin boală) este una dintre cele mai mântuitoare, pricinuitoare de cununi și aducătoare de lumină. Anevoioasă este și crucea familiei (asumată în Hristos la adevărata ei valoare), purtată în frica și cu toată dragostea de Dumnezeu. Crucea văduviei aduce cu ea, uneori, numeroase încercări, și poate chiar lacrimi – unele mai dulci, iar altele mai amare; aceasta doar Dumnezeu o știe, după lucrarea fiecăruia în parte la mântuirea sufletului său. Crucile de pe Golgota au fost cele care au simbolizat modul lumii de a trăi răstignirea. Iată, Crucea lui Hristos: lumină, viață, iubire, mântuire, iertare, smerenie și desăvârșire; are ca și cuvânt de seamă: „mai mult chiar și decât dragostea” – căci lepădarea de sine este începutul nașterii din Duh a omului nou (deplin asemănător lui Hristos – „fără tată, fără mamă, fără spiță de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârșit al vieții, ci rămânând preot pururea” – Evrei 7, 3), scris fiind: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie!” (Mt. 16, 24). De aceea și Sfântul Apostol Pavel scria: „Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine, iar eu pentru lume!” (Gal. 6, 14); „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine!” (Gal. 2, 20). Și tot Marele Pavel spune două lucruri importante: „Eu voiesc ca toți oamenii să fie cum sunt eu însumi (adică cu Hristos și pentru Hristos); dar fiecare are de la Dumnezeu darul lui: unul așa, altul într-alt fel” (I Cor. 7, 8); și iarăși: „Cel ce își mărită fecioara bine face; dar cel ce n-o mărită și mai bine face!” (I Cor. 7, 38) – adică o lasă să viețuiască în feciorie, pentru slujirea lui Hristos. Această asumare „monahală” a Crucii lui Hristos este Golgota fiecăruia în parte pe calea mântuirii, după Lege și împlinind Legea. Și are ca final dobândirea câștigului spiritual al asemănării cu Dumnezeu,

agonisirea mântuirii, darul Duhului Sfânt Dătătorul de viață, veșnica fericire: „Dar nu vă bucurați de aceasta (că duhurile vi se pleacă) ci vă bucurați că numele voastre sunt scrise în ceruri!“ (Lc. 10, 20); „Adevărat grăiesc vouă: Nu este nimeni care și-a lăsat casă sau frați, sau surori, sau mamă, sau tată, sau copii, sau țarine pentru Mine și pentru Evanghelie și să nu ia înșutit: și acum, în vremea aceasta de prigoniri, și case și frați, și surori, și mame, și copii, și țarine, iar în veacul ce va să vină: viață veșnică!“ (Mc. 10, 29-30). Pentru că „cel ce va face și va învăța – acesta mare se va chema în împărăția cerurilor!“ (Mt. 5, 19) Căci „ce ar putea să dea omul, în schimb, pentru sufletul său?...“ (Mc. 8, 37)

Purtarea Crucii creștine este astăzi cea mai acută problemă și care necesită o incontestabilă finețe. Nici nu ne trece prin minte măcar că pierderea crucii și rătăcirea drumului Crucii se poate întâmpla într-o clipeală de ochi: „Femeia lui Lot s-a uitat înapoi și s-a prefăcut în stâlp de sare“ (Fac. 19, 26). „Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu!“ (Lc. 9, 62) Împărăția lui Dumnezeu este locul unde „sunteți împreună cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu“ (Efes. 2, 19). De aceea zis-a Domnul: „Mulți sunt chemați – dar puțini aleși!“ (Mt. 22, 14) Pentru această cruce, a sfințeniei, doar lumina de har a Duhului Sfânt poate alege vase vrednice de proslăvire, precum zice Apostolul: „Și viața de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru mine“ (Gal. 2, 20); „Hristos a iubit Biserica și S-a dat pe Sine pentru ea“ (Efes. 5, 25). Întrucât Crucea lui Hristos are în ea hrană, viață și putere, revărsând pururea lumină. Iar Sfântul Apostol Ioan ne aduce aminte atât de îndemnul Mântuitorului: „Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne spre viața veșnică și pe care o va da vouă Fiul Omului, căci pe El L-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl“ (In. 6, 27), pentru că „Dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului

și nu veți bea Sângele Lui – nu veți avea viață în voi!“ (In. 6, 53), cât și de cuvintele Lui: „Eu sunt Pâinea cea vie, care S-a pogorât din Cer. Cine mănâncă din Pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este Trupul Meu!“ (In. 6, 51). „Dar Dumnezeu Își arată dragostea Lui față de noi prin aceea că, pentru noi, Hristos a murit când noi eram încă păcătoși“ (Rom. 5, 8).

De la Cina cea de Taină, după căderea lui Adam, și până la sfârșitul veacurilor, Crucea va răsări, ca pom de viață dă-tător (precum vestește Scriptura – „unul din ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă!“ – In. 19, 34). Botez și Euharistie, Apa cea Vie și Pâinea cea Cerească. Pâinea lui Dumnezeu va hrăni toate popoarele pământului. Mielul cel junghiat vine la noi și Se întrupează în toate Sfintele Altare: „Eu am venit ca lumea viață să aibă – și din belșug să aibă!“ (In. 10, 10) Iar ca o cunună strălucitoare a celor nouă chipuri ale fericirii din „Predica de pe Munte“ a Mântuitorului, în lumina Sfintei Cruci îl vom descoperi pe cel de al zecelea: „Feriți cei chemați la cina nunții Mielului!“ (Apoc. 19, 9). Așa se va împlini și dorința tuturor urmașilor lui Adam – când fericirea nu va mai muri niciodată: „Așa pururea vom fi cu Domnul!“ (I Tes. 4, 17)

Crucea tâlharului pocăit poartă cu sine modelul omului care, după ce și-a recunoscut păcatele, e gata să și moară pentru Hristos, numai să nu mai păcătuiască: „Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta!“ (Lc. 23, 42) Iată, deși răstignit după dreptate pe cruce, își dă seama că are șansa vieții veșnice și că această șansă este tocmai taina de a fi acolo, cu Iisus. Răspunsul sosește pe măsura zdrobirii inimii și a căinței lui împletite cu rugăciunea simplă, sinceră și curată: „Adevărat grăiesc ție: astăzi vei fi cu Mine în Rai!“ (Lc. 23, 43) „Astăzi“ al lui Dumnezeu este prezent în fiecare clipă din viața noastră. Uneori avem șansa de a purta o greutate a crucii chiar peste voința sau dorința noastră; dar, de cele mai multe ori, ea aparține celor cu țărini, celor cu

boi, celor cu femei: „Cel dintâi i-a zis: «Țarină am cumpărat și am nevoie să ies ca s-o văd; te rog, iartă-mă!». Altul a zis: «Cinci perechi de boi am cumpărat și mă duc să-i încerc; te rog, iartă-mă!». Al treilea a zis și el: «Femeie mi-am luat și de aceea nu pot veni»“ (Lc. 14, 18-20). Nu știm căile Domnului; proorocul însă ne îndeamnă: „Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui!“ (Mc. 1, 3) Tot ocolind momentul întâlnirii noastre cu Hristos – nu cumva să ne trezim că nu vom mai lua cununa cea neveștejită a mântuirii: „Iar când se luptă cineva la jocuri, nu ia cununa dacă nu s-a luptat după regulile jocului“ (II Tim. 2, 5). Iar crucea tâlharului nepocăit vădește întru sine toată impresia acestei lumi despre ea însăși. Aici se află concentrată toată formularea zisă științifică a viziunii ateiste a oamenilor despre Dumnezeu, despre cer și pământ, despre iad și demoni. Astfel, la un trăitor luminat din vremea noastră au venit unii dintre cei care socotesc că învățăturile despre iad și diavol sunt doar niște mituri biblice bune pentru cei lipsiți de școală, de pregătire teologică și de cultură generală, întrebându-l cine mai crede astăzi că există draci. Iar învățatul le-a răspuns: „Porcii mai cred în draci – că altfel nu s-ar fi aruncat în mare!“ Să nu uităm mândria fiului risipitor care, deși avea bani, fumuri, păreri, ifose, impresii, a ajuns un biet porcar flămând, care se hrănea din mâncarea porcilor pe care-i păzea, tot mai mult flămânzind... Să nu fim tocmai noi aceia care, hulind lucrarea Domnului Dumnezeu sau ignorând lucrarea diavolului în lume, din lene sau din comoditate, să ne trezim luați de Dumnezeu precum zice Psalmistul: „Nu mă lua la jumătatea zilelor mele, că anii Tăi, Doamne, sunt din neam în neam!“ (Ps. 101, 25); „Moartea păcătoșilor este cumplită“ (Ps. 33, 20), „pierit-a pomenirea lor în sunet!“ (Ps. 9, 6). „Că s-a stins întru durere viața mea și anii mei în suspinuri...“ (Ps. 30, 10).

Iată, acestea sunt doar câteva aspecte ale crucii tâlhărești pe care o necinstim, deși, în fond, tot cruce este. La

Judecata de Apoi vom da cu toții socoteală de creștinescul semn aflat de strajă la mormânt, ca și de toată necinstea dovedită pe parcursul vieții. Crucea aceea la fel de bine putea să aparțină unui cuvios. Nu este vinovată ea că ține sub povara ei doar un tâlhar lipsit de minte și de inimă: „Zis-a cel nebun în inima sa: «Nu este Dumnezeu!»“ (Ps. 13, 1) Iar purtarea crucii fără trezvie și fără responsabilitate este tot o fărădelege, o călcare a Legii. Zis-a Domnul prin gura proorocului Său: „Pentru ce tu istorisești dreptățile Mele și iei Legământul Meu în gura ta? Tu ai urât învățătura și ai lepădat cuvintele Mele înapoia ta. De vedeai furul, alergai cu el și cu cel desfrânat partea ta puneai!“ (Ps. 48, 17-19). Vom fi trași la răspundere și pentru faptul că, deși am stat pe cruce, totuși nu avem lumina Crucii lui Hristos, nu avem viață: „Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar dreptii la viață veșnică!“ (Mt. 25, 46)

„Nici n-a mai îndrăznit cineva, din ziua aceea, să-L mai întrebe“ (Mt. 22, 46). „Șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale!“ (Ps. 109, 1) „Din El, dar, sunteți voi în Hristos Iisus, Care pentru noi S-a făcut înțelepciune de la Dumnezeu și dreptate, și sfințire, și răscumpărare“ (I Cor. 1, 30). Pacea Duhului Sfânt va fi în noi când vom purta „totdeauna în trup omorârea lui Iisus, pentru ca și viața lui Iisus să se arate în trupul nostru“ (II Cor. 4, 10) – „Căci ați fost cumpărați cu preț!“ (I Cor. 6, 20). „Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos!“ (Gal. 6, 14). „Căci de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele – de acesta și Fiul Omului se va rușina atunci când va veni întru slava Săa și a Tatălui și a sfinților îngeri!“ (Lc. 9, 26). Și iarăși: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu Care este în ceruri!“ (Mt. 10, 32). „Căci cine va voi să-și scape sufletul îl va pierde, iar cine va pierde sufletul Său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va scăpa!“ (Mc. 8, 35)

Pescuirea de oameni – talant și lucrare pentru Dumnezeu

„Învățătorule, toată noaptea ne-am trudit și nimic nu am prins“ (Lc. 5, 5). „După cuvântul Tău, voi arunca mrejele“ (Lc. 5, 5). „Un om, plecând de parte, și-a chemat slugile și le-a dat pe mână averea sa“ (Mt. 25, 14). „Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui“ (Mt. 25, 15). „Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune!“ (Mt. 25, 21). „Slugă vicleană și leneșă, știai că secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat?“ (Mt. 25, 26). „Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua!“ (Mt. 25, 29). „Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară!“ (Mt. 25, 30). „Iar Simon Petru, văzând aceasta, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: «Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos!»“ (Lc. 5, 8). „A zis Iisus către Simon: «Nu te teme; de acum înaintea vei fi pescar de oameni!»“ (Lc. 5, 10)

Problema chemării lăuntrice la mântuirea în Hristos reprezintă preocuparea de căpătâi a oricărui creștin botezat

în numele Sfintei Treimi și altoit în trunchiul viei-Hristos: „Eu sunt Vița, voi sunteți mlădițele“ (In. 15, 5). De-a lungul veacurilor creștine, toți sfinții, teologi cu viața și cu știința și trăitori ai tainei îndumnezeirii firii omenești au experiat întâlnirea cu Hristos Cel înviat în mod mistic sau duhovnicesc. Evident, vorbirea despre Dumnezeu nu este unul și același lucru cu trăirea în Dumnezeu; experiențele spirituale ale marilor mistici ai Bisericii au demonstrat aceasta pe tot parcursul istoriei creștinătății. Anume că acela care L-a întâlnit pe Dumnezeu fie și numai o singură dată nu-L va mai putea uita niciodată: „Oare femeia uită pe pruncul ei și de rodul pântecelui ei n-are ea milă? Chiar când ea îl va uita, Eu nu te voi uita pe tine!“ (Is. 49, 15) Poate tocmai din acest motiv a și rostit Mântuitorul Iisus Hristos aceste cuvinte: „Cel ce va strica una din aceste porunci foarte mici și va învăța așa pe oameni foarte mic se va chema în împărăția cerurilor, iar cel ce va face și va învăța, acesta mare se va chema în împărăția cerurilor“ (Mt. 5, 19).

Ca drept dovadă Sfânta Evanghelie consemnează limpede răspunsul Stăpânului la osteneala slujitorului: „Unde sunt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu!“ (In. 12, 26) Iar ca și cuvânt de răsplătire, auzim un îndemn de laudă și de apreciere: „Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău!“ (Mt. 25, 21) Oare poate fi o izbândă mai mare ca aceasta – ca bucuria mântuirii să o faci părtașă chiar izvorului din care ea provine, și anume la bucuria Domnului Dumnezeu? Scris este: „Așa și în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăiește“ (Lc. 15, 7). Dacă pentru un păcătos întors de la minciună la adevăr și scos de la întuneric la lumină saltă cerul de bucurie, oare cu cât mai mult fi-va slăvită odihna dreptului plăcut lui Dumnezeu? „Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioșilor Lui“ (Ps. 115, 6).

„Ce-i va folosi omului, dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Mt. 16, 26) Sfinții Părinți ne învață că o singură floare din Rai este mai scumpă decât toate bogățiile pământului. Și totuși noi, oamenii, pământești și stricătioși fiind, în loc să fim extaziați de puterea făcătoare de minuni a rugăciunii către Dumnezeu sau uimiți înaintea moaștelor sfinților plini de darurile sau harismele Duhului Sfânt, ne trezim extaziați privind cu poftă nesățioasă strălucirea înșelătoare a lucrurilor materiale, făcute de mâini omenești – care nu au nici viață, nici veșnicie, ci sunt pieritoare; ba chiar valoarea lor însăși nu stă nicidecum nepărat în utilitatea lor, ci este dată tot de inteligența minții geniale a omului care le-a născocit. Dar dacă Dumnezeu n-ar fi dăruit El Însuși această inteligență și inventivitate și putere copilului Său, omul, ele nici măcar nu ar fi existat! La unele ca acestea, glasul regelui prooroc Solomon exclamă: „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciuni!” (Eccl. 1, 2) Iată glasul Domnului: „O, omule! Nu ți-am dat știință și tehnică pentru ca să fugi de Mine, ci ți le-am dat pe toate în stăpânire tocmai pentru ca să Mă poți cunoaște și să te apropii mai ușor de Mine și de Cer...”.

Pentru a pune în cumpăna judecății din conștiința de sine a omului aspectul material-pământesc și pe cel nematerial-duhovnicesc al vieții, Fiul lui Dumnezeu rostește următoarea întrebare: „Ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Mt. 16, 26), continuând apoi cu îndemnul la chibzuință și înțelepciune: „Adu-nați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură!” (Mt. 6, 20). Pentru toate aceste bogății ale lumii (doar de Dumnezeu știute și cunoscute), Sfânta Evanghelie reprezintă cea mai puternică mărturie cu privire la necunoașterea de către om a tainelor lui Dumnezeu.

Și astăzi, după douăzeci de veacuri de luptă îndârjită împotriva păcatului, Biserica lui Hristos scoate în apărarea sufletului omenesc toate armele duhovnicești și resursele spirituale posibile: în primul rând Euharistia, Jertfa liturgică, iar apoi catehizarea prin intermediul seminariilor și al facultăților teologice, afirmarea existenței lui Dumnezeu în sufletele copiilor prin munca profesorilor de religie, dar și prin mijloacele moderne de comunicare în masă, cu scopul de a face auzit în societate glasul Bisericii și voia cea sfântă a lui Dumnezeu. Dar lupta acerbă cu păcatul se dă mai ales prin sfințiții slujitori și duhovnici, care au datoria și menirea de a face auzit în lume (prin predica de la amvonul bisericii și prin conferințele de la catedra școlii) răsunetul de trâmbiță al glasului Scripturilor. În acest sens cuvântul preotului trebuie să evoce profetic strigătul din veac al Arhanghelului la ceasul înfricoșătoarei răzvrătiri a îngerilor: „Să stăm bine! Să stăm cu frică! Să luăm aminte!” (Sfânta Liturghie), căci chiar dangătul clopotului din turlă nu este altceva decât glasul Bisericii biruitoare a sfinților din Cer, care umplu văzduhul cu lauda lor heruvimică și serafimică: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui” (Is. 6, 3). Dar dacă ne imaginăm că totul ar fi perfect în viața noastră, atunci ne izbim de cuvintele Mântuitorului, care ne avertizează categoric: „Nu știți ce cereți!” (Mt. 20, 22)

Drept dovadă că și azi, la început de veac și de mileniu (deja al treilea de la Hristos), atunci când sunt întrebați de ce sunt ortodocși, creștinii noștri nu sunt în stare să răspundă clar și teologic, ci, precum neștiutorii de carte, afirmă cu seninătate: „Pentru că așa a dat Dumnezeu!” sau „Pentru că așa am văzut la părinții noștri!” ori „Pentru că m-a dojenit cutare să am grijă de suflet să nu ajung în iad, pentru că nu-i bine ce fac!”. La o astfel de ignoranță amorfă, de cele mai multe ori li se dă un răspuns direct pe măsura nepăsării, a lenei și a necunoașterii lor de Dumnezeu: „Ei, ce – s-a întors

vreodată cineva de pe lumea cealaltă ca să ne spună ce-i acolo? Nu știe nimeni dacă dincolo de mormânt mai e ceva; aici și acum sunt și Raiul, și iadul!“. Pentru unii ca aceștia, Sfintele Scripturi vestesc: „Ochii lor erau ținuți ca să nu-L cunoască“ (Lc. 24, 16). Așa se face că nepăsătorii moderni ai contemporaneității, prinși în mreaja încălciată și sufocantă a agoniseliilor materiale deșarte, au în față două căi lungi, pustii și lipsite de indicator: omul merge unde vrea! Cea dintâi este cea de la urechi la inimă – pentru a voi și a simți nevoia de chemare la lucrarea cuvântului lui Dumnezeu (și care constă, de fapt, în pătrunderea în adâncimile tainelor lucrării Lui în lume); cea de a doua cale este cea de la inimă la faptă: pentru că mulți aud cuvântul lui Dumnezeu, le sună plăcut în urechi, li se pare că este frumos și că dă îndemn la curaj și la voință – dar nu chiar atât încât să-l împlinești practic, cu fapta, cu aplicare directă și imediată în viața ta personală. Iar aceasta pentru că nici nu simți nevoia de a te implica în ascultarea de voia lui Dumnezeu și nici nu ai acea sensibilitate lăuntrică a inimii care să te apropie de El pentru a conlucra cu Dânsul: „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi, și vom veni la el și vom face locaș la el“ (In. 14, 23).

La un moment dat, Mântuitorul Hristos ne dezvăluie măsura ignoranței mulțimilor cu privire la cunoașterea dogmei Sfintei Treimi, zicând: „Nimeni nu cunoaște pe Fiul, decât numai Tatăl, nici pe Tatăl nu-L cunoaște nimeni, decât numai Fiul și cel căruia va voi Fiul să-i descopere“ (Mt. 11, 27) – desemnând prin aceasta pe omul sfințit prin credință. În cazul Sfinților Apostoli, mărturia cu privire la ei provine chiar din gura Mântuitorului: „De acum înainte vei fi pescar de oameni“ (Lc. 5, 10). Iată, așadar, noua autoritate a Bisericii lui Iisus Hristos: apostolia. Astfel, Biserica este „una, sfântă, sobornicească și apostolească“ (Simbolul Credinței), „stâlp și temelie a adevărului“ (I Tim. 3, 15) și dumnezeiască, „câștigată cu însuși Sângele Său“ (Fapte

20, 28); va fi întemeiată după Înălțarea cu trupul la Cer a lui Iisus, la Pogorârea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii, atunci când apostolii „s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi” (Fapte 2, 4). Prin aceasta Biserica devine forul spiritual suprem al istoriei, cu autoritate profetică, apostolică și evanghelică: „Și a rânduit pe cei doisprezece, pe care i-a numit apostoli, ca să fie cu El și să-i trimită să propovăduiască, și să aibă putere să vindece bolile și să alunge demonii. Deci a rânduit pe cei doisprezece: pe Simon, căruia i-a pus numele Petru; pe Iacov al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui Iacov, și le-a pus lor numele Boanergheș, adică fiii tunetului, și pe Andrei, și pe Filip, și pe Bartolomeu, pe Matei, și pe Toma, și pe Iacov al lui Alfeu, și pe Tadeu, și pe Simon Cananeul, și pe Iuda Iscarioteanul, cel care L-a și vândut” (Mc. 3, 14-19). Pe lângă faptul că i-a numit „apostoli” și „pescari de oameni”, i-a mai numit și ucenici: „Zis-a Domnul către ucenicii Săi” (Lc. 17, 1).

Această noțiune de „ucenie” în viața duhovnicească face trimitere nemijlocită la prietenie și bunătațe, la apropiere și cunoaștere, la conlucrare și descoperire: „căruia va voi Fiul să-i descopere” (Mt. 11, 27). Dintr-o asemenea stare încep să rodească darurile sau talanții, care se regăsesc în toți oamenii pământului (indiferent de neam, de cultură sau de pregătire intelectuală). Iar talantul poate fi material (ținând de cultura și educația lumească) sau spiritual, de natură sacramentală, duhovnicească. În cazul acesta vorbim de harisme, care sunt o manifestare a Duhului Sfânt prezent în inima omului, în trupul și în sufletul lui: „ca viața să aibă și din belșug să aibă!” (In. 10, 10) „Luați Duh Sfânt!” (In. 20, 22) Iată, la prima vedere, un mod gratuit de a dăru; numai că, la o analiză mai atentă, se dă pentru că „sunteți ucenicii Mei” (In. 13, 35) și „apostoli ai lui Hristos” (I Tes. 2, 6). Mai mult, tot prin lucrare dumnezeiască, face apostolilor un dar de pricepere unic în lume și în istorie: „Le-a deschis mintea ca să priceapă Scripturile” (Lc. 24,

45); pe lângă faptul că deja le rânduisese să vadă cu propriii lor ochi toate minunile și tămăduirile din anii de activitate mesianică, zicându-le: „Fericiți sunt ochii care văd cele ce vedeți voi!” (Lc. 10, 23) Este evident faptul că posibilitatea de a contempla, ca martori oculari și trăitori direct implicați, tainele dumnezeiești – nu a fost dată oricui. De altfel, câți dintre fiii oamenilor nu și-ar fi dorit să-L vadă pe Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului, vorbind, dormind, lăcrimând, săvârșind minuni sau rugându-Se Tatălui Celui care-L adevărea la Iordan și pe Tabor, și-L preamărea la Răstignire, Înviere și Înălțare? De aceea ne spune Scriptura despre apostoli că „s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. Și erau în toată vremea în templu, laudând și binecuvântând pe Dumnezeu” (Lc. 24, 52-53).

Poate că, într-adevăr, nu au depus prea mari eforturi pentru dobândirea unor asemenea daruri, dar Dumnezeu avea să îngăduie asupra lor destule ispite și încercări. În acest sens, spaima, frica îndurată de ei la răstignirea Domnului ne-au arătat tuturor că și ei au fost oameni cu slăbiciuni: „Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos!” (Lc. 5, 8), iar asta nu pentru a desconsidera harul sau lucrarea Duhului Sfânt, ci pentru a scoate în evidență faptul că osteneala în viața lui Hristos sau pe ogorul Domnului nu e după daruri, ci e după credință. În învățăturile Sale, Hristos afirmă nu doar o dată: „Și muntelui acestuia de veți zice: «Ridică-te și aruncă-te în mare!», va fi așa!” (Mt. 21, 21) Așa s-au petrecut lucrurile și cu cei din pilda talanților: cel cu cinci și cel cu doi talanți s-au ostenit și i-au înmulțit, aducând prin osteneala lor alți cinci, respectiv doi talanți, făcând aceasta din convingere și cu bună știință, fără să mai pună lucrul la îndoială, în balanța minții omenești căzute: „Dar dacă voi pierde? Dacă nu-mi iese?”, ci au trecut la treabă, după vorba din bătrâni care zice că „cine nu riscă nu câștigă”. E drept că, în cazul lor, nu era implicat nici un risc, ci, ca niște neguțatori experimentați în lucrul cu talanții, au știut să-i

lucreze. Tot un proverb din popor zice că „acolo unde pune omul voința, pune și Dumnezeu mila“.

Așa au mers ei cu Dumnezeu și au câștigat, căci scris este: „Cel ce nu adună cu Mine risipește“ (Lc. 11, 23). Precum, de altfel, a pățit cel cu un singur talant. Situația lui ridică o problemă delicată între valoare și non-valoare. În general, se zice că e bine să știi că știi, dar că nu e rău nici când nu știi că știi. Aici se remarcă talantul în timpul lucrării și se cunosc roadele, după un alt cuvânt al Evangheliei: „Au dat roade și au adus: una treizeci, alta șaizeci, alta o sută“ (Mc. 4, 8) de boabe, din pilda spicului care a rodit în țarină. În schimb, pentru cel cu un singur talant, pe care l-a îngropat, s-a împlinit cuvântul: „E bine să știi că nu știi, nu este bine când nu știi că nu știi și e foarte rău atunci când nu vrei să știi că nu știi“. De altfel, așa au apărut și s-au format sectele: „Vă răătăciți neștiind Scripturile!“ (Mt. 22, 29)

Într-o situație asemănătoare se află și cei care zic că lucrarea spirituală e prea grea: „Nu merge, nu fac față și nici nu văd roadele“. Dar „roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția“ (Gal. 5, 22-23). Roada aceasta reprezintă împlinirea formării duhovnicești a „pescarului de oameni“. O pregătire bună, o bună cunoaștere și o lucrare eficientă presupun râvnă, înseamnă trăire și experiență, nu lene, laxitate și lucru de mântuială. Scrie Apostolul: „Nu slujind numai când sunt cu ochii pe voi, ca cei ce caută să placă oamenilor, ci ca slugile lui Hristos, făcând din suflet voia lui Dumnezeu“ (Efes. 6, 6).

Ce vede Iisus? „A văzut două corăbii oprite lângă țărm, iar pescarii, coborând din ele, spălau mrejele“ (Lc. 5, 2) – cum e firesc, ca pescar, verifici mrejele, coși găurile, repari ochiurile de plasă rupte, pentru ca să nu scape peștii prin ele. Ce spune Cartea Regulei Pastorale a Sfântului Grigorie Dialogul? „Pentru fiecare suflet în parte altfel de crâșnic să folosești, pentru ca să-l pescuiești în corabia mântuirii

și să-l aduci la Hristos“. Cu texte scoase de la naftalină, cu predici de factură post-mortem și cu vorbe moarte nu vom pescui niciodată pești vii, însuflețiți. Cuvântul prinde viață în omul plin de viață. Ce spune Sfântul Apostol Pavel? „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine“ (Gal. 2, 20). Iar glasul Evangheliei strigă: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea!“ (In. 7, 37).

O pescuire devine minunată și aduce rod mult de pești mari și mici numai atunci când cel ce aruncă mreaja lucrează în apele dreptei credințe. Adică după o pregătire aparte și o trăire specială. Duhul Sfânt este Cel ce îndeamnă, luminează și descoperă căile potrivite și modalitățile corecte de a pescui – atât sufletul mare (cu un viitor poate plin de talanți), cât și sufletul mai mic – pentru ca toți „la cunoștința adevărului să vină“ (I Tim. 2, 4). Cuvântul ucenicului trudit din greu – „toată noaptea ne-am trudit și nimic nu am prins“ (Lc. 5, 5) se explică într-un chip duhovnicesc prin cuvântul Învățătorului: „Dacă lumina care e în tine este întuneric, dar întunericul – cu cât mai mult!“ (Mt. 6, 23). Acest cuvânt, de altfel, descoperă cumva starea jalnică a omului, prins sub puterea Legii Vechi în noaptea grea a păcatului. Pentru că noaptea propriu-zisă nu reprezintă o răutate ci o stare de lucruri firească: „Lumina a numit-o Dumnezeu ziuă, iar întunericul l-a numit noapte“ (Fac. 1, 5). Dar atâta timp cât peștii nu au reacționat la mișcarea volocului și astfel n-au ajuns în mreje – fie că în plasă era vreo spărtură, fie nada era deja prea cunoscută. Doar zic unii credincioși: „Asta știu“, „asta cunosc“, „asta am mai auzit“, dar nu zic: „Nimic nu fac din toate câte știu!“! Vedem că pescarul, deși caută să-și justifice cumva nepriceperea sau neputința vădită în practicarea meșteșugului prinderii peștilor, totuși, la cuvântul Luminii (adică la porunca Învățătorului) răspunde: „După cuvântul Tău, voi arunca mrejele!“ (Lc. 5, 5).

În acest moment, spre deosebire de Sfântul Evanghelist Luca, Sfântul Apostol Ioan consemnează un cuvânt-cheie

al Mântuitorului: „Aruncați mreaja în partea dreaptă a corăbiei!” (In. 21, 6). Aceasta înseamnă că învățătura de credință trebuie să fie neapărat sfântă, profetică, apostolică și neapărat dreaptă – adică ortodoxă. Este singura care poate prinde „mulțime mare de pește, încât să li se rupă mrejele” (Lc. 5, 6). Mrejele rupte care trebuiau cârpite – „dregându-și mrejele” (Mt. 4, 21) – reprezintă propovăduirea Vestirii celei bune altor neamuri, prin cărturari învățați, misionari și mărturisitori, simbolizând cumva și faptul că apostolii se vor răspândi pretutindeni pe marea lumii acesteia și îi vor amuți ca pe niște pești fără de glas pe ritorii păgâni cei mult-vorbitori, întorcându-i la lumina lui Hristos- „Lumină spre descoperirea neamurilor” (Lc. 2, 32), umplând totodată corabia Bisericii plutitoare pe marea vieții cu mulțimea peștilor prinși cu undița Sfântului Botez, gata parcă să o scufunde sub greutatea lor. Așa i-am văzut de-a lungul veacurilor pe adevărații creștini: dând năvală la Adevăr și fiind gata să moară pentru Hristos: „Cei ce au primit cuvântul lui Petru s-au botezat și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete” (Fapte 2, 41), iar „cei ce auziseră cuvântul au crezut și numărul bărbaților credincioși s-a făcut ca la cinci mii” (Fapte 4, 4). În acest eveniment cu adevărat profetic al pescuirii minunate putem descoperi prevestirea mulțimii martirilor din primele trei veacuri creștine, de până la anul 313 al Edictului de la Mediolanum, dat de Sfântul Împărat Constantin cel Mare pentru oprirea persecutării creștinilor.

Atunci când vânturile furtunoase și valurile învolburate se năpustiseră asupra corăbiei, încât toți credeau că stă gata să se scufunde – „El, sculându-Se, a certat vântul și a poruncit mării: «Taci! Încetează!» Și vântul s-a potolit și s-a făcut liniște mare” (Mc. 4, 39). Și iată că de atunci și până astăzi, prin fiecare licăr și susur tainic din liniștea rugăciunii săvârșite la ceas de noapte, pătrundem cu mintea mrejele Scripturilor, paginile *Filocaliei* și ale „Vieților de Sfinți”,

descoperind în ele câte o șoaptă divină de suflet ziditoare, numai bună de agățat în undița cuvântului propovăduirii. Și astfel, încetișor și grijuliu, sub privirea blândă din icoană a Mântuitorului Hristos, cu vâsla linguriței de împărtășire, mai momești în mreaja tainelor mântuirii, pentru împărăția cerurilor, câte un peștișor mai mare sau mai mic, în apele dulci ale Botezului, cu undița Pocăinței, scăldat și curățit fiind prin lacrimi luminătoare de suflet și de conștiință. Aici doar vrednicia înmulțirii talanților își poate spune cuvântul, unii pescari aducând cinci, alții doi pești sau „unul o sută, altul șazece, altul treizeci” (Mt. 13, 23). Precum zice Evanghelia, aceștia umplu împărăția lui Dumnezeu cu sufletele dreptilor. Iar Dreptul Judecător rostește: „Vrednic este lucrătorul de plata sa!” (Lc. 10, 7). Aceasta este tot o lucrare a Mântuitorului Hristos, căci El dă curaj atât pescarilor de oameni, cât și neguțătorilor de talanți: „Nu te teme; de acum înainte vei fi pescar de oameni” (Lc. 5, 10).

Așadar: și apa și peștii, și mreaja și corabia au existat și vor exista cât va fi lumea. Nu înseamnă însă că, dacă cineva și le însușește, gata, el a și devenit pescar. Dumnezeu Își alege pescarii Săi indiferent de voința lumii și de legile ei: „Și a ales dintre ei doisprezece, pe care i-a numit apostoli” (Lc. 6, 13). La fel ca și în slujirea celor șapte Sfinte Taine ale Bisericii, în ființa cărora tot Hristos trimite Duhul, iar „Duhul suflă unde voiește” (In. 3, 8). Nu scrie nicăieri că trecând prin rânduiala hirotoniei, numindu-te cleric și dispunând în voie de locaș, de altar, de veșminte și de odoare – ai și devenit făcător de minuni, iar Dumnezeu stă la dispoziția ta. Dintre nenumărații făcători de minuni ai Bisericii, foarte puțini au fost hirotoniți. Ca dovadă că ajungi să săvârșești minuni nu dacă ai hirotonia neapărat, ci dacă ai credința. Ca și cleric săvârșești cele sfinte după rânduială, iar credința îți verifică lucrarea. Un singur suflet dacă ai ajutat să se mântuiască, mila Domnului îți va acoperi mulțime de păcate. Căci, ca păstor sufletesc al unei comunități de

credință – oare câte șanse nu ai ca să-ți faci loc în Cer, printre sfinți, ajutând la mântuirea miilor de suflete încredințate ție de către Duhul Sfânt tocmai pentru ca să lucrezi împreună cu Hristos la mântuirea lor? În această privință, aproape totul stă la îndemâna pescarului care dispune de tezaurul tradiției mai-marilor săi străbuni: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința!” (Evr. 13, 7). Oare cât pește nu s-a prins până la tine, suflete al meu? Câtă trudă s-a depus și câte mreje s-au folosit pentru ca și tu, la rândul tău, să poți pescui în corabie, pe mare, cu undița cuvântului și cu potirul credinței! Iar cel mai mare dar este astăzi la mreață, momeala sfântă a Trupului și Sângelui lui Hristos, de care peștii se apropie și la care dau năvală ca să mănânce, ca să crească și să trăiască.

Trebuie însă ca pescarul să aibă grijă din când în când să verifice și soiul peștilor – dacă nu cumva, prinzând gus-tul cărnii și al sângelui, devin pești răpitori. Există și din aceia care nu trebuie a fi primiți la hrana sfântă: „Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și, întorcându-se, să vă sfâșie pe voi” (Mt. 7, 6); „Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului!” (I Cor. 11, 28-29). În asemenea cazuri, talantul pescarului va lucra nu numai prin undița cuvântului și mrejele rugăciunii, ci va tocmi toate câte sunt de cuviință, pentru ca tradiția vie a pescuitului să nu piardă peștii buni și să rămână doar cu pești răpitori, cei care sunt din alte ape: „Am și alte oi, care nu sunt din staulul acesta” (In. 10, 16). Pentru că talantul păstorului de suflet este la fel ca și talantul pescarului, la fel ca și cel al vierului, la fel ca și cel al semănătorului, la fel ca talantul stăpânului viei care a plătit câte un dinar tuturor

lucrătorilor de peste zi, indiferent de răstimpul lucrat. Scrie Sfântul Apostol Pavel: „El a dat pe unii apostoli, pe alții prooroci, pe alții evangheliști, pe alții păstori și învățători“ (Efes. 4, 11). Nu toți avem același dar și aceeași lucrare, căci „stea de stea se deosebește în strălucire“ (I Cor. 15, 41). La fel se întâmplă și în strădania de mântuire a lumii prin păstori: „Cel plătit, care nu este păstor și ale cărui oi nu sunt ale lui, vede lupul venind și lasă oile și fuge; iar lupul le răpește și le risipește“ (In. 10, 12), în vreme ce „Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale!“ (In. 10, 11).

Așa și astăzi: nu vom da socoteală cu privire la câți creștini am botezat, am cununat sau am înmormântat; aceasta este slujba Bisericii. Și nici nu contează câți oameni vin la biserică. Nu mulțimea oamenilor dă valoarea lucrării preoțești, căci „mulți sunt chemați, dar puțini aleși“ (Mt. 22, 14). Ci cu toții vom fi întrebați, ca mame și ca tați, câți copii am crescut în dragoste de Dumnezeu, câți am salvat din patimi, din păcate, din droguri și din vicii – precum zice Sfânta Evanghelie: „în piețele și ulițele cetății“ (In. 14, 21), „la drumuri și la garduri“ (In. 14, 23). Acolo este chemarea pescarului de oameni, nu în lacuri artificiale și în bălți sălbatice, pline de apele tulburi ale necredinței, ale necunoaștinței și ale nepăsării proprii locurilor în care se crede că nu este Dumnezeu.

Aici s-a speriat cel cu un singur talant, de l-a îngropat în pământ. Un astfel de gest are nenumărate semnificații. În primul rând, nepăsarea păstorească și poate neîncrederea în noi înșine și în darul lui Dumnezeu (se știe că harul se dă pe măsura darului de jertfă). Apoi, uneori, propria noastră neglijență față de îndatoririle sufletești. Apoi, lenea, nepăsarea și uitarea – cei trei uriași omorâtori ai sufletului. Apoi, mai grav, necredința – atât a „pescarului de oameni“ contemporan, cât și a „peștilor“ înzestrați cu rațiune și chemați în mrejele mântuirii, care îi face, de multe ori (atât pe unii, cât și pe alții!), să limiteze puterea Euharistiei la chipul

văzut al pâinii și al vinului. Zis-a Domnul: „Ochi aveți, și nu vedeți, urechi aveți, și nu auziți!“ (Mc. 8, 18). Dar celor aleși, Hristos le spune deschis: „Mulți prooroci și drepti au dorit să vadă cele ce priviți voi, și n-au văzut, și să audă cele ce auziți voi, și n-au auzit“ (Mt. 13, 17). La rândul nostru, și noi auzim cuvintele lui Hristos, așa cum au fost scrise întocmai în Sfânta Evanghelie, pe când cei din vremea Vechiului Legământ prooroceau prin Duhul Sfânt, nevăzând Cuvântul Întrupat – „pe Carele noi astăzi văzându-L, pre Fecioara o fericism!“ (Irmos).

Iată și o altă viziune asupra celor care nu se pot mântui nici pe ei și nici pe alții: „Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat“ (Mt. 25, 24). Aici putem descoperi formalismul găunos și ritualismul bolnăvicios al unor manifestări așa-zis ortodoxe, atunci când exagerarea și lipsa de măsură distrug sufletele sau le vatămă și le smintesc, astfel pierzându-le definitiv: „Vai omului aceleuia prin care vine sminteala!“ (Mt. 18, 7) și „vai și vouă, învățătorilor de Lege! Că împovărați pe oameni cu sarcini anevoie de purtat, iar voi nu atingeți sarcinile nici măcar cu un deget!“ (Lc. 11, 46). Din astfel de lucruri putem ușor observa deosebiri care apar pe fondul diferențelor de credință. De aceea, zis-a Domnul: „Mai bine i-ar fi lui dacă și-ar lega de gât o piatră de moară și să fie aruncat în mare!“ (Mc. 9, 42). Cuvântul lui Hristos ne aduce aminte de binele făcut de El omului cu duh necurat, care locuia în mormintele din ținutul gadarenilor: făpturile necuvântătoare, porcii, n-au putut suporta prezența duhurilor necurate în ei și s-au aruncat în mare; în schimb, fapt foarte interesant și semnificativ, omul – „zidire de mare preț“ (părintele Arsenie Boca), făcut „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu“ (Fac. 1, 26), iată că poate sta mult și bine, nestingherit de nimic, cu legiuni de duhuri necurate în el, fără să caute izbăvirea de ele; ci mai degrabă se leapădă de Hristos decât de patimi: „Toată cetatea a ieșit în

întâmpinarea lui Iisus și, văzându-L, L-au rugat să iasă din hotarele lor“ (Mt. 8, 34). Dar ce vedem? – atât smintitul, cât și smintitorul... nu au nici o treabă! Cel smintit merge tot înainte, iscodind din sminteală în sminteală, până când se vinde diavolului cu totul, uitând că are suflet și că vine vremea Înfricoșătoarei Judecăți la care va trebui să răspundă pentru toate faptele, vorbele și gândurile – ba chiar până și pentru intențiile sale; iar smintitorul stă liniștit, pe temeiul socotelii că, oricum, toată lumea e la fel: alte vremuri, alți oameni; alte timpuri, alte idei; trebuie să fii în rând cu lumea, nu poți ieși din tipare! Prin tot felul de tertipuri și subterfugii speculativ-juridice, omul își ascunde de fapt patimile, neputințele, obișnuințele și plăcerile păcătoase. Și chiar dacă ar avea o șansă de mântuire (cât de mare sau de mică, nu știm!) totuși nu o folosește în nici un fel! Pentru că cel mai convenabil mod de a viețui constă tocmai în a te complăce în slăbiciuni și lașități, autovictimizându-te: „Și așa nu am nici o putere, oricum sunt pierdut!“. Asta înseamnă să îngropi până și ultima fărâmbă de rost cu care și pentru care te-ai născut. Răspunsul Stăpânului răsună cu glas ca de tunet: „Slugă vicleană și leneșă, știai că secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am vânturat?“ (Mt. 25, 26); „Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți!“ (Mt. 25, 28), pentru că „cei ce viclenesc de tot vor pieri!“ (Ps. 36, 9). Iar „pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară!“ (Mt. 25, 30), „acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților“ (Mt. 25, 30). „Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut!“ (Mt. 25, 45): „Vai și vouă, învățătorilor de Lege! Că împovărați pe oameni cu sarcini anevoie de purtat, iar voi nu atingeți sarcinile nici măcar cu un deget!“ (Lc. 11, 46).

Omul între iubirea lui Dumnezeu și ura diavolului

„Dacă faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulțumire puteți avea?“ (Lc. 6, 33) „Iubi-Te-voi Doamne, vârtutea mea! Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu!“ (Ps. 17, 1) „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (In. 3, 16) „Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul! Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul!“ (In. 13, 34) „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc!“ (Mt. 5, 44) „Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii – asemenea și voi faceți lor!“ (Mt. 7, 12) „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv!“ (Lc. 6, 36) „Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubește pe fiu ori pe fică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine!“ (Mt. 10, 37) „Dușmănie

voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul!“ (Fac. 3, 15) „Vezi pe vrăjmașii mei că s-au înmulțit și cu ură nedreaptă m-au urât!“ (Ps. 24, 20) „Oare, nu pe cei ce Te urăsc pe Tine, Doamne, am urât și asupra vrăjmașilor Tăi m-am mâhnit? Cu ură desăvârșită i-am urât pe ei și mi s-au făcut dușmani!“ (Ps. 138, 21-22) „Pe călcătorii de Lege i-am urât, iar Legea Ta o am iubit!“ (Ps. 118, 113) „Dușmanii omului vor fi casnicii lui!“ (Mt. 10, 36) „Pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume – de aceea vă urăște pe voi lumea!“ (In. 15, 19)

Problema urii față de Dumnezeu și a dușmăniei dintre oameni este una dintre cele mai dramatice teme de reflecție pe care ni le propune dumnezeiasca Scriptură. De-a lungul timpului, mulți au fost cei care (citind în grabă sau superficial Cărțile Sfinte) au simțit înlăuntrul lor sufletesc declanșându-se un conflict aprig privitor la înțelesurile profunde și la rosturile învățămintelor desprinse din filele celor două Testamente. Formele de manifestare în lume ale acestui desăvârșit chip al răutății (care este ura) sunt multiple și felurite. Despre ele și despre catastrofele pe care acestea le-au provocat în sânul umanității (odată înrădăcinate și dezvoltate în vreun suflet omenesc) s-au scris tomuri uneori uriașe – plecând tocmai de la premisa fundamentală că „Dumnezeu este iubire“ (I In. 4, 8). Și s-a observat mai ales faptul că, în ciuda îngrădirii vieții omenesti (atât a celei individuale, cât și a celei sociale) cu pachete întregi de legi și regulamente juridice și coduri de procedură, totuși pericolele care atentează la integritatea fizică și psihică a ființei umane pândesc în continuare la tot pasul. În fața acestei situații, pentru a curma din rădăcini efectele dezastruoase ale vrăjmășiei infiltrate în și între oameni, Fiul lui Dumnezeu a poruncit categoric: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc

și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc!“ (Mt. 5, 44). Cu mult înainte de aceasta, și înțeleptul rege Solomon lăsase în scris un avertisment plin de amărăciune cu privire la ura răutății: „Nu certa pe cel batjocoritor, ca să nu te urască; dojenește pe cel înțelept, și el te va iubi“ (Pilde 9, 8). Cu scopul de a îmblânzi inimile oamenilor, Iisus Mântuitorul, Fiul Omului, îi îndeamnă pe aceștia să urmeze atitudinea Părintelui Ceresc al tuturor față de lumea întreagă, căzută în prăpastia îngrozitoare a păcatului și înrăită cumplit din această pricină: „El face să răsară soarele și peste cei răi, și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreți și peste cei nedreți“ (Mt. 5, 45). Căci Dumnezeu, Creatorul tuturor celor ce sunt (văzute și nevăzute), îndelung rabdă pentru zidirea mâinilor Sale, pe toți miluindu-i, ocrotindu-i și îngrijindu-i, în ciuda oricăror neputințe sau nemulțumiri, ca „Cel ce dă hrană la tot trupul“ (Ps. 135, 25).

La o analiză mai atentă a cuprinsului învățăturilor biblice, vom descoperi că Dumnezeu cel Sfânt, întru înțelepciunea Sa, a oferit o cale cât se poate de simplă ca model de aplicare în relațiile interumane, plecând de la principiul moral întemeietor de normă, enunțat în cea dintâi poruncă a Legii: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!“ (Mt. 22, 39). Cu alte cuvinte, îi îndeamnă pe toți oamenii, din toate vremurile și din toate locurile, să adopte un respect elementar unii față de alții, sintetizat într-o formă rămasă proverbială până azi: „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!“. În acest sens, Sfântul Apostol și Evanghelist Luca redă o formă completă a acestei învățături proprii Mântuitorului, adăugând la cuvintele de oprire de la rău pe cele de îndemnare la bine: „Precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea!“ (Lc. 6, 31). În aparență – nimic mai simplu și mai ușor de făptuit! Cu toate acestea, atitudinea permanentizată în societate a omului contemporan a devenit indiferența totală față de ceilalți; în loc de „om pentru om“ s-a optat pentru „om pe lângă om“. De altfel povestea e veche,

nu e de ieri, de azi; și aceasta o citim tot în Dumnezeiasca Evanghelie: „Un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea, și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături“ (Lc. 10, 31-32). Cu adevărat, greu este de înțeles – și încă mai greu de acceptat! – ca tocmai arhieriei, cărturarii și fariseii (toți acești stâlpi de susținere ai edificiului moral-religios al societății iudaice, întemeiate pe Legea dată de Dumnezeu cel Viu și Adevărat Proorocului Său Moise), – tocmai ei să-și petreacă viața într-o lume a lor, exclusivistă și trufașă, adoptând atitudinea de ignorare totală atât a voci Celui Preaînalt, cât și a durerilor poporului Său! Un exemplu semnificativ în acest sens ne este dat, printre altele, chiar de starea de spirit a lui Iuda, ucenicul vânzător al lui Iisus: „S-a căit și a adus înapoi arhieriei și bătrânilor cei treizeci de arginți, zicând: «Am greșit vânzând sânge nevinovat!»“ (Mt. 27, 3-4) – afirmație cu valoare de mustrare de conștiință, față de care răspunsul arhieriei și bătrânilor a fost unul pe măsura propriei lor trăiri: „Ce ne privește pe noi? Tu vei vedea!“ (Mt. 27, 4).

Atitudinea conducătorilor poporului față de cei pe care pretindeau că îi slujesc și îi călăuzesc spre bine rămâne neschimbată, vădind același mod de abordare și aceeași formă de manifestare și atunci când Iisus propovăduia, fiind înconjurat de mulțimi de oameni care Îl împulzeau, căutând să se atingă de El: „Toată mulțimea căuta să se atingă de El, pentru că putere ieșea din El și-i vindeca pe toți“ (Lc. 6, 19). Tablou cutremurător, la vederea căruia arhieriei Templului de la Ierusalim, treziți parcă dintr-un somn al beției propriei lor trufii și încolțiți de deșteptarea poporului prin lumina învățăturilor lui Iisus, reacționează cu virulență. Dar nu impresionați de setea de cunoaștere sau de dorul de luminare al poporului, ci indignați la culme – atât de ofensarea propriei lor prestanțe, cât și de perturbarea gravă a bunului mers al afacerilor și tranzacțiilor încheiate potrivit rânduielilor prescrise de Lege pentru îndeplinirea

formalităților de ritual la Templu cu privire la jertfele de păsări și animale (porumbei, oi, boi) și a tuturor operațiunilor financiare și de impozitare care decurgeau din acestea. Și din care rezulta tot câștigul (destinat în principiu nevoilor de întreținere a locașului, cultului și personalului), dar în realitate absorbiți în întregime de propriile lor interese: „Nu este, oare, scris: «Casa Mea casă de rugăciune se va chema, pentru toate neamurile»? Voi însă ați făcut din ea peșteră de tâlhari!” (Mc. 11, 17) constată cu amărăciune Fiul lui Dumnezeu... Arhiereii însă văd cu totul altfel lucrurile. Drept care spun mulțimilor (plini de „grijă” pentru ele și pentru comportamentul „destabilizator” și „agitator” al Învățătorului): „Acesta hulește!” (Mt. 9, 3). Vorbe menite să strecoare îndoiala în inimile (proaspăt încălzite de cuvintele lui Iisus) tuturor săracilor și oropsiților, și nevoiașilor, și ale bolnavilor cărora Iisus le-a luat neputințele și le-a purtat suferințele, plinind proorocia de demult: „El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat” (Is. 53, 4). Vorbe otrăvite, izvodite din sfatul perfid pus la cale în Sinedriu de mai-marii lumii iudaice, care-și vedeau periclitare brusc și iremediabil toate privilegiile și avantajele statutului lor social: „Dacă-L lăsăm așa... toți vor crede în El!” (In. 11, 48); „Vedeți că nimic nu folosiți? Iată, lumea s-a dus după El!” (In. 12, 19). Sfat pe care l-au împlinit cu o asemenea tenacitate și perseverență (prin metodele murdare ale șantajului, instigării, denigrării, amenințării și manipulării – verificate deja ca arme redutabile în strădania de guvernare a lumii văzute ca o simplă tablă de șah), încât au reușit să inducă în sânul aceluiași popor care-L urma pretutindeni pe Iisus ura irațională și pornirea necugetată de a-L respinge și a-L osândi, strigând cu toții într-un glas: „Răstignește-L! Răstignește-L!” (Lc. 23, 21).

Dintr-un asemenea curs – de necrezut! – al evenimentelor biblice, deducem în primul rând faptul că, de la căderea din harul lui Dumnezeu, prin păcatul neascultării de

cuvântul divin, omul a devenit schimbător și stricacios. Și poate tocmai de aceea, inspirat de Duhul Sfânt, în Psalmii săi profetici, David, regele lui Israel, va fericii prin cuvinte înălțătoare soarta omului care s-a lepădat de orice formă a mizeriei morale ce înjosește ființa umană: „Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor nu a stat, iar pe scaunul hulitorilor n-a șezut!” (Ps. 1, 1).

„Vrăjmășia” – atât ca stare de a fi, cât și ca atitudine mentală, afectivă și comportamentală – este doar rădăcina unui terifiant arbore al morții, ale cărui ramuri cresc și se dezvoltă într-o mulțime covârșitoare de chipuri ale răutății: ura, răutatea, invidia, dușmănia, zavistia, clewetirea, facerea de rău, vorbirea de rău și celelalte asemenea lor – toate avându-și începutul în satan, vrăjmașul neîmpăcat al Celui Preaînalt, „balaurul cel mare, șarpele de demult, care se cheamă diavol și satana” (Apoc. 12, 9), „căci este mincinos și tatăl minciunii” (In. 8, 44), „stăpânitorul acestei lumi” (In. 14, 30). Aceasta, pentru că forma cea dintâi a vrăjmășiei a fost cea duhovnicească, a îngerilor față de Creatorul și Stăpânul lor, abia apoi manifestându-se și în lumea oamenilor, sub forma războiului nevăzut cu duhurile răutății, precum exclamă copleșit Psalmistul: „Mulți sunt cei ce se luptă cu mine din înălțime!” (Ps. 55, 2); iar Apostolul precizează cu fermitate: „Lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întinericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduh” (Efes. 6, 12). Cu alte cuvinte, viața noastră de zi cu zi, a tuturor pământenilor, este marcată decisiv de lupta pe care diavolul și slugile sale o poartă împotriva oamenilor, atât în chip văzut, cât și nevăzut, frământând întreaga umanitate cu neconținute și perfide îndemnuri nelegiuite și viclene la patimi de rușine și ocară.

De aceea Sfinții Părinți și Dascăli ai creștinătății, asceți experimentați și luptători neînfricați pentru mântuire, ne învață că omul se confruntă în viața sa cu o întreită luptă neîncetată – de la diavol, de la lume, dar și de la propriul trup. Căci prin trup se manifestă cel mai mult pornirile păcătoase și pătimase ale desfrâului și lăcomiei, culminate, din nefericire, prin mândria cea înșelătoare și lucrătoare de vrăjmășie, prin sporirea iubirii-de-sine, a părerii-de-sine și a nălucitoarelor ifose de impresii cu privire la propria noastră persoană (că „cine sunt eu!“), apărute din dobândirea vreunei puteri lumești sau a unei poziții sociale privilegiate. Situație cu privire la care înțelepciunea din bătrâni afirmă fără putință de tăgadă că „puterea îl schimbă pe om“. Despre unul ca acesta însă Sfânta Evanghelie nu pronunță cuvinte prea măgulitoare. Atunci când „sluga, rea fiind, va zice în inima sa: «Stăpânul meu întârzie» și va începe să bată pe cei ce slujesc împreună cu ea, să mănânce și să bea cu bețivii, veni-va stăpânul slugii aceleia în ziua când nu se așteaptă și în ceasul pe care nu-l cunoaște și o va tăia din dregătorie și partea ei o va pune cu fățarnicii. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților!“ (Mt. 24, 48-51).

Pentru a ne opri însă și asupra prezenței dureroase și de neacceptat a vrăjmășiei în viața de obște a creștinilor, vom preciza categoric faptul că aceasta nu se explică decât prin necredința hulitoare – atât la adresa iubirii lui Dumnezeu pentru om, cât și a învățăturilor Lui mântuitoare. Un adevărat creștin ortodox, un adevărat trăitor în Hristos nu are vrăjmași printre oameni. Aceasta, pentru că Hristos a venit să plinească Legea, să o desăvârșească: „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc!“ (Mt. 5, 17). Vrăjmășia, ca stare de spirit între creștini, este de fapt rezultatul direct al lucrării diavolului în lume, lucrare care poate fi numită „arta justificării“. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă tot ceea ce vedem că se întâmplă între creștini, între noi și în jurul nostru, toate

răutățile dintre oameni. Când îi asculți pe oameni și afli despre relele lor, pricepi pe loc că, de fapt, ei nu numai că nu cred în Dumnezeu, ci (mulți dintre dânsii) sunt adevărate slugi ale diavolului. Căruia îi fac jocul sub pretextul și cu pretenția... „adevărului“! Auziți: „Cine – ăla? N-are dreptate! Nu-i adevărat! Stai să-ți zic eu care-i adevărul, că știu eu mai bine!“... Care „adevăr“?! Izvorât de unde? Și revelat cum? – Foarte simplu: prin mâncarea din rodul pomului cunoștinței binelui și răului mai înainte de vreme și prin neascultare de porunca lui Dumnezeu. Există un singur adevăr, Adevărul-Hristos, pentru toată suflarea omenească de pe pământ: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!“ (In. 14, 6). Și ce ne spune Adevărul-Hristos? „Poruncă nouă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul! Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul! Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei – dacă veți avea dragoste unii față de alții“ (In. 13, 34-35). Și iarăși: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc!“ (Mt. 5, 44). Acesta este singurul Adevăr în Ortodoxie: Dumnezeu este iubire, iar creștinismul este religia iubirii. „Când se luptă cineva la jocuri nu ia cununa, dacă nu s-a luptat după regulile jocului“ (II Tim. 2, 5).

Dar ce fac astăzi așa-zii „păstrători ai tradiției“ ortodoxe și preinșii „purtători-de-adevăr“?! Practică favoritismul, făptuiesc discriminări nelegiuite și comit nedreptăți cu duiumul – toate, sub masca pretinsului „adevăr absolut“! Nu degeaba se tânguiește David: „Tot omul este mincinos!“ (Ps. 115, 2), „toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul!“ (Ps. 13, 3), „mincinoși sunt fiii oamenilor; în balanță, toți împreună sunt deșertăciune!“ (Ps. 61, 9). Și totuși, ca o concluzie încurajatoare, încheie: „Vremea este să lucreze Domnul, că oamenii au stricat Legea Ta!“ (Ps. 118, 126). De aceea „Petru și apostolii“ (Fapte 5, 29) vor striga (cu răsunet ca de tunet

peste veacurile întunecate ale necredinței) trufașilor din vremea lor: „Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni!” (Fapte 5, 29).

Tocmai această „artă” demonică a justificării sau îndreptăririi-de-sine o țintește Mântuitorul Hristos atunci când îi întreabă pe fariseii ipocriți și pe cărturarii cărtitori: „Pentru ce cugetați rele în inimile voastre?” (Mt. 9, 4) – căci ei, văzând faptele minunate și auzind cuvintele sfinte ale lui Iisus, totuși nu pricepeau nicidecum lucrarea Duhului dumnezeiesc: „Cine este Acesta care iartă și păcatele?” (Lc. 7, 49). Ba, mai mult, vor rămâne întru totul surprinși atunci când Hristos le va răspunde și le va vădi cele ascunse ale lor: „Omul bun, din vistieria cea bună a inimii sale, scoate cele bune; pe când omul rău, din vistieria cea rea a inimii lui, scoate cele rele. Căci din prisosul inimii grăiește gura” (Lc. 6, 45). Precum pomul se cunoaște după roade, așa și omul se cunoaște după fapte: „După roadele lor îi veți cunoaște. Au doară culeg oamenii struguri din spini sau smochine din măracini? Așa că orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele. Nu poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roade bune!” (Mt. 7, 16-18). „Să nu faceți nedreptate la judecată; să nu căutați la fața celui sărac și de fața celui puternic să nu te sfiеști, ci cu dreptate să judeci pe aproapele tău!” (Lev. 19, 15).

Tocmai acesta este îndemnul divin prin care Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, dorește să demoleze uriașa piramidă tiranică a fărădelegilor nepotismului de clan, practicat de aproape toți mai-marii și puternicii vremurilor tulburi – precum se îndătinase până și la Templul lui Dumnezeu din Ierusalim. Ceea ce L-a făcut, de altfel, pe Iisus (atunci când bătrânii iudeilor I-l recomandau pe sutașul roman: „Vrednic este să-i faci lui aceasta, căci iubește neamul nostru și el ne-a zidit sinagoga” – Lc 7, 4-5) să le arate tuturor celor de față adevărata valoare lăuntrică a omului (iar nu cea părelnică, exterioară, dată de conjunctură sau de interese),

hotărând chiar un lucru – pentru mulți de-a dreptul inacceptabil și scandalos: „Nici în Israel n-am aflat atâta credință!” (Lc. 7, 9). Așa se explică, în creștinism, de ce omul purtător de Dumnezeu, plin de harul Duhului Sfânt (omul teofor sau pnevματοfor), nu va nedreptăți niciodată pe cineva, nu va face vreodată strâmbătate cuiva, indiferent de situație. Pentru că Domnul Dumnezeu Însuși este arătat în Scripturi ca Cel care „păzește pe cei străini; pe orfani și pe văduvă va sprijini și calea păcătoșilor o va pierde!” (Ps. 145, 9).

Atunci când Pilat și-a etalat înaintea Fiului lui Dumnezeu puterea cu care se mândrea, Hristos l-a cumințit pe loc: „N-ai avea nici o putere asupra Mea dacă nu ți-ar fi fost dat ție de sus!” (In. 19, 11). Altfel spus – omule, oricine ai fi tu, nu te-ai născut în funcție! N-ai ieșit din pântecul mamei tale cu nici un sceptru de putere; iar dacă ai dobândit așa ceva – e pentru că aceasta ți s-a rânduit de Sus! De aceea hula adusă de către Pilat Celui Preaînalt („Nu știi că am putere să Te eliberez și putere am să Te răstignesc?” – In. 19, 10), a fost pe loc apostrofată de Iisus. Adevărul nu e obiect de joacă în lume pentru nimeni. Poate că uneori ni se pare a fi fost biruit de minciună – dar, în realitate, nu va putea fi distrus vreodată. Și nici soarta vreunui om muritor nu poate fi decisă sau doborâtă de vreun alt muritor. Firul vieții noastre (pentru fiecare dintre noi) stă doar în mâna Domnului Dumnezeu. Mai devreme sau mai târziu, adevărul le va lumina pe toate. Vestita-a Psalmistul: „Că nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor peste soarta dreptilor, ca să nu-și întindă dreptii într-o fărâdelegi mâinile lor!” (Ps. 124, 3). Cu alte cuvinte, dacă eu sunt corect față de Legea Domnului și Îl urmez pe calea cea dreaptă („Legea Ta cugetarea mea este” – Ps. 118, 77), atunci și „Dumnezeu îmi va arăta înfrângerea dușmanilor mei!” (Ps. 58, 10-11). Obiceiul de a „împlini” dreptatea cu strâmbătate a fost de-a lungul timpului tot o dâră băloasă a diavolului și a lucrării lui în lume; tot slugile satanei răspândesc nedreptatea pe

pământ; nu degeaba Sfântul Apostol Pavel își îndemna ucenicul și fiul cel duhovnicesc: „Ține dreptarul cuvintelor sănătoase (pe care le-ai auzit de la mine) cu credincioșie și cu iubirea ce este în Hristos Iisus!“ (II Tim. 1, 13). „Cuvintele“ la care se referă marele Apostol sunt învățăturile rostite de gura Mântuitorului Hristos Însuși: „Cuvântul vostru să fie: ceea ce este da, da, iar ceea ce este nu, nu; ce e mai mult decât acestea – de la cel rău este!“ (Mt. 5, 37). Pentru că „însuși satana se preface în înger al luminii“ (II Cor. 11, 14), Învățătorul și Mântuitorul lumii ne îndeamnă la trezvie și priveghere neîncetată întru luminarea minții cu harul priceperii tâcului adânc al tuturor celor ce se întâmplă, mai ales în vremurile de apoi: „Când veți vedea urâciunea pustiirii (care s-a vestit prin Daniel Proorocul) stând în locul cel sfânt [...], să știți că sfârșitul este aproape, la uși“ (Mt. 24, 14-33). Sfârșitul lumii va veni tocmai pentru că se va sfârși supunerea oamenilor față de Legea divină și iubirea lor pentru Adevăr. De aceea David Proorocul rostește tare și răspicat: „Atunci când se ridică sus oamenii de nimic, nelegiuirii mișună pretutindeni!“ (Ps. 11, 8).

Oare noi, oamenii, chiar avem nevoie de mii de ani pentru ca să ne dăm seama că, de fapt, ne facem singuri rău unii altora, după cum ne poartă mințile noastre întunecate și inimile noastre necurate?! (lucru pentru care – culmea! – dăm vina tot pe Bunul Dumnezeu!). Mare înșelare contemporană... Dar „Cel ce locuiește în ceruri va râde de dânșii și Domnul îi va batjocori pe ei!“ (Ps. 2, 4), zicând: „Foc am venit să arunc pe pământ – și cât aș vrea să fie acum aprins!“ (Lc. 12, 49). Oare de aceea sârmanul Adam cel de demult a reprimat binele suprem, viața veșnică, mântuirea și eliberarea din temnița diavolului prin jertfa lui Hristos pe Cruce, abia după cinci milenii și jumătate de la căderea sa?... Desigur, e firesc ca nouă să nu ne pese de Sângele lui Hristos, de vreme ce n-a curs din noi; dacă nu ne-a durut nimic – cum să simțim și să pricepem taina? Dar scris este: „Împărăția

lui Dumnezeu se va lua de la voi și se va da neamului care va face roadele ei!" (Mt. 21, 43). În aceste condiții, e de la sine înțeles ca Dumnezeu să-l întrebe pe omul păcătos: „Pentru ce tu istorisești dreptățile Mele și iei Legământul Meu în gura ta?" (Ps. 49, 17); „Ai cugetat fărădelegea—că voi fi asemenea ție! Mostra-te-voi și voi pune înaintea feței tale păcatele tale!" (Ps. 49, 22).

Din toate acestea deducem că, de fapt și de drept, nu avem vrăjmași pe pământ. Nu avem voie să avem! Atunci când ne dă târcoale vreun gând potrivnic la adresa cuiva, se cuvine să-l respingem categoric și fără întârziere. Sigur, influențe și insinuări de tot felul apar mereu (de pildă, prin replici devenite deja simple stereotipii ale bârfelii și clevertirii dintre oameni, precum o „baladă“ a „adevărului“ care ne slutește: „A, nu știi tu, dragă, cine-i acela; habar n-ai ce-i poate capul; stai să-ți spun eu cum stă treaba: ferește-te de ăsta, nu te înșira cu el, evită-l cu dinadinsul, fugi de el cât poți!“ – și așa mai departe...). Pentru unii ca aceștia, Scripturile Sfinte nu folosesc cuvinte și expresii prea blânde, ci dimpotrivă, ca unor ticăloși plini de putregaiul urât mirositor al patimilor netălmăduite și al neputințelor nedezvăluite, le adresează replici usturătoare: „De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, iar bârna din ochiul tău nu o iei în seamă?" (Mt. 7, 3); „Nu judecați, ca să nu fiți judecați!" (Mt. 7, 1); „Cu ce măsură măsurați, cu aceea vi se va măsura!" (Mc. 4, 24); „Pentru ce Mă chemați: «Doamne, Doamne!» – dar nu faceți ceea ce vă spun?!" (Lc. 6, 46).

De altfel, întreaga literatură patristică abundă de mulțimea cazurilor consemnate cu privire la experiența dureroasă a înșelării de către asceții și nevoitorii dedicați trup și suflet luptei necrutătoare cu patimile și cu duhurile răutății. Din când în când, Duhul Sfânt revărsa din belșug harul Său peste robii lui Hristos care își petreceau viața nu la vederea oamenilor, ci neștiuți, ascunși prin pustietăți. Uneori, unii dintre ei, văzându-se părtași la asemenea întâmplări

minunate, sufereau ceea ce se numește „căderea angelică” sau „căderea în sus” (Mitropolitul Antonie Plămădeală), prin înălțarea de sine în propriul cuget cu privire la măsura duhovnicească la care ar fi ajuns. Și atunci primeau de la Dumnezeu câte un răspuns care demola pe loc întregul eșafodaj (cu aspect de cavou) al părerii-de-sine. Doar Dumnezeu și vameșul din noi (conștiința cea neadormită) pot reacheza sufletul pe temelia adevărului atunci când smerita-cugetare ne aduce pe treapta adevăratei măsuri la care ne aflăm, după cuvântul Mântuitorului: „Dacă orb pe orb va călăuzi – amândoi vor cădea în groapă” (Mt. 15, 14); „Nu poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roade bune” (Mt. 7, 18), „după roadele lor îi veți cunoaște” (Mt. 7, 16), căci „din prisosul inimii grăiește gura” (Lc. 6, 45). Nu îți trebuie cine știe ce harismă de înainte-vedere sau vreun discernământ special pentru ca să recunoști incompetența plină de trufie cocoțată pe scaunele celor puternici, în funcții de răspundere. Omul bun și temător de Dumnezeu nu va face vreodată vreo tulburare sau vreun rău cuiva, ci va împlini întotdeauna și întocmai îndemnul Psalmistului: „Caută pacea și o urmează pe ea!” (Ps. 33, 13), pentru că „fericiți sunt făcătorii de pace, căci aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema!” (Mt. 5, 9). Iar „roada Duhului este dragoste, bucurie, pace” (Gal. 5, 22), pe când „sufletul tulburat este tronul diavolului” (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Așadar, e limpede și neîndoielnic faptul că un adevărat fiu al Ortodoxiei nu va avea alt vrăjmaș decât numai pe diavolul – pe cel care a insuflat cu viclenie plină de otravă „arta justificării” (a îndreptățirii de sine) atât lui Adam („femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine – aceea mi-a dat din pom și am mâncat!” – Fac. 3, 12), cât și Evei („șarpele m-a amăgit, iar eu am mâncat” – Fac. 3, 13). De atunci încoace, crimele și mârșăviile s-au succedat „de la sângele dreptului Abel până la sângele lui Zaharia, fiul lui Varahia, cel ucis între templu și altar” (Mt. 23, 35). Iată, Cain și Abel erau

doar ei pe toată întinderea pământului; de ce a trebuit să se ajungă la ucidere? Simplu: pentru a scoate în evidență ceea ce astăzi numim cu mândrie „personalitate” și „superioritate”. Într-adevăr, putem deveni „personalități” în două moduri. Pe unul ni-l arată Cain, zavistnicul ucigaș de frate. Pe celălalt ni-l arată Pavel: „Sfinții vor judeca lumea!” (I Cor. 6, 2), pentru că „Fiul Omului va să vină întru slava Tatălui Său, cu îngerii Săi; și atunci va răsplăti fiecăruia după faptele sale” (Mt. 16, 27); dar „nu vă bucurați de aceasta, că duhurile vi se pleacă, ci vă bucurați că numele voastre sunt scrise în ceruri!” (Lc. 10, 20). Pentru un astfel de final fericit însă, Hristos nu i-a trimis în lume pe creștini ca să ducă războaie sau să adopte comportament duplicitar (pretins „diplomatic”), plini fiind de țeșăturile intrigilor răutății tuturor favoritismelor. Biserica este ținută și apărată de către Dumnezeu. Nu o țin oamenii și nici faptele lor. Zis-a Domnul: „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă împărăția” (Lc. 12, 32). Salvarea vine de Sus, nu de jos. Când a început lucrarea de mântuire a lumii, întreaga Sa activitate mesianică publică, Hristos nu a început prin forță, ci prin smerenie, într-o tăcere desăvârșită: „Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustiu, ca să fie ispitit de către diavolul. Și după ce a postit patruzeci de zile și patruzeci de nopți, la urmă a flămânzit” (Mt. 4, 1-2). Ce poate să însemne această flămânzire a Mântuitorului? Ce altceva decât dorul de a insufla cât mai multora cumințenia smereniei și înfrânarea postului? Aceasta este adevărata lucrare (tainică, nevăzută, duhovnicească) de combatere a oricăror meșteșugiri diavolești. Nu cea lăudată cu surle și cu trâmbițe în văzul și auzul lumii. Nici o cronică din vechime nu ne relatează despre oameni (ajunși pentru asta celebri la vremea lor) care să se fi retras pentru a flămânzi și a înseta în cine știe ce vârfuri de munte, timp de patruzeci de zile, dorind ca astfel să mântuiască lumea. Nu există asemenea documente! Nimeni nu ne povestește

despre persoane preocupate de astfel de lucruri ieșite din comun, doar de dragul de a figura și numele lor în „Cartea Recordurilor”. În schimb, Sfânta Evanghelie ne vorbește despre Fiul lui Dumnezeu, devenit și Fiul Omului, care dă diavolului un răspuns perfect echilibrat, competent și pertinent – răspunsul cuvenit și propriu oricărui om cinstit și onest de atunci și dintotdeauna. Nu admite în nici un fel, cu nici un chip și sub nici o formă, corupția duhovnicească atât de prezentă în zilele noastre: „I-a zis diavolul: «Ție Ți voi da toată stăpânirea aceasta și strălucirea lor, căci mi-a fost dată mie și eu o dau cui voiesc; deci dacă Tu Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta!» Și răspunzând, Iisus i-a zis: «Mergi înapoia Mea, satano, căci scris este: Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui Unuia să-I slujești!»“ (Lc. 4, 6-8). Ceea ce înseamnă că Ți vei face permanent dușmani, în orice împrejurare de viață, pentru că (orice ai face) oricum societatea te va judeca după felul ei de a fi și după legile pe care singură și le-a hotărât. De aceea te-a și avertizat Hristos că lumea te va dușmăni pentru că nu faci voia ei: „Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că nu sunteți din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea lumea vă urăște“ (In. 15, 19). Aici sensul cuvântului „lume“, în plan spiritual, cuprinde suma tuturor putințelor și neputințelor care alcătuiesc întregul uman, cu bunele și cu relele lui, cu necazuri și cu bucurii, cu suferințe și cu veselii, și cu tot ceea ce formează viața omului pe pământ. La aceasta se referă și apostolii lui Hristos atunci când scriu că „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat (ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe Cruce! – Filip. 2, 8), ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (In. 3, 16). Este evident, așadar, că Dumnezeu, Binele Absolut, nu a venit să împlinească un act de dreptate și să aducă mântuirea doar pentru anumite categorii de oameni, ci pentru toți la fel. Astfel, nu a legat pe nimeni la ochi pentru ca să

nu-I poată vedea și cunoaște minunile. Nu a astupat urechile nimănui pentru ca să nu poată asculta cuvântul Său mântuitor. N-a oprit pe nimeni de la nunta Fiului Său, de la Cina cea împărătească, de la ospățul Crucii Fiului Său. Numai că, timpul trecând, va veni și Ziua Judecății (numită în limba greacă – „Ziua Crizei”), când El Se va ocupa personal de separarea celor buni de cei răi, după cum Însuși o spune: „Oricine voiește să vină după Mine – să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie!” (Mc. 8, 34), pentru că „de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele în neamul acesta desfrânat și păcătos – și Fiul Omului Se va rușina de el atunci când va veni întru slava Tatălui Său cu sfinții îngeri!” (Mc. 8, 38). De aceea putem spune că șansele sunt egale și aceleași pentru toți oamenii de pe pământ. Ei înșiși, prin propriile lor fapte și alegeri, vor hotărî dacă vor deveni „cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu” (Efes. 2, 19) sau „dușmani ai Crucii lui Hristos” (Filip. 3, 18), care vor auzi cuvintele: „Nu vă cunosc pe voi!” (Mt. 25, 12), „duceți-vă de la Mine, blestemaților!” (Mt. 25, 41).

Așa se vor limpezi toate cele dintre oameni: cine este prietenul și cine este dușmanul Domnului. Nu pe criterii false și nici prin favoruri personale, ci pe criteriul sfintei smerenii a Fiului lui Dumnezeu: „A ședea de-a dreapta și de-a stânga Mea nu este al Meu a da, ci se va da celor pentru care s-a pregătit de către Tatăl Meu” (Mt. 20, 23). Prin urmare, „datori suntem noi, cei tari, să purtăm slăbiciunile celor neputincioși” (Rom. 15, 1). „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini Legea lui Hristos!” (Gal. 6, 2). „Să nu fim iubitori de mărire deșartă, supărându-ne unii pe alții și pizmuindu-ne unii pe alții” (Gal. 5, 26). Deci „de-ți va greși ție fratele tău – mergi, mustră-l pe el între tine și el singur; iar de te va asculta, iată, ai câștigat pe fratele tău. Dar dacă nu te va asculta – ia cu tine încă unul sau doi, pentru ca din gurile a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul. Iar de nu-i va asculta nici pe ei, spune-l Bisericii.

Dar dacă nu va asculta nici de Biserică – atunci să-ți fie ție ca un păgân și ca un vameș!“ (Mt. 18, 15-17). Dar chiar și aici, măsura statornicită de către Dreptul Judecător, Mântuitorul oamenilor, este categorică: „Petru, apropiindu-se de El, I-a zis: «Doamne, de câte ori va greși față de mine fratele meu și-i voi ierta lui? Oare până de șapte ori?» Zis-a lui Iisus: «Nu zic ție până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte!»“ (Mt. 18, 21-22). „Soarele să nu apună peste mânia voastră“ (Efes. 4, 26), căci „ajunge zilei răutatea ei!“ (Mt. 6, 34).

Așadar, care este măsura iertării? Ne-o descoperă tot Sfânta Scriptură, arătând condițiile iertării pe măsura înțelegerii greșelii săvârșite: „Ieșind afară, Petru a plâns cu amar“ (Lc. 22, 62) – „Doamne, Tu știi toate; Tu știi că Te iubesc!“ (In. 21, 17). Nu prea e validă așa-zisa pocăință (atât de dragă nouă, ortodocșilor!) manifestată nonșalant, cu zâmbetul pe buze, sfidând cu o grimasă ironică și nepăsătoare suferința pe care o provocăm celui de lângă noi: „Nu-i convine de mine? N-are decât să tacă și să înghită!“ Ca să nu mai vorbim despre greșelile față de Legea lui Dumnezeu, cu privire la care însuși Sfântul Apostol Pavel dă mărturie: „Chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema!“ (Gal. 1, 8). Pentru că avertismentul Fiului lui Dumnezeu nu lasă loc de dubiu: „Celui care va zice cuvânt împotriva Fiului Omului – i se va ierta; dar celui care va zice împotriva Duhului Sfânt – nu i se va ierta nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie!“ (Mt. 12, 32). Spune Sfântul Pavel: „De omul eretic, după întâia și a doua mustrare, depărtează-te!“ (Tit 3, 10). Nu scrie să-l urăști. Pentru că, oricum, Hristos este iarăși ferm atunci când spune: „Adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor!“ (Mt. 6, 2). Deci: „Nu vă grăiți de rău unul pe altul, fraților! Căci cel ce grăiește de rău pe frate ori judecă pe fratele său, grăiește de rău Legea și judecă Legea; iar dacă judeci Legea, nu ești împlinitor al Legii, ci judecător

al ei“ (Iac. 4, 11). Nici măcar „Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului“ (In. 5, 22). Pentru că atitudinea divină este lipsită de orice echivoc: „Cine e nedrept să nedreptățească înainte. Cine e spurcat, să se spurce încă. Cine este drept să facă dreptate mai departe. Cine este sfânt să se sfințească încă. Iată, vin curând și plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui!“ (Apoc. 22, 11-12). Cu atât mai mult nu avem cum să hotărâm noi soarta (de mântuire sau de osândire) a semenilor noștri, pentru că totul este în mâna lui Dumnezeu: „Nu știți, oare, că nedreptii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu? Nu vă amăgiți: nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu!“ (I Cor. 6, 9-10).

În concluzie, adevăratul creștin are un număr mic de dușmani (însă nu mici!) cu care trebuie să lupte: diavolul și duhurile care îl slujesc și-i fac voia, pe de o parte – iar pe de altă parte, toți cei care i se împotrivesc fățiș în calea mântuirii: „Dușmanii omului (vor fi) casnicii lui!“ (Mt. 10, 36); „Cu oamenii care fac fărădelege – nu mă voi însoți cu aleșii lor!“ (Ps. 140, 4). Iar ca potrivnici permanenți și nedespărțiți: propriul său trup și lumea dimprejurul său. Trupul – pentru că poate ucide sufletul: „Scoate din temniță sufletul meu, ca să laude numele Tău, Doamne!“ (Ps. 141, 7). Iar lumea, cu toate ademenirile ei înșelătoare și amăgitoare: „Largă este poarta și lată este calea care duce la pieire – și mulți sunt cei care o află...“ (Mt. 7, 13). Pentru că nu suntem chemați nici să urâm, nici să judecăm, să dăm sentințe sau să rezolvăm noi probleme în locul lui Dumnezeu. El are propriul Său „target“, necunoscut nouă: „Aceasta este voia Celui care M-a trimis: ca din toți pe care Mi i-a dat Mie să nu pierd pe nici unul, ci să-i înviez pe ei în Ziua cea de Apoi!“ (In. 6, 39). Nu îi știm noi pe aceștia – și tocmai de aceea nu avem voie să începem secerișul mai înainte de vremea potrivită, ori să

ne apucăm de smuls neghinele – pentru ca nu cumva să rupem și spice bune. Scopul lui Dumnezeu este acesta: „Cine are urechi de auzit – să audă!” (Mt. 13, 9). Adică, până la vremea secerișului din urmă, neghinele (ascultând de glasul lui Dumnezeu) să poată și ele cumva deveni spice – în ciuda diavolului pierzător de suflete. În aceasta constă marea bunătate a lui Dumnezeu și a acelor ce se aseamănă cu El: iubirea față de toată făptura. Să faci bine tuturor, precum a făcut și face Dumnezeu. Să împrumuți pe toată lumea, precum dăruiește Dumnezeu – pentru că doar necredincioșii iau dobândă (dar și ei vor da socoteală de toate cele bune pe care le-au primit și pentru care ar fi trebuit să mulțumească, la rândul lor, tot cu fapte bune... și n-au făcut-o!). Dacă facem un bine – tot pentru noi și pentru mântuirea sufletului nostru îl facem; nu degeaba strigă Proorocul: „Ferește-te de rău și fă binele! Caută pacea și o urmează pe ea!” (Ps. 33, 13). Tocmai pentru ca să te poți asemana cu Dumnezeu și să te numeri și tu printre fiii Celui Preaînalt. Că doar „El este bun și cu cei nemulțumitori și răi” (Lc. 6, 35).

Aici e punctul în care se încheie legământul omului cu Dumnezeu: „Cinei Tale celei de Taină astăzi Fiul lui Dumnezeu părtaș mă primește. Pentru că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare Îți voi da ca Iuda. Ci, ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ție: pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta!” (Rugăciunile Împărtășirii). Și oare cum s-ar putea înțelege acest lucru mai bine decât ca atunci când ne împărtășim din Trupul și Sângele lui Hristos, ca să ne fie spre curățire, sfințire și îndumnezeire? Numai că, din păcate, crezându-ne și noi „fii ai Celui Preaînalt”, de prea multe ori ajungem să ne vădim a fi asemenea lui Iuda vânzătorul: cu Sfânta Împărtășanie încă pe buze, iată-ne deodată plini de ură și de venin, fățarnici, gata de a pune la punct pe oricine ar cuteza să ne deranjeze – fie și numai cu o privire, doar pentru simplul fapt că noi suntem „altfel” decât cei de rând, noi suntem

„sfinți“, ne împărtășim mai des decât alții, aproape zilnic câteodată – deci suntem deja „cineva“! Și de-acum... ochii privesc cu dispreț către cei ce nu cunosc faptul că (mai nou, și în Ortodoxia românească!) poți lua la felul trei, ca supliment alimentar,... Sfântă Euharistie zilnică! Să ne fie cu iertare, dar dacă ar fi să ne amintim de viața Sfântului Marcu de la muntele Fracesc din Etiopia, cel în vârstă de o sută treizeci de ani (dintre care nouăzeci și cinci i-a petrecut în desăvârșită însingurare), care mânca zilnic hrana adusă din Cer (câte o pâine și câte un pește) de către îngerul Domnului și binecuvântată de Dumnezeu Însuși, vom descoperi că în ceasul mutării Sfântului din lumea aceasta „s-a auzit un glas din cer, zicând: «Aduceți-Mi vasul cel ales din pustie. Aduceți-Mi pe lucrătorul dreptății, pe creștinul cel desăvârșit și pe credinciosul rob. Vino, Marcu! Vino, de te odihnește în lumina bucuriei și în duhovniceasca viață!»“. Chiar sub ochii Cuviosului Serapion, Pustnicul Marcu mutase muntele în mare la o distanță de mai bine de doi kilometri numai cu cuvântul, ba chiar poruncindu-i apoi să revină la locul său! Iar Sfânta Maria Egipteanca (cea care, după patruzeci și șapte de ani de viață pustnicească, atunci când s-a rugat înaintea Sfântului Zosima, s-a înălțat de la pământ aproape jumătate de metru și care trecea Iordanul ca pe uscat) a primit Sfânta Împărtășanie abia la sfârșitul vieții ei, atunci când era deja desăvârșit sfințită! E adevărat, poate că la prima vedere am fi tentați să observăm rapid imoralitatea tinereții Sfintei Maria Egipteanca; dar, dacă o punem în balanță cu dezmățul generalizat din vremea noastră, vom descoperi că, dacă Sfânta Maria Egipteanca s-a sfințit chiar din clipa în care a trăit acea minune înaintea Icoanei Maicii Domnului la Ierusalim, în schimb noi, cei de azi, degeaba mai privim la icoane... Nu s-ar fi învrednicit ea de o asemenea lucrare de taină dacă înlăuntrul ei nu ar fi avut deja trează conștiința propriei sale păcătoșenii și, desigur, părerea de rău adâncă și căința amară a inimii! Ce

o mâna să se închine totuși la Crucea lui Hristos (în ciuda opreliștii resimțite) dacă nu dorul de Dumnezeu – mai mult decât o mânase pofta păcatului? Tocmai această conștiință și căința ne lipsesc astăzi! Iar Sfânta Maria din Egipt nu este singura care s-a împărtășit abia la sfârșitul vieții ei.

Așa se face că putem deveni vrăjmași și potrivnici ai lui Dumnezeu și prin abuzul de „evlavie“, nu doar prin fapta rea în sine. E bună evlavia, dar n-are nici un folos dacă se reduce doar la faptele exterioare și nu zămislește în inimă căința sinceră și cutremurătoare, izbăvitoare de poftele și năravurile păcătoase. Pocăința este acea stare a sufletului care atrage mila Domnului din dragostea Lui nemăsurată față de oameni. Inima curată Îl vede și Îl simte pe Dumnezeu. Pocăința pentru păcate nu-i nici o modă de fason, nu-i nici vreun brand comercial. E nevoie să sporești orele de rugăciune, măsurile de post și formele de nevoință, dar, mai ales, să duci lupta cu propriile trăsături de caracter, ca să ajungi ceea ce într-adevăr trebuie să fii, iar nu ceea ce ți se pare că ești! Înșelarea din înfumurare a pavat dintotdeauna drumul către iad cu intenții bune. Căința adâncă (numită în Scripturi și socotită chiar ca o adevărată „zdrobire a inimii“) este miezul îmbrăcării omului din mila Domnului în harul Sfintei Taine a Pocăinței (numită și a Spovedaniei sau Mărturisirii). Iar acest lucru este mai intim sufletului chiar și decât viața trupului. Pentru că viața trupului știi că o ai – dar nu știi pentru câtă vreme, pentru că poți muri în fiecare clipă: „Nimeni nu e curat de întinăciune, chiar dacă viața lui ar fi de o singură zi“ (Iov 14, 4). Dar harul pocăinței nu știi, de fapt, dacă și când îl ai, pentru că nu știi nici când îl poți pierde: „Cel căruia i se pare că stă neclintit – să ia seama să nu cadă!“ (I Cor. 10, 12); „Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Căci duhul este osârduitor, dar trupul este neputincios“ (Mt. 26, 41).

Așadar, mersul la biserică și participarea la sfintele slujbe nu sunt nici vreun obicei de formă, nici vreo practică la

modă, tocmai pentru că acestea implică responsabilitate. Iar aceasta nu înseamnă obișnuință de rutină, ci datorie sfântă. Așa că te poți trezi dușman al lui Dumnezeu chiar frecventând sfântul locaș, așa precum a pățit fariseul din pilda vameșului: „Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri – sau ca și acest vameș!“ (Lc. 18, 11). Ba, mai mult, devii direct răspunzător dacă nu pui conștiința în lucrarea de cercetare amănunțită a sufletului: „Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din Pâine și să bea din Pahar, căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului“ (I Cor. 11, 28-29). În această privință, Sfântul Simeon al Tesalonicului ne povățuiește ca fiecare dintre noi să ne pregătim corespunzător pentru a ne împărtăși o dată la patruzeci de zile – desigur, fără a săvârși păcate opritoare! Iar Sfinții Părinți ai Bisericii Ortodoxe ne învață că trăim în mod real și în mai multe chipuri (sau pe mai multe căi) întâlnirea cu Hristos Cel Înviat: cu lingurița (prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului); prin „rugăciunea gânditoare a inimii“ (Sfântul Vasile cel Mare); „prin împlinirea poruncilor lui Hristos“ (Sfântul Maxim Mărturisitorul); prin auz – „prin ascultarea cuvântului lui Dumnezeu“ (Sfântul Apostol Pavel); prin miride – „prin scoaterea părticelelor pentru cei vii și pentru cei adormiți la Sfânta Proskomidie“ (părintele Cleopa Ilie).

„Rugați-vă neîncetat!“ (I Tes. 5, 17), strigă Apostolul. Pentru că, dacă nu facem așa, ci transformăm totul (prin superficialitatea și puținătatea credințioșiei noastre) în obiceiuri, deprinderi și fasoane, ne vom număra și noi cu cei despre care tot Sfântul Apostol Pavel spune că (din pricina și pe măsura slăbirii credinței celei sănătoase) „nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci – dornici să-și desfăteze auzul – își vor grămădi învățători după poftele lor și își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme“ (II Tim. 4, 3-4).

Îată deci cum poți intra în conflict cu Dumnezeu tocmai prin „Sfintele Sfinților“, atunci când reduci importanța Sfintei Euharistii la statutul unui antibiotic oarecare, pastilă care trebuie luată la un anumit interval orar de-a lungul săptămânii. Aceasta, în ciuda faptului că auzim zilnic afirmată (și proclamată solemn, în cadrul liturgic) valoarea inestimabilă a Sfintei Împărtășanii, fiind astfel permanent îndemnați să o prețuim corespunzător: „Drepti! Primind dumnezeieștile, sfintele, preacuratele, cereștile, nemuritoarele, de viață făcătoarele, înfricoșătoarele lui Hristos Taine – cu vrednicie să mulțumim Domnului!“. Tocmai pentru că Cele Sfinte sunt pentru cei sfinți („Sfintele – sfinților!“), iar nu pentru câini sau porci: „Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și, întorcându-se, să vă sfâșie pe voi!“ (Mt. 7, 6). Se ascunde aici, de fapt, un aspect esențial din taina iubirii: abuzul și îndrăzneala izgonesc sfla și sfințenia; din rob iertat și miluit ajungi să te pretinzi „stăpân“ și „despot“ peste inefabilul sfințeniei dumnezeiești, hotărând arogant, cu de la sine putere, ce e bun și ce e rău: „Cine se va înălța pe sine se va smeri, iar cine se va smeri pe sine se va înălța!“ (Mt. 23, 12), „căci ridicându-mă eu, m-ai surpat...“ (Ps. 101, 11).

De aceea Sfântul Isaac Sirul scrie că celor mândri, care nu iau aminte la Legea Domnului Dumnezeu cu trezvie, El le va rândui trecerea prin încercări grozave și ispite cumplite din partea duhurilor rele, care vor urmări să-i împingă până la deznădejde și apostazie. Pildă vie și edificatoare ne stă înaintea chipul autentic monahal al Sfântului Siluan Athonitul, cel care, după ce vorbea cu Dumnezeu din Icoană față către față, trăia apoi clipele de groază ale simțământului „părăsirii lui de către Dumnezeu“ (după cuvântul ucenicului său, arhimandritul Sofronie Saharov), fiind confruntat necruțător cu asaltul demonilor care îl împingeau până la negarea chiar a existenței lui Dumnezeu. O

asemenea luptă încrâncenată cu diavolul l-a făcut până și pe duhovnicul viteazului ostaș al lui Hristos, Părintele Anatolie, să se minuneze de stările de o înălțime amețitoare la care ajunsese sufletul tânărului călugăr simplu și smerit, care dobândise harul Duhului Sfânt doar printr-o viețuire continuă de aspră nevoiță (muncind din greu ca salahor la moara Vechiului Russikon) – iar nicidecum râvnind zilnic la Euharistie! Aceasta, pentru că Apostolul neamurilor vestise de mai înainte: „Cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului. De aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi și mulți au murit!” (I Cor. 11, 29-30).

Prin urmare, ni se cuvine și nouă să fim cu luare-amin-te la voia Sfântului Dumnezeu, rugându-L neîncetat să ne descopere care este calea cea mai sigură, mai simplă și mai scurtă pentru mântuirea noastră. Abia atunci nu vom mai fi mânați la biserică de teama de Dumnezeu, de frica de oameni sau de spaima chinurilor iadului. Ci vom merge la Sfânta Liturghie doar din dor de Dumnezeu și din dorința sinceră de mântuire. Iar faptele noastre vor fi după măsura credinței noastre: „Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșelile voastre. Că de nu iertați voi, nici Tatăl vostru Cel din ceruri nu vă va ierta vouă greșelile voastre” (Mc. 11, 25-26). „Cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră; căci Dumnezeu este Cel ce lucrează în voi și ca să voiți, și ca să săvârșiți după a Lui bunăvoință. Toate să le faceți fără de cârtire și fără de îndoială, ca să fiți fără de prihană și curați fii ai lui Dumnezeu, neîntinați în mijlocul unui neam rău și stricat și întru care străluciți ca niște luminători în lume, ținând cu putere cuvântul vieții, spre lauda mea în ziua lui Hristos, că nu în zadar am alergat, nici în zadar m-am ostenit” (Filip. 2, 12-16). „Nu faceți nimic din duh de ceartă, nici din slavă deșartă, ci cu smerenie unul pe altul socotească-l mai de cinste decât el însuși. Să nu caute

nimeni numai ale sale, ci fiecare și ale altuia“ (Filip. 2, 3). „Așadar, câți suntem desăvârșiți, aceasta să gândim; și dacă gândiți ceva în alt fel, Dumnezeu vă va descoperi și aceea. Dar de acolo unde am ajuns, să urmăm același dreptar, să gândim la fel. Fraților, faceți-vă următorii mei și uitați-vă la aceia care umblă astfel precum ne aveți pildă pe noi. Căci mulți, despre care v-am vorbit adeseori, iar acum vă spun și plângând, se poartă ca dușmani ai Crucii lui Hristos. Sfârșitul acestora este pieirea. Pântecele este dumnezeul lor, iar mărirea lor este într-o rușinea lor, ca unii care au în gând cele pământești“ (Filip. 3, 15-19).

„Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși! Iar dacă vă mușcați unul pe altul și vă mâncați, vedeți să nu vă nimiciți voi între voi!“ (Gal. 5, 14-15). „Faptele trupului sunt cunoscute. Și ele sunt: adulter, desfrânare, necurăție, destrăbălare, închinare la idoli, fermecătorie, vrajbe, certuri, zavistii, mâinii, gâlcevi, dezbinări, eresuri, pizmuiri, ucideri, beții, chesuri și cele asemenea acestora“ (Gal. 5, 19-21); „Cei ce fac unele ca acestea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu“ (Gal. 5, 21), pentru că „stricăciunea nu moștenește nestricăciunea“ (I Cor. 15, 50).

„Luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine, căci sunt blând și smerit cu inima – și veți găsi odihnă sufletelor voastre!“ (Mt. 11, 29). „Binecuvintează, suflă al meu, pe Domnul și toate cele dinlăuntrul meu, numele cel sfânt al Lui!“ (Ps. 102, 1).

Semănăturile Domnului în țarina lumii

„A ieșit semănătorul să semene. Unele semințe au căzut lângă drum. Altele au căzut pe loc pietros. Altele au căzut între spini. Altele au căzut pe pământ bun și au dat rod“ (Mt. 13: 3-5,8-8). „Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu“ (Lc. 8, 11). „Cea de pe pământ bun sunt cei ce, cu inimă curată și bună, aud cuvântul, îl păstrează și rodesc întru răbdare“ (Lc. 8, 15). „Cine are urechi de auzit – să audă!“ (Mt. 13, 9)

Învățătura creștină despre Dumnezeu mărturisește o întreită slujire pe care Mântuitorul Iisus Hristos a împlinit-o în lucrarea de mântuire a lumii: cea de Arhiereu (sau Preot), de Învățător (sau Prooroc) și de Împărat (sau Domn): „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!“ (Lc. 21, 33).

Privind ansamblul general al învățăturilor și parabelor rostite de către Iisus de-a lungul activității Sale mesianice, vom descoperi faptul că întreaga activitate a Mântuitorului

s-a desfășurat, pe parcursul celor trei ani și jumătate de misiune publică, în mijlocul mulțimilor care-L ascultau, îmbulzindu-L, însetate fiind atât de cuvintele înțelepciunii pe care le rostea ca nimeni altul, cât și de vindecarea pe care tot El o dădea bolilor și neputințelor lor: „Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții celei veșnice!” (In. 6, 68). Transmisă în timp și spațiu prin Apostolii Săi, învățătura lui Hristos trebuia să ajungă la cunoștința întregii lumi: „Mergând, învățați toate neamurile!” (Mt. 28, 19); și iarăși: „Paște oile Mele!” (In. 21, 17) – este îndemnul divin adresat ucenicului Petru atunci când acesta a fost rechemat la apostolie, după învierea Învățătorului.

Întristat de felul în care lumea și oamenii ei întâmpină Cuvântul lui Dumnezeu, Hristos le spune ucenicilor, cu fină ironie: „De aceea le vorbesc în pilde, că, văzând, nu văd și, auzind, nu aud, nici nu înțeleg. Și se împlinește cu ei proorocia lui Isaia, care zice: «Cu urechile veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu ochii vă veți uita, dar nu veți vedea»” (Mt. 13, 13-14). Și de aceea rostește El acest îndemn (ca un adevărat avertisment) la trezvie: „Cine are urechi de auzit – să audă!” (Mt. 13, 9). Pilda semănătorului este importantă mai ales prin faptul că Dumnezeu Se descoperă pe Sine lumii prin lucrarea pe care o săvârșește în ea: „Deschizi Tu mâna Ta și de bunăvoință sature pe toți cei vii” (Ps. 144, 16); „Deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umple de bunătați!” (Ps. 103, 29). Iar această lucrare divină revărsată asupra lumii scoate la iveală feluritele aspecte ascunse în sânurile pământului: „lângă drum” (Mt. 13, 4), „loc pietros” (Mt. 13, 5), „între spini” (Mt. 13, 7), „pământ bun” (Mt. 13, 8). Acestea sunt tot atâtea tipuri de inimi umane sau categorii de stări duhovnicești proprii sufletelor omenești, care primesc sau nu primesc înlăuntrul lor adevărul și viața semințelor divine: cuvintele Sfintelor Scripturi. Scripturi care ne descoperă și feluritele tipologii de semănători ai cuvântului dumnezeiesc: „Pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi, apostoli, al doilea,

prooroci, al treilea, învățători; apoi, pe cei ce au darul de a face minuni; apoi pe cei cu darurile vindecărilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor“ (I Cor. 12, 28). Împlinind cu fapta ceea ce învăța cu cuvântul, Mântuitorul Hristos ne arată pilde de rodire minunată din pământuri aride asupra cărora El Însuși va semăna cuvântul adevărului: „un sutaș“ (Mt. 8, 5), „o femeie canaaneancă“ (Mt. 15, 22), „o femeie din Samaria“ (In. 4, 7). Unii ca aceștia nu făceau parte din aria țarinii obișnuite: „În calea păgânilor să nu mergeți, și în vreo cetate de samarineni să nu intrați. Ci, mai degrabă, mergeți către oile cele pierdute ale casei lui Israel!“ (Mt. 10, 5-6). Și de aceea sfinții Săi ucenici și apostoli sunt surprinși de faptul că Iisus îi provoacă permanent, prin ceea ce face, la deschiderea atât a minții, cât și a inimii, făcând cunoscută „învățătura și puterile Sale“ (Mt. 13, 54) și celor de alt neam, deși tot El afirmase către ei: „Nu sunt trimis decât numai către oile cele pierdute ale casei lui Israel!“ (Mt. 15, 24). De aceea mirarea apostolilor va fi cu atât mai mare cu cât Iisus va vindeca bolile și va săvârși minuni și în viețile celor dintre neamuri, înfruntând astfel ostilitatea fariseilor și a saducheilor: „Cum știe Acesta carte fără să fi învățat?“ (In. 7, 15), „Cine este Acesta care iartă și păcatele?!“ (Lc. 7, 49).

Pentru săvârșirea lucrării de mântuire, Iisus Hristos Se va înălța cu trupul la Cer, de unde Îl va trimite pe Duhul Sfânt, Mângâietorul: „Dacă Eu nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi. Iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi!“ (In. 16, 7). Pentru a putea pătrunde în miezul învățaturii lui Iisus, trebuie reținut faptul că Fiul lui Dumnezeu a vestit lumii ceea ce a primit de la Dumnezeu Tatăl: „Nu caut voia Mea, ci voia Celui care M-a trimis!“ (In. 5, 30). De aceea pronunță porunci fundamentale, clare și categorice, zguduind din temelii regatul iudaic și dând sens, finalitate și viață cuvintelor Legii: „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii. N-am venit să stric, ci să împlinesc!“ (Mt. 5, 17). Altfel spus, învățăturile profeților și toate proorociile

lor vor fi împlinite în deplinătatea puterii lor de exprimare profetică prin săvârșirea lucrării mântuitoare a lui Iisus Hristos în sânul umanității, cu fiecare eveniment și faptă din viața Lui, de la Nașterea Sa din Fecioară până la Răstignirea pe Cruce și Învierea Lui din mormânt, „ca să se împlinească Scripturile“ (Mt. 26, 56); și iarăși: „Începând de la Moise și de la toți proorocii, le-a tâlcut lor, din toate Scripturile, cele despre El“ (Lc. 24, 27). „O, nepricepuților și zăbavnici cu inima ca să credeți toate câte au spus proorocii! Nu trebuia, oare, ca Hristos să pătimească acestea și să intre în slava Sa?!“ (Lc. 24, 25-26). În clipa înălțării Sale cu trupul la Cer, Iisus Hristos îi lasă pe ucenici pregătiți pentru a semăna și ei, la rândul lor, cuvântul lui Dumnezeu: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi“ (In. 20, 21), „mergând, învățați toate neamurile!“ (Mt. 28, 19). „Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni“ (Mt. 4, 19).

În calitate de mesageri ai Cuvântului dumnezeiesc, ucenicii lui Iisus au deja câteva avantaje pe care nimeni altcineva nu le mai are: „A ales dintre ei doisprezece, pe care i-a numit Apostoli“ (Lc. 6, 13). Și au mai primit două calități, pentru a fi în măsură să-L cunoască pe Iisus ca Hristos, Unsul Domnului, în Duhul Adevărului: ochii deschiși – „s-au deschis ochii lor și L-au cunoscut“ (Lc. 24, 31), și mintea deschisă: „Atunci le-a deschis mintea ca să priceapă Scripturile!“ (Lc. 24, 45). Acest lucru îl subliniază Sfântul Apostol Pavel atunci când scrie: „Cuvântul meu și propovăduirea mea nu stăteau în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii omenești, ci în adevărarea Duhului și a Puterii“ (I Cor. 2, 4).

Cunoașterea Scripturilor nu este totuna cu citirea lor, căci zis-a Domnul: „Vă răătăciți neștiind Scripturile!“ (Mt. 22, 29). Deși pregătiți pentru marea misiune de catehizare și încreștinare a lumii, apostolii lui Hristos nu pornesc cu trufie de la premisa că ei sunt deținătorii exclusivi ai cuvântului lui Dumnezeu, dar își evidențiază permanent

calitatea de martori ai Cuvântului și totodată de mesageri investiți ai Adevărului: „Nu vă faceți voi mulți învățători, frații mei, știind că noi, învățătorii, mai mare osândă vom lua!” (Iac. 3, 1). Aceasta, pentru că toți oamenii greșim, în multe chipuri: „Dacă nu greșește cineva în cuvânt, acela este bărbat desăvârșit, în stare să înfrâneze și tot trupul” (Iac. 3, 2). E limpede că autenticitatea trăirii dă veridicitatea vorbirii. Nu putem rosti adevărul trăind în minciună. După cum nu putem nici să răspândim minciuna, trăind în adevăr: „Deci, de se va curăți cineva pe sine de acestea, va fi vas de cinste, sfințit, de bună trebuință stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun. Fugi de poftele tinereților și urmează dreptatea, credința, dragostea, pacea cu cei ce cheamă pe Domnul din inimă curată. Ferește-te de întrebările nebunești, știind că dau prilej de ceartă. Un slujitor al Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blând față cu toți, destoinic să dea învățătură, îngăduitor, certând cu blândețe pe cei ce stau împotriva – poate le va da Dumnezeu pocăință spre cunoașterea adevărului” (II Tim. 2, 21-25). Iar în ceea ce îl privește pe semănătorul de cuvinte, tot Apostolul neamurilor pune accent pe vrednicia viețuirii printr-o faptuire corespunzătoare, adică pe asemănarea cuvântului cu viața. Nu trebuie să existe o discrepanță între faptă și vorbă: „Întru toate arată-te pe tine pildă de fapte bune, dovedind în învățătură neschimbare, cuviință, cuvânt sănătos și fără prihană, pentru ca cel potrivit să se rușineze, neavând de zis nimic rău despre noi” (Tit 2, 7-8); „Acestea grăiește, îndeamnă și muștră cu toată tăria. Nimeni să nu te disprețuiască!” (Tit 2, 15).

De aici înainte, în Legea harului, aceasta va fi lumina Sfințelilor Scripturi. Și de aceea vom citi în Epistola către Timotei îndemnul paulinic de a săvârși semănarea cuvântului lui Dumnezeu neîncetat: „Propovăduiește cuvântul, stăruiește cu timp și fără de timp, muștră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelunga-răbdare și învățătura!” (II Tim. 4,

2). Căci, prin puterea investiției cu harul propovăduirii Evangheliei, apostolii (și urmașii lor) primesc „cuvânt cu putere multă” (Ps. 67, 12), căci „Domnul M-a uns să binevestesc” (Is. 61, 1) și tot „Domnul va da cuvânt celor ce vestesc cu putere multă!” (Ps. 67, 12); și astfel „în tot pământul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor!” (Ps. 18, 14).

Privind în ansamblu tabloul evanghelic al semănatului de cuvinte și de învățături (atât ogorul, cu toate caracteristicile lui, cât și semănătorul, cu toate însușirile sale), vom descoperi că înțelepciunea celui ce seamănă este direct implicată în recoltă: „Deși sunt liber față de toți, m-am făcut rob tuturor, ca să dobândesc pe cei mai mulți. Cu iudeii am fost ca un iudeu, ca să dobândesc pe iudei. Cu cei de sub Lege, ca unul de sub Lege (deși eu nu sunt sub Lege), ca să dobândesc pe cei de sub Lege. Cu cei ce n-au Legea, m-am făcut ca unul fără Lege, (deși nu sunt fără Legea lui Dumnezeu), ci, având Legea lui Hristos, să dobândesc pe cei ce n-au Legea. Cu cei slabi m-am făcut slab, ca pe cei slabi să-i dobândesc. Tuturor toate m-am făcut, ca, în orice chip, să măntuiesc pe unii!” (I Cor. 9, 19-22). În ambele sensuri (atât în ceea ce privește atitudinea semănătorului, cât și în ceea ce ține de caracteristicile ogorului), decisivă se vedește a fi lucrarea Duhului Sfânt, chiar dacă uneori nu este luată în seamă de noi – fie din neatenție, fie din uitare, din nepăsare sau din ignoranță: „Plugarul așteaptă roada cea scumpă a pământului, îndelung răbdând, până ce primește ploaia timpurie și târzie” (Iac. 5, 7). Mâna lui Dumnezeu este cea care proniază și împarte belșugul pe fața pământului. Acest lucru ni-l descoperă îndemnul Mântuitorului: „Priviți la păsările cerului – că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și totuși Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește! Oare nu sunteți voi cu mult mai presus decât ele?!” (Mt. 6, 26).

Așadar, în toate este lucrarea Duhului Sfânt care vine și ne curățește de toată întinăciunea și ne izbăvește de toată

stricăciunea. În perspectivă duhovnicească, pământul este inima omului care poate să primească, să înțeleagă și să-și însușească cuvântul mântuitor prin trăirea simțământului de dorire a împărăției lui Dumnezeu: „Cele de lângă cale sunt aceia în care se seamănă cuvântul, și atunci când îl aud – îndată vine satana și ia cuvântul cel semănat în inimile lor!” (Mc. 4, 15). Prin urmare, „credința este din auzire” (Rom. 10, 17) și prin vedere. Căci cu ochii vedem minunile, iar cu urechile auzim cuvintele.

Dar ce sunt cuvintele? Sunt tocmai stropii de har divin care udă pământul inimii pentru a-l face roditor. Fără ploaie, pământul se usucă și nu mai rodește. Așa și intrarea în creștinătate – se face prin roua Duhului Sfânt. Apa este elementul esențial care îl leagă pe om de Dumnezeu: apa cea vie (care este învățătura Evangheliei) și apa Sfântului Botez: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu!” (In. 3, 5). Fără îndoială că există o similitudine profundă de lucrare între picăturile Duhului Sfânt, pogorâte în chip de „limbi ca de foc” (Fapte 2, 3) peste Sfinții Apostoli în ziua Cincizecimii, și stropii de apă revărsați din cer pentru a binecuvânta pământul roditor și dătător de hrană: „Cel ce pui norii suirea Ta; Cel ce umbli peste aripile vânturilor” (Ps. 103, 4), „Cel ce trimiți izvoare în văi, prin mijlocul munților vor trece ape” (Ps. 103, 11), „Cel ce adăpi munții din cele mai de deasupra ale Tale, din rodul lucrurilor Tale se va sătura pământul” (Ps. 103, 14), „Cel ce răsari iarbă dobitoacelor și verdeață spre slujba oamenilor, ca să scoată pâine din pământ” (Ps. 103, 15-16) – „toate către Tine așteaptă ca să le dai lor hrană la bună vreme!” (Ps. 103, 28). Dacă ne amintim cuvintele Domnului – „la voi toți perii capului sunt numărați!” (Mt. 10, 30) și înțelegem din aceasta că nimic nu se întâmplă fără voia Lui, vom pricepe ce anume ascunde fiecare strop de ploaie în el. Oare acești stropi de apă cad la întâmplare? Oare nu știe Dumnezeu de fiecare dintre ei? Nicidecum! În

fiecare picătură de apă stă un strop de viață, un mic dar de la Duhul Sfânt, Împăratul ceresc, Vistierul bunătaților și Dă-tătorul de viață: „Prin Duhul Sfânt tot sufletul viază!” (*Cata-vasier*), „Lumină și viață, Viață și vieți” (Canonul cel Mare). Norii sunt hambare ale lui Dumnezeu din care se hrănește lumea. Norii de pe bolta cerului sunt mana cerească pe care Cel de Sus o dăruiește pururea spre hrana pământului și a omenirii, la tot ce mișcă și e viu: „Umplutu-s-a pământul de zidirea Ta!” (Ps. 103, 25). Prin și din fiecare nor de ploaie se revarsă șuvoaie de iubire – un dar pe care Dumnezeu îl face lumii zidite din iubire (și pe care Adam a alterat-o prin păcatul său, transformând-o dintr-una intens spiritualizată într-una grosier materializată). Se poate spune că Dumnezeu udă pământul cu stropi de ploaie tot așa precum o mamă își plânge fiul mort: „Văzând-o Domnul, I S-a făcut milă de ea și i-a zis: «Nu plânge!»” (Lc. 7, 13). Lacrimile stropilor de ploaie căzuți pe fața întregului pământ sunt tot atâtea binecuvântări date pământului oarecând blestemat de Creator: „Blestemat va fi pământul pentru tine!” (Fac. 3, 17), „spini și pălămidă îți va rodi el și te vei hrăni cu iarba câmpului!” (Fac. 3, 18). Între grădina cu pomi veșnic înfloriți, cu pomi cu roada în pârgă și cu pomi cu roadele depline, pe de o parte, și maidanul sălbatic, necultivat, pe de altă parte – e o mare diferență! E o lecție pentru inima lui Adam, care (sub ocrotirea Pomului Vieții) era ca o grădină curată și îngrijită, fiind în armonie cu Dumnezeu, iar după cădere a devenit pârloagă, pământ nelucrat, sălbătic (patimile și poftetele fiind nesuferite și țepoase ca și spinii și pălămida). Dovadă că toată vremea Legii Vechi a stat sub puterea sece-tei aduse de însetarea de Cuvântul lui Dumnezeu.

„Unele semințe au căzut lângă drum; au venit păsările și le-au mâncat” (Mt. 13, 4). Acestea reprezintă soarta legii conștiinței de până la Avraam, căci depărtarea treptată de starea primordială de nevinovăție a urmașilor lui Adam ajunge până la moartea lor sufletească, mânați fiind de tot

felul de pofte pătimăse. „Altele au căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult; și îndată au răsărit, căci n-aveau pământ adânc“ (Mt. 13, 5): acestea se referă la cei de la Avraam până la Moise (aflați sub legea tăierii-împrejur), care uită mereu de sfințenia legământului dintre Dumnezeu și oameni și se rătăcesc tot mai mult din lipsa lucrării faptelor bune și a îndepărtării lor de Domnul Savaot. „Altele au căzut între spini, iar spinii au crescut și le-au înăbușit“ (Mt. 13, 7): acestea îi vizează pe cei trăitori în răstimpul dintre primirea Legii Decalogului de către Moise pe muntele Sinai până la venirea lui Hristos, reprezentați de judecătorii, regii și preoții Vechiului Legământ care au ocârmuit poporul, dar pe care năravurile și obiceiurile idolatre ale popoarelor cananite i-au robit, precum se tânguiește Psalmistul: „Au jertfit lui Baal-Peor și au mâncat jertfele morților!“ (Ps. 105, 28) „Și-au jertfit pe fiii lor și pe fiicele lor demonilor, au vărsat sânge nevinovat, sângele fiilor lor și al ficelilor lor, pe care i-au jertfit idolilor din Canaan și s-a spurcat pământul de sânge. S-au pângărit de lucrurile lor și s-au desfrânat cu faptele lor“ (Ps. 105, 37-39) – adică s-au dedat la păcatele stricăciunii morale. Atunci când patimile se îngmădesc laolaltă cu virtuțile, în cele din urmă păcatele vor covârși faptele bune, otrăvindu-le cu duhoarea lor, iar omul va ajunge sălaş diavolului prin patimile sale. Căci lipsa harului sfințeniei face ca spinii (faptele rele, necredința, lepădarea de Dumnezeu) să crească mai sus decât roadele (faptele bune, credința, trăirea în Dumnezeu), înăbușindu-le.

Toate aceste semințe rămase fără rod se referă, în fond, la lumea întreagă, plină de realizări culturale și invenții științifice, plină de idei colorate precum penele unei păsări exotice – dar care zace căzută în pânza păianjenului părerii-de-sine, zbatându-se precum o muscă prinsă în plasă între a fi și a nu fi ceea ce se cuvine și ar trebui să fie: căci toți suntem chemați să fim oameni serioși, cinstiți, onești, buni, blânzi și cumsecade – așa cum îi place lui Dumnezeu.

Poate că a fi cumva mai nepăsător te ajută să supraviețuiești într-o lume tensionată și foarte agitată – dar nu chiar atât de nepăsător încât să ajungi să ucizi omul lăuntric, „omul cel tainic al inimii“ (I Pt. 3, 4)! Este necesar să învingi viciul și să-l eviți în jurul tău pentru păstrarea echilibrului personal – dar nu să devii total lipsit de implicare în ceea ce te privește pe tine și familia ta, în ceea ce ține de mântuire și de împlinirea moralei sociale. Lehamitea totală în viața lăuntrică, personală, te desparte de Biserică – și, implicit, de Dumnezeu. În acest sens, exemplul femeii canaaneence este suficient de convingător: „Fiica mea este rău chinuită de un demon!“ (Mt. 15, 22). Nu poți sta nepăsător să privești cum atât familia, cât și viața ta întreagă se surpă din pricina aroganței și a trufiei propriiei tale păreri-de-sine, cum că nu tu ești acela care să te pleci în fața preoților sau să te închini înaintea lui Dumnezeu! Dar ce le zice Hristos celor zece leproși? „Duceți-vă de vă arătați preoților! Și, pe când se duceau, s-au curățit...“ (Lc. 17, 14) – așa a intrat în inimile lor sămânța cuvântului lui Dumnezeu.

Dar cea mai mare dramă contemporană este nerodirea semințelor intrate în urechile tinerilor. De la vârsta de 13-14 ani până la vârsta de 34-35 ani aceștia sunt în deplinăta-tea puterilor trupești și sufletești, atât în ceea ce privește disponibilitățile de formare interioară și intelectuală, cât și în activitățile de manifestare socială exterioară. Lumea căzută pradă patimilor și poftelor nestăvilite socoate că frumusețea se rezumă la simpla armonie dintre formele și trăsăturile exterioare ale trupului tânăr și sănătos, fără a mai lua în considerare faptul că înlăuntrul trupului se găsește sufletul – și că, de fapt, tocmai calitățile acestuia ar trebui cultivate într-un sporire și desăvârșirea acestei frumuseți: fecioria și sflala, inocența și bună-cuviința, credința și dragostea de Dumnezeu – adică, într-un cuvânt, sfânta înțelepciune: tot atâtea însușiri dorite de orice părinte pentru fiul sau fiica sa, pentru copiii săi botezați în numele Sfintei

Treimi. De pildă, făcând o simplă analogie cu viețile sfinților Gheorghe, Trifon, Fanurie și Dimitrie și ale sfințelor Varvara, Irina, Ecaterina și Parascheva, vom vedea ce scop aveau toți aceștia, ce sens dădeau ei vieții și tinereții lor, spre deosebire de noi, cei care exagerăm aprecierea unor forme trupești trecătoare, care, până la urmă, nu descoperă în nici un fel sensul existenței noastre pe pământ. Căci, față în față cu Dumnezeu, „deșertăciune sunt fiii oamenilor, mincinoși sunt fiii oamenilor; în balanță, toți împreună sunt deșertăciune!“ (Ps. 61, 9), „sufare ce trece și nu se mai întoarce“ (Ps. 77, 44). „Omul: ca iarba sunt zilele lui; ca floarea câmpului – așa va înflori“ (Ps. 102, 15). Sensul vieții omului pe pământ este cu totul altul decât cel dat de diavolul care îl minte în continuare pe om (așa precum a făcut în Rai cu Adam prin Eva), explicându-i că poate fi ca Dumnezeu prin sine însuși, fără Dumnezeu. Zis-a Domnul: „Cine nu adună cu Mine – risipește!“ (Mt. 12, 30). Această risipă, această tinerețe pierdută în laboratoarele de pierzanie ale diavolului (prin tot instrumentarul complex pus în serviciul dezmățului), în fond, nu este altceva decât pagubă pentru Rai și pentru Dumnezeu. Oare câtă umilință n-ar simți sufletul unui tânăr dacă, la întâlnirea sa cu Dumnezeu, ar descoperi că Raiul este plin cu moșnegi și babe, cu infirmi și pătimitori de cancer, cu muribunzii de prin spitale, azile și orfeline – iar el nu-și află loc, pentru că s-a ales doar cu moartea suflatească, știind prea bine că floarea puterii sale tinerești a ofilit-o și a distrus-o, fărâmițând-o ca într-o uriașă mașină de tocat în nebunia destrăbălărilor de tot felul, făcând pe placul societății măcinate de patimi potrivnice: desfrâu și omor, ură și bârfă, răutate, dușmănia și multe altele asemenea acestora, despre care Sfântul Apostol Pavel scrie că „rușine este până a le și grai!“ (Efes. 5, 12). Ce poate fi mai semnificativ decât această junglă de spini și bălării țepoase crescute pe țarina creștinătății ortodoxe? Tocmai acolo unde Hristos Se străduiește din răsuputeri, ca un viteaz

pe câmpul de luptă, să-i restaureze pe oamenii furați de diavol prin același principiu mișelesc aplicat la ispitirea din Carantania: „Oamenilor, vedeți voi toate aceste bogății ale lumii? Închinați-vă mie și ele vor fi ale voastre!“ „Diavolul I-a arătat lui Iisus într-o clipă toate împărățiile lumii. Și I-a zis: «Ție îți voi da toată stăpânirea aceasta și strălucirea lor, căci mi-a fost dată mie și eu o dau cui voiesc; deci, dacă Tu Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta!»“ (Lc. 4, 5-7)... Și, din păcate, nu se mai găsește nimeni care, cu avânt, cu putere, cu credință și cu îndrăzneală, să strige precum Hristos: „Mergi înapoia Mea, satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeuului tău să te închini și numai Lui Unuia să-I slujești!»“ (Lc. 4, 8). Doar câte un suflet inocent să mai scape poate din vârtejul tinereții păcătoase... Câtă ură și câtă patimă a strâns diavolul împotriva lui Hristos atunci când i-a smuls din ghearele morții pe fiul văduvei din Nain, pe fiica lui Iair, pe Lazăr din Betania, pe fiica femeii canaaneence, pe fiul lunatic – și pe toți ceilalți pe care satana ținea morțiș să-i chinuiască de tineri! Și cât de mult a iubit Hristos copiii: „Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor!“ (Mt. 19, 14); căci „de nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor!“ (Mt. 18, 3). Și cu câtă ură și înverșunare pătrunde duhul răutății în intimitatea tinerilor pentru ca să distrugă în ei chipul lui Dumnezeu și să le fure asemănarea cu El, să-i nimicească sufletește, să-i nimicească și trupește, mutilând fecioria, inocența, spurcând cu tot felul de păcate căile rânduite în fire de către Dumnezeu pentru unirea cu El... „Fugiți de desfrânare! Orice păcat pe care-l va săvârși omul este în afară de trup. Dar cine se dedă desfrânării, păcătuiește în însuși trupul său. Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt Care este în voi, pe Care-L aveți de la Dumnezeu, și că voi nu sunteți ai voștri?!“ (I Cor. 6, 18-19); „Pe desfrânați îi va judeca Dumnezeu!“ (Evr. 13, 4). Respectând libertatea noastră, Dumnezeu

nu intervine cu sila, ci așteaptă întoarcerea de bunăvoie, în pofida munților de greșeli și păcate: „Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară!“ (In. 6, 37), „Îndrăzniți! Eu am biruit lumea!“ (In. 16, 33). „Păcatele tinereților și ale neștiinței nu le pomeni, Doamne!“ (Ps. 24, 7), strigă Psalmistul, iar Dumnezeu răspunde: „N-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea!“ (In. 12, 47).

Iar pământul cel bun este, de fapt, „inima înfrântă și smerită pe care Dumnezeu nu o va urgisi“ (Ps. 50, 18). Tocmai de aceea se roagă proorocul: „Duhul Tău cel bun să mă povățuiască la pământul dreptății!“ (Ps. 142, 10). Altfel spus, arată-mi calea spre inima curată, pentru ca să Te pot vedea: „Fericiti sunt cei curați cu inima, pentru că aceia vor vedea pe Dumnezeu!“ (Mt. 5, 8). Lucrul nemaipomenit care se petrecea în prezența lui Iisus este faptul că, doar la simpla vedere și ascultare a Persoanei Mântuitorului, roadele se înmulțeau prin minune, într-un mod de neînchipuit, prin lucrarea Duhului dumnezeiesc, precum proorocise David: „Văile vor înmulți grâul, vor striga și vor cânta!“ (Ps. 64, 14). De aceea auzim citindu-se în Sfânta Evanghelie că „alte semințe au căzut pe pământ bun și au dat rod“ (Mt. 13, 8), precum arată: „una o sută, alta șazeci, alta treizeci“ (Mt. 13, 8). Smerenia înmulțește virtutea! În vremea noastră, când Evanghelia a pătruns deja în lume și s-a propovăduit la multe popoare ale pământului, putem zice că Biserica și slujitorii ei sunt semănătorii cuvântului lui Dumnezeu. Arhierii, preoții și diaconii, monahii în mănăstiri și profesorii de religie în școli, cărțile, ziarele, revistele, posturile bisericești de radio și televiziune sunt tocmai semănătorii cuvântului lui Dumnezeu în lume, în țarina cumineniei ortodoxe, în sânul poporului binecredincios, în inimile creștinilor dreptmăritori: „Voi sunteți trupul lui Hristos și mădulele fiecare în parte!“ (I Cor. 12, 27). E adevărat, astăzi (mai mult ca oricând) sămânța cade într-un mediu ateu, dar nu ateist agresiv, ci în mediul lasciv al lenevirii față de cunoașterea lui Dumnezeu. Decât să citească

Scriptura sau să spună o rugăciune, omul contemporan mai bine se declară ateu – pentru că e mai simplu, deși din inima lui nu lipsesc licăririle din lumina adevărului și a conștiinței. Aici seamănă Evanghelia chemarea Domnului la veșnicie: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi!” (Mt. 11, 28).

Deși lupta a fost crâncenă, iar fiul risipitor – rănit de patimi și mândrie pe câmpul deătălie, totuși el găsește puterea să-și adune forțele și să strige: „Părinte, am greșit la Cer și înaintea ta! Nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău! Fă-mă ca pe unul din argații tăi!” (Lc. 15, 18-19). Și iată că, de atunci și până astăzi, dinspre sfinții din sinaxare se aude blând șoapta mântuitoare, ca o adiere a vieții veșnice: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”. Și, prin licărul sfios al candelor și pâlpăitul ușor al lumânărilor din sfântul locaș, vreun ales al Domnului mai șoptește încă: „Fără de număr am greșit, Doamne, iartă-mă!”... Prin fumul blând de tămâie, înaintea sfințelor icoane, mai susură uneori șoapta vreunui smerit monah ingenucheat în rugă: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”... Iar la Sfântul Potir, din vreo inimă zdrobită, cu ochii ațintiți spre Cer, se aude tainic suspin din glas de conștiință: „Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul!”... Așa trăiește creștinătatea pe fața a tot pământul, pe orice vreme și în oricare ceas din zi sau din noapte, după îndemnul marelui Pavel: „Rugați-vă neîncetat!” (I Tes. 5, 17) și al marelui David: „În tot locul stăpânirii Lui, binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul!” (Ps. 102, 22). Deodată cu adierea vântului, în zori ca și în amurg, aripile de înger înalță la Tronul Dumnezeirii rugăciunea din inima zdrobită și smerită: „Cel ce m-ai zidit, Dumnezeule, mântuiește-mă!”.

Din astfel de semințe simple au rodit inimi de aur și s-au născut sfinți și sfinte care au presărat tot pământul cu sfințitele lor moaște, despre care David cântă: „Vor tresălta oasele cele smerite!” (Ps. 50, 9). Vor tresălta de bucuria

puterii mântuitoare a Domnului Dumnezeu în lume, printre oameni. Câte pământuri sterpe n-au fost udate din belșug de apa Sfintei Evanghelii? „Căci nu mă rușinez de Evanghelia lui Hristos, pentru că este puterea lui Dumnezeu spre mântuirea a tot celui care crede, iudeului întâi, și elinului!” (Rom. 1, 16). Căci credința este calea care duce la lumina lui Hristos: „Dreptul din credință va fi viu!” (Evr. 10, 38). Iar roada pământului bine arat, udat cu apa cea vie a Evangheliei lui Hristos, deștelenit prin lucrarea pocăinței și adăpat cu roua lacrimilor rugăciunii (căci „Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negărite” – Rom. 8, 26) a revărsat harisme peste harisme, care au împodobit Biserica cu „vase de aur și de argint, ca unele ce sunt spre cinste” (II Tim. 2, 20), vase alese al Duhului Sfânt: „cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu” (Efes. 2, 19). După veacuri întregi de creștinism, prin roua Duhului lui Dumnezeu, nenumărate inimi au devenit locașuri ale Sfintei Treimi, precum Sfânta Cuvioasă Maică Parascheva, pe care astăzi Biserica o cinstește cântând: „Întru tine, Maică, cu osârdie s-a mântuit cel după chip, căci luând crucea, ai urmat lui Hristos și lucrând ai învățat să nu se uite la trup, căci este trecător, ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Pentru acesta și cu îngerii împreună se bucură, Sfântă Precuvioasă Maică Parascheva, duhul tău!” (Tropar).

Iar față de cei ce au sufletul fie pietriș, cu loc uscat, cu spini sau pălămidă, Sfântul Apostol Pavel apără Biserica și cuvântul Evangheliei: „Zicând că sunt înțelepți, au ajuns nebuni! Și au schimbat slava Dumnezeului Celui nestricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios și al păsărilor, și al celor cu patru picioare, și al târâtoarelor! De aceea Dumnezeu i-a dat necurăției, după poftele inimilor lor, ca să-și pângărească trupurile lor între ei, ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună și s-au închinat și au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci! Amin! Pentru aceea, Dumnezeu i-a

dat unor patimi de ocară, căci și femeile lor au schimbat fireasca rânduială cu cea împotriva firii...” (Rom. 1, 21-26). „Și precum n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoștință, așa și Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor fără judecată, ca să facă cele ce nu se cuvine. Plini fiind de toată nedreptatea, de desfrânare, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de pizmă, de ucidere, de ceartă, de înșelăciune, de purtări rele, bârfitori, grăitori de rău, urători de Dumnezeu, ocărători, semeți, trufași, lăudăroși, născocitori de rele, nesupuși părinților, neînțelepți, călcători de cuvânt, fără dragoste, fără milă: aceștia, deși au cunoscut dreapta orânduire a lui Dumnezeu, că cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că fac ei înșiși acestea, ci le mai și încuviințează celor care le fac!” (Rom. 1, 28-32). Și tot Apostolul Pavel, referindu-se la sămânța cuvântului evanghelic, scrie: „E drept că unii vestesc pe Hristos din pizmă și din duh de ceartă, alții însă din bunăvoință. Unii o fac din iubire, știind că stau aici pentru apărarea Evangheliei; ceilalți însă – din zavistie – vestesc pe Hristos nu cu gânduri curate, ci socotind să-mi sporească necazul în lanțurile mele” (Filip. 1, 15-17).

După ce va răbda până la capăt, din dorința de a-i mântui și pe ei (și pentru care Biserica însăși cere „sfârșit creștinesc, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la Înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos”), Dumnezeu va zice unora ca aceștia: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui!” (Mt. 25, 41), „nu vă cunosc pe voi!” (Mt. 25, 12).

Neascultare și demonizare, ascultare și vindecare

„Nimeni, aprinzând făclie, nu o pune în loc ascuns, nici sub obroc, ci în sfeșnic, ca aceia care intră să vadă lumina“ (Lc. 11, 33). „Întoarce-te în casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu! Și a plecat, vestind în toată cetatea câte îi făcuse Iisus“ (Lc. 8, 39). „Ce ai cu mine, Iisuse, Fiule al lui Dumnezeu Celui Preaînalt? Te jur pe Dumnezeu să nu mă chinuiești!“ (Mc. 5, 7) „Și-L rugau pe El să nu le poruncească să meargă în adânc“ (Lc. 8, 31) „Dacă nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți!“ (Lc. 16, 31) „Că oricine cere ia; și cel ce caută găsește, și celui ce bate i se va deschide!“ (Lc. 11, 10)

Sfintele Evanghelii tratează problema demonizării într-o manieră foarte atentă, ca pe o problemă de maximă

prioritate în activitatea Mântuitorului Iisus Hristos, Care „nu a suferit să vadă neamul omenesc chinuit de diavol“ (Slujba Botezului). Inițial, atunci când au fost create de Dumnezeu prin cuvânt duhurile netrupești, au fost toate bune și frumoase, de aceea numindu-se și îngeri sfinți. O parte dintre aceste duhuri însă au ales să nu se mai supună Creatorului lor și să nu-L mai asculte, ci să se răzvrătească împotriva stăpânirii Acestuia, transformându-se astfel, prin căderea lor din Cer, în duhuri rele și urâte, numite demoni sau diavoli. Iubirea lui Dumnezeu față de creația Sa (afirmată limpede în Sfânta Scriptură prin aceea că „în ziua a șaptea S-a odihnit de toate lucrurile Sale, pe care le-a făcut“ – Fac. 2, 2) a făcut ca aceste duhuri rele să nu fie osândite la desființare, ci să fie ținute și pe mai departe, cu îngăduință, de Cel Atotțiitor și Atotmilostiv, în speranța revenirii lor la bunătate. Pentru că, de fiecare dată când a creat tot ceea ce a creat prin cuvântul Său, Dumnezeu a făcut-o din iubire, dând o valoare unică existenței celor create: „A privit Dumnezeu toate câte a făcut și, iată, erau bune foarte!“ (Fac. 1, 31). Așadar, Dumnezeu nu a creat răul, nu a făcut nimic rău. Toate cele zidite de El alcătuiesc dintru început întregul armonios al creației: „Toate cu înțelepciune le-ai făcut!“ (Ps. 103, 25).

Ceea ce trebuie să înțelegem este că îngerii care au ales cu propria lor voință să nu mai asculte de Dumnezeu, să nu I se mai supună și să nu mai slujească împlinirii voii Lui celei sfinte, L-au alungat de la ei, s-au lipsit de harul Său, golindu-se astfel de bunătate și urmând lui Lucifer, cel dintâi dintre ei care s-a răzvrătit asupra Domnului: „Cum ai căzut tu din ceruri, stea strălucitoare, fecior al dimineții!“ (Is. 14, 14); „Coada lui a târât a treia parte din stelele cerului și le-a aruncat pe pământ!“ (Apoc. 12, 4). Astfel au ajuns acești îngeri să existe sub forma preschimbată și pervertită de demoni sau draci, duhuri mereu potrivnice și vrăjmașe față de propriul lor Creator – Dumnezeu. Sfânta Tradiție

afirmă că „Nu vom sluji Ție!“ este veșnica lor exprimare de duhuri lucrătoare și luptătoare împotriva Domnului Dumnezeu. Tocmai de aceea Fiul lui Dumnezeu, devenit Fiul Omului, îi va îndemna la trezvie pe fiii oamenilor cu cuvintele: „Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită!“ (Mt. 26, 41). Un îndemn de care, aparent, Adam nu ar fi avut nevoie. Pentru că petrecea cumva în brațele lui Dumnezeu. Era copilul Lui, creat de El. Și nu trebuia decât să-I păzească porunca, să nu calce ascultarea față de Părintele Ceresc și Ziditorul său. Menirea lui de „înger trupesc“ era aceea de a se îndumnezei prin contemplarea celor duhovnicești în chip nepătimaș, pentru a dobândi în mod neschimbabil, deplin și definitiv asemănarea cu Dumnezeu. Abia după aceea putea să pătrundă în firea lucrurilor materiale, fără să se vatăme sufletește. Acest lucru îl afirmă Sfântul Maxim Mărturisitorul: rolul lui Adam și al Evei era acela de a deprinde contemplația și a dobândi desăvârșirea prin ea.

Dar iată că începătorul răutății, diavolul, vine asupra lui Adam într-un moment în care acesta nu era pregătit să se confrunte cu ispita mândriei altfel decât prin ascultare. Omul cel dintâi zidit era asemenea unui prunc inocent. Dar, sub influența neascultării și a mândriei diavolului, iată că pentru Adam și Eva, atât una, cât și cealaltă au fost o adevărată otrăvă demonică. Prin care s-a produs o întunecare, chiar o alterare, o opacizare a minții, o stare ciudată, inexplicabilă: „S-au ascuns Adam și femeia lui de fața Domnului Dumnezeu printre pomii Raiului“ (Fac. 3, 8). Frica este cel dintâi semn că omul se află sub influența răului, a diavolului. Zis-a Psalmistul: „S-au temut de frică acolo unde nu era frică!“ (Ps. 13, 5). Umbra demonului a acoperit astfel puterea rațională a omului, lucru care L-a întristat și îngrijorat pe Dumnezeu. Și de aceea a pus pază la Pomul Vieții, pentru ca nu cumva Adam, mâncând iarăși din el, să devină înveșnicit în rău: „A pus heruvimi și sabie de flacăra vâlvăitoare ca să păzească drumul către Pomul Vieții“ (Fac. 3, 24).

Această cădere a omului în ispita „îndumnezeirii“ pe calea arătată de sfatul viclean al diavolului (uitând cu desăvârșire că Dumnezeu era aproape, lângă el) i-a slăbănogit voința într-un mod aproape catastrofal. A fost un fel de îngâmfare specifică celui sătul, care le are pe toate de-a gata, fără a face nici un efort pentru a le dobândi. Astfel că bietul om a uitat cu totul de drepturile sale primite de la Dumnezeu (căci primise stăpânire ca a îngerilor și petrecere ca a arhanghelilor, fiind auzitor nemijlocit al glasului divin și ocrotit permanent de către Cel Preaînalt). S-a lăcomit prin privirea frumuseții, în loc să petreacă întru simțirea duhovnicească și contemplarea inteligibilă a ei. A căzut astfel într-o stare de existență grosier materialnică, prin umplerea simțurilor firii de gustul plăcerii: „Frumos era la vedere și bun era la mâncare rodul ce m-a omorât!...“ (*Octoihul Mare*). De acum, cu stomacul plin și cu sufletul răvășit, văzându-se alungat din Rai, Adam simte fiorul morții și realizează lucrarea diavolului care l-a aruncat din brațele lui Dumnezeu din pricina propriei sale imprudențe și a lenevirii voinței și a uitării de Dumnezeu. Adam ajunge sclavul patimilor și, în același timp, robul păcatului, zăcând de acum permanent sub influența diavolului.

Aceasta este cea mai fină formă de demonizare, ba chiar începutul demonizării înseși: călcarea voii lui Dumnezeu prin neascultarea poruncilor Lui din lipsă de smerenie. Despărțirea omului prin liberul său arbitru de Dumnezeul cel Viu îl face pe om mai degrabă asemănător cu diavolul. Dovadă că, atunci când Dumnezeu îi oferă șansa iertării prin mărturisirea greșelii săvârșite, Adam alege așa-zisa justificare sau îndreptățire-de-sine, prin dezvinovățirea proprie și învinovățirea celuiilalt: „Femeia pe care mi-ai dat-o pentru ca să fie cu mine – aceea mi-a dat din pom, iar eu am mâncat!“ (Fac. 3, 12); iar Eva, la rândul ei: „Șarpele m-a amăgit, iar eu am mâncat!“ (Fac. 3, 13). Altfel spus: „Tu, Doamne, n-ai știut cum să faci bine și bune cele zidite de

Tine!“ . Astfel înțelegem că răul este, de fapt, lipsa binelui. Adam a ajuns cu sufletul rănit de către diavol prin faptul că i-a primit sfatul viclean, care l-a transformat în rob al patimii și în sclav al păcatului: „Adevărul vă va face liberi“ (In. 8, 32) pentru că „oricine săvârșește păcatul este rob al păcatului!“ (In. 8, 34).

De-a lungul istoriei, diavolul a rămas dușmanul de moarte al omului. Pentru că nu poate concepe nicidecum posibilitatea iertării de către Dumnezeu a căderii omului în păcatul neascultării. Cum să poată fi iertat omul de păcat fără ca să i se distrugă definitiv și iremediabil chipul, câtă vreme el, Lucifer, s-a transformat din înger luminos (de o frumusețe deosebită) în duh întunecat și înflorător, a cărui vedere provoacă spaima de moarte și temeri îngrozitoare? În schimb, omului i s-a dat șansa de restaurare prin Însuși Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul din veci al Tatălui, Care prin întruparea Sa l-a readus pe om la cinstea cea dintâi. Căci Crucea și Învierea lui Hristos sunt etape ale restaurării frii umane și ale îndumnezeirii omului după har, prin lucrarea Duhului Sfânt: „Mântuitorul nostru voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină“ (I Tim. 2, 3-4). Omului i s-a dat făgăduința răscumpărării și nădejdea mântuirii. Dar diavolului nu i s-a mai dat nici o șansă. Zace pentru vecii vecilor sub pedeapsa despre care mărturisește și marele Vasile în Molitfele sale: „Dumnezeul dumnezeilor și Domnul domnilor a aruncat din Cer pe căpetenia îngerilor, care din trufie și-a încordat grumazul oarecând și s-a lepădat de slujba sa prin neascultare; iar pe îngerii cei împreună cu dânsul potrivnici, care s-au făcut diavoli, i-a aruncat în întunericul cel adânc al iadului“.

Prin urmare, diavolul a apărut ca diavol (și există ca atare) prin lipsa lui de ascultare față de Dumnezeu. Prin mândria, înălțarea-de-sine, trufia și răutatea cu care a răspuns și răspunde la iubirea lui Dumnezeu. Și de aceea omul va fi pururea pândit de demon cu o ură neîmpăcată. Pentru

că el, deși cu trup, a fost socotit mai în măsură să petreacă în preajma lui Dumnezeu: „Sunteți împreună cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu“ (Efes. 2, 19). Și pentru că omenirea este chemată să plinească locurile îngerilor căzuți din Cer cu sufletele dreptilor sălășluiți în slava lui Dumnezeu: „Plini-va căderi; va zdrobi capetele multora pe pământ!“ (Ps. 109, 6).

De-a lungul Vechiului Testament, vedem efectele sau rezultatele lucrării diavolului mai ales prin smintelile manifestate în rândul popoarelor păgâne idolatre, care s-au făcut piatră de poticnire și pricină de cădere chiar și poporului ales. Iată-l, de pildă, lângă vrăjitorii lui Faraon, care vor să dovedească faptul că Moise face semne și minuni tot cu puterea vrăjitoriei. Numai că Moise, văzătorul de Dumnezeu, arată lucrarea Domnului Savaot prin aceea că vestește de mai înainte cele zece plăgi trimise de către Dumnezeu peste Egipt, pentru ca Faraonul să dea libertate poporului Israel pentru venirea în pământul făgăduinței.

La fel, îl recunoaștem ca prezent în chip nevăzut pe cel viclean prin ispitirea regelui Saul de a recurge la serviciile vrăjitoarei din Endor. Apoi prin atacurile fățișe și repetate asupra persoanelor umane, a căror suferință a stârnit profunda compasiune a lui Iisus, Care a început să-i vindece: „Doamne, miluiește pe fiul meu, că este lunatic și pătimește rău!“ (Mt. 17, 15), „iar Iisus l-a certat și demonul a ieșit din el și copilul s-a vindecat din ceasul acela“ (Mt. 17, 18); „o femeie canaaneancă, din acele ținuturi, ieșind striga, zicând: «Miluiește-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de demon»“ (Mt. 15, 22) „Iar Iisus i-a zis: «O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești!» Și s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela“ (Mt. 15, 28); „În ținutul gadarenilor, L-au întâmpinat doi demonizați“ (Mt. 8, 28), din care „demonii Îl rugau, zicând: «Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci!» Iar El le-a zis: «Duceți-vă!»“ (Mt. 8, 31-32); „Au ajuns cu corabia în ținutul gerghesenilor,

care este în fața Galileii. Și ieșind pe uscat, L-a întâmpinat un bărbat din cetate, care avea demon“ (Lc. 8, 26-27) și „ieșind demonii din om, au intrat în porci“ (Lc. 8, 33). Apoi „El S-a arătat mai întâi Mariei Magdalena, din care scosese șapte demoni“ (Mc. 16, 9)... Și exemple ar mai fi încă multe! Nu degeaba stă scris: „Multe alte lucruri a făcut Iisus, care dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, socot că lumea aceasta n-ar fi cuprins cărțile ce s-ar fi scris!“ (In. 21, 25).

Un lucru este cert și clar: diavolul atacă mai întâi partea rațională a omului. Îi atacă psihicul. Îi atacă sufletul. Încearcă să chinuiască zidirea lui Dumnezeu anume pentru ca să-L ofenseze.

Toată lumea se întreabă care este cauza și începutul demonizării. Dacă vom citi Cartea lui Iov cel mult-răbdător, cel drept și plăcut lui Dumnezeu, vom găsi în ea scris faptul că satana se plângea lui Dumnezeu că nu se poate atinge de Iov pentru că acesta era îngrădit de darul Domnului: „N-ai făcut Tu gard în jurul lui și în jurul casei lui și în jurul a tot ce este al lui, în toate părțile, și ai binecuvântat lucrul mâinilor lui, iar turmele lui au umplut pământul?“ (Iov 1, 10). Apoi Dumnezeu, îngăduind hula diavolească la adresa lui Iov („ia întinde mâna Ta și atinge-Te de tot ce este al lui, să vedem dacă nu Te va blestema în față!“ – Iov 1, 11), îi permite vrăjmașului să se atingă de toate cele ale lui Iov: „Iată, îl dau pe mâna ta, numai de sufletul lui nu te atinge!“ (Iov 2, 6).

E limpede, așadar: credința este pavăza omului cu adevărat temător de Dumnezeu: „Dreptul din credință va fi viu!“ (Evr. 10, 38). Cauza demonizării este lipsa credinței omului, iar aceasta se produce din îngăduința lui Dumnezeu, pentru mulțimea păcatelor și a multor altor lucruri neplăcute Domnului, pe care omul le săvârșește. Saul simțea că se liniștește din chinurile pe care i le făcea duhul rău când îl năvălea doar atunci când tânărul David îi cânta din psaltire rugăciunile sale către Domnul: „A doua zi s-a întâmplat de a

căzut duhul cel rău de la Dumnezeu asupra lui Saul și acesta se îndrăcea în casa sa, iar David cânta cu mâna sa pe strune, ca și în alte zile“ (I Reg. 18, 10). Atacul demonic asupra sufletului său îl face pe om să se manifeste altfel decât și-ar dori. Într-o astfel de situație, gândurile, vorbele, mișcările sale, toate suferă o anumită dedublare, ca și cum prin ele s-ar manifesta altcineva, care îl conduce în chip nevăzut din interior. Și astfel se produc tot felul de manifestări, una mai ciudată decât alta, dar toate dominate de teamă și chiar de agresivitate. Cauzele demonizării nu sunt neapărat de natură psihopatologică, cu manifestări virulente sau violente. Se poate vorbi de o boală a sufletului lăsat la mâna satanei: „Fiica mea este rău chinuită de demon!“ (Mt. 15, 22). Sfânta Evanghelie ne prezintă numeroase astfel de manifestări, cu totul improprii firii umane: „L-a întâmpinat un bărbat din cetate, care avea demon și care de multă vreme nu mai punea haină pe el și în casă nu mai locuia, ci prin morminte“ (Lc. 8, 27). Izolarea, fuga de lume și de semenii vădesc o stare ciudată, anormală.

Începutul acestor manifestări n-a fost bine definit ca moment temporal. În memoria relatărilor martorilor oculari s-a păstrat faptul că „de mulți ani îl stăpânea“ (Lc. 8, 29). Prima încercare de reabilitare (în urma interpretării acestor manifestări de către vracii vremii ca simptome de boală mentală) s-a concretizat în legarea cu lanțuri și obezi și în păzirea celui bolnav: „Era legat în lanțuri și în obezi, păzindu-l“ (Lc. 8, 29). Numai că trecerea dincolo de limitele firescului uman a dovedit că era o lucrare demonică: și fuga în pustiu, și izolarea, și sfărâmarea obezilor, și ruperea lanțurilor: „El, sfărâmând legăturile, era mânat de demon în pustie“ (Lc. 8, 29). Practic nu poate cineva să rupă un lanț sau niște cătușe ferecate fără să-și rupă carnea și pielea, fără să-și frângă sau chiar să-și zdrobească oasele. Este evidentă aici lucrarea duhului drăcesc, care sfărâma lanțurile și obezile pentru a-l împinge pe om la suicid și pentru ca astfel

să câștige cât mai repede și pentru totdeauna sufletul celui chinuit. În cazul fiului lunatic, putem distinge și mai ușor dorința diavolului de distrugere a ființei umane: „Pătimizește rău, căci adesea cade în foc și adesea în apă” (Mt. 17, 15). Iar cauza demonizării este dată tot de necredință și îndărătnicie: „O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?” (Mt. 17, 17).

Păzirea de demoni se face prin voința directă și proprie a omului: „Acest neam de demoni nu iese decât numai cu rugăciune și cu post” (Mt. 17, 21). Cauza pentru care diavolul nu se lasă izgonit de slujitorii lui Iisus este tot păcatul șovăirii și al îndoielii în credință: „Pentru puțină voastră credință!” (Mt. 17, 20). Abaterile conștiente și repetate de la Legea lui Dumnezeu atentează permanent la lucrarea Duhului Sfânt în lume: „Călăuze oarbe care strecurați țăntarul și înghițiți cămila!” (Mt. 23, 24) „pe dinafară vă arătați drepti oamenilor; înlăuntru însă sunteți plini de fățărnicie și de fărădelege!” (Mt. 23, 28). Dar abaterea de la adevăr îl duce pe om în întunericul lipirii de orice fel de înțelegere. Și de aceea zis-a Domnul: „Ia seama deci ca lumina din tine să nu fie întuneric!” (Lc. 11, 35); „Umblați cât aveți Lumina, ca să nu vă prindă întunericul!” (In. 12, 35). În cazul femeii gârbove pe care o chinuia un duh de neputință și de care nu putea nicidecum să se izbăvească prin cei ce slujeau Domnului la Templul din Ierusalim, eliberarea ei de către Iisus a fost una pedagogică: „Cade-se, oare, a vindeca sâmbăta?” (Mt. 12, 10).

Odată înțeles motivul pentru care Dumnezeu îngăduie o asemenea luptă asupra sufletului omenesc și o asemenea chinuire din partea diavolului, ar fi cazul să înțelegem că există și o serie de factori exteriori care stau la obârșia acestei suferințe și cumplite chinuiri. Prezența diavolului în viața omului înseamnă neîndoielnic lipsa harului lui Dumnezeu – care poate fi dobândit prin lucrarea duhovnicească a faptelor bune. Lipsa harului Duhului Sfânt din om face loc și dă posibilitate lucrării duhului rău și viclean. Și

de aceea se ruga Sfântul Efrem Sirul: „Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert – depărtează-l de la mine!“. Dar de ce oare atâtea duhuri rele la un singur om? Pentru că – zice Psalmistul: „Mulți sunt cei ce se luptă cu mine dintru înălțime!“ (Ps. 55, 2), iar Apostolul: „Însuși satana se preface în înger al luminii!“ (II Cor. 11, 14) și astfel poate amăgi, înșela și ispiti pe oameni. Pentru că nu a fost corect și sincer niciodată, nici măcar față de Dumnezeu. Ba chiar L-a discreditat pe Dumnezeu față de Adam: „Dumnezeu a zis El, oare, să nu mâncați roade din orice pom din Rai?“ (Fac. 3, 1); „Nu, nu veți muri! Dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul!“ (Fac. 3, 4-5). Apoi, în ținutul gherghesenilor, din nou nesincer și perfid, diavolul se preface ca fiind supus. Nici vorbă! Scopul lui viclean era să facă în așa fel încât să-L irite pe Iisus și să-L facă să acționeze din mândrie: „Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt? Rogu-Te, nu mă chinui!“ (Lc. 8, 28). Pentru ca, în auzul celor din jur, să stârnească măcar un scandal, dacă nu chiar o controversă. Acest lucru se va vădi limpede ceva mai târziu, la judecata lui Iisus: „S-a făcut pe Sine Fiu al lui Dumnezeu!“ (In. 19, 7). Voia să lase impresia cumva că s-ar teme. Dar Iisus nu Se lasă prins într-o asemenea capcană. Ci-i schimbă ideea și-l somează să-și dezvăluie identitatea. Astfel descoperă public ceata din care se trăgea, pentru ca să i se știe lucrarea și răutatea: „Care-ți este numele?“ (Lc. 8, 30). Iar răspunsul a fost: „Legiune!“ (Lc. 8, 30). Avea, bietul om, în el – o herghelie de demoni... O legiune întreagă se lupta să distrugă zidirea lui Dumnezeu. Așa-zisa rugămintă de a nu fi trimiși în adânc e tot un fals grosolan; demonii știau prea bine că pe pământ au de la Dumnezeu îngăduința să-i chinuie pe unii oameni. Desigur că un astfel de lucru nu avea nici o legătură cu ascultarea de Iisus. Ei erau ieșiți de mult din ascultarea față de Dumnezeu. Numai că voiau

să pară asemenea unui supus care își recunoaște stăpânul. Iisus le răspunde însă cu o fină ironie, neacordând nici o atenție celor spuse de ei. De altfel, El spusese ucenicilor Săi cu glas mare: „Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer!” (Lc. 10, 18). Știa prea bine că nu mai e nici o legătură între Dumnezeu și demoni, pentru că aceștia au propria lor organizare și propriul lor sălaș – iadul; complet în afara voii lui Dumnezeu. Voia lui Dumnezeu nu a fost ca ei să fie diavoli, ci îngeri. Iar „trocul” pe care demonii îl propun (să iasă din firea rațional-cuvântătoare, sensibilă și trupească a omului pentru a intra în firea necuvântătoare a dobitoacelor, în porci) arată evident îngustimea minții diavolului. Pentru că Dumnezeu nu a creat animalele pentru batjocura diavolului, ci pentru ajutorul omului: „Tot ce se mișcă și ce trăiește să vă fie de mâncare; toate vi le-am dat, ca și iarba verde. Numai carne cu sângele ei, în care e viața ei, să nu mâncați. Căci Eu și sângele vostru, în care e viața voastră, îl voi cere de la orice fiară!” (Fac. 9, 3-5).

Odată intrați demonii în porci, Iisus dă o lecție de logică întregii umanități (și inclusiv mentalității vremii): pe de o parte arată cât de mult urăște satana zidirea lui Dumnezeu – ar distruge totul într-o clipă; iar pe de altă parte arată și cât de respingătoare este firea celor necuvântătoare față de diavol. Nu-l suportă în sinea lor. Nu-l tolerează. Porcii fug de satana. Îi simt prezența și nu o suportă. Se aruncă în mare. Nu suportă ca diavolul să se sălășluiască în ei. În schimb, omul... făptură vie, înzestrată cu rațiune, cu simțire și cuvânt (deci și cu puterea de a se izbăvi de duhul rău), nu se sinchisește nicidecum de prezența lui în viața sa. Ci îi face voia. Îl ascultă. Îi împlinește cu fapta șoptele pe care i le insuflă în minte prin gânduri, făcându-se hrănitorul lui cu patimi și păcate. Omul se poate izbăvi de diavol prin apropierea de Dumnezeu, prin convorbirea cu Dumnezeu și prin unirea cu Dumnezeu. Adică prin rugăciunea de laudă și de mulțumire și prin dorința de a fi cu El: „Cel ce are poruncile Mele și le păzește – acela este

cel care Mă iubește!“ (In. 14, 21); unul ca acesta dă răspunsul cuvenit dorinței celei mai mari a Părintelui Ceresc: „Dă-mi, fiule, inima ta ca să-mi fac locaș în ea!“.

Oare ce a ajuns lumea contemporană dacă nu o Gadara de după săvârșirea minunii izgonirii demonilor? Căci și azi, ca și atunci, oamenii vor să vadă ce minuni le-ar mai putea săvârși Iisus, ce le-ar mai putea oferi Biserica prin slujbele ei pentru ca să-i satisfacă; în caz contrar (dacă li se pare lor că le aduce „ghinioane“, „eșecuri“ și „ispite“), iute își doresc ca Iisus să plece din ținutul, din casa și din familia lor... „De când am început rugăciunile mai rău îmi merge!“ – auzim rostindu-se din ce în ce mai des de către așa-zișii credincioși. Diavolul repetă lucrarea din Gadara. Precum acolo le-a înecat oamenilor porcii, provocându-le o însemnată pagubă economică, la fel și astăzi le „construiește ghinioane“ – tocmai pentru a-i depărta de Biserică. Și acum, la fel ca și atunci, oamenii repetă cererea consemnată în Evanghelie: „Au început să-L roage să Se ducă din hotarele lor“ (Mc. 5, 17). Avem știință cât încapă – și aplicații științifice fără număr. Avem progres. Avem cultură. Avem democrație. Suntem liberi. Nimeni nu ne stă împotrivă. Drepturile omului sunt nelimitate. Totul este permis! Prin vot și hotărâre a majorității se aprobă tot ce ne convine și se abrogă tot ce nu ne convine. Numai că, după înecarea porcilor, diavolul și duhurile lui par să bântuie pământul întreg, pentru a intra de-a valma în oamenii pe care îi găsește disponibili, de la cel mic până la cel mare. În dorința lui de distrugere în masă atacă totul: de la inocența pruncilor și puritatea fecioriei tinerilor (prin cuvinte de ocară și rușine într-o societate așa-zis „culturalizată“) până la strâmbarea dreptei credințe și ruperea în secte și grupări demonice de tot felul, care târăsc sufletele nu doar la rătăcire, ci și la îndrăcire. De aceea lumea de astăzi se aseamănă din ce în ce mai mult cetății Babilonului de demult: precum atunci trufia oamenilor voia să ridice turn până la cer, așa și acum oamenii schimonosiți de răutate și de păcate, cu mințile încurcate

precum limbile de odinioară, ajung să facă orice – numai voia lui Dumnezeu, nu! „Haidem, dar, să Ne pogorâm și să amestecăm limbile lor, ca să nu se mai înțeleagă unul cu altul!” (Fac. 11, 7). Iar singurul rezultat al necredinței omenirii este neconținută ei măcinare în stres și dezbinări – o neînțelegere generală între persoane.

Ateismul însuși este o formă de îndrăcire. Și diavolul este ateu. Contestă lucrarea lui Dumnezeu. Dracul o face din mândrie – ateul din prostie. În vremea noastră desfrânarea este o „virtute” pentru cei ce nu-și mai stăpânesc pornirile și imaginația. Aceștia găsesc inclusiv argumente medicale pentru ceea ce ei consideră a fi o „necesitate fiziologică vitală”, ca și pentru orice modalitate de satisfacere a ei – numai prin Taina Cununiei, nu! Apoi omuciderile, necurățiile, destrăbălările – toate sunt recomandate din plin în vremurile moderne pe care le trăim. Doar avem nevoie de schimbare! Se cuvine ca Dumnezeu să înțeleagă, totuși, că umanitatea străbate secolul științei și al descoperirilor epocale. Până și mulțimile armelor de tot felul (chimice, biologice, psihotronice, convenționale) sunt o necesitate pentru apărarea Planetei! Dumnezeu nu o mai poate apăra: e prea tehnologizată și prea intelectualizată pentru El!... Numai că, în epoca bombelor atomice și a sateliților de spionaj, satana pândește declanșarea haosului pe pământ. Haosul biologic – prin cei bolnavi trupește. Haosul psihologic – prin cei bolnavi mintal. Haosul social – prin hoardele de hoți, de tâlhari, de boschetari și de amărâți care cerșesc în numele Unui Dumnezeu total necunoscut de către ei – fără a ști nici măcar un cuvânt din rugăciunea „Tatăl nostru”... Astfel de lucruri arată că diavolul câștigă adepti în toate straturile sociale, pentru că vrea ca tot ceea ce mișcă și suflă sub soare să ajungă sub tirania lui. Deviza celor de demult – „Nimic fără Dumnezeu!”, cunoaște la cei de astăzi un revers pervers: „Totul cu satana!” – toți și toate pentru diavol. Stresul cumplit al microbului satanic al urii dintre oameni, frica zilei de mâine, nesiguranța și îngrijorarea sunt tot atâtea

arme diavolești care vor să-l îndepărteze complet pe om de Dumnezeu, să-l despartă de Izvorul existenței lui.

Împărăția lui Dumnezeu este pentru noi, cei de azi, ceva cu totul nesemnificativ. Iar toată opera de mântuire a lumii săvârșită de Iisus nu mai contează. Nu mai valorează, pentru că nu ne mai interesează. În ochii noștri moderni, propovăduirea scripturistică este complet depășită în raport cu propaganda științifică. La toate acestea răspunde Înțelepciunea lui Dumnezeu cel Veșnic viu: „Fiți treji, privegheați! Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită!” (I Pt. 5, 8). „Privegheați și vă rugați ca să nu intrați în ispită!” (Mt. 26, 41). „Bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea!” (Ps. 61, 10), pentru că „sătana v-a cerut ca să vă cearnă ca pe grâu” (Lc. 22, 31). Și astfel „se vor ridica hristoși mincinoși și prooroci mincinoși care vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească (de va fi cu puțință) chiar și pe cei aleși!” (Mt. 24, 24). „Cel ce nu este cu Mine este împotriva Mea; iar cel ce nu adună cu Mine – risipește!” (Lc. 11, 23). Căci „ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă – iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Mt. 16, 26).

„Au venit la Iisus și au găsit pe omul din care ieșiseră demonii îmbrăcat și întreg la minte, șezând jos, la picioarele lui Iisus” (Lc. 8, 35). „Iisus însă i-a dat drumul zicând: «Întoarce-te în casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu»” (Lc. 8, 38-39); „și a plecat, vestind în toată cetatea câte îi făcuse Iisus” (Lc. 8, 39).

„Cerul și pământul vor trece – dar cuvintele Mele nu vor trece!” (Mc. 13, 31). Așa că „cel ce are urechi de auzit – să audă!” (Mt. 13, 43)

Iisus, Păstorul cel mare și Iair, mai-marele sinagogii

„Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!” (In. 14, 6) „Trupul Meu este viața lumii” (In. 6, 51). „Eu am venit ca lumea viață să aibă – și din belșug să aibă!” (In. 10, 10) „Nu plângeți; copila n-a murit, ci doarme! Apucând-o de mână, a strigat, zicând: Copilă, scoală-te!” iar „duhul ei s-a întors și a înviat îndată” (Lc. 8, 52-55). „Tinere, ție îți zic: scoală-te! Și s-a ridicat mortul și a început să vorbească” (Lc. 7, 14-15). „Lazăr, prietenul nostru, a adormit; Mă duc să-l trezesc” (In. 11, 11). „Iisus a strigat cu glas mare: Lazăre, vino afară! Și a ieșit mortul, fiind legat la picioare și la mâini cu fâșii de pânză iar fața lui era înfășurată cu mahramă Iisus le-a zis: Dezlegați-l și lăsați-l să meargă!” (In. 11, 43-44)

Vreme îndelungată problema învierii morților a reprezentat un subiect de dispută acerbă între cele două partide religioase din Israel, fariseii și saducheii. Din acest motiv, și în sânul poporului ales aveau loc deseori numeroase discuții legate de taina învierii sau a revenirii din moarte la viață.

În acest context, prin însăși Persoana și lucrarea Sa, Iisus dă un răspuns pe măsură acestei controverse, atrăgând tuturor atenția asupra faptului că învierea propriu-zisă sau viața cea veșnică este net superioară simplei resuscitări (în sensul revenirii la viața biologică obișnuită, al readucerii în simțiri prin redarea funcțiilor vitale ale organismului, adică prin repunerea în funcțiune a inimii sau a respirației oprite – lucru posibil prin compresii toracice externe, prin masaj cardiac și prin insuflări de ventilații). Resuscitarea medicală nu rezolvă însă faptul că vom fi în continuare tributari materiei și simțurilor, având sufletul încătușat tot în trupul stricacios și supus degradării prin îmbolnăvire și îmbătrânire. Iisus aduce în fața lumii înălțimea lucrării lui Dumnezeu pentru a ne prezenta învierea pe măsura ridicării noastre la starea cea dintâi, la starea paradisiacă, la starea dintru început din Rai – acolo unde este de fapt și de drept locul omului înduhovnicit prin eliberarea sufletului de orice patimă și prin unirea lui cu Hristos Cel înviat: „La înviere, nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu din Cer“ (Mt. 22, 30); precum scrie și marele Pavel: „Se seamănă întru necinste, înviază întru slavă; se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc“ (I Cor. 15, 43-44).

În realitatea imediată, moartea este un fenomen cât se poate de simplu și de comun; grosietatea minții omenești însă complică situația – cât se poate de mult. Atât în sânul lumii creștine cât și în rândul popoarelor păgâne, riturile înmormântării cuprind serii întregi de tradiții cu privire la așezarea mortului în mormânt, de pildă, și la mulțimea actelor și gesturilor și obiectelor simbolizând trecerea din lumea aceasta și participarea la o viață viitoare. Cu toate acestea, umanitatea păstrează până astăzi o viziune necorespunzătoare despre moarte și înviere. Cei mai mulți oameni privesc moartea ca pe un coșmar îngrozitor, ca pe o adevărată catastrofă pentru cel căzut pradă ei. În

creștinism, perspectiva înfricoșătoare a distrugerii iremediabile a ființei umane se schimbă într-o manieră net diferită, ceea ce-l face pe marele Pavel să-i îndemne pe tesalonienii: „Nu vă întristați ca ceilalți, care nu au nădejde“ (I Tes. 4, 13), căci „precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia!“ (I Cor. 15, 22). Argumentul cel mai important al acestei învățături de credință este tocmai moartea și învierea Mântuitorului Iisus Hristos: „Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți“ (I Cor. 15, 20). „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră!“ (I Cor. 15, 17). „Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos“ (Gal. 6, 14), „căci cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu!“ (I Cor. 1, 18). Ce vedem oare în toate cimitirele creștinești, altceva decât crucile credinței în înviere și ale nădejdi viștii celei veșnice? Și totuși, lângă morminte – ce vedem? Pe atei, jelindu-și morții păgânește, ca unii ce nu au nădejde!...

La rândul lor, ce zic surorile Marta și Maria atunci când sunt copleșite de tristețea produsă de moartea lui Lazăr, fratele lor? „Doamne, deja miroase, că este a patra zi“ (In. 11, 39). Răspunsul lui Iisus vine fulgerător, ca mărturie dumnezeiască vie, ca un argument hotărâtor și ca un dublu avertisment. În disperarea trupească a despărțirii de cel drag al lor, Marta rostește către Iisus cuvinte din care totuși licărește nădejdea în puterea Lui de Prooroc: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit!“ (In. 11, 21). Aceasta o spunea ca una care știa bine câte tămăduiri minunate făcuse Iisus în răstimpul anilor de activitate publică. Răspunsul lui Iisus însă depășește statutul unui simplu gest uman-prietenesc. El era, cum am spune noi, „de-al casei“ lor. Îi cunoștea și îi iubea. Avea drag să-i viziteze, pentru curăția, devotamentul și osteneala lor: „Marta se silea cu multă slujire și, apropiindu-se, a zis: «Doamne, au nu socotești că sora mea m-a lăsat singură să slujesc? Spune-i dar ca să-mi ajute!»“ (Lc. 10, 40).

Dar Iisus nu venea pentru hrana cea trupească, ci pentru cuvântul cel duhovnicesc, și pentru sfat dumnezeiesc, în vederea propovăduirii mântuirii. Și de aceea o avertizează: „Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești; dar un lucru trebuie: căci Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la ea!” (Lc. 10, 41-42) – lucru pe care îl arată tot Sfânta Evanghelie: „Maria, așezându-se la picioarele Domnului, asculta cuvintele Lui” (Lc. 10, 39). Prin urmare, dojana pe care Iisus o adresează Martei este una pe măsura minunii ce urma să se săvârșească: „Nu ți-am spus oare că, dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?” (In. 11, 40). Nădejdea Martei cu privire la ridicarea din morți a fratelui ei are ceva din nădejdea femeii care de doisprezece ani suferea de scurgere de sânge. Drept pentru care, la această întrebare a lui Iisus, Marta Îi răspunde: „Știu că, oricâte vei cere de la Dumnezeu, Dumnezeu îți va da!” (In. 11, 22). Iar Iisus întărește puterea dumnezeiască a credinței cu argumentul minunii înseși: „Fratele tău va învia!” (In. 11, 23).

Iată, în acest sens, o minune „nepregătită” de Iisus cu dinadinsul (sau, cum am zice noi, mai dinainte „programată”). Învățătorul era înconjurat de o mulțime uriașă de oameni care Îl împresura, Îl îmbulzea și-L strâmtora din toate părțile. „Și iată, a venit un bărbat, al cărui nume era Iair și care era mai-marele sinagogii. Și, căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să intre în casa Lui” (Lc. 8, 41). Acest Iair nu era un oarecare. Probabil că adunase destule informații despre Iisus Mântuitorul și despre faptele Lui minunate (mai ales despre cele cu privire la vindecarea de tot felul de boli și traume de ordin sufletesc sau trupesc – precum fusese, de pildă, cazul fiicei femeii canaanence: „Puterea Domnului se arăta în tămăduiri” – Lc. 5, 17). Tocmai această cunoștință bogată (devenită conștiință încărcată) l-a făcut pe Iair să recurgă la un uimitor gest de reverență față de Iisus, menit să exprime respectul excepțional și evlavie nefățarnică față de Persoana Învățătorului: „Căzând la picioarele lui Iisus,

Îl ruga să intre în casa Lui“ (Lc. 8, 41). De altfel, mai-marele sinagogii avea suficiente motive care, în disperare de cauză, să-l determine să treacă peste prestanța lui de „învățător de Lege“ (precum îi numește Evanghelia pe „mai-marii sinagogilor“ – Mc. 5, 22), simțindu-și sufletul zdrobit de durere: unica sa fiică, în vârstă de doar doisprezece ani, zăcea grav bolnavă, fiind deja pe moarte: „Avea numai o fiică, ca de doisprezece ani, iar ea era pe moarte“ (Lc. 8, 42).

Remarcabil este aici faptul că, de cele mai multe ori, ajungem la Iisus din disperare, nu din dragoste – așa precum Și-ar dori El și precum ne învață și Decalogul lui Moise: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toată puterea ta!“ (Deut. 6, 5) iar „pe aproapele tău ca pe tine însuși“ (Lev. 19, 18). Iată că suferința fiicei sale îl face pe mai-marele Iair să îngenuncheze. Prin această întâmplare aparent nesemnificativă (fără să intenționeze neapărat aceasta) Iisus descoperă un lucru relevant, ignorat însă de cei mai mulți dintre noi. Să cugetăm o clipă la această priveliște aproape neverosimilă: un om de vază, un bărbat cu influență mare în lumea iudaică, cu trecere la toți cei din jurul său, coleg (și, probabil, și prieten) cu cărturarii, cu bătrânii cunoscători ai Legii și cu membrii Sinedriului, un părtaș la sfatul înțelepților rabini tâlcuitori ai Legii și ai cuvântului lui Iahveh... să vină și să facă un asemenea gest de necrezut înaintea lui Iisus?! ... „Și iată a venit un bărbat, al cărui nume era Iair și care era mai-marele sinagogii. Și căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să intre în casa Lui“ (Lc. 8, 41). Oare câte murmure s-or fi stârnit atunci? Câtă sfială i-o fi cuprins pe cei prezenți? Câte bățai de inimă s-or fi auzit în tăcerea adâncă ce se așternuse peste toți și câte întrebări or fi izbucnit în gând: „Cum să fie una ca aceasta? Cum să se prosterneze la picioarele lui Iisus un om mare ca acesta, cu atâta putere de influență?!...“ Iar aceasta nu neapărat pentru că ar fi fost ceva anormal sau nefiresc sau pentru că nu ar fi trebuit nicidecum să se

întâmplă, dar: „Ce vor zice toți aceia care gândesc de rău despre Iisus? Cum vor reacționa toți cei care Îl contestă? Ce vor crede cei care nu văd în Iisus decât pe «fiul Mariei»? (Mc. 6, 3) Doar „știm noi pe tatăl Său și pe mama Sa“ (In. 6, 42)? Mai ales dacă ținem seama de faptul că părerile pro și contra lui Iisus deveniseră motive de adevărată dispută pe viață și pe moarte între „mulțimile de oameni care-L împresurau“ (Mt. 15, 30) pe de o parte, și „fariseii și cărturarii care căutau să-L prindă în cuvânt ca să-I găsească vină“ (Mc. 12, 13), pe de altă parte.

Iisus depășește rapid însă orice fel de posibile manifestări refractare de moment, și nu pregetă să-i arate lui Iair că, în situația în care se afla, era nevoie de cu totul altceva: veridicitatea rugăciunii trebuia verificată de puterea credinței din lăuntru, iar nu de impresia părelnică a unui simplu gest exterior. Știind că are de-a face cu o mentalitate dominată de formalism găunos (atât în sânul poporului, cât și în rândul reprezentanților puterii seculare și religioase), Iisus pregătește un moment profund relevant pentru Iair, ca să-l facă să înțeleagă felul în care se cuvine să vii înaintea lui Dumnezeu atunci când Îi adresezi o rugăciune, el nebănuind nici o clipă cât de mare va fi taina minunii pe care o va trăi în propria sa casă, cu propriul său copil.

Pentru a nu dezonora imaginea publică a funcției pe care o deținea Iair, Iisus pornește către casa acestuia pentru a-i vindeca fiica: „Pe când Se ducea El, mulțimile Îl împresurau“ (Lc. 8, 42). Iată aici o altă imagine de stradă: reclamă, agitație, adunătură de gură-cască, curiozitate și iscodire, goană după senzational și spectaculos. Unii se îmbulzeau doar pentru că mâncaseră pe gratis pâine în pustie: „Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mâncat din pâini și v-ați săturat!“ (In. 6, 26) – lucru care nu-L bucură în nici un fel pe Învățătorul. Trebuia să arate lumii că minunile nu reprezintă vreun număr de iluzionism de la circ. Și azi, ca și atunci, oamenii aleargă pretutindeni pentru ca să

găsească „harisma înainte-vederii“ pe la toți acei „prooroci“, „tămăduitori“ și „salvatori“ – preinși „guru“, care să le schimbe viața contra unei sume de bani, a unui „pomelnic“ mai „substanțial“ ori a unei simple îngenuncheri de-o clipă, iscodind zadarnic după sfaturi – oricum niciodată îndeplinite. Dar, spre în satisfacția generală a unor asemenea amatori de „transhumanță duhovnicească“, aceasta poate continua mult și bine, fără nici un rezultat benefic, de la o biserică la alta, de la un preot la alt preot, din duhovnic în duhovnic, de la un stareț la alt stareț și dintr-o mănăstire în alta. Ce zice Iisus? „Împărăția lui Dumnezeu este în lăuntrul vostru!“ (Lc. 17, 21); „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui – iar toate celelalte se vor adăuga vouă!“ (Mt. 6, 33).

Tocmai spre aceasta va ținti Iisus acum – atât cu Iair (care nutrea o oarecare îndoială), cât și cu poporul (ce pretindea minuni „pe bandă“, una după alta, fără să schimbe însă nimic în viața lui de zi cu zi, în lucrarea spirituală). În toată acea îmbulzeală de oameni, o femeie apăsată de greutatea unei grave suferințe trupesti, nutrește gândul că, de fapt, de la sine, nimeni nu poate face nimic – indiferent de averea în bani de care ar dispune sau de puterea din poziția socială pe care s-ar situa. Parcă simțim și noi, cumva, atât suspinul durerii din inima ei, cât și oftatul dezamăgirii față de cei ce se înghesuiau în urma lui Iisus. Făcând o retrospectivă material-financiară a zădărniceii tuturor eforturilor personale și a eșecului tuturor strădaniilor ei de vindecare („avea de doisprezece ani curgere de sânge. Și multe îndurase de la mulți doctori, cheltuindu-și toate ale sale, dar nefolosind nimic, ci mai mult mergând înspre mai rău“ – Mc. 5, 25-26), de-acum săracă, dar lămurită (că „cine nu adună cu Mine risipește!“ – Mt. 12, 30 și că „înaintea lui Dumnezeu – și perii capului vostru, toți sunt numărați!“ – Lc. 12, 7), se hotărăște: „Credința și nădejdea sunt ultimele arme. Trebuie să le folosesc. Momentul este potrivit. Prilejul este

bun. Doar să-L ating și mă voi vindeca – de ce să mai pierd vremea cu lucruri fără rost?"; așa încât: „Apropiindu-se pe la spate, s-a atins de poala hainei Lui – și îndată s-a oprit curgerea sângelui ei“ (Lc. 8, 44). Nu sunt de ajuns cuvintele omenești pentru a exprima bucuria din inima femeii! Oare chiar doisprezece ani de suferință crâncenă să-ți trebuiască pentru ca să înțelegi că o simplă atingere de Iisus este mai valoroasă decât toată „știința“ și „priceperea“ lumii acesteia?! Căci dobândise cel mai mare dar al vieții ei: își recăpătase sănătatea prin mila și puterea dragostei Mântuitorului Hristos. Lucru care și astăzi este posibil oricărui credincios prin puterea vindecătoare a Sfintei Euharistii: „Să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele Tale Taine spre tămăduirea sufletului și a trupului“ (Rugăciunile Împărtășirii)... Dar vacarmul mulțimii era atât de mare, iar îmbulzeala atât de tumultuoasă, încât cine să mai dea importanță momentului unei minuni nesăvârșite la vedere? Cine să mai ia în seamă o simplă atingere printre alte sute de atingeri pe drumul acela spre casa lui Iair – acolo unde se așteptau toți de fapt să mai vadă o minune? Problema este că minunile nu se văd, ci se trăiesc. Ele nu se explică, ci se simt. Nu se descriu în cuvinte, ci se numesc „credință“: „Îndrăznește, fică, credința ta te-a mântuit; mergi în pace!“ (Lc. 8, 48).

Și iată că, dintr-o dată, se aude glasul lui Iisus despărțind haosul de rânduială și ordinea de dezordine: „Cine este cel ce s-a atins de Mine?“ (Lc. 8, 45). Nu întreabă: „Cine este cea care s-a atins de Mine?“. Pentru că Dumnezeu caută la sufletul omului; cu alte cuvinte: „Unde este sufletul cel drag Mie, pentru ca să arăt lumii în ce simplitate curată își trăiește credința? Unde este sufletul care înțelege ce vreau Eu de la lumea aceasta, sufletul care nu pune pământul mai presus decât Cerul?“. Desigur, în acel moment, nedumerirea stârnită de întrebarea lui Hristos i-a cuprins pe toți: „Păi, Învățătorule, cine să mai țină cont de cei care Te-au atins?“; „dar toți tăgăduind, Petru și ceilalți care erau cu El,

au zis: Învățătorule, mulțimile Te îmbulzesc și Te strâmtorează, iar Tu întrebi: «Cine este cel ce s-a atins de Mine?»!“(Lc. 8, 45). Se știe că, neîndoielnic, cantitatea nu aduce cu sine obligatoriu și calitatea; întrucât calitatea nu se găsește în dezordine și devălmășie. „Și a mai zis Avraam: «Să nu se mânie Stăpânul meu de voi mai grăi încă o dată: dar de se vor găsi acolo numai zece drepti?»” Iar Domnul i-a zis: «Pentru cei zece nu voi pierde cetatea»“(Fac. 18, 32). În acel moment, Iisus descoperă lumii ce se petrece atunci când are loc o minune: „S-a atins de Mine cineva. Căci am simțit o putere care a ieșit din Mine!”(Lc. 8, 46). De aici deducem că atunci când credem cu adevărat – primim o putere care vine numai de la Dumnezeu, nu de oriunde: „Nu oricine Îmi zice: «Doamne, Doamne» va intra în împărăția cerurilor!”(Mt. 7, 21), căci „poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine!”(Mt. 15, 8). Întreaga descoperire a minunii săvârșite prin femeie se face atunci când aceasta, „văzându-se vădită, a venit tremurând și, căzând înaintea Lui, a spus de față cu tot poporul din ce cauză s-a atins de El și cum s-a tămăduit îndată”(Lc. 8, 47) și ceea ce cugetase întru sine: „căci își zicea: «De mă voi atinge măcar de haina Lui, mă voi vindeca!»”(Mc. 5, 28). Toate acestea au fost auzite întocmai de Iair, care s-a înspăimântat și, întru sine, s-a simțit devenit din „mai-marele sinagogii”(Mc. 5, 22) „cel mai mic dintre toți”(Evr. 7, 7).

Apoi, pe drumul către casa lui Iair, sosește vestea morții fiicei sale; aceasta pe când încă Iisus adresa femeii cuvintele: „Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit; mergi în pace!”(Lc. 8, 48). Iair a tresărit de spaimă; în plus, cei trimiși la el îl îndemnau să renunțe la a-L mai ruga pe Iisus. Dar Iisus îi spune un singur lucru: „Nu te teme; crede numai, și se va izbăvi!”(Lc. 8, 50). Îi cere credință pentru că nu prea o avea. Îndoiala nu este un zid, ci o stare; dar poate fi atât de apăsătoare încât să-l despartă pe om cu totul de Dumnezeu. Pe aceasta o resimte Iisus ca pe o piedică în

calea săvârșirii minunii: „Și n-a făcut acolo multe minuni, din pricina necredinței lor“ (Mt. 13, 58). Și de aceea „n-a lăsat pe nimeni să meargă cu El, decât numai pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, fratele lui Iacov“ (Mc. 5, 37). Scris este: „Ce împărțășire are lumina cu întunericul?“ (II Cor. 6, 14). „Dacă veți avea credință în voi cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: «Mută-te de aici dincolo!» – și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință“ (Mt. 17, 20). „Toate câte cereți, rugându-vă, să credeți că le-ați și primit – și le veți avea!“ (Mc. 11, 24). Căci „dacă voi, răi fiind, știți să dați daruri bune fiilor voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da cele bune celor care cer de la El?!“ (Mt. 7, 11).

La curtea lui Iair se instaurase o stare de îndoială în suflatele tuturor, ba chiar o necredință generală. Căci nimeni nu credea în puterea de vindecare a lui Iisus. Nici în cele spuse de cei ce mărturiseau minunile pe care le săvârșise. „Râdeau de El, știind că fata a murit“ (Lc. 8, 53) – deși nu cu mult timp în urmă îl înviase pe fiul văduvei din Nain. Dar lipsa mijloacelor de comunicare în masă și imposibilitatea de mișcare rapidă a oamenilor dintr-un loc în altul împiedicau sau încetineau cumva răspândirea veștilor despre minunile lui Iisus. Acestea rămâneau îngropate în inimile celor ce le trăiseră și le văzuseră cu propriii lor ochi. Însă ecoul lor se estompa odată cu trecerea timpului. Poate și pentru faptul că de acum devenise un fel de obișnuință ca Învățătorul să facă minuni. La fel ca și azi: „Altceva vrem – mai nou, mai interesant! E prea banal faptul că un om se vindecă de o boală incurabilă, că un copil mut își recapătă graiul, că o femeie stearpă ajunge să zămislească sau că se rezolvă cuiva vreo problemă grea și apăsătoare – până atunci lipsită de soluție!“. Și, dacă ar fi să ne gândim inclusiv la așa-numitele „reveniri din moarte“, vedem faptul că umanitatea contemporană (prin priceperea medicilor și cu mijloacele tehnice moderne) înregistrează destule cazuri

de resuscitare cardio-respiratorie sau de treziri din moarte clinică, lucruri posibile, desigur, tot prin puterea înțelepciunii primite în dar de la Dumnezeu ... dar oare asta mai interesează pe cineva? „Doar e treaba doctorilor să o facă, nu? De asta iau salariul! ...“

De două mii de ani Biserica aduce din moarte la viață, în numele lui Iisus, sufletele moarte în păcat, prin puterea cuvântului propovăduirii și a tainei pocăinței: „Morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, iar cei care vor auzi, vor învia!“ (In. 5, 25). Învierea este de suflet, de mântuire și de veșnicie, nu doar de trup. Toată casa lui Iair, și membrii familiei, și slujitorii, toți erau într-o stare de îndoială și de necredință: „Toți plângeau și se tânguiau pentru ea“ (Lc. 8, 52). Se știe faptul că Iisus i-a iubit pe copii, deopotrivă însă și pe tineri și pe oamenii maturi. El a înviat persoane de diferite vârste, nu doar prunci, arătând prin aceasta că la orice vârstă a vieții s-ar afla omul, el este în atenția lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel scrie ucenicului său: „Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale!“ (I Tim. 4, 12). Iar Sfântul Prooroc David cântă rugător: „Păcatele tinereților mele și ale neștiinței mele nu le pomeni, Doamne!“ (Ps. 24, 7); „să nu mă iei la jumătatea zilelor mele!“ (Ps. 101, 25). În această situație, Iisus hotărăște să săvârșească minunea în taină: „El, scoțând pe toți afară și apucând-o de mână, a strigat, zicând: «Copilă, scoală-te!»“ (Lc. 8, 54). A făcut o minune prin cuvânt pentru ca să arate viața veșnică din cuvintele Sale, ale Fiului lui Dumnezeu, și pentru ca să se cunoască puterea lor lucrătoare în lume până astăzi: „A strigat, zicând: Copilă, scoală-te! Iar duhul ei s-a întors și a înviat îndată“ (Lc. 8, 54-55). Învierile săvârșite de Iisus în timpul activității Sale mesianice au fost doar o arvună a învierii vieții celei veșnice, atât Lazăr, cât și tânărul din Nain sau fiica lui Iair gustând iarăși, după rânduiala firii, la vremea rânduită, moartea trupului.

„A strigat“ semnifică faptul că rugăciunea implică voință și credință. Strigătul lui Iisus nu este un act de disperare. Este o trâmbiță care trezește conștiința adormită și luminează mintea întunecată. Acesta este rostul strigării. Strigă și Psalmistul: „Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă! Ia aminte la glasul rugăciunii mele, când strig către Tine!“ (Ps. 140, 1). Atunci când Iisus l-a înviat pe Lazăr, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan mărturisește despre chemarea Părintelui Ceresc de către Fiul Său: „Părinte, Îți mulțumesc că M-ai ascultat. Eu știam că întotdeauna Mă ascuți, dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis!“ (In. 11, 41-42). Căci glasul de tunet strigă peste lume către fiecare Lazăr ce-și are sufletul mort în păcat și îngropat într-o inimă rece, ca într-un mormânt de piatră, sub lespede grea și de neclintit a nesimțirii: „A strigat cu glas mare: «Lazăre, vino afară!»“ (In. 11, 43). Adică: – Suflete, vino-ți în fire! Lasă curgerea de sânge a păcatului și a relei pătimiri! Vino la Iisus! Atinge-L! Gustă-L! Mănâncă-L pentru ca să înviezi și tu în Ziua cea de Apoi a Judecării, ca să nu ai parte de moartea cea de-a doua! Căci „partea celor fricoși și necredincioși, și spurcați, și ucigași, și desfrânați, și fermecători, și închinători de idoli, și a tuturor celor mincinoși este în iezerul care arde, cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua“ (Apoc. 21, 8); unii ca aceștia vor auzi înfricoșătorul glas al Dreptului Judecător: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui!“ (Mt. 25, 41)... Cât de trist va fi fost Iisus, nu știm. Dar, văzând că cei prezenți nu înțeleg nimic din minune, „le-a poruncit cu stăruință ca nimeni să nu afle de aceasta. Și le-a zis să-i dea copilei să mănânce“ (Mc. 5, 43), pentru ca să se vadă că e vie și sănătoasă, nu o nălucire, nici vreun duh, nici vreo închipuire, ci că învierea ei este o stare de lucruri cu adevărat reală. Nu le-a cerut nici teologhisire înaltă, nici propovăduire a minunii. În Gadara îi zisese celui ce fusese demonizat: „Întoarce-te în casa ta

și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu!“ (Lc. 8, 39). Iar bărbatul din care ieșiseră demonii „s-a dus și a început să vestească în Decapole câte i-a făcut Iisus lui; și toți se minunau!“ (Mc. 5, 20). Aici însă, pentru a nu stârni controverse inutile sau certuri nepotrivite, pentru a nu-l pune pe Iair (ca mai-mare al sinagogii) într-o postură delicată față de Sinedriu și de neamul înverșunat al iudeilor și pentru a nu mai porni iarăși interminabilele discuții sterile dintre fari-sei și saducheii, Iisus le-a hotărât tăcerea: „El le-a poruncit să nu spună nimănui ce s-a întâmplat“ (Lc. 8, 56). Pentru că oricum este peste putința oamenilor necredincioși de a înțelege învierea, minunea credinței și cuvântul lui Dumnezeu. Mai bine să se lase loc tăcerii: „Vă rătăciți, neștiind Scripturile!“ (Mt. 22, 29). „Doctore, vindecă-te pe tine însuși!“ (Lc. 4, 23), căci „dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă“ (Mt. 15, 14). „Eu sunt Învierea și Viața“ (In. 11, 25); „cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi!“ (In. 11, 25) „și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac“ (In. 11, 26). „Crezi tu aceasta? Zis-a Lui: «Da, Doamne. Eu am crezut că Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume!»“ (In. 11, 26-27). „Aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis!“ (In. 17, 3)

Bogăția nemăsurată întunecă mintea

„Întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut!“ (Mt. 25,40)
„Mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele!“ (Ps. 22, 7)
„Dumnezeu atât a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică!“ (In. 3, 16)
„S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte – și încă moarte pe Cruce!“ (Filip. 2, 8)
„Părinte Avraame, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci rău mă chinuiesc în această văpaie!“ (Lc. 16, 24)
„Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți!“ (Mt. 22, 39)
„Cât de bun este Dumnezeu cu Israel, cu cei dreapți la inimă!“ (Ps. 72, 1)
„Mila și judecata Ta voi cânta Ție, Doamne!“ (Ps. 100, 1)
„Rogu-te, dar, Părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună și lor aceea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin!“ (Lc. 16, 27-28)
„Că Dumnezeul milei și al îndurărilor și al

iubirii de oameni ești, și Ție slavă înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin!“ (Ecclonis)

Întreg cuprinsul Sfintei Scripturi este brăzdat de-a lungul și de-a latul său de îndemnuri repetate la binefaceri și milostenii față de semenii. Dar, totodată, este preamărită și mila lui Dumnezeu față de făpturile Sale. Din nemărginita Sa bunătate (atribut divin care dă rostul și explică sensul creației), Dumnezeu a făcut Cerul pentru îngeri și pe îngeri pentru Cer. Contemplăm astfel perfecțiunea armoniei dintre lumea văzută și cea nevăzută, dintre frumusețea boltei înstelate („Cel ce întinzi cerul ca pe un cort“ – Ps. 103, 3, „Cel ce pui norii suirea Ta“ – Ps. 103, 4) și strălucirea (nevăzută de ochii trupești) sfinților îngeri, făpturi deosebit de înzestrate de către Dumnezeu tocmai pentru a-L sluji în Cer: „Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui!“ (Is. 6, 3). Slavoslovia îngerească mărturisește, așadar, despre grija lui Dumnezeu față de fiecare lucru săvârșit întru înțelepciunea Sa: „Minunate sunt lucrurile Tale, Doamne!“ (Ps. 138, 14), „pe toate cu înțelepciune le-ai făcut!“ (Ps. 103, 25); și mai adânc încă: „Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale, și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!“ (Sfințirea cea mare a apei).

Meditația profundă asupra acestor lucruri îl face pe Psalmist să rostească cu uimire: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu, iar facerea mâinilor Lui o vestește tăria!“ (Ps. 18, 1). Această mărturisire preamărește tocmai mila cea mare și neconținută purtare de grijă a lui Dumnezeu față de creația Sa: „Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut, și, iată, erau bune foarte!“ (Fac. 1, 31). Această armonie dintre creație și Creator o descoperim cântată și în Cartea Proorocului Iov în cuvinte uimitoare: „Când am făcut luminătorii cei mari, laudatu-M-au toți îngerii mei!“ (Iov 38, 7). Așadar, mila vine din bunătate. Iar acest atribut propriu firii divine a fost răsădit și în firea umană, încă din clipa creării sufletului omenesc de

către Ziditorul lui. La zămislire a unei noi fapturi omenеști se petrece o adevărată taină mai presus de minte și de cuvânt, căci Dumnezeu săvârșește un lucru de necuprins în cuvinte omenеști: unirea fără de amestecare a firii văzute cu firea cea nevăzută, lucru la care se referă și cuvintele sfintei rugăciuni de dezlegare: „Pentru ca sufletul să meargă acolo de unde ființă și-a luat până la obșteasca înviere, iar trupul să se dea firii celei de Tine zidite“. Într-un cuvânt, intrarea pe ușa vieții este taina milostivirii și a iubirii divine: „Spre Tine m-am aruncat de la naștere, din pântecele maicii mele, Dumnezeuul meu ești Tu!“ (Ps. 21, 10). Și tot în Cartea Sfântului și Dreptului Iov, conștiința umană, față în față cu Ziditorul ei, întreabă: „Măinile Tale m-au făcut și m-au zidit, iar apoi Tu mă nimicești în întregime? Adu-ți aminte că m-ai făcut din pământ și că mă vei întoarce în țărână! Nu m-ai turnat oare ca pe lapte și nu m-ai încheat ca pe caș? M-ai îmbrăcat în piele și în carne, m-ai țesut din oase și din vine; apoi mi-ai dat viață, și bunăvoința Ta, și purtarea Ta de grijă au ținut vie suflarea mea!“ (Iov 10, 8-12). Iar Cel Preaînalt răspunde: „Spune-Mi, unde erai tu atunci? Eu pe tine, Iov, te-am turnat ca laptele în pântecele maicii tale, te-am încheat ca pe brânză, te-am țesut ca pe pânză, ți-am făcut inimă și oase și te-am făcut făptura Mea încă din pântecele maicii tale! Eu am zidit inima ta și am știut că nu-ți vei pierde răbdarea!“ (părintele Cleopa, *Despre frica de Dumnezeu*).

Iată cât adânc de bunătate se ascunde în taina iubirii divine! De aceea este condamabilă și zgârcenia, și răutatea, și lăcomia, și îmbuibarea, și orice formă de avariție. Toate acestea sunt dușmanii de moarte ai milei trupești și sufletești. Și tocmai de aceea centrul de greutate al Judecării Universale, la A Doua Venire a Mântuitorului Hristos, nu va avea chipul unui concurs de memorare biblică sau de expunere exegetică a dogmelor. Ci va fi un mare test de filantropie creștină, la nivel obștesc: „Flămând am fost, și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost, și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost, și nu

M-ați primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat! Atunci vor răspunde și ei, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav sau în temniță – și nu Ți-am slujit?! El însă le va răspunde, zicând: «Adevărat zic vouă: întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut!» (Mt. 25, 42-45). Iar plata unei asemenea atitudini este aspră. Căci însumează deopotrivă blestem și uitare din partea lui Dumnezeu: „Nu vă cunosc pe voi!” (Mt. 25, 12). Nu vă cunosc – pentru că nu aveți deloc asemenea chipului Celui care v-a creat. Acela v-a hrănit cu mană în pustie; El v-a adăpat cu apă izvorâtă din piatra lovită cu toiagul; El a hrănit „ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii” (Mt. 14, 21), înmulțind în chip minunat cinci pâini și doi pești. Acela i-a vindecat pe toți bolnavii voștri, ca și pe soacra lui Petru, pe femeia gârbovă, pe orbul din Ierihon, pe femeia cu scurgere de sânge, pe omul cu mâna uscată, pe copilul lunatic și tot El i-a curățit pe cei zece leproși. Nu aveți cum să fiți voi urmașii Aceluia căruia nu I-ați urmat nici măcar cu una din binefacerile Sale, pentru a vă asemana cât de puțin cu El! Deși scris era: „Milă voiesc, iar nu jertfă!” (Mt. 9, 13); iar David, regele lui Israel, profetise încă din vechime: „Jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi!” (Ps. 50, 18).

Lucru care s-a adevărit întru totul în cazul unui biet sărac pe nume Lazăr, care, plin de bube, „pofta să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului” (Lc. 16, 21). N-a avut parte nici măcar de un astfel de ospăț modest, nu a putut gusta nici măcar fărâmiturile, pentru că nu avea acces la ele. În vremea Vechiului Legământ, cei bogați nu foloseau șervețele la mesele lor, ci se ștergeau de mâncare cu bucățile de pâine rămase de la ospăț. În schimb, omul bogat la poarta căruia zăcea sărmanul era cu totul nemilostiv; era adică împătimit de răutate și zgârcenie, de ură, de lăcomie și de îmbuibare. Unele ca acestea erau frații și surorile sufletului său, într-o măsură atât de mare, încât nu mai era cu cale să apară vreo urmă cât de

mică de îndreptare. Pentru că din inima sa dispăruse orice fel de simțământ al milei. În schimb, toată suferința sărmanului Lazăr ia chipul răsplătirii cu un bine veșnic: „A murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam“ (Lc. 16, 22). Iată ceva cu totul nou în lumea Vechiului Testament: îngerii au rolul de a separa binele de rău. De a duce sufletul omului, la moartea lui, acolo unde îi este locul după faptele pe care le-a făcut; acolo unde îl așteaptă dreapta răsplătire: „Și îmi va răsplăti mie Domnul după dreptatea mea, și după curăția mâinilor mele înaintea ochilor Lui. Cu cel cuvios, cuvios vei fi; cu omul nevinovat, nevinovat vei fi; cu cel ales, ales vei fi, iar cu cel îndărătnic te vei îndărătnici!“ (Ps. 17, 27-29). Ceasul judecății înseamnă pentru cel drept întipărirea definitivă în ființa sa a chipului desăvârșitei asemănări cu „Sfântul Sfinților“ (Dan. 9, 24); omul-icoană lucrează pentru Dumnezeu și ca Dumnezeu.

Realitatea numită „sânul lui Avraam“ se referă tocmai la acest chip al omului plin de fapte bune – bogat, dar credincios. Câte turme și câte slugi nu a avut Avraam? Și câte turme și câte slugi nu a avut Iov? Și totuși, iată că lepădarea lor de sinele individual (urmând îndemnului înțelept „să ai ca și cum nu ai avea!“) i-a făcut mari înaintea Domnului Dumnezeu, dobândind atâta putere încât numele lor au rămas pentru totdeauna peceteți de modele vii și raze de adevăr divin. Iată cum, de pildă, Sfântul și Dreptul Iov s-a legitimat ca un adevărat supus al Domnului: „Gol am ieșit din pântecul mamei mele și gol mă voi întoarce în pământ! Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!“ (Iov 1, 21). Iar atunci când prietenii săi cârteau în fel și chip, îndemnându-l cumva să cugete de rău despre Dumnezeu din pricina pedepselor primite, bărbatul înțelept s-a ferit întru blândețea sa de o asemenea răzvrătire a cugetului: „Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare și pe cele rele?“ (Iov 2,10). Iar blândul patriarh Avraam a venit cu toate turmele sale de la Urul Caldeii până la Hebron, prin chemare divină,

necuşetând nicidecum a se împotrivi în vreun fel voii Domnului. Iar răsplata ascultării lui a fost una pe măsură: „Te voi binecuvânta cu binecuvântarea Mea şi voi înmulţi foarte neamul tău, ca să fie ca stelele cerului şi ca nisipul de pe ţărmul mării; şi va stăpâni neamul tău cetăţile duşmanilor săi; şi se vor binecuvânta prin neamul tău toate popoarele pământului – pentru că ai ascultat glasul Meu!” (Fac. 22, 17-18). Şi astfel, pentru dreptii din vremea Vechiului Legământ, s-a urzit un loc de linişte înlăuntrul iadului, numit „latura celor vii”, desemnându-i prin aceasta tocmai pe toţi cei care au păzit cu sfinţenie Legământul dintre Dumnezeu şi oameni. Şi de aceea locul acela s-a mai numit şi „sânul lui Avraam” (Lc. 16, 22). Aici se sălăşluiau, după moartea trupului, sufletele celor temători de Dumnezeu, dreptii şi profeţii de dinainte de venirea Fiului lui Dumnezeu în lume prin întruparea Sa. Aici S-a pogorât cu sufletul Hristos Însuşi, ca Om şi Dumnezeu, în răstimpul de 33 de ore în care a odihnit cu trupul în mormânt, propovăduind Vestea cea Bună a mântuirii la toată făptura, mai înainte de învierea Sa din morţi. Este poate cel mai frumos tablou spiritual al Legii celei Vechi şi o fereastră deschisă spre lumina Legii celei Noi, în care iubirea de aproapele a devenit norma de sfinţenie şi mântuire a Evangheliei Domnului Dumnezeu. Nu degeaba s-a scris: „Cine va păzi toată Legea, dar va greşi într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat faţă de toate poruncile!” (Iac. 2, 10).

Şi cu toate acestea, găsim prezentă în sânul neamului omenesc o „Lege” nescrisă – a necredinţei: „Care Dumnezeu? Ce viaţă după moarte? De unde fapte bune şi de suflet mântuitoare? Cine a înviat vreodată din morţi ca să ne spună şi nouă ce e dincolo de groapă?”. Din astfel de întrebări s-a şi ajuns la atâta deşănţare a poftelor de viaţă: bogatul „se îmbrăca în porfiră şi în vison, veselindu-se în toate zilele în chip strălucit” (Lc. 16, 19). Constatăm însă că omenia dispăre odată cu împietrirea simţirii şi cu semeţia cugetului şi cu trufia gândului individualist. Uitarea completă a ceea ce suntem noi, oamenii,

este de fapt momentul-cheie în care în om se dă lupta dintre năravul trupului și năzuința sufletului. Lazăr, omul cu sufletul viu (deși cu trupul bolnav), bucuros s-ar fi mulțumit să se hrănească fie și numai cu niște simple fărâmituri: „Poftea să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului“ (Lc. 16, 21). Citind pilda, constatăm că, iată (deși greu de crezut!), o casă bine păzită și din belșug îndestulată poate să lase totuși până și câinii din preajma ei lihniți de foame, încât să ajungă să lingă chiar și rănilor unui muribund. Ceea ce înseamnă că, de fapt, măsura împietririi omenești sfidează deja cu impertinență măsura răbdării dumnezeiești. Și nu este singurul caz de acest fel din Scripturi. Un alt bogat, atunci când a fost chemat la mântuire de Iisus (după principiul desăvârșirii – „dacă voiești să fii desăvârșit“ – Mt. 19, 21), „a plecat întristat, căci avea multe avuții...” (Mt. 19,22). Iar alt bogat a văzut în mâncare și băutură centrul de greutate al veseliei sufletești: „Voi zice sufletului meu: «Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!»“ (Lc. 12, 19). Certarea pe care i-o adresează Hristos unuia ca acesta rămâne un îndemn social valabil pentru toate timpurile și pentru toți oamenii: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit – ale cui vor fi?!“ (Lc. 12, 20). Lipsa de comunicare cu semenii a fost pricina mării hambarelor și a jîtnițelor; asta te face să devii o persoană avară, un om împovărat de griji inutile, din pricina lipsei de măsură în agonisirea și chivernisirea a ceea ce Dumnezeu a dat ca mijloc de existență, iar nu ca scop al existenței – bogăția.

Iată însă că bogatul cel nemilostiv (mult mai repede decât era de așteptat) a fost chemat la judecata lui Dumnezeu prin moartea cea trupească. Sentința acestei judecăți ascunde în ea o lovitură ca de bumerang: „Toate câte voiți să vă faceți vouă oamenii, asemenea și voi faceți-le lor!“ (Mt. 7, 12), deoarece „cu măsura cu care măsurați vi se va și măsura!“ (Mt. 7, 2). Lazăr cel bolnav și flămând, părăsit, lipsit și necăjit (cazul social tipic pentru toate vremurile de până azi), primește răsplata

și cununa răbdării lui în suferință: „A murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam“ (Lc. 16, 22). Iar bogatul (care petrecea în strălucire și putere, în abuz și ghiftuire) moare și el. Cât de interesantă e lucrarea morții! Nu ține cont nici de rang, nici de funcție și nici de avere; te culege, nu te alege! „A murit și bogatul și a fost înmormântat“ (Lc. 16, 22). Aici apare și dimensiunea lumească a morții: „Vai, dragă, cât de frumos a fost la înmormântare!“ – reacție tipică omului parvenit pe seama lui Dumnezeu: „N-ai avea nici o putere asupra Mea dacă nu ți-ar fi fost dată ție de Sus!“ (In. 19, 11). Unul ca acesta abuzează de funcție, de grad și de onoruri, prin ținerea absurdă și ridicolă de discursuri la marginea gropii, pline de laude adresate post-mortem, care de fapt nu mai ajută cu nimic la mântuirea sufletului! Așa e în viață: în fața morții toți suntem egali. Dispar complet toate diferențele. Nu mai este nici orgoliu, nici frică de concurență: „Lăudați-l mult și repede – până intră în cavou; oricum, nu mai iese niciodată!“ (decât la Judecata de Apoi...). Dar câte inimi răsuflă ușurate! Câți străini își regăsesc brusc mulțime de rude moștenitoare ale averii! Câte intrigi iau sfârșit! Câte sforări au încetat deodată! Nu mai crește presiunea asupra nervilor. Încă un concurent neloial a fost eliminat de pe lista „prietenilor“ care ne împiedică în urcușul carierei noastre hedoniste, la care trudim toată viața! Însă cel care glumește la urmă este... Dumnezeu: „Ca o umbră trece omul, dar în zadar se tulbură!“ (Ps. 38, 9); „când dobândim lumea, atunci în groapă ne sălășluim, acolo unde împreună sunt bogatul și săracul“ (Slujba înmormântării). „Ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?“ (Mt. 16, 26). Însă „cine își va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie acela îl va scăpa!“ (Mc. 8, 35). Iată de ce Lazăr era în sânul lui Avraam, iar bogatul „în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui“ (Lc. 16, 23).

Toate Scripturile proorocilor și apostolilor, toate scrierile Sfinților Părinți ne îndeamnă neconținut la milostenie atât trupească, cât și sufletească. Despre cea materială, Sfântul Ioan Gură de Aur scrie: „Să asude milostenia în mâna ta!“. Pentru că fapta bună trebuie săvârșită în taină: „Să nu știe stânga ta ce face dreapta ta!“ (Mt. 6, 3); „Când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii în sinagogi și pe ulițe, ca să fie slăviți de oameni; adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor!“ (Mt. 6, 2). Milostenia iartă mulțime de păcate. Redeschide poarta Raiului. Acoperă greșelile. Îl îmblânzește pe Dumnezeu. S-a zis de demult: „Cine pe sărac ajută pe Dumnezeu Îl împrumută!“. Sfatul bun, vorba bună, fapta bună, gândul bun, inima bună, dragostea, milostenia – toate acestea sunt lecții de morală divină. Au rădăcină în Dumnezeu și fac ca mântuirea să cânte de la toate marginile pământului: „Păgânii, care nu au Lege, din fire fac ale Legii!“ (Rom. 2, 14). Numai că necredinciosul, pe lângă faptul că persiflează Legea lui Dumnezeu, mai și hulește! Sfântul Apostol Pavel rostește categoric: „Hristos a înviat din morți, fiind începătură a învierii celor adormiți!“ (I Cor. 15, 20); „nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine!“ (Gal. 2, 20). „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră!“ (I Cor. 15, 14).

Câtă dezamăgire pe bietul bogat: să umbli prin iad îmbrăcat în porfiră și vison! Să te îmbraci în purpură doar pentru ca să ajungi să te sufoci de căldura flăcărilor gheenei! Să ajungi să cerșești o picătură de apă de la un sărăntoc umil și murdar, plin de bube și lins de câini!... Ceea ce contrastează în toată această schimbare de situație este faptul că preocuparea pentru semenii săi îl trezește la o gândire nouă: descoperă viața de dincolo de mormânt! Dar „cine a înviat din morți ca să știe ce-i acolo?“. A înviat fiica lui Iair. A înviat fiul văduvei din Nain. A înviat și Lazăr, fratele Martei și al Mariei. Și totuși... toate acestea nu erau de ajuns! Saducheeii nu credeau nicidecum în învierea morților; desigur, lucrul acesta îți permite să

jertfești toate și să te dedici cu totul vieții pământești. Numai că... mușcătura buzelor nu mai scoate sângele durerii, ci scoate veninul urii din inima celui bogat. Cum tocmai lui să i se întâmple una ca aceasta?! Auzi colo: „El se mângâie, iar tu te chinuiești!“ (Lc. 16, 25). Poftim, cât tupeu în iad, să nu se țină cont de valoarea pe care o avea omul pe pământ, în societate! Și culmea: „Peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, ca cei care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi!“ (Lc. 16, 26). Iată cum trecerea de la întuneric la lumină și de la lumină la întuneric se face aici, pe pământ; pentru că, în lumea de dincolo, nevăzută de către noi, „fiecare va învia în rândul cetei sale“ (I Cor. 15, 23).

Iată, așadar, un ateu cuprins de fiorul consecințelor proprii sale necredințe: „Oare ce se va întâmpla cu tata și cu frații mei?“. Continuitatea ironică a sortii (după principii de „personalitate“ și de „personalizare“ a vieții) îi va împinge pe toți la aceeași desconsiderare: cu toată bogăția, în iad! „Rogu-te, dar, Părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin!“ (Lc. 16, 27-28). Dar „sufletele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu și chinul nu se va atinge de ele!“ (Sol. 3, 1). Refuzul Părintelui Avraam la toate aceste cereri confirmă însă că oamenii și după moarte sunt vii și comunică cu noi tot așa cum comunicăm și noi între noi. Așa și cei răposați între ei: „Au pe Moise și pe prooroci; să asculte de ei!“ (Lc. 16, 29). E grea Scriptura. Dar e salvatoare. Cum adică, poți să citești (și să te mândrești cu) o bibliotecă uriașă, cu sute de autori (care mai de care mai deștept), și nu poți parcurge zilnic, cu ochii minții, măcar un capitol din Scripturi?! Fals! Nepăsarea te duce la întunericul necunoștinței. Și întunericul necunoștinței te târăște în întunericul necredinței. Iar întunericul necredinței te aduce la lipsa de conștiință! Și așa ajungi să te oprești direct în iad! „Și în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în

sânul lui“ (Lc. 16,23). Iată că ceea ce pe pământ era rânduiala firească a vieții, în iad devine rechizitoriul aspru al acuzării: „Rogu-te, dar, Părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin!“ (Lc. 16, 27-28).

Așadar, dialogul dintre cei din lumea veșniciei confirmă existența vieții de după moarte. Dar câtă naivitate în mintea celui bogat: nu oricine să meargă la casa lui, ci numai Lazăr. Pentru că era ușor de ținut minte. Doar el le străjuia poarta atunci când murea de foame pe când ei se îmbuibau, ignorându-l cu desăvârșire. Și doar tot pe el îl aveau toți în minte: pe sărântocul care îi scotea din sărite atunci când dorea fărâmițurile de la masa lor: „Poftea să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului“ (Lc. 16, 21). O altă sursă de suferință a bogatului nemilostiv era și faptul că tatăl său suferea din plin de moartea fiului pierdut și nu se putea mângâia nicidecum. Dar dacă Lazăr ar fi mers să povestească, atunci ar fi fost vrednic de crezare; un altul ar fi putut fi lesne luat drept un sărântoc venit cu texte și scenarii anume pentru ca să obțină ceva de pomană, profitând de durerea tatălui după fiul mort.

În toată această tragedie a suferinței cauzate de patima zgârceniei, protagonistul este omul. El singur hotărăște de care parte a Scaunului de judecată al lui Hristos își află răspunsul pentru propriul său suflet la întrebarea cu privire la ceea ce trebuie de urmat și de făcut în viață. Pentru omul credincios, milostenia este poarta de lumină a sufletului către întâlnirea cu Dumnezeu. Ea este mântuirea: „Dreptul se îndură și dă. Că cei ce-L binecuvântează pe El vor moșteni pământul!“ (Ps. 36, 21-22); „Toată ziua dreptul miluiește și împrumută și seminția lui binecuvântată va fi!“ (Ps. 36, 26). Așadar, milostenia este soluția de interpretare a Scripturii în mod practic. Dogma milei este mântuirea. Pentru că mântuirea este calea bunătații sufletești: „Fericiți sunt cei care nădăjduiesc în El!“ (Is. 30, 18). „Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu secără, nici nu adună în jitnițe; și totuși

Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește!“ (Mt. 6, 26); acestea sunt cuvinte divine pline de harul nădejdiei în purtarea de grijă a Atotțiitorului și în lucrarea mâinilor Sale: „Deschizi Tu mâna Ta și de bunăvoință sature pe toți cei vii!“ (Ps. 144, 16). Cel necredincios pretinde permanent dovezi palpabile: „Dacă cineva dintre morți se va duce la ei, se vor pocăi“ (Lc. 16, 30). Dar la înviere Iisus ne-a spus: „Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!“ (In. 20, 29).

Forma pe care o ia bunătatea Părintelui Avraam în final este îndemnul la îndreptare printr-un avertisment cu valoare de aforism: „Dacă nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morți!“ (Lc. 16, 31). Nu învierea este pricina pentru care oamenii de azi nu mai înțeleg Legea lui Dumnezeu. Omul modern vrea ca totul să fie palpabil. Totul să fie cântărit. Dar Dumnezeu, făcând sufletul omului spre nemurire, i-a dat veșnicie și strălucire prin har, credință și fapte bune – acestea trebuie păzite pentru întâlnirea cu Dumnezeu în slava Sa. Deoarece „carnea și sângele nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea nu moștenește nestricăciunea“ (I Cor. 15, 50). Căci „Cel ce face milostenie este Domnul și El face judecată tuturor celor ce li se face strâmbătate!“ (Ps. 102, 6). Judecata lui Lazăr (pentru răbdare) îi aduce dreptatea Raiului. Iar judecata bogatului (pentru strâmbătate) îi aduce osânda iadului: arderea flăcărilor, chinul însetării și lipsirea de odihnă. Nepărtășia la credința și cugetarea Părintelui Avraam îl aruncă pe bogat într-un anonim total. Unii ca aceștia „nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morți!“ (Lc. 16, 31). Confirmarea acestei profeții a venit prin tăgăduirea învierii Mântuitorului Hristos Însuși de către arhierii dimpreună cu bătrânii: „Au dat bani mulți ostașilor, zicând: spuneți că ucenicii Lui, venind noaptea, L-au furat, pe când noi dormeam“ (Mt. 28, 12-13); și „s-a răspândit cuvântul acesta între iudei, până în ziua de azi“ (Mt. 28, 15). Veșnicul anonim al tuturor bogaților lumii se așterne și peste viața, vârsta și averea lor: „Mormântul lor va

fi casa lor în veac, locașurile lor din neam în neam, deși numit-au cu numele lor pământurile lor!“ (Ps. 48, 11). „Bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea!“ (Ps. 61, 10); „faceți-vă prieteni cu bogăția nedreaptă“ (Lc. 16, 9), căci „mai fericit este a da decât a lua!“ (Fapte 20, 35). „Milostenia are aripi mari: ele străbat văzduhul, depășesc luna, străbat prin razele soarelui și se ridică până în înaltul cerului. Nici acolo nu se opresc. Depășesc cerul. Lasă în urmă legiunile de îngeri, cetele arhanghelilor și toate puterile cele din înălțimi; nu se opresc decât la picioarele Tronului Împărătesc“ (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii despre pocăință*). „Cei drepecți vor fi vii în veacul veacului!“ (Sol. 5, 15)

Binele făcut la bună-vreme

„Pe calea poruncilor Tale am alergat când ai lărgit inima mea“ (Ps. 118, 32). „Dragostea este legătura desăvârșirii“ (Col. 3, 14). „Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: să păzim poruncile Lui“ (1 In. 5, 3). „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!“ (Mt. 22, 39) „Cine este aproapele meu?“ (Lc. 10, 29) „Un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă, și, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn și vin“ (Lc. 10, 33-34). „Iisus i-a zis: «Mergi și fă și tu asemenea»“ (Lc. 10, 37). „Să luăm seama unul altuia, ca să ne îndemnăm la dragoste și la fapte bune“ (Evr. 10, 24). „De mila Ta, Doamne, este plin pământul!“ (Ps. 118, 64)

Sfântul Apostol Pavel ne învață că Mântuitorul Iisus Hristos a venit în lume pentru a o răscumpăra de sub blestemul păcatului strămoșesc și de sub osânda morții la

„plinirea vremii“ (Gal. 4, 4). De-a lungul veacurilor Vechiului Legământ se adâncise criza unei umanități din sânul căreia dispăruse aproape cu desăvârșire simțământul de milă dintre oameni. Deși Legea pe care Dumnezeu o dăduse pe Muntele Sinai prin Moise poporului ales pusese hotare ferme relațiilor dintre persoane, totuși, în locul unei societăți întocmite pe principiul „om pentru om“, se ajunsese la o lume a „omului pe lângă om“: „Un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături“ (Lc. 10, 31); și iarăși: „Un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături“ (Lc. 10, 32). E drept că această Lege a lui Moise era marcată de duritatea specifică epocii, păstrând în spiritul ei o anumită încrâncenare sufletească, exprimată în principiul moral: „Să ceri suflet pentru suflet, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior. Cu răul pe care îl va face cineva aproapelui său, cu acela trebuie să i se plătească!“ (Deut. 10, 21).

Să ne amintim însă, pentru o clipă, de slăbănogul de la scăldătoarea Vitezza: „Era acolo un om care era bolnav de treizeci și opt de ani“ (In. 5, 5) și care se tânguia cu amar: „Nu am om!“ (In. 5, 7). În această zadarnică așteptare a milostivirii semenilor săi față de el, slăbănogul acesta nu de credință ducea lipsă; altfel n-ar fi zăbovit vreme de treizeci și opt de ani, pândind neîncetat tulburarea apei. Numai că, printre toți acei oameni sosiți de-a lungul atâtor ani la apa îndurării divine (desigur, și ei suferinzi în felul lor – dar probabil că mult mai puțin decât acela), nu s-a aflat nicidecum vreun „samarinean“ care, mergând pe cale, să vină la el și, văzându-l, să i se facă milă (Lc. 10, 33). Acela S-a arătat a fi Iisus Însuși, Care l-a și vindecat. Aceluia I S-a făcut milă de El, împlinind cu fapta ceea ce mai înainte vestise cu cuvântul: „Milă voiesc, iar nu jertfă!“ (Mt. 9, 13). Din acest punct de vedere, Psalmistul David ne învață că față de Cel care ne-a zidit putem jertfi ceva în chip mântuitor doar

astfel: „Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi!“ (Ps. 50,18).

Iar dacă ar fi să ne amintim și de femeia prinsă săvârșind păcatul adulterului și târâtă de pârâșii ei înaintea lui Iisus pentru a o judeca în văzul tuturor, iată că Mântuitorul arată încă o dată în chip deplin și de netăgăduit ce înseamnă judecată dreaptă. Privește la femeia vinovată, putem spune că deja ucisă, conform literei Legii (căci „litera ucide, iar Duhul face viu“ – II Cor. 3, 6); privește la pârâșii mânâți de râvna de a o ucide (și care astfel se dovedeau a fi judecători nedrești, ca unii ce văzuseră paiul din ochiul aproapelui, dar fără a lua seama la bârna din ochiul lor, adică fără a socoti propriile lor păcate); iar apoi, ca unora care nu avuseseră urechi de auzit îndemnul Sale sfinte care-i învățau pe oameni cum să se roage Părintelui Ceresc („Nu judecați, ca să nu fiți judecați!“ – Mt. 7, 1; „Iertați – și veți fi iertați!“ – Lc. 6, 37; „Și ne iartă nouă greșalele noastre precum și noi iertăm greșiților noștri!“ – Mt. 6, 12), Iisus le rostește sentința apăsătoare și răspicată: „Cel fără de păcat dintre voi să arunce el, cel dintâi, cu piatra!“ (In. 8, 7). Iată-L, așadar, pe Hristos făcând milă așa precum Îi era în fire, ca Cel care vestise limpede tuturor: „N-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea!“ (In. 12, 47). Înaintea haitei de ucigași spumegând de furie și ținând pietre ascuțite în mâini, Iisus se apleacă spre pământ și începe să le descopere meschinătatea inimilor lor, punând în cumpăna judecății păcatul făcut de femeie cu păcatele făcute de ei, scriindu-le unul câte unul cu degetul pe pământ. Și tot așa, unul câte unul, toți pârâșii vor pleca de acolo, aruncând pietrele din mâinile lor, până la ultimul. La urmă, rămas față în față doar cu femeia păcătoasă, Hristos (ca Dumnezeu adevărat și Om adevărat) îi descoperă acesteia chipul desăvârșirii milostivirii divine: „Iisus i-a zis: «Nu te osândesc nici Eu. Mergi! De acum să nu mai păcătuiești!»“ (In. 8, 11). Și așa va face Mântuitorul cu toți cei care vor căuta la El, de-a lungul veacurilor, iertarea

și izbăvirea: „Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară!“ (In. 6, 37).

Modul acesta nemaipomenit al lui Iisus de a soluționa anumite probleme sociale nu corespundea deloc cu felul de a gândi și de a făptui propriu învățătorilor de Lege din poporul lui Israel, care propovăduiau oamenilor de la înălțimea Templului din Ierusalim. De aceea, învățăturile uimitoare și minunile lui Iisus bulversau complet modul oficial și obișnuit al interpretării Legii, care rămânea doar la nivelul inert al unui formalism sec și găunos. Centrul de greutate al unui astfel de mod de împlinire a Legii celei Vechi (cuprinsă în „Decalogul“ lui Moise) nu mai era persoana vie și imediată a aproapei. Ci devenise (absurd și nejustificat) exclusiv respectarea literei prevederilor rezultate din tâlcuirile rabinilor. În felul acesta, Legea ajunsese cumva surdă și oarbă la tot ceea ce se petrecea zilnic între oameni în societatea iudaică a vremii. Așa se explică de ce jafurile și omorurile, adulterele și desfrâul, degradarea respectului și cuviinței dintre oameni nu mai constituiau lucruri care să surprindă și să scandalizeze pe cineva; intraseră deja în firescul de a fi al vieții cotidiene. Și de aceea Hristos S-a adresat în chip necruțător celor ce se pretindeau cu aroganță a fi conducătorii poporului ales: „Călăuze oarbe, care strecurați țânțarul și înghițiți cămila!“ (Mt. 23, 24), „Casa Mea, Casă de Rugăciune se va chema, iar voi o faceți peșteră de tâlhari!“ (Mt. 21, 13).

Cuvintele acestea s-au rostit pentru că la Templul din Ierusalim mai preleva doar lăcomia câștigului necinstit de pe urma tranzacțiilor de schimburi de bani folosiți pentru daniile și dările destinate întreținerii locașului și personalului de cult, dar și de pe urma vânzării și cumpărării de păsări și dobitoace menite jertfirii, conform rânduielilor mozaice ale cultului divin. Insuportabila stare de iarmaroc din curtea Templului L-a făcut pe Iisus să intervină: „Făcându-Și un bici din ștreanguri, i-a scos pe toți afară

din Templu, și oile, și boii, iar schimbătorilor le-a vărsat banii și le-a răsturnat mesele!“ (In. 2, 15). Așa se explică, deci, cum de ajunsese poporul ales sub obida suferinței și a necunoașterii Legii, din pricina celor care nici ei nu intrau în Împărăția lui Dumnezeu, dar nici pe cei care voiau să intre nu-i lăsau; nu degeaba vestise proorocul cu privire la venirea lui Hristos: „Poporul cel aflat într-un întuneric va vedea lumină mare!“ (Is. 9, 1). Mântuitorul a arătat că ceea ce este important nu e să schimbi o lege, ci să o înviezi, să-i dai viață, să o faci eficientă, să-i dai aplicabilitate. Pentru că nu e mare cel ce învață, ci „cel ce va face și va învăța, acesta se va chema „mare“ în Împărăția cerurilor“ (Mt. 5, 19); iar „cel ce va strica una din aceste porunci, foarte mici, și va învăța așa pe oameni, foarte mic se va chema în Împărăția cerurilor!“ (Mt. 5, 19).

Să nu uităm că, atunci când Iisus l-a invitat pe tânărul bogat să pășească pe calea desăvârșirii, acesta a preferat să se complacă inutil tot restul vieții sale în formalismul de suprafață al Legii, decât să pătrundă în taina desăvârșirii ei. „Să nu furi!“, „Să nu ucizi!“ și celelalte: „Toate acestea le-am păzit din tinerețile mele!“ (Lc. 18, 21). E bună și e de folos forma scrisă, dar trebuie căutat și accesul la forma mai înaltă, de trăire duhovnicească, astfel încât în calea apropierei omului de Dumnezeu să nu mai stea nimic (nici materialnic, nici sufletesc-sentimental): nici „case, frați sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țarine“ (Mt. 19, 29).

Din acest punct de vedere trebuie privită și pilda samarineanului milostiv; samarineanul care se abate de la drumul său, atingând ceea ce se numește virtutea lepădării de sine. Căci se implică deplin în slujirea aproapelui. Un „aproape“ oarecare, fără nume, fără grad de rudenie sau de prietenie; un „oarecare“: „I-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin“ (Lc. 10, 34). După ce l-a ajutat astfel să-și revină în simțiri, simte că responsabilitatea îi sporește, așa încât nu-l

lasă în drum și pleacă, ci se implică în mod desăvârșit în făptuirea binelui. Sfântul Ioan Damaschin scrie că „binele nu e bine dacă nu e făcut bine“. „Punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el“ (Lc. 10, 34). Astfel l-a vegheat și a avut grijă de el și pe tot parcursul nopții care a urmat. Iar a doua zi, trebuind să-și urmeze calea pe care o avea de parcurs, se implică într-un mod încă și mai profund decât atât, îngrijindu-se de el nu doar pentru moment, ci și pentru toată perioada care urma, ca să se poată reface pe deplin, arătând astfel măsura adevăratei prietenii și bunăvoințe: „Scoțând doi dinari, i-a dat gazdei și i-a zis: «Ai grijă de el»“ (Lc. 10, 35) și pentru timpul care va urma, cât va fi necesar pentru refacerea și revenirea sa completă; iar dacă ar fi apărut complicații nedorite, atunci „ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da“ (Lc. 10, 35). Întâlnim aici și forma binelui răsplătit, adică a implicării cu seriozitate și cu tragere de inimă în tratarea bolnavului avut în grijă, prin responsabilizarea față de boala și suferința sa. Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă: „Chiar de va cădea un om în vreo greșală, voi, cei duhovnicești, îndreptați-l pe unul ca acesta cu duhul blândeții, luând seama la tine însuși, ca să nu cazi și tu în ispită. Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini Legea lui Hristos!“ (Gal. 2-3), adică legea iubirii aproapelui după măsura iubirii de noi înșine. Urmând Sfinților Părinți ai *Filocaliei*, Părintele Cleopa ne învață că se cuvine să avem către Dumnezeu inimă de fiu, către aproapele, inimă de mamă, iar către noi înșine, inimă de judecător; căci scria tot marele Apostol al Neamurilor: „Ați uitat îndemnul care vă grăiește ca unor fii: «Fiul meu, nu disprețui certarea Domnului, nici nu te descuraja când ești muștrat de El!»“ (Evr. 12, 5).

Pentru a răspunde nevoilor filantropice de tot felul, societatea umană a organizat serviciile de asistență socială. Modelul acestora se regăsește în vechime, în acele „vasiliade“ ale Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul

Cezareii Capadociei, care a implicat Biserica în ajutorarea tuturor persoanelor suferinde, prin înființarea de azile de bătrâni, orfeline, spitale, policlinici și farmacii. Acestea sunt lucrările aflate la temelia „duhovnicească” a tuturor așezămintelor profesioniste și instituțiilor medicale specializate ale societății contemporane, aflate în administrarea caselor de sănătate, și în care (ca pacient) ești tratat și îngrijit contra unei sume de bani, a unui impozit, a unei plăți, a unei asigurări medicale. Desigur, un astfel de contract social implică și o anumită responsabilitate față de ceea ce numim starea de sănătate trupească și sufletească a persoanei. Dintr-un anumit punct de vedere, putem spune că serviciul continuu dintr-o instituție medicală (și care implică bineînțeles tehnică specială, producție medicamentoasă, instrumentar chirurgical, efortul specialistului, talentul și talantul, dorința de a face bine și slujirea prin jurământ profesional de protejare și îmbunătățire a vieții) este în fond tot o formă adaptată de împlinire a celei dintâi porunci din Lege. În numele lui Dumnezeu, al credinței creștine și al iubirii față de semenii, te implici în suferințele oamenilor, în tratarea și vindecarea lor, indiferent de identitatea, naționalitatea sau starea socială a persoanei. Într-un punct medical de „primire urgențe” ajung tot felul de cazuri; tot așa precum și în biserică (la Slujba Sfântului Maslu) vin tot felul de oameni, dintre care se vindecă doar cei care vin cu adevărat din credință: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn întru numele Domnului” (Iac. 5, 14). Și la spital toți pacienții trec prin terapia medicală, însă doar unii se vindecă, după cum vrea Dumnezeu. Spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Doctorul este un clește în mâna lui Dumnezeu: el vindecă boala de folos a fi tămăduită, dar nu vindecă suferința care duce la mântuire”. Cândva și Sfinții Apostoli, încă ucenici fiind, întrebau: „Învățătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?” (In. 9,

2). Iar Domnul Hristos le-a arătat că anumite taine nu sunt descoperite oamenilor, deoarece cunoașterea acestora nu le-ar fi de folos: „Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui; ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu!“ (In. 9, 3).

Așa și în cazul omului oarecare ce „cobora de la Ierusalim la Ierihon și a căzut între tâlhari care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort“ (Lc. 10, 30). Iată, pe de o parte, o imagine plină de simbolism spiritual și de tâlc duhovnicesc, iar pe de alta, chiar un eveniment al vremii aceleia. Un eveniment nepermis, în conformitate cu Decalogul: „Să nu ucizi! Să nu fii desfrânat! Să nu furi! Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău! Să nu poștești nimic din casa aproapelui tău!“ (Ieș. 20, 13-17). Ținta pildei însă o reprezentau învățătorii de Lege. Aceștia, auzind de învățătura lui Iisus și de mulțimile de oameni care mergeau după Dânsul, începuseră să-și etaleze și ei cunoștințele, încercând cu o invidie perfidă să-L prindă în cuvânt. Era pe atunci o modă a vremii – de altfel, ca și astăzi: îngrămădim învățătură peste învățătură și ne înălțăm mintea prin gândire intelectualistă la realități trecătoare, dar fără a aduce roadele unei atât de înalte culturi, rămânând din nefericire „nori fără apă, purtați de vânturi, pomi tomnatici fără roade, de două ori uscați și dezrădăcinați“ (Iuda 1, 12), smochini neroditori. Scris este: „Oricui i s-a dat mult, mult i se va cere; iar cui i s-a încredințat mult – mai mult i se va cere!“ (Lc. 12, 48). Hristos accentuează: „Vă rătăciți neștiind nici Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu!“ (Mt. 22, 29).

Lucru care se va dovedi adevărat, ulterior, în dialogul purtat cu învățătorul de Lege: „Un învățător de Lege s-a ridicat“ (iar scopul ascuns al gestului său este descoperit de cuvintele următoare: „ispitindu-L și zicând“ (Lc. 10, 25). Prin urmare, tonul adresării este scurt și la obiect: „Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?“ (Lc. 10, 25). Desigur, era o întrebare luată din interminabilele discuții

dintre farisei și saduchei, pentru că saduchei nu credeau în învierea morților. Dar nu primește un răspuns la fel de direct. Prin „Paterice“ ni se povestește uneori că ucenicul se adresa bătrânului cu rugămintea: „Părinte, dă-mi un cuvânt de mântuire!“. Uneori îl primea, alteori era întâmpinat cu tăcere. Iar alteori răspunsul venea ca o sabie cu două tăișuri: „Mai bine să ne rugăm, fiule. Se cuvine ca răspunsul să ni-l descopere Duhul lui Dumnezeu. Acum nu am vesteire pentru tine!“. Ceea ce însemna că întrebarea venea din partea cuiva mai degrabă curios de cunoștințele bătrânului, decât dornic de bună-sporire în propria sa lucrare; un fel de ispitire lăuntrică. Așa și Domnul-Hristos: aflat în fața unei minți gata de dedublare, pregătită de ripostă la orice replică, Mântuitorul formulează un răspuns în chiar mintea celui care întreabă. Doar „Psalmii“ lui David vestiseră: „Întru faptele mâinilor lui s-a prins păcătosul!“ (Ps. 9, 16); „Căci din cuvintele tale vei fi găsit drept și tot din cuvintele tale vei fi osândit!“ (Mt. 12, 37). Așadar, nu l-a lăsat să rătăcească prea mult prin Scripturi, ci l-a adus direct la subiect: ești sub Moise, ești sub Lege; deci: „Ce este scris în Lege? Cum citești?“ (Lc. 10, 26). Bietul învățător de Lege nu și-a dat seama cât de adânc intrase în miezul adevărului Scripturilor Sfinte, întocmai cum poruncise Domnul: „din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău“ (Lc. 10, 27). Atât de mare i-a fost bulversarea, încât s-a încurcat în propria sa învățătură, pe care o predase până atunci de sute de ori la Templul din Ierusalim.

Dar ce dorește Iisus, de fapt, să arate învățătorului de Lege? Desigur: cum ar trebui să fie purtarea lui, prin comparație cu felul în care au înțeles atât preotul, cât și levitul, să învețe (nu cu vorba, ci cu fapta) Legea, atunci când au ajuns față în față cu o năpastă a unui semen de al lor: au constatat și au trecut pe alături! Păi atunci ce fel de învățătură propovăduiești?! Prins în propriile tale cuvinte, ajungi (ca un adevărat neinițiat, deși te pretinzi profesor!) să uiți

până și cele mai elementare norme umane. Săvârșirea bine-lui nu depinde de loc, de timp, de persoană, de vreo măsură oarecare sau de condiții exterioare speciale. Nu trebuie să pregeți atunci când se cuvine să faci binele! Dar el întreabă: „Și cine este aproapele meu?“ (Lc. 10, 29). A identifica pe aproapele înseamnă a rămâne cu mintea legat de materie, de loc și de timp. Binele e de la Dumnezeu și e veșnic: „Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut – și, iată, erau bune foarte!“ (Fac. 1, 31). Nu există un bine relativ. Există doar Binele absolut. Și iată că un samarinean („spurcat“, „pângărit“, „prihănit“, „întinat“, „necurat“ în viziunea învățătorului de Lege) tot Legii lui Moise se supune, urmând și el „Pentateuhului Samarinean“, deși are ca locaș de închinare un alt templu, construit pe Muntele Garizim (după modelul Templului de la Ierusalim); și, totuși, nu pierde esențialul din chiar miezul Legii Decalogului: propria sa mântuire, legată nemijlocit de persoana aproapelui și de implicarea cu responsabilitate în problemele acestuia, atunci când e vorba de înțelesul propriu-zis al iubirii. Cu toată cunoașterea sa, cărturarul din Ierusalim rămâne la nivel de literă, fără să aibă fapta; poate că tocmai mândria desăvârșitei cunoaștințe este pricina căderii chiar prin Lege: „Și cine este aproapele meu?“ (Lc. 10, 29). Cine poate fi decât cel care are nevoie de tine?! Sau cel de care tu însuți ai nevoie într-o împrejurare (favorabilă sau nu) de viață! Hristos îl dă drept pildă de „aproape“ pe cel căzut între tâlhari și rămas „abia viu“. Se poate ca atât preotul, cât și levitul care au trecut pe lângă el să se fi grăbit în drumul lor chiar spre Templu; și de aceea nu au atins pe cel muribund, pentru ca nu cumva să calce Legea care le interzicea categoric să se atingă de vreun mort. Numai că samarineanul, chiar și cu riscul de a fi socotit necurat răstimp de șapte zile sau să fie obligat să se spele până la asfințitul soarelui, nu a nesocotit faptul că în acel om „aproape mort“ licărea totuși o scânteie de viață. Și de aceea a dorit să îl salveze și s-a străduit să îi redea darul

sfânt al vieții. Drept pentru care și-a pus inima și sufletul pentru el.

Tocmai de aceea, în acest punct-cheie, Iisus ia fățiș atitudine: „Călăuze oarbe care strecurați țânțarul și înghițiți cămila! Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici!” (Mt. 23, 24-25), căci „semănați cu mormintele cele văruite” (Mt. 23, 27); și de aceea îi numește public și deschis „călăuze oarbe” și „morminte văruite”. Iisus ne trimite la împlinirea binelui fără rezerve. Pentru că nu se cuvine să lași viața cuiva în primejdie până te hotărăști tu cine este aproapele tău și cine nu. Fii tu aproapele oricui are nevoie: al celui ce suspină străin, gol, flămând, însetat, bolnav sau în temniță: „Adevărat zic vouă: întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut!” (Mt. 25, 40). Tot binele din Cer și de pe pământ, toată Legea și toți proorocii, toată morala teologică a creștinătății se întemeiază pe porunca iubirii lui Dumnezeu și a iubirii aproapelui.

Descalificat de propriul său mod îngust de gândire, învățătorul de Lege se vede acum pus în fața altei întrebări, venite ca răspuns tocmai la propria sa întrebare: „Care dintre aceștia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari?” (Lc. 10, 36). Răspunsul propriu-zis ar fi fost, desigur, „samarineanul”; ar fi fost ideal. Dar în cărturarul cu pretenții se perpelea și se răsucea iudeul fariseu! Nu-l lăsa mândria să se recunoască smerit de un samarinean, de unul care nu era sub Lege, ci un „păgân spurcat”. Iată cum învățătorul de Lege se vădește a fi iudeu doar cu numele și cu Legea, în timp ce samarineanul (un simplu comerciant de vin și untdelemn) se dovedește un adevărat israelit, fidel Dumnezeului lui Israel cu fapta și cu trăirea. Aceasta o subliniază Hristos atunci când l-a adus în centrul atenției învățătorului de Lege (îngâmfat și ispititor), arătându-i cât de departe era el, de fapt, de Dumnezeu, Dătătorul Legii. Și de aceea răspunsul indirect și evaziv al învățătorului de Lege („cel care a făcut milă cu el” – Lc. 10, 37), Îl face pe Iisus

să-i replice categoric: „Du-te și fă și tu asemenea!” (Lc. 10, 37). Altfel spus: „Nu te mai înălța atâta cu mintea pentru niște fraze moarte; fă-te și tu samarinean milostiv cu fapta și trăirea, și așa vei fi israelit autentic!” De altfel, omenia samarinienilor era recunoscută și în Scripturi. Cartea a doua a „Cronicilor” consemnează astfel de fapte de omenie pe care le făcuseră la sfârșitul unei bătălii samarinienii: „Au luat pe robi și din pradă au îmbrăcat pe toți cei goi, le-au dat haine și încălțăminte, i-au hrănit, i-au adăpat și i-au uns cu untdelemn, și pe toți care erau slabi i-au pus pe asini și i-au dus la Ierihon, Cetatea finicilor, la frații lor; iar ei s-au întors apoi la Samaria” (II Cron. 28, 15).

Într-un cuvânt, binele este veșnic. De aceea stă scris în Scripturi: „Fericit este cel ce va prânzi în împărăția lui Dumnezeu!” (Lc. 14, 15). Și de aceea întreabă Hristos cu privire la calitatea învățătorilor de la Templul Vechiului Legământ: „Bună este sarea, dar dacă și sarea se va strica, atunci cu ce va mai fi dreasă? Nici în pământ, nici în gunoi nu este de folos, ci o aruncă afară. Cine are urechi de auzit să audă!” (Lc. 14, 34-35).

Plecând de la dorința de a moșteni viața de veci, învățătorul Legii Vechi se descoperă de fapt începător în cunoașterea Sfintelor Scripturi și în săvârșirea faptelor care trebuiau împlinite în duhul Legii. Și în vremea noastră, Biserica vindecă rănila trupești și tămăduiește bolile sufletești, precum altădată, la Templul din Ierusalim se foloseau la jertfe atât vinul, cât și untul-de-lemn. Pe acesta din urmă Biserica îl folosește la Taina Sfântului Maslu, ca „untdelemn sfințit în chipul crucii” (Rugăciunea de dezlegare), spre vindecarea celui bolnav aflat pe patul de suferință. Turnat în candelă, el simbolizează fapta bună și lumina credinței drept-măritorilor creștini. Iar bine-amestecat cu mirodenii (alese și întocmite după rânduiri speciale de către episcopi, urmașii Sfinților Apostoli), este sfințit ca Sfânt și Mare Mir, depozitar de neprețuit al harului sfințitor și

de-viață-făcător al Duhului dumnezeiesc. Și astfel este folosit în Taina Mirungerii, după Botez, pentru a ne altoi în Hristos-Vița ca mlădițe vii: „Eu sunt Vița, voi sunteți mlădițele!” (In. 15, 5). Iar vinul pe care Hristos Mântuitorul l-a binecuvântat pentru a fi „Sângele Meu, al Legii celei Noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor” (Mt. 26, 28) împreună cu pâinea care se preface în Cinstitul Său Trup, care se frânge pentru noi, Domnul-Hristos ia chipul Blândului Păstor, „Păstorul cel Mare” (Evr. 13, 20), „Ușa oilor” (In. 10, 7) și devine Samarineanul cel Milostiv pentru tot omul necăjit și întristat: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni pe voi!” (Mt. 11, 28).

În timpul activității Sale mesianice, Iisus nu a pretins să fie lăudat sau preamărit: „N-am venit să aduc pace, ci sabie!” (Mt. 10, 34). El vrea însă să autentifice litera cu Duhul. Să nu mai fie o slovă moartă. De aceea zice: „Eu sunt Învieirea și Viața!” (In. 11, 25), „Eu sunt Lumina lumii!” (In. 8, 12). Pentru că El e Cel care are fapta întocmai cu cuvântul. Nu a căutat să placă mai-marilor sinagogii, cărturarilor și fariseilor. Ba chiar ne-a avertizat: „Vai vouă când toți oamenii vă vor vorbi de bine!” (Lc. 6, 26), căci „dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi!” (In. 15, 20). Și astfel, în conflictul deschis cu cărturarii Legii Vechi, Iisus împlinește proorocia regelui David: „Dumnezeu a risipit oasele celor ce plac oamenilor!” (Ps. 52, 7) și subliniază: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta!” (In. 18, 36), pentru că „M-am pogorât din Cer nu ca să fac voia Mea, ci voia Celui care M-a trimis pe Mine!” (In. 6, 38).

Și noi putem deveni samarineni milostivi prin imitarea lui Iisus, urmând pildei samarineanului din Sfânta Evanghelie. Avem diverse metode de a împlini mila creștină. Mai întâi cu fapta, în mod material, prin diferite mijloace: cu bani, cu hrană, cu haine și medicamente. Apoi prin înlesnirea unor oportunități. Printr-o bună relaționare între

persoane. Prin oferirea unui adăpost, prin ajutorul unui doctor cu o rețetă. Printr-o mică donație de hrană sau de haine de școală pentru elevi. Apoi (în calitate de slujitori) prin pregătirea unor danii și milostenii, cum ar fi ospățul de praznic (la pomenirea celor adormiți) oferit unor bolnavi sau pentru nevoiașii din azile și din orfelinat. Iar aceasta, în liniște, fără zgomot și fără trâmbițare. La fel, putem unge rănilor celui bolnav (sufletește și trupește) cu harul Sfântului Maslu, cu lacrima pocăinței și a părerii de rău pentru păcatele săvârșite. Cu sfătuirea, cu sprijinirea celor rătăciți în patimi sau aflați pe cărări greșite. Mare parte a societății creștine contemporane are nevoie urgentă de repere morale sănatoase. Pentru că a te coborî din Ierusalim, Cetatea sfântă, în Ierihonul patimilor e tot un păcat. Precum Sfinților Apostoli, așa și tuturor creștinilor, Iisus „le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tatălui“ (Fapte 1, 4): „Iată, Eu trimit peste voi făgăduința Tatălui Meu; voi însă ședeți în Cetate până ce vă veți îmbrăca cu putere de Sus“ (Lc. 24, 49) Puterea de Sus este înțelegerea Scripturii. Este Euharistia. Este unirea cu Hristos în teologia rugăciunii. Nu cumva să rămânem dezbrăcați de haina Botezului, de haina Duhului, răniți fiind de tâlharii-demoni ai desfrăului, ai drogurilor, ai lăcomiei, ai urii, ai crimelor și fărâdelegilor, ai tuturor poftelor nestăpânite. Care, de fapt, omoară în om nu trupul biologic (ce se mișcă între spital și farmacie, între nutriționist și balneolog) ci cu nesațiul lor pătimaș ucid bărbăția sufletească și vigoarea minții; distrug puterea rațiunii și slăbesc inima și sufletul, transformând omul într-o masă mișcătoare amorfă, aflată în neconținută căutare haotică a plăcerii. Demonizarea nu e neapărat rezultatul unui ateism, ci este rezultatul supra-solicitării nervoase și intelectuale, care amestecă (precum într-o râșniță) toate gândurile bune cu cele rele, făcând din bietul om un „mort viu“. „Sufierea mea a ajuns nesuferită pentru femeia mea și am ajuns să miros greu pentru fiii

cei născuți din coapsele mele...” (Iov 19, 17). E mort trupul care e al păcatului. E mort și sufletul care L-a pierdut pe Dumnezeu. Și dacă moarte sunt și sufletul, și trupul, atunci omul e mort cu inima (pentru că nu mai are simțăminte), e mort și cu mintea (pentru că nu mai are direcție și sens, ci merge anapoda, la întâmplare, după instinctul firii păcătoase). Păcatul te dresează: „Oricine săvârșește păcatul este rob al păcatului!” (In. 8, 34) și te face să ajungi precum la circ, în exercițiile cu animale. În schimb, virtutea te păstrează, te desăvârșește, te înalță: „Adevărul vă va face liberi!” (In. 8, 32).

De aceea trebuie să facem urgent calea întoarsă – de la Ierihon la Ierusalim. Să căutăm Cincizecimea cunoașterii în Duh și în faptă. Fiecare clipă a vieții să o înveșnicim într-un zâmbet, cu o rugăciune, cu un gând bun, cu o faptă bună. Nu cu medicamente izgonim păcatul, patima, pofta și boala din suflet, ci doar alergând la Samarineanul cel Milostiv, Hristos Dumnezeuul nostru, ca cele cinci fecioare înțelepte, având candelile inimilor aprinse cu lumina harului din undelele faptelor bune. Pentru ca să intrăm și noi cu El la nuntă trebuie să ne înveșmântăm în haine cinstite și luminate, pentru ca nu cumva să auzim glasul Stăpânului: „Prietene, cum ai intrat aici fără haină de nuntă?” (Mt. 22, 12), ci: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, iar Eu vă voi odihni pre voi!” (Mt. 11, 28); „Luați jugul Meu asupra voastră și învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima, și veți găsi odihnă sufletelor voastre. Căci jugul Meu e bun, iar povara Mea ușoară este” (Mt. 11, 29-30). Pentru că „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (In. 14, 6), și „Eu sunt Lumina lumii” (In. 8, 12) – „credeți în Lumină, ca să fiți fii ai Luminii!” (In. 12, 36). „Acum sunteți lumină întru Domnul; umblați deci ca fii ai Luminii!” (Efes. 5, 8), căci „voi toți sunteți fii ai Luminii și fii ai Zilei; nu suntem ai nopții, nici ai întunericului. De aceea, să nu dormim ca și ceilalți – ci să priveghem și să fim treji!” (I Tes. 5, 5).

„Raiul“ pământesc și Împărăția lui Dumnezeu

„Voi zice sufletului meu: suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!“ (Lc. 12,19) „Voi strica jitnițele mele și mai mari le voi zidi!“ (Lc. 12,18) „Unii se laudă cu căruțele lor, alții cu caii lor, iar noi ne laudăm cu numele Domnului Dumnezeu-lui nostru!“ (Ps. 19,8) „Ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă – iar sufletul său îl va pierde?! Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?!“ (Mt. 16,26) „Bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea!“ (Ps. 61,10) „Adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură!“ (Mt. 6,20) „Gol am ieșit din pântecul mamei mele și gol mă voi întoarce în pământ!“ (Iov 1,21)

Neconținută aspirație a omului spre bine ne descoperă neîndoielnic legătura dintre el și Dumnezeu. Creat

de Dumnezeu, făcut de mâinile Domnului („Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit!“ – Ps. 118,73), omul poartă în ființa sa chipul Creatorului său și asemănarea cu El: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră!“ (Fac. 1,26). Aceasta îi conferă omului statutul de rege peste creație sau de „împărat al făpturii“, după cum îl numea „împăratul cuvintelor“, Sfântul Vasile cel Mare.

Înțelepciunea adamică cea dintru început a fost de inspirație divină. În starea paradisiacă, Adam se bucura de anumite înlesniri de care noi, cei de după căderea protopărinților noștri în neascultare, nu ne mai bucurăm, fiind trupești și păcătoși. Adam cunoștea limba tuturor viețuitoarelor. Cunoștea glasul naturii. Cunoștea firea tuturor lucrurilor sensibile create de Dumnezeu. Și tocmai de aceea, stând la sfat cu Domnul, omul era un mic savant. Era un fel de „geniu al științei“, al unei științe primite în dar prin puterea însuflării Sfintei Înțelepciuni, fiind astfel deasupra tuturor făpturilor. Era înzestrat, așadar, cu suflet viu și nemuritor, cu putere cugetătoare, cu putere cuvântătoare și cu putere poftitoare, de sine stăpânitoare: „A făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie!“ (Fac. 2,7). Această zestre a sufletului omenesc, inteligența, l-a făcut pe om să priceapă faptul că a fost așezat de către Dumnezeu deasupra întregii zidiri văzute. Și că i-a pus la dispoziție numeroase facilități materiale și spirituale. Căci spațiul destinat lui a fost unul special, numit Rai sau paradis: „Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Eden, spre răsărit, și a pus acolo pe omul pe care-l zidise“ (Fac. 2,8).

Prin urmare, tendința către desăvârșire manifestată în om este propriu-zis o binecuvântare de la Dumnezeu, dăruită omului cu toată dragostea, ca o chemare la stăpânirea naturii și a întregii firi, dar nu în mod iresponsabil, hedonist-utilitarist, de distrugere a ecosistemelor și biotopurilor, ci într-un mod înțelept, pe care astăzi știința încearcă să-l întruchipeze prin studierea și salvarea speciilor naturale pe

cale de dispariție, dând în continuare nume tuturor făpturilor, studiindu-le tot așa precum făcea și Adam în grădina Raiului, atunci când stătea la sfat cu Dumnezeu: „Domnul Dumnezeu, Care făcuse din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului, le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi; așa ca toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam“ (Fac. 2, 19). Creatorul nu trece peste voința omului atunci când acesta dă nume unei făpturi. Tot astfel nu contrazice nimeni știința atunci când aceasta dă un verdict de analiză și cercetare cu privire la vreo rasă sau specie naturală. Și așa a rămas până astăzi, lege a Scripturii, iar cuvintele lui Dumnezeu nu pot fi contrazise: „Și a pus Adam nume tuturor animalelor și tuturor păsărilor cerului și tuturor fiarelor sălbatice“ (Fac. 2, 20).

Pe lângă aceasta, omul avea putere deplină asupra naturii, putere primită în dar de la Dumnezeu ca binecuvântare: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se mișcă pe pământ și peste tot pământul!“ (Fac. 1, 28). Faptul că Dumnezeu îl consideră pe om capabil să aibă grijă de natură se arată prin aceea că i-o încredințează spre folosire, hrănire și păstrare: „Iată, vă dau toată iarba ce face sămânță de pe toată fața pământului și tot pomul ce are rod cu sămânță în el. Acestea vor fi hrana voastră!“ (Fac. 1, 29). Iată că întreg pământul are ascultare de la Dumnezeu să rodească pentru a-l hrăni pe om așa precum se și cuvine unui adevărat stăpân din partea supușilor săi.

Măsura înțelepciunii adamice era prin urmare cunoscută de către Atotștiutorul. Și, cu toate că omul era înduhovnicit și avea voință liberă, fiind îmbrăcat în trup luminos și înzestrat cu înțelepciune harică, totuși Dumnezeu îl coordonează după măsura puterii lui, dându-i hrană potrivită pentru el, punându-i înaintea lucruri pe măsura priceperii lui, ținând desigur implicit o anumită conservare mistică,

teologică, a cunoașterii adamice. Avea să urmeze un fel de verificare a înțelegerii celor văzute, descoperite și oferite spre folosire: „A făcut Domnul Dumnezeu să răsară din pământ tot soiul de pomi, plăcuți la vedere și cu roade bune de mâncat; iar în mijlocul Raiului era Pomul Vieții și Pomul cunoștinței binelui și răului“ (Fac. 2, 9). „Desig-nul inteligent“ al Divinității nu a oferit omului primordial și urmașilor acestuia o natură haotică, în care toate să se îngheșuie claie peste grămadă, ci a realizat un echilibru perfect, accesibil ochiului, încântător vederii. Căci toate cele văzute (și muntele, și dealul, copacii, iarba și florile) se aflau într-o armonie desăvârșită încă de la crearea lor. Armonie naturală care reprezintă tocmai expresia fineții dumnezeiești a Creatorului, în deplin acord cu gustul și cugetul omului: „Facerea mâinilor Lui o vestește tăria!“ (Ps. 18, 1). De aceea i-a încredințat-o omului spre folos, spre mulțumire și păstrare: „A luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care-l făcuse și l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze și s-o păzească“ (Fac. 2, 15). Acesta era scopul omului în Rai: să se desfăteze de frumusețile creației, dumnezeiește armonizate. Să le guste, să le contemple, să le lucreze și să le îngrijească. Profunzimea cugetării la ele dă o reflecție mai înaltă omului (ca fiu al lui Dumnezeu după har) pentru a vedea lucrurile încă și mai bune și mai frumoase: „Suișuri în inima sa a pus [...] merge-vor din putere în putere!“ (Ps. 83, 6-8). Lucrarea Raiului înseamnă tocmai curățirea minții și a inimii spre o vedere cât mai limpede a luminii Creatorului, prin strădania de a-ți înălța sufletul către El prin contemplarea întregii zidiri: „Ale Mele sunt toate fiarele câmpului, dobitoacele din munți și boii! Cunoscute-am toate păsările cerului, iar frumusețea țărinii cu Mine este!“ (Ps. 49, 11-12); „Jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă și împlinește Celui Preaînalt făgăduințele tale!“ (Ps. 49, 15); „În ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, așa Te dorește sufletul meu pe Tine, Dumnezeule!“ (Ps. 41, 1). Iată cât dor poate cuprinde omul

în inima sa pentru Cel care l-a făcut, l-a hrănit și l-a împodobit: „Ce este omul că-Ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?” (Ps. 8, 4) – grijă purtată de Dumnezeu față de Adam încă din pruncia lui spirituală, a petrecerii în grădina Raiului, și vizibilă încă de la cea dintâi abatere atunci când, asemenea unei mame de care pruncul s-a pierdut, Dumnezeu striga în Rai cu duioșie: „Adame, unde ești?” (Fac. 3, 9). Poate că și conștiința lui Adam, deși răcită și întunecată din clipa căderii, și-a pus aceeași întrebare: „Adame, unde ești?” (Fac. 3, 9). Răspunsul prompt și ferm: „Aici sunt, Doamne; am greșit! Te rog, iartă-mă!” ar fi fost soluția salvatoare. Dar neascultarea omului de Dumnezeu, întâmplată din ispita diavolului, țintea ca scop implicit tocmai despărțirea omului de Dumnezeu. Ceea ce îl face pe Adam să-și simtă nevrednicia de a mai sta la sfat cu Domnul: „Am auzit glasul Tău în Rai și m-am temut, căci sunt gol, și m-am ascuns” (Fac. 3, 10).

Aici stă toată adâncimea neputinței omenеști, ascunsă în mărunțimea cugetului sufletului omenesc lipsit de harul lui Dumnezeu și de supunere față de Legea Lui: „Deșertăciune sunt fiii oamenilor; mincinoși sunt fiii oamenilor; în balanță, toți împreună sunt deșertăciune!” (Ps. 61, 9); „Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul!” (Ps. 13, 3). Și tot Psalmistul cântă cu amar: „Omul cu deșertăciunea se aseamănă; zilele lui ca umbra trec!” (Ps. 143, 4), „ai subțiat ca pânza de păianjen sufletul său!” (Ps. 38, 15). Începând de atunci, răul din sânul umanității va curge ca un fluviu de foc care arde continuu dorința de bine din om – prin focul minții și prin focul trupului, alimentat permanent de vreascurile patimilor. Patimi care cresc precum bălăriile, ca spinii și ca buruienile în pământul sufletului omenesc, prin imaginație sau închipuire și prin pofta cu nesaț a simțurilor.

Tocmai de aceea, devenit complet insensibil la suferința semenilor săi, bogatul cel nemilostiv a încercat să lepede

hainele de piele ale lui Adam (primite de la Dumnezeu după căderea în păcat: „Apoi a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam și femeii lui îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat“ – Fac. 3,21), înveșmântându-se în haine moi din purpură, porfiră și vison. Dar n-a simțit confortul acela ca fiind din Rai, deși și-a protejat egoul individualist cu ziduri înalte cu porți masive, bine ferecate, și cu mulțime de slugi și de avuții – în vreme ce, la poarta lui, de foame mureau și câinii, și săracii... O, „rai“ amăgitor, care l-a făcut să-și ia cele bune în viață fără să mai râvnească la cele cu adevărat mai bune și nestricăcioase! Îl va fi făcut destul să râdă probabil învățătura despre săracii care vor avea plată în Cer, socotind-o doar vreun surogat pentru confortul psihologic, pentru ca și cel sărac să poată crede că va fi bogat după ce va muri: „Hm, câtă amăgire, câtă înșelare – să nu te înfrunți din bunurile vieții și să aștepti răsplata într-o împărăție care nu se vede!“ ... „Zis-a cel nebun întru inima sa: «Nu este Dumnezeu!» Stricatu-s-au și urăți s-au făcut întru fărădelegi!“ (Ps. 52, 1-2), „Întăritat-a cel păcătos pe Domnul, după mulțimea mâniei lui; nu-L va căuta; nu este Dumnezeu înaintea lui!“ (Ps. 9, 24)... Dar iată că orice viață trece, precum cântă iar Psalmistul: „Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului; așa va înflori!“ (Ps. 102, 15), „Că trece viața noastră și ne vom duce!“ (Ps. 89, 12). Tot așa și cel bogat (dar nemilos), din „raiul“ lui cel trecător s-a trezit zvârlit pe veci în iad! „Și în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui“ (Lc. 16, 23). Iată câte feste îi joacă viața trecătoare omului care (rămas cu ifose de stăpân din Raiul de demult) se crede stăpân și pe pământ, uitând însă de vitregia pământului și de porunca primită de la Dumnezeu: „Blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale! Spini și pălămidă îți va rodi el și te vei hrăni cu iarba câmpului! În sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta, până te vei

întoarce în pământul din care ești luat; căci pământ ești și în pământ te vei întoarce!“ (Fac. 3, 17-19).

Cu alte cuvinte, Raiul (pământul sfânt și nestricat, păstrat ca loc de desfătare) rămâne casa și împărăția noastră veșnică: „Sunteți împreună cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu“ (Efes. 2, 19). Aceasta este ținta: „Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie“ (Evr. 13, 14). Și de aceea toate dezastrele, calamitățile și urgiile precum cutremurele, seceta, inundațiile, frigul, arșița, uraganele și vulcanii sunt îngăduite tocmai spre aducere aminte: „Oameni buni, nu aici este viața voastră și împărăția voastră!“ ... Dar omul (bolnav incurabil de „reminiscente“ divine), slăbit de lipsa rugăciunii (și astfel lipsit de vederea lui Dumnezeu, a Adevărului), își confecționează un „rai“ artificial aici, pe pământ: cu garduri, cu becuri, cu castele – pentru confort cu orice preț, crezându-se un împărat, „veselindu-se în toate zilele în chip strălucit“ (Lc. 16, 19). Problema a fost atinsă încă de pe vremea Vechiului Legământ prin glasul proorocilor care strigă: „Strânge comori și nu știe cui le adună pe ele!“ (Ps. 38, 10), „Nimic nu va rămâne din ei, nici din bogățiile lor, nici din petrecerile lor, nici din strălucirea lor!“ (Iez. 7, 11); „Să nu te temi când se îmbogățește omul și când se înmulțește slava casei lui. Că la moarte el nu va lua nimic, nici nu se va coborî cu el slava lui!“ (Ps. 48, 17-18). Iar în ceea ce privește lăcomia sufletului hrăpăreț, înțeleptul Solomon scria: „Mai bună este o bucată de pâine uscată în pace decât o casă plină cu carne de jertfe, dar cu vrajbă“ (Pild. 17, 1). După cum și Isus, fiul lui Sirah, îndemna: „Nu te încrede în avuțiile câștigate pe nedrept – pentru că nimic nu-ți vor folosi în Ziua Judecării!“ (Sir. 5, 10); „Nu chinui pe robul care muncește cinstit, nici pe simbriașul care își pune tot sufletul!“ (Sir. 7, 21). Iar marele Ieremia adaugă: „Vai de cel care își zidește casa din nedreptate și își face încăperi din fărădelegi, care silește pe aproapele său să-i lucreze degeaba și nu-i dă plata lui!“

(Ier. 22, 13). Nu degeaba Mântuitorul ne-a îndemnat: „Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură!” (Mt. 6, 19).

Poate din astfel de cuvinte oamenii au tot rămas cu impresia că Biserica are ceva cu bogăția și cu cei bogați. E o greșeală să credem aceasta. Să nu uităm însă cuvântul din bătrâni care cuprinde în sine tocmai acel înțeles tainic, nealterat și autentic: „Banul schimbă pe om!”, după cum și „Nu haina îl face pe om!”. Dintotdeauna s-a crezut că omul bogat este și puternic. Fals! Pentru că și bogatul și săracul mor în același chip; nu e o moarte pentru domni și alta pentru sărăntoci. Căci nici sufletul nu e de mai multe soiuri – pentru un bogat de un fel, iar pentru un sărac de alt fel. De aceea Apostolul ne avertizează: „Dumnezeu nu caută la fața omului!” (Gal. 2, 6).

Să ne amintim de faptul că, la întâlnirea cu tânărul bogat, Iisus i-a tăiat acestuia vorba din scurt: „Pentru ce Mă numești bun?” (Lc. 18, 19). Cuvântul dumnezeiesc își are înțelesul său: „Dacă într-adevăr Mă socoteai bun și nu doar Mă linguseai, nu te agătai ca disperatul de materie, ci vindeai toate câte aveai și Mie Îmi urmai: «Vinde toate câte ai și le împarte săracilor, și vei avea comoară în ceruri; apoi, vino de-Mi urmează Mie!» (Lc. 18, 22); dacă într-adevăr M-ai fi văzut bun, nu fugeai cât colo de luarea crucii și de sfințirea sufletului prin ea – doar tu singur M-ai întrebat: «Bunule Învățător, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?» (Lc. 18, 18)”. Dar toate aceste raze ale voii dumnezeiești sunt prea multe și prea mari pentru mintea noastră prea strâmtă și prea scurtă... Strâmtă – pentru că e mai ușor să-ți urmezi părerea ta (fie și rea) decât să împlinești voia lui Dumnezeu și cuvântul Sfintei Evanghelii; iar scurtă – pentru că, în lumea contemporană, bogații sunt la fel ca și în urmă cu două mii de ani. Infatuarea și ifosele, părerea de sine și aroganța, înfumurarea, răutatea, impertinența, distanța și răceala – sunt tot atâtea zorzoane drăcești care se agăță de suflet și-l

îngheață în moartea duhovnicească a (ne)simțirii – încât cei bogați ajung să se creadă mai mereu un fel de „zei“ ai banului pe pământ. Să-i întrebăm pe Sfinții Părinți ai Bisericii care este rolul bogaților pe pământ, și ne vor răspunde la unison că Dumnezeu i-a lăsat să câștige de toate cu prisos tocmai pentru ca prin aceasta să se vădească dragostea dintre semeni și implicit păzirea poruncilor Lui, mai ales pe cea a iubirii: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți!“ (Mt. 19, 19). Poruncă la auzul căreia sufletul celui bogat se îmbracă pe loc în odăjdiile surzeniei, muțeniei și insensibilității: omul nostru e rupt de realitate. Trăiește „extaziat“ cântecul efemer al zornăitului arginților. În mintea lui totul se evaluează. Totul este calcul. Totul costă. Atâta investit înseamnă atâta dobândit. Atâta aduce profit atâta. Unii ca aceștia sunt în afara lumii oamenilor obișnuiți. Au lumea lor: altfel văd, altfel aud, altfel simt. De aceea se și vorbește astăzi peste tot de miliardari, vedete, ciocoi mai vechi și mai noi – tot atâtea „titluri“ în contradicție flagrantă cu învățăturile lui Hristos: „Dacă cineva va vrea să fie întâiul, să fie cel din urmă dintre toți și slujitor al tuturor!“ (Mt. 9, 35); „Voi însă să nu vă numiți „Rabi“, pentru că Unul este Învățătorul vostru: Hristos; iar voi toți sunteți frați!“ (Mt. 23, 8). Când ne arogăm titluri „nobiliare“ pământești ar trebui să ne amintim că aleșii lui Dumnezeu – profeții, dreptii, regii – erau consacrați prin puterea Duhului Sfânt, prin ungerea din cornul cu untdelemn sfințit: „A turnat Moise mir pe capul lui Aaron și l-a uns și l-a sfințit“ (Lev. 8, 12); „i-a dat Moise dar și l-a uns pe el cu untdelemn sfânt“ (Sir. 45, 18); „a luat Samuel cornul cu mir și l-a uns în mijlocul fraților lui, și a odihnit Duhul Domnului asupra lui David“ (I Reg. 16, 13).

Dar azi, pentru că păcatul tronează pretutindeni, iar frica de Dumnezeu lipsește de peste tot, cuvântul sfânt nu mai este auzit la oameni. Dumnezeu Și-a retras harul și i-a lăsat în seama minții lor. Și de aceea, deși îndrugăm într-una vorbe

despre progres și tehnologizare, automatizări și perfecționări, totuși societatea devine tot mai morbidă, mai hedonistă și mai decăzută. Fumul minciunii se înalță azi ca altădată fumul de tămâie. Duhoarea urii și putoarea pizmei au izgonit mireasma sincerității și a iubirii dintre oameni. Mărturisirea cândva Psalmistul: „Atunci când se ridică sus oamenii de nimic, nelegiuirii mișună pretutindeni!” (Ps. 11, 8). Ce s-a schimbat în societate de trei milenii încoace – de la David la Hristos și de la Hristos până la noi? Nimic! Aceleași patimi, aceleași apucături, aceleași năravuri hrăpărețe și aceeași poftă avidă de căpătuire necinstită și de agonisire nedreaptă! Cine ar mai zice azi, la două mii de ani după Zaheu: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor; iar dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit!” (Lc. 19, 8)? Cine ar mai zice azi în biserică precum oarecând vameșul în Templu: „Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!” (Lc. 18, 13)? Și-ar mai permite oare Dumnezeu să atingă orgoliul vreunei personalități contemporane?! Poate nu-Și dă seama Sfinția Sa de evoluția societății moderne și de gradul de cultură la care a ajuns lumea de azi!...

Lamentările în fraze stereotipe, cu pilde ieftine, repetate la nesfârșit, nu mai impresionează pe nimeni cu nimic. Au apărut atâtea curente noi de „spiritualitate” și de „viață transcendentă”, încât Ortodoxia contemporană aproape că nu mai are cu ce contrazice moda veacului! Cine s-ar mai speria azi de povești cu iad, cu smoală și cu draci, afară poate doar de porcii gadarenilor?!... E tragic însă că la baza acestei ignoranțe moderne și mentalități pervertite stau nepăsarea profundă și desconsiderarea totală față de Jertfa Mântuitorului Hristos, înnoită duhovnicește zi de zi, pe Drumul Crucii, de la „locul numit «pardosit cu pietre», în evreiește «Gabbata»” (In. 19, 13) la „locul numit pardosit cu pietre, iar evreiește Gabbata” (In. 19, 17) în Sfânta Liturghie – „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire” (Simbolul Credinței).

Și totuși, bogații de azi sunt la fel ca și cei de acum două mii de ani: iute se plâng și întorc spatele când e vorba de Hristos și e în joc averea lor: „Iar tânărul a plecat întristat, căci avea multe avuții“ (Mt. 19, 22). De aceea Iisus ne-a arătat cât de mult ne împiedică lăcomia, zgârcenia și acumulările nejustificate de averi inutile în drumul nostru către Cer: „Mai lesne este să treacă cămila prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu!“ (Mt. 19, 24). Și astăzi, ca și pe vremea Mântuitorului, cei bogați așteaptă să se întoarcă cineva din morți pentru ca să le spună că îi așteaptă bezna iadului și muncile dracilor pentru patimile și răutatea lor: „Dacă cineva dintre morți se va duce la ei, se vor pocăi“ (Lc. 16, 30)... Aiurea! Vedem defunct după defunct, cancere peste cancere, catastrofe după catastrofe – pe cine mai mișcă toate acestea astăzi? Oare mai există conștiință pe pământ? – s-ar putea întreba cineva precum oarecând poporul cârtitor rătăcind prin pustie: „Este, oare, Domnul în mijlocul nostru sau nu?“ (Ieș. 17, 7). „Dacă nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva dintre morți!“ (Lc. 16, 31): bogăția întuneacă mintea și slăbește puterile sufletești. Te face din om neom. Deși Dumnezeu „face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreți și peste cei nedreți“ (Mt. 5, 45), omul nu realizează că hrănirea făpturii este o lucrare cosmică ce aparține lui Dumnezeu din ceruri: „Pământul a dat din sine verdeață: iarbă care face sămânță după felul și după asemănarea ei, și pomi roditori, cu sămânță, după fel, pe pământ. Și a văzut Dumnezeu că este bine!“ (Fac. 1, 12). Roadele pământului sunt darurile lui Dumnezeu – și tot prin puterea Lui ploaia și soarele, căldura și lumina dau viață pământului: „Așa este împărăția lui Dumnezeu, ca un om care aruncă sămânța în pământ, și doarme și se scoală, noaptea și ziua, și sămânța răsare și crește, cum nu știe el. Pământul rodește de la sine: mai întâi pai, apoi spic, după aceea grâu deplin în spic. Iar rodul se coace“ (Mc.

4, 26-29); „Astfel nici cel ce sădește nu e ceva, nici cel ce udă, ci numai Dumnezeu Care face să crească“ (I Cor. 3, 7).

Așa și cu bogatul nesătul: „I-a rodit din belșug țarina“ (Lc. 12, 16). În mod normal, ar fi fost un prilej de bucurie, de mulțumire, de laudă și dăruire. Dar nesătulul avea cu totul alte gânduri... „Ce voi face, că n-am unde să adun roadele mele?“ (Lc. 12, 17). Și azi, ca și atunci: banii zac în conturi, bijuteriile în seifuri, terenurile în asociații agricole, iar roadele se vând la suprapreț; ori stau stocate după felul și forma de tehnologizare potrivite. E adevărat că acest bogat a mizat mai mult pe depozitarea lor, în ideea unei comercializări ulterioare pentru obținerea unui profit considerabil, făcând aceasta (după cuvântul Evangheliei) în două etape: „Voi strica jitnițele mele și mai mari le voi zidi“ (Lc. 12, 18), iar apoi: „Voi strânge acolo tot grâul și bunătățile mele“ (Lc. 12, 18). Iată forma de manifestare a iubirii de sine ajunsă la apogeul lăcomiei, ghiftuirii, traiului îndestulat și huzurului nesățios: „Ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani!“ (Lc. 12, 19). Aici, filantropia și milostenia lipsesc cu desăvârșire atât ca reper conceptual (din vocabularul bogatului), cât și ca reper moral (din atitudinea lui de viață): „Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut!“ (Mt. 25, 40). Depart de el un asemenea gând!...

Dar haideți să facem o comparație între bogații lumii de acum două mii de ani și cei ai societății de astăzi: și azi (ca și atunci) hainele scumpe, „de firmă“ și „la modă“ sunt un moft de căpetenie; cei săraci mor desculți și dezbrăcați în gerul iernii, iar cei bogați poartă lenjerii în valoare de mii de euro, garnisite cu pietre scumpe și cristale Swarovski. La ce folosește? La ce ajută? Crește nivelul de cultură sau de inteligență? Vindecă bolile? Ține de foame? Astâmpără setea? Împiedică venirea morții? O fi leac pentru veșnicie? Câtă puținătate de minte: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău!“ (Lc. 12, 20). Câți oameni nu mor de foame sau trăiesc din mila creștinilor, iar glia zace pârloagă, fiind necultivată, în vreme

ce „performanța” dezastruoasă a legiuitorilor și guvernanților face ca sărăcia maselor să ia proporții înfricoșătoare!... Iar asta, în timp ce Dumnezeu, „Cel ce dă hrană la tot trupul” (Ps. 135, 25), continuă totuși să încălzească și să ude pământul, veghind cu blândețe hectarele lui nelucrate!...

Dregătorul bogat al vremii noastre deja și-a mutat card-urile în țări îndepărtate. Iar aici mai stă doar ca în gazdă, ca într-un loc din care își umple hambarele și mai mari le zidește. Cântecul bogatului sănătos și ghiftuit e simplu: „Suflete, suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!” (Lc. 12, 19). A ajuns bietul suflet rob al trupului! Și-a pierdut virtuțile îngerești și s-a procopsit în schimb cu însușiri dobitocești: „Omul, în cinste fiind, n-a priceput; alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor!” (Ps. 48, 12). Această ceață densă a împătimirii sufletului prin poftirea avuțiilor materiale sufocă omul, făcându-l gospodar doar peste niște lucruri trecătoare. Aceasta este tocmai înșelarea diavolului, care urlă în urechile creștinilor, întocmai precum saducheei din vremea Vechiului Legământ: „Nu există înviere! Nu există viață după moarte! Aici, pe pământ, sunt toate: și viața și moartea, și binele și răul, și Raiul și iadul! Aici mănânci, aici bei, aici te veselești, aici trăiești, aici exiști! Acum ai timp și aici ai loc să te desfătezi! Trăiește clipa!” „Ție Ți voi da toată stăpânirea aceasta și strălucirea lor, căci mi-a fost dată mie și eu o dau cui voiesc; deci dacă Tu Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta!” (Lc. 4, 6-7)“ ... Și așa se face că tot mai puțini sunt săracii bogați, sărmanii, care mai gândesc la lumea de apoi, așteptând și azi cu disperare, doar-doar va învia careva din morți, să poată și ei să se pocăiască!... Nebunilor – zice Scriptura, în noaptea aceasta (adică în întunecarea minții și a vieții pământești trăite în bezna necredinței) vine sfârșitul fiecăruia dintre voi și veți da socoteală atât pentru faptele voastre, cât și pentru toate cele adunate inutil și nedrept! Căci întrebarea e aceeași pentru toți: „Și cele ce ai pregătit

ale cui vor fi?!“ (Lc. 12, 20). Desigur, răspunsul este foarte simplu: ale tuturor urmașilor și ale tuturor rubedeniilor. Căci așa e și firesc. Dar te-ai întrebat vreodată tu, bogatul, dacă toți aceștia, după împărțirea averii tale, își vor mai aduce aminte de tine sau doar tu de ei?! „Rogu-te, dar, părinte, să-l trimiți în casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le spună lor acestea, ca să nu vină și ei în acest loc de chin!“ (Lc. 16, 27-28)... Interesantă dorință: să arzi în foc și să te perpelești de setea credinței în Dumnezeu! „De mă voi sui în Cer, Tu acolo ești! De mă voi coborî în iad, de față ești!“ (Ps. 138, 8). Iată cum prezența Domnului Dumnezeu ne însoțește pretutindeni: și în vuietul iadului chinurii, și în liniștea Raiului desfătărilor! Ce bine ar fi fost dacă am fi adunat pe lângă luxul pământesc și puțină odihnă cerească: „Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși, dar nu se îmbogățește în Dumnezeu!“ (Lc. 12, 21).

De aceea, dragi bogătani (de la noi și de pretutindeni), dacă astăzi sunteți salutați și respectați, iar oamenii se dau la o parte pentru a vă face loc, vă oferă vreun scaun, vă zâmbesc și vi se pleacă înaintea, vă linguesc și vă laudă în mod gratuit, vă ung la inimă cu vorbe dulci și zâmbete mieroase (că doar astea plac lumii „sus-puse“ și doară așa e moda veacului), aflați că finețea voastră pătimășă (cu iz de „desfătare edenică“) de prinți și prințese ale bogăției trecătoare va fi îmbibată curând (de nu va exista pocăință, milostenie și îndreptare) cu fum scârbos de iad și cu duhoare insuportabilă de patimi urât mirositoare, în vreme ce dracii vor da năvală peste voi, îngrozindu-vă sufletele deja ucise duhovnicește!... „Prieten, cum ai intrat aici fără haină de nuntă?“ (Mt. 22, 12) – „Cum e posibil“ (veți spune poate) „când în sicriu și în cavou am băgat zeci de mii de euro, iar pe cel răposat l-am îmbrăcat în cele mai scumpe haine pe care le-a avut în viață?!“... Aflați, frații noștri bogați și surorile noastre bogate, că la vremea de apoi doar haina Botezului va mai conta; și faptele cu care ați împodobit-o. Iar timp... ați tot avut în viața voastră ca prin

milostenie să vă fi cheltuit tot aurul și argintul. De acum veți merge doar pentru ca să dați socoteală de cele ce ați lucrat în viață: „Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut!” (Mt. 25, 45). Dar „voi zice sufletului meu: «Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!»” (Lc. 12, 19); însă „ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă – iar sufletul său îl va pierde?!” (Mt. 16, 26). „Priviți la păsările cerului că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jirnițe, și totuși Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește!” (Mt. 6, 26). Căci „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu” (Mt. 4, 4); „Eu sunt Pâinea cea Vie, care S-a pogorât din Cer!” (In. 6, 51).

„Duceți-vă de la Mine, blestemăților, în focul cel veșnic care este gătit diavolului și îngerilor lui!” (Mt. 25, 41): „Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu se îmbogățește în Dumnezeu!” (Lc. 12, 21). Dar „fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor nu a stat și pe scaunul hulitorilor n-a șezut!” (Ps. 1, 1).

Dacă sunt porunci, porunci să fie!

„Cum vom scăpa noi, dacă vom fi nepăsători la astfel de mântuire?” (Evr 2, 3) „Cine va păzi toată Legea, dar va greși într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat față de toate poruncile!” (Iac 2,10) „Adevărat zic vouă: înainte de a trece cerul și pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate!” (Mt. 5, 18) „Chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o, să fie anatema!” (Gal. 1, 8) „Care poruncă este mai mare în Lege?” (Mt. 22, 36) „Vinde toate câte ai și le împarte săracilor și vei avea comoară în ceruri; și vino de urmează Mie!” (Lc. 18, 22) „Moise a fost credincios în toată casa Domnului, ca o slugă, spre mărturia celor ce erau să fie descoperite în viitor” (Evr. 3,5). „Pentru ce Mă numești bun? Nimeni nu este bun, decât unul Dumnezeu!” (Lc. 18, 19) „Iar Hristos a fost credincios ca Fiu peste casa Sa. Și casa Lui suntem noi, numai dacă ținem până la sfârșit, cu neclintire, îndrăzneală mărturisirii

și lauda nădejzii noastre“ (Evr. 3, 6). „Cuvintele Domnului sunt în foc lămurite“ (Ps. 17, 33). „Izvoare de apă s-au revărsat din ochii mei, pentru că n-am păzit Legea Ta!“ (Ps. 118,136) „Legea Ta cugetarea mea este!“ (Ps. 118, 77) „Îndreptează înaintea mea calea Ta!“ (Ps. 5, 8) „Nu vor sta călcătorii de Lege în preajma ochilor Tăi!“ (Ps. 5, 5) „Bărbatul nepriceput nu va cunoaște și cel neînțelegător nu va înțelege acestea“ (Ps. 91, 6). „Dreptul ca finicul va înflori și ca cedrul cel din Liban se va înmulți!“ (Ps. 91, 12)

O zicală mai veche din înțelepciunea populară afirmă: „Unde-i lege nu-i tocmeală!“. Cuvântul lui Dumnezeu este veșnic și de netăgăduit: „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul“ (In. 1, 1), „toate prin El s-au făcut“ (In. 1, 3), „și Cuvântul S-a făcut trup“ (In. 1, 14). Cercetând adâncurile de taină ale lucrărilor dumnezeiești, vom descoperi un ritm treptat, progresiv de manifestare a Revelației divine, concomitent cu un anu-mit regres spiritual al umanității. Inițial, omul a apărut ca centru și culme a întregii zidiri: „Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră!“ (Fac. 1, 26). Astfel, a primit de la Dumnezeu tot ceea ce și-ar fi putut dori: har, lumină, hrană sfântă din Pomul vieții, o comunicare nemijlocită cu Dumnezeu-Creatorul său, iar toate acestea într-o libertate de neîngrădit.

„A vrea“ și „a nu vrea“: iată două aspecte contrare ale aceleiași realități, care pot fie liniști, fie tulbura istoria ome-nirii: „El din început a făcut pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său“ (Sir. 15, 14). Cea dintâi și cea mai veche poruncă divină adresată omului (pentru a-l lega și uni cu Dumnezeu) a fost porunca postului: „Din toți pomii din Rai poți să mănânci, dar din Pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!“ (Fac. 2, 16-17). Deducem din aceasta că lipsa postului duce la înțeptoșarea minții și la moartea sufletească, înțeleasă

în sens spiritual: om viu biologic, dar mort duhovnicește. Starea psihologică a omului ajuns mort duhovnicește este dominată în primul rând de simțământul de necontrolat al fricii; de aceea Sfinții Părinți filocalici afirmă că frica este de la diavol: „Partea celor fricoși și necredincioși [...] și a tuturor celor mincinoși este în iezerul care arde cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua“ (Apoc. 21, 8). Ucenicii lui Hristos au primit un altfel de îndemn: „Îndrăzniți! Eu am biruit lumea!“ (In. 16, 33). Explicația spirituală a apariției și instaurării fricii în sufletul unui om stă în faptul că între acel om și Dumnezeu se interpune diavolul: „Am auzit glasul Tău în Rai și m-am temut, căci sunt gol, și m-am ascuns“ (Fac. 3, 10). Iar David Proorocul exclamă: „Acolo s-au temut de frică, unde nu era frică!“ (Ps. 13, 5); căci „de n-ar păzi Domnul cetatea, în zadar ar priveghea cel ce o păzește!“ (Ps. 126, 1). Desigur, frica nu este un efect al lucrării duhovnicești mântuitoare. Și de aceea consecințele ei sunt deseori îngrozitoare, putând ajunge până la pierderea echilibrului psihic și manifestarea a numeroase boli mintale. Așa se și explică tot acel arsenal al închipuirilor din vremea noastră, prin care creștinii contemporani alunecă în ridicolul acuzelor și scuzelor puerile, conform cărora ar suferi de ispite teribile din partea semenilor lor, de la cei cunoscuți și apropiați, ba chiar și de la prieteni și membri ai familiei!

În astfel de situații, este evident că firul legăturii cu Dumnezeu nu mai este direct, față către față, pentru că omul nu mai stă la sfat cu Dumnezeu, ci cu gândurile rele pe care i le strecoară în suflet duhul cel viclean. Izgonit din Rai, omul va adăsta multă vreme în preajma acestuia, trudind și muncind din greu pământul din care fusese luat: „L-a scos Domnul Dumnezeu din grădina cea din Eden, ca să lucreze pământul din care fusese luat“ (Fac. 3, 23). Odată ajuns pe pământ însă, s-a complicat și relația lui cu Dumnezeu. Crescând ispitele și înmulțindu-se încercările, cu timpul au fost înmulțite și obligațiile umanității față de

Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu este Adevărul absolut. Și de aceea codul de porunci dăruit din Cer pe Muntele Sinai profetului Moise este categoric. Cele zece porunci cuprind practic toată Legea și Proorocii. Pe cât sunt de simple, pe atât sunt de ferme. Este evident că nu un oarecare s-ar fi putut învrednici a le primi din Cer pentru a le dăruia omenirii. Alesul Domnului pentru aceasta, Moise, cel care le-a primit, a trecut printr-o tainică și temeinică pregătire spirituală de la naștere și până la maturitate, atunci când Dumnezeu i-a vorbit, poruncindu-i ceea ce avea de făcut și de îndeplinit. Cel dintâi lucru hotărât la vremea rânduită a fost: „Scoate-ți încălțăminte din picioarele tale, că locul pe care calci este pământ sfânt!” (Ieș. 3, 5). Odată suit pe Muntele Sinai, aude glasul lui Dumnezeu zicându-i: „Grăiește casei lui Iacov și vestește fiilor lui Israel!” (Ieș. 19, 3). Chemarea lui Moise se face după criterii bine definite. Se cerea mai întâi de toate o supunere desăvârșită și o ascultare pe măsura lucrării. Întâlnirea mistică dintre omul Moise și Domnul Dumnezeu implică o auzire și o vedere oarecum indirectă a lui Dumnezeu, Căruia Moise îi zărește cumva spatele, nicidecum fața. Aceasta, pentru că esențial era nu să-L vadă, ci să-L asculte: „Iată, voi veni la tine în stâlp de nor des, ca să audă poporul că Eu grăiesc cu tine și să te creadă pururea!” (Ieș. 19, 9). După care va urma o serie întreagă de obligații ale poporului: „Moise grăia, iar Dumnezeu îi răspundea cu glas” (Ieș. 19, 19). Odată împlinită chemarea și săvârșită ascultarea, esența lucrării duhovnicești se concretizează în primirea tablelor Legii celor zece porunci. Acestea vor sta la temelia educării spirituale și morale a poporului lui Israel. Și pe acestea le evocă Domnul Hristos, menționându-le nu de puține ori: „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc” (Mt. 5, 17). Să nu uităm că Avraam nu a fost contemporan cu Moise – și totuși dă gir rânduielilor lui Moise în dialogul avut cu bogatul cel nemilostiv: „Au pe Moise și pe prooroci; să asculte de

ei“ (Lc. 16, 29). Iată cine și cum garantează autenticitatea puterii lucrării lor!

Ce îi spune Mântuitorul învățătorului de Lege? „Ce este scris în Lege? Cum citești?“ (Lc. 10, 26). După care concluzia vine ferm: „Fă aceasta și vei trăi!“ (Lc. 10, 28). Ceea ce se referă și la un alt sens al cuvântului „De n-aș fi venit și nu le-aș fi vorbit, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor“ (In. 15, 22), anume: „De nu aș fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a făcut, păcat nu ar avea; dar acum M-au și văzut și M-au urât și pe Mine, și pe Tatăl Meu!“ (In. 15, 24). Cine a putut, așadar, să dea mană din cer, să izvorască apă din piatră și să despică marea cu toiagul? Pe lângă toate aceste minuni săvârșite cu puterea lui Dumnezeu, Moise dovedește că are calități de lider spiritual demn de urmat prin faptă și lucrare și prin darul primit de la Dumnezeu în povățuirea poporului spre Pământul făgăduinței. La prima vedere, toate par destul de simple; dar iată că, treptat, modul de comunicare cu Dumnezeu se complică: altar, jertfe, slujitori, atribuțiuni, restricții, obligații și altele asemenea acestora – pe toate ni le prezintă în detaliu „Cartea Ieșirii“ de-a lungul mai multor capitole, înfățișând toată rânduiala sacramentală statornicită din Cer prin poruncă divină.

Noțiunea de „poruncă“ se referă la ceva imperativ, obligatoriu și categoric. În afara poruncii, te situezi pe tărâm greșit. Ești pe o cale care nu are repere mântuitoare. Hristos ni se adresează cu cuvintele: „Cel ce are poruncile Mele și le păzește acela este care Mă iubește!“ (In. 14, 21). Oare de câtă teologie o fi nevoie, de câți Sfinți Părinți care să mai scrie câte alte volume de *Filocalie* sau lucrări de exegeză și hermeneutică a Sfințelor Scripturi pentru ca să înțelegem că, pur și simplu, oamenii nu-L iubesc pe Dumnezeu?! De vreme ce ni se spune limpede că împlinirea Legii, a poruncilor ei, e semnul sigur, clar și neîndoielnic de iubire, cum am mai putea îndrăzni să susținem că suntem iubitori de Dumnezeu?!

„Poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lor este departe de Mine!” (Mt. 15, 8); și de aceea „nu oricine Îmi zice: «Doamne, Doamne!» va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri!” (Mt. 7, 21). Nu este cu puțință ca să vorbim abstract despre Dumnezeu, în fraze pompoase și formulări pretențioase, dar lipsite de trăire... De aici și o anumită asprime în adresare: „Pentru ce Mă numești bun? Nimeni nu este bun, decât unul Dumnezeu!” (Lc. 18, 19). A numi „bun” pe Dumnezeu e un drept doar al sfinților împlinitori ai poruncilor Lui. Căci Dumnezeu încununează jertfa și osteneala lucrătorilor poruncilor divine (cu fapta, nu cu vorba) prin răsplătiri harice, prin harisme.

Dar în vocabularul cotidian întâlnim atât „a vrea”, cât și „a nu vrea”. Câți sunt cei care vor să-L cunoască pe Dumnezeu și să-I asculte poruncile, lucrându-le cu fapta și păzindu-le cu viața? Câți sunt cei care (de bunăvoie și nesiliți de nimeni) lasă toate pentru Dumnezeu? „Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine!” (Mt. 10, 37); de bună-voie și nesilit de nimeni „să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie!” (Mt. 8, 34). Ce altceva stă în spatele cuvintelor din „Decalog” decât întreaga morală umană, socială și creștină? Stă ceea ce zice și Sfântul Apostol Pavel: „Păgânii care nu au Lege din fire fac ale Legii; aceștia, neavând Lege, își sunt loruși Lege!” (Rom. 2, 14). Neavând Lege, respectă ceea ce nu li s-a oferit: Legea. Respectă o poruncă ce nu le-a fost impusă. O țin de bună-voie, din bun-simț și din omenie: „Căci cine va voi să-și scape sufletul îl va pierde; iar cine își va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va scăpa!” (Mc. 8, 35). „Căci de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el, când va veni întru slava Tatălui Său cu sfinții îngeri!” (Mc. 8, 38).

Cu cât drag l-a privit Iisus pe tânărul bogat, văzându-l că e în căutarea desăvârșirii: „Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața de veci?“ (Lc. 10, 25). Dar iată cum, în acest caz, modul prin care diavolul a lucrat este modul al treilea al ispitirii din Carantania: bogăția, slava cea deșartă și trecătoare, materia ca agoniseală, ca barieră între Dumnezeu și suflet. Iată deci că există și oameni pentru care materia e mai mare și mai importantă decât Dumnezeu; de aceea întreabă Hristos: „Ce-i va folosi omului dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?!“ (Mt. 16, 26). Într-un cuvânt, înțelegem că în multe din viețile semenilor noștri problema mântuirii nu poate depăși problemele cotidiene, atât de multe și de diverse...

Atunci când plecăm de acasă în căutarea unui duhovnic bun, avem deja câteva condiții și obiective importante de îndeplinit. Mai întâi, să fie bătrân, să fie înțelept, să ne cunoască viața, să fie înainte-văzător și știutor. Pentru că multe sunt de rezolvat: să aflăm când ni se mărită fata, când ne terminăm casa, dacă va fi bine la serviciu, dacă vom câștiga bani, dacă nu ne paște vreo primejdie; în plus, dușmanii să nu aibă nici o putere asupra casei noastre, apoi să fim dezlegați de orice blesteme, de vrăji, de farmece și de descântece; și, în cele din urmă, să dobândim mult-râvnita sănătate, temelia a tot ceea ce înseamnă fericirea individuală și mulțumirea de sine. Exact îndemnul omului bogat care agonisise destule: „Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te!“ (Lc. 12, 19).

Numai că... liniștea oricărui om e tulburată de obligațiile morale, de datoriile de conștiință, de îndatoririle spirituale și de obligațiile față de suflet și față de Dumnezeu: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă!“ (Mt. 6, 33), pentru că „ajunge zilei răutatea ei!“ (Mt. 6, 34); „Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți

îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea?“ (Mt. 6, 25); „Aruncă spre Domnul grija ta și El te va hrăni!“ (Ps. 54, 25). Vrând-nevrând, societatea noastră gustă rând pe rând din toate „trufandalele“ progresului. Știința contemporană și cultura civilizației rafinate ne „demonstrează“ zilnic faptul că Biserica este o adevărată „frână“ în calea fericirii obștești și a binefacerilor tehnologiilor moderne. Care din cele zece porunci are dreptul să ne calce libertatea de gândire și dorința de a simți din plin plăcerile vieții?! „Carnea și sângele nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea nu moștenește nestricăciunea!“ (I Cor. 15, 50). Oare care o fi voia lui Dumnezeu? Cum o fi corect? Aici începe lupta și dilema. Biserica ne îndeamnă la faceri de bine, la iubirea de aproapele și la iubirea de Dumnezeu: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toată puterea ta!“ (Deut. 6, 5). Dar cum putem soluționa oare setea de libertate totală și de manifestare personală după voia proprie? Ce Lege ne poate obliga la iubire dacă nouă nu ne place de cutare? Ce putem face noi dacă cei cărora le-am greșit nu ne acordă iertarea lor, iar cei care ne-au greșit nouă nu cred în iertarea pe care noi le-o acordăm? Oare mai are sens să zicem „și ne iartă nouă greșelele noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștri“ (Mt. 6, 12)? Cum să soluționăm acest fel de a gândi propriu ortodocșilor contemporani: „Te iert, dar nu te uit!“ sau „Te iert, dar te țin minte!“? Chiar să fie această poruncă a iubirii mai mare decât anvergura propriei personalități, atunci când aceasta este implicată într-o sumedenie de conflicte – fie de servicii, fie de interes personal sau de orice fel ar fi? Zis-a Domnul: „Că de veți ierta oamenilor greșelele lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc!“ (Mt. 6, 14); „Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, asemenea și voi faceți lor, că aceasta este Legea și proorocii!“ (Mt. 7, 12); „Oricine urăște pe fratele său este ucigaș de oameni și știți că orice ucigaș de oameni

nu are viață veșnică, dănuitoare în El“ (I In. 3, 15); „Eu însă vă spun vouă că oricine se uită la femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui!“ (Mt. 5, 28).

E o adevărată problemă generală a lumii creștine această practică socială în care fiecare alți doi oameni (din lipsă de ocupație) mai degrabă vorbesc de rău despre un al treilea decât ceva ziditor de suflet. „Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheena!“ (Mt. 10, 28); „Nu judecați, ca să nu fiți judecați! Căci cu judecata cu care judecați, veți fi judecați, și cu măsura cu care măsurați, vi se va măsura!“ (Mt. 7, 1-2); „De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, iar bârna din ochiul tău nu o ieși în seamă? Sau cum vei zice fratelui tău: lasă să scot paiul din ochiul tău – și iată, bârna este în ochiul tău?! Fățarnice, scoate întâi bârna din ochiul tău și atunci vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău!“ (Mt. 7, 3-5). Ce sunt unele ca acestea? Oare cuvinte din Scripturi, veșnice și mântuitoare, sau sugestii la alegere, pe care să le aplicăm cum vrem, când vrem și cui vrem? Să fie oare Scriptura o carte interpretabilă după placul nostru? Cum ne va fi însă în Ziua Judecății, atunci când vom sta înaintea lui Dumnezeu, în prezența milioaneilor de îngeri, pentru ca să dăm seamă de cele ce am zis și am făcut în viață? Care o mai fi diferența între porunci și obligații, între voință și neputință?

Iată, timpul care a trecut de când am fost la duhovnicul căutat mi-a demonstrat că acesta n-a fost un înainte-văzător, că nimic din cele ce mi-a spus nu s-a împlinit. Care o fi atunci adevărul? Ce să mai cred? Unde să mă mai duc?... Iată cum rodul Pomului cunoștinței binelui și răului este mâncat zilnic de atâția dintre noi, la întâmplare, fără a chibzui măcar o clipă dacă vom putea duce suferințele pe care le vom avea de suportat de pe urma inconștienței spirituale de care dăm dovadă de cele mai multe ori. Câtă lume naivă nu mușcă din acest rod prezent astăzi printe noi sub forma a

tot felul de curente de idei și metode ocultiste care de care mai ciudate, doar-doar se va mai schimba ceva în destinul individual atât de mult cercetat în toate zodiacele și horoscoapele de duzină!... Oare ce să mai fac? Că tot ce am auzit pe unde am mai fost spunea: „Umblați cât aveți Lumina, ca să nu vă prindă întunericul; căci cel ce umblă în întuneric nu știe unde merge!“ (In. 12, 35). Oare chiar să fie păcat că am fost și pe la altfel de „lucrări“, din afara Bisericii? Oare chiar să fie o poruncă atât de strașnică și de însemnată: „Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!“ (Ieș. 20, 3)? ... Și uite așa, una după alta, cele zece porunci sunt profanate și călcate în picioare după placul fiecăruia; că doar asta-i viața – și cu bune, și cu rele. Ce poți să faci?!

Pe cine mai interesează astăzi sfânta feciorie? Oare mai există tineri preocupați spiritual de faptul că și-au pierdut fecioria, care să nu fie indiferenți față de gravitatea păcatului săvârșit? „Nu știți, oare, că nedreptii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu? Nu vă amăgiți: nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu!“ (I Cor. 6, 9-10). Oare să mai luăm în serios povestea Sodomei și a Gomorei, ca fiind întru totul autentică, într-o vreme ca a noastră în care pământul întreg ar trebui ars cu foc și cu pucioasă, pentru ca în locul uscatului să mai fie doar o imensă Mare Moartă a unei umanități căzute în adormirea conștiinței și a morții sufletești? Nu mai interesează pe nimeni firescul și normalul. Hazardul, libertinajul și imoralitatea sunt valorile modernității unei lumi răscolite de patimi potrivnice. Noi, cei de azi, ca pe un covor de frunze moarte călcăm pe fața pământului, în colcăială de patimi la fiecare pas, la fiecare vorbă și gest, la fiecare clipă și în fiecare moment: „Îndreptează înaintea mea calea Ta!“ (Ps. 5, 8), căci „fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor nu a stat și pe

scaunul hulitorilor n-a șezut!“ (Ps. 1, 1); „De la Domnul pașii omului se îndreptează și calea lui o va voi foarte!“ (Ps. 36, 23); „Rătăcit-am ca o oaie pierdută; caută pe robul Tău, că poruncile Tale nu le-am uitat!“ (Ps. 118, 176). Pentru ca, în cele din urmă, cu tot binele din lume, să ne trezim departe, tare departe de Sfântul Dumnezeu...

Desigur, veți spune: or fi ele porunci, or fi ele din Cer, or fi de la Dumnezeu, dar să le țină cine poate și cui îi permite situația personală! „Mulți sunt chemați, dar puțini aleși!“ (Mt. 20, 16). De pildă, toată lumea știe că este post. O întrebare „de rutină“ ar fi însă și aceasta: câți dintre creștini țin postul? Câți știu ce este postul, de câte feluri este și cum trebuie el împlinit? „«Nu știți voi postul care Îmi place?»“ zice Domnul. «Rupeți lanțurile nedreptății! Dezlegați legăturile jugului! Dați drumul celor asupriți și sfărâmați jugul lor! Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine!»“ (Is. 58, 6-7). Chiar, oare ce să fie postul? Să fie vreun regim alimentar, sub formă de dietă, în care ne umplem burțile cu zeci de feluri de mâncare „de post“, costisitoare și bine garnisită caloric? Sau postul înseamnă de fapt adevăr, lumină, dragoste, pace, bucurie, milă, inimă bună? „Milă voiesc, iar nu jertfă!“ (Mt. 9, 13), căci „jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi!“ (Ps. 50, 18). Dacă dragoste nu e, atunci nimic nu e! „Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată!“ (I Cor. 13, 4-8). Să fie înfrânarea (proprie postului) doar o modă, o tradiție, o regulă de bun-simț, un mit, un obicei sau o lege și o poruncă a Raiului de la Dumnezeu? „Iar din Pomul cunoștinței

binelui și răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!“ (Fac. 2, 17). „Și a fost dus de Duhul în pustie, timp de patruzeci de zile, fiind ispitit de diavolul. Și în aceste zile nu a mâncat nimic; și, sfârșindu-se ele, a flămânzit“ (Lc. 4, 1-2). Ce „păcat“ să fi făcut Domnul Hristos, Cel fără de păcat, pentru ca să trebuiască să postească și să flămânzească vreme de patruzeci de zile?!... S-ar spune că într-un singur punct a „greșit“ Bunul Dumnezeu Cel ce-nu-greșește: atunci când a avut încredere în noi, oamenii, că-L vom iubi și Îl vom prețui cu aceeași dragoste cu care El S-a întrupat și S-a dăruit pe Sine jertfă pentru ca să ne mântuiască... Iar noi I-am răsplătit dragostea prin ură feroce, plină de răutate: „Răstignește-L! Răstignește-L!“ (Lc. 23, 21); „Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri!“ (Mt. 27, 25). Oare așa să fie și azi, să cadă peste noi Sângele Lui vărsat cu atâta dragoste și îndelungă-răbdare în fiecare Sfântă și Dumnezeiească Liturghie, ca blestem și pedeapsă pentru nevrednicia noastră în lucrarea de mântuire?!... „Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din Pâine și să bea din Pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului. De aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi și mulți au murit. Căci de ne-am fi judecat noi înșine, nu am mai fi judecați“ (I Cor. 11,28-31). Ce se ascunde oare în omenirea creștină de a ajuns atât de plină de indiferență și de indolență, deși aceste porunci sunt venite din Cer, din gura și prin degetul lui Dumnezeu?!...

Poruncile sunt răspunsuri clare și expresii ale iubirii părintești față de om. Căci ce folos ar fi avut Dumnezeu să aibă El Raiul și să nu-i descopere omului cum să-l moștenească?! Dar ce va mai răspunde, în cele din urmă, omul pentru nepăsarea și trândăvirea sa atunci când întreaga Scriptură se rezumă, în fond, la zece îndatoriri de căpetenie care-i pot conferi fericirea și viața cea veșnică? Dar dacă i-ar întreba cineva pe creștinii de azi, probabil că cea

mai mare parte a lor nici măcar nu ar ști ce este „Decalogul“ și care sunt cele zece porunci! „Fericită sluga pe care o va afla priveghind și nevrednică sluga pe care o va afla lenevindu-se“ (Troparul Miezonopticii). „Cercetați Scripturile, că socotiți că în ele aveți viață veșnică!“ (In. 5, 39); „În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt. Iar de nu, v-aș fi spus. Mă duc să vă gătesc loc!“ (In. 14, 2); „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii!“ (Mt. 25, 34). Să fie oare Dumnezeu un fel de „figură de groază“ în viața umanității? Să fie oare „Apocalipsa“ sperietoarea Ortodoxiei și spaima existenței planetare? Să nu ne dorim a fi cu Hristos, să vină mai repede la noi, să fim veșnic cu El într-un „cer nou și pământ nou“ (Apoc. 21, 1)?!... Cu ce sfântă îngăduință și cu cât calm suveran ne vestește prin ucenicul cel iubit: „Cine e nedrept să nedreptățească înainte! Cine e spurcat să se spurce încă! Cine este drept să facă dreptate mai departe! Cine este sfânt să se sfințească încă! Iată, vin curând, iar plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia, după cum este fapta lui!“ (Apoc. 22, 11-12)! Să fie oare mersul creștinilor la biserică doar de frica de muncile iadului? Oare chiar să nu existe în sufletele celor prezenți la slujbele Bisericii un dor nespus de Părintele Ceresc de Care ne-am pierdut de la Adam încoace? Oare toată acea iubire revărsată în dăruirea Unicului Său Fiu, pentru ca să ne mântuiască, să nu aibă corespondent în rugăciunea sinceră, în inima curată și în mintea luminată? Oare totul chiar să fie doar un comportament josnic și slugarnic față de un Dumnezeu Care „vă grăiește ca unor fii“ (Evr. 12, 5) și Care ne-a zis: „De acum nu vă mai zic slugi, pentru că sluga nu știe ce face stăpânul său; ci v-am numit pe voi prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute!“ (In. 15, 15). „Vă vorbesc ca unor copii ai mei – lărgiți și voi inimile voastre! Nu vă înjugăți la jug străin cu cei necredincioși, căci ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea?! Sau ce împărtășire are lumina cu întuneric?!“ (II

Cor. 6, 13-14)? Ce ar mai trebui să facă Dumnezeu pentru ca să ne convingă că atunci când nu postim și nu ne rugăm, nu suntem buni și nu iubim, suntem ai diavolului; care de aceea are putere asupra noastră să ne chinuiască, de aceea ne și stăpânește și ne face să ne comportăm mizerabil unii față de alții, glumind cu ușurătate și luând în derâdere învățăturile și poruncile lui Dumnezeu! Dar ... dacă sunt porunci, atunci porunci să fie! Degeaba îl rogi pe hoț să nu mai fure, pe tâlhar să nu ucidă și pe sperjur să nu mai clevească; rugămintele nu slujesc la nimic! „Nu știți, oare, că nedreptii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu? Nu vă amăgiți: nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici mahlahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu!” (I Cor. 6, 9-10).

Să fie omul atât de neputincios în comoditatea lui încât să-și ia ca lege de viață scuza în toate? Nu priveghem pentru că suntem obosiți; nu postim pentru că suntem slăbiți; nu ne rugăm pentru că n-avem timp; nu ne mai îngrijim de suflet pentru că avem mereu alte preocupări; și tot așa ... până ne trezim că ajungem ca Adam: „M-am temut, căci sunt gol, și m-am ascuns!” (Fac. 3, 10). Goi suntem de fapte bune – „vrei însă să înțelegi, omule nesocotit, că credința fără de fapte moartă este?” (Iac. 2, 20), „căci precum trupul fără suflet mort este, astfel și credința fără de fapte moartă este!” (Iac. 2, 26). Goi suntem de Duh: „Duhul suflă unde voiește și tu auzi glasul Lui, dar nu știi de unde vine, nici încotro se duce!” (In. 3, 8). Goi suntem de Dumnezeu, cunoscându-se goi, „Adam și femeia lui s-au ascuns de fața Domnului Dumnezeu printre pomii Raiului” (Fac. 3, 8). Dar unde să te ascunzi de Dumnezeu?! „În soare și-a pus locașul Său; și El este ca un mire ce iese din cămara sa. Bucura-Se-va ca un uriaș care aleargă drumul lui. De la marginea cerului ieșirea Lui, și oprirea Lui până la marginea cerului; și nu este cine să se ascundă de căldura Lui!” (Ps. 18, 5-7); „Toată

sufierea să laude pe Domnul!“ (Ps. 150, 6). Pe cât de simplă pare mântuirea și desăvârșirea, pe atât de des vedem din ce în ce mai mulți „cunoscători de Lege“, și tineri și bogați, întorcându-se întristați de la cărarea împărăției lui Dumnezeu... E mai ușor să te complaci în muzica himerei moderne, să ascuți chemarea sângelui și a cărnii, a minții zburdalnice și a imaginației neînfrânate și să le pervertești în împlinirea poftelor de plăceri trecătoare, decât să le strunești în slujbă sfântă adusă Domnului Dumnezeu! Toată umanitatea (de la Adam și până azi) a cunoscut frumosul, a cunoscut bunătatea lui Dumnezeu: toți oamenii au fost tineri și au avut vise și idealuri mai mult sau mai puțin spirituale. Orice om și-a dorit la vremea lui slavă, putere, strălucire, nume, rang și avere. Dar toți au trecut, precum cântă Psalmistul: „Omul – ca iarba sunt zilele lui; ca floarea câmpului, așa va înflori!“ (Ps. 102, 15); „că s-au stins ca fumul zilele mele“ (Ps. 101, 4), „zilele mele ca umbra s-au plecat“ (Ps. 101, 12) „iar Tu, Doamne, în veac rămâi și pomenirea Ta din neam în neam!“ (Ps. 101, 13); „Că trece viața noastră ... și ne vom duce!“ (Ps. 89, 12). Însuși Hristos a spus: „Priviți la crini cum cresc: nu torc, nici nu țes. Și zic vouă că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre aceștia!“ (Lc. 12, 27). Să nu ne bucurăm, așadar, nici de faima pământească, nici de puterea asupra duhurilor. Marele Pavel scria: „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine!“ (Gal. 2, 20), „dar nu vă bucurați de aceasta, că duhurile vi se pleacă, ci vă bucurați că numele voastre sunt scrise în ceruri!“ (Lc. 10, 20).

Fiecare cuvânt din Scripturi este pentru a ne aduce aminte că Dumnezeu există. Fiecare parabolă este o povestire despre mântuire, rostită de către Dumnezeu fiilor Săi după har. Prin fiecare pildă, Hristos a lăcrimat pentru lumea căzută – până la cea din urmă picătură de sânge: „Iar El, fiind în chin de moarte, mai stăruitor Se ruga. Și sudoarea Lui s-a făcut ca picături de sânge care picurau pe pământ“

(Lc. 22, 44). Nu pentru că s-ar fi temut de paharul morții sau de Jertfa Crucii (asumată din dragoste și de bunăvoie); a plâns pentru că prin Iuda a putut vedea fața lumii căzute și ticăloșite. Pentru că, până la venirea Sa ca Drept Judecător „pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă“ (Mt. 24, 30), omenirea va desconsidera mereu (prin sfatul diavolului) jertfa Sa pe Cruce și puterea Sfintei Jertfe din Euharistie, putere care nu vine de altundeva decât din moartea și Învierea Lui pentru îndumnezeirea noastră! ... Și plânge încă și azi, cu lacrimi de sânge, pentru faptul că este scuipat zilnic de pe buzele creștinilor prin injurii, calomnii și vorbe grele, prin hule și minciuni, prin reluarea la nesfârșit a fățarnicirii grijii de mântuire, simplificate și superficializate în modul cel mai rudimentar și penibil, conform schemei de-acum tradiționale „Botez-Cununie – Înzmormântare“; doar acestea trei mai sunt pentru creștinii vremii noastre singurele ocazii de întâlnire cu Hristos, Cel Care a lăsat Cerul, comora cea mai de preț, și toată frumusețea lumii de dincolo de lumea aceasta, pentru a veni la noi, doar-doar vom simți ceva din dorul după starea cea din Rai, atunci când omul era darul iubirii în sfatul Preasfintei Treimi, Care Se străduia să facă tot ce-i mai bun și mai frumos ca să îl știe fericit... Cui să-i mai spună azi Hristos: „Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri!“ (Mt. 5, 12), când bisericile sunt ori goale de creștini adevărați, ori (cel mult) pline de creștini speculanți, care își însușesc numai ceea ce le convine din Slujbe și din Scripturi, iar în rest își urmează căile minții lor, rătăcind pururea de la Legea lui Dumnezeu: „Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!“ (Ieș. 20, 3) și „nu vei avea alt Dumnezeu, nici nu te vei închina la dumnezeu străin!“ (Ps. 80, 8)? Și oare câte lacrimi de sânge să mai curgă din ochii cu care Domnul Dumnezeu privește din veșnicie, văzându-l pe om, făptura Sa cea mai de preț, prins în mrejele diavolului, dușmanul cel de neînduplecat: „Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu este

cel ce face bunătate, nu este până la unul!“ (Ps. 13, 3). „Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie!“ (Evr. 13, 14). „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică!“ (In. 3, 16). „Sufletul nostru a scăpat ca o pasăre din cursa vânătorilor; cursa s-a sfârșit și noi ne-am izbăvit!“ (Ps. 123, 7). „Topitu-m-a râvna casei Tale, că au uitat cuvintele Tale vrăjmașii mei“ (Ps. 118, 139), „istovitu-s-a sufletul meu de supărare; întărește-mă întru cuvintele Tale!“ (Ps. 118, 28), „Bun ești Tu, Doamne, și întru bunătatea Ta, învață-mă îndreptările Tale“ (Ps. 118, 68), „și voi păzi Legea Ta pururea, în veac și în veacul veacului!“ (Ps. 118, 44). „Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui. Nu puteți să slujiți și lui Dumnezeu și lui Mamona!“ (Mt. 6, 24). „Blestemat să fie tot cel ce face lucrurile Domnului cu nebăgare de seamă!“ (Ier. 48, 10). „Doamne, iubit-am bunăcuviința casei Tale și locul locașului slavei Tale!“ (Ps. 25, 8); „Fericit este bărbatul care rabdă ispita!“ (Iac. 1, 12)

Păcatul gârbovește sufletul fără Dumnezeu

„Oricine săvârșește păcatul este rob al păcatului“ (In. 8, 34). „Veți cunoaște Adevărul, iar Adevărul vă va face liberi“ (8, 32). „Cu oamenii cei care fac fărădelege nu mă voi însoți“ (Ps. 140, 4). „Unde este comoara voastră, acolo este și inima voastră“ (Lc. 12, 34). „Să fie mijloacele voastre încinse și făcliile voastre aprinse!“ (Lc. 12, 35) „Fericite sunt slugile pe care, venind, stăpânul le va afla priveghind!“ (Lc. 12, 37) „De ar ști stăpânul casei în care ceas vine furul, ar veghea și n-ar lăsa să i se spargă casa!“ (Lc. 12, 39) „Femeie, ești dezlegată de neputința ta!“ (Lc. 13, 12) „Și-a pus mâinile asupra ei, și ea îndată s-a îndreptat și slăvea pe Dumnezeu!“ (Lc. 13, 13) „Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care a legat-o satana, iată, de optsprezece ani, nu se cuvenea, oare, să fie dezlegată de legătura aceasta, în ziua sâmbetei?!“ (Lc. 13, 16) „Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară!“ (In. 6, 37)

Cu privire la mulțimea de nenumărat a minunilor săvârșite de Domnul Dumnezeu Mântuitorul nostru Iisus Hristos, sfântul Său ucenic și Apostol Ioan Evanghelistul scrie: „Sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris!” (In. 21, 25). Propriu-zis, minunea implică o concentrare de putere harică. Ea se săvârșește sub ochii cei a-toate-văzători ai lui Dumnezeu și se revarsă cumva din Cer spre umanitate, precum apa țâșnește dintr-un izvor: „Întru lumina Ta vom vedea lumină!” (Ps. 35, 9). Minunea este un lucru de taină, o privesc dăruită lumii și vederii omenesci prin lucrarea Duhului Sfânt și din mila lui Dumnezeu. Pentru a o putea primi este neapărată nevoie de sfânta smerenie, cu putință de dobândit doar prin conștientizarea stării noastre de neputință: „Fără Mine nimic nu puteți face!” (In. 15, 5). Și nu numai de smerenie, ci și de o credință autentică, mărturisită de bunăvoie, plină de dorința sinceră de cunoaștere a lui Dumnezeu: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu!” (Mt. 5, 8). Și, împreună cu această credință nefățarnică, neiscoditoare și neispititoare (nu precum cea a celor care-L sfidau pe Iisus, întrebându-L: „Cu ce putere faci Tu acestea?” – Mt. 21, 23), este nevoie de o nădejde de nezdruccinat, precum cea a femeii cu scurgere de sânge: „Numai să mă ating de haina Lui și mă voi face sănătoasă!” (Mt. 9, 21).

Vidul spiritual din sânul neamului omenesc este neîndoielnic rezultatul căderii adamice, al neascultării care a transformat totul în neputință și boli: „Acesta neputințele noastre a luat și bolile noastre le-a purtat!” (Mt. 8, 17). E foarte clar că pofta aduce păcatul, iar păcatul aduce moartea, căci: „Plata păcatului este moartea” (Rom. 6, 23). Necredința și îndoiala, ignoranța, nepăsarea și dezinteresul față de Legea lui Dumnezeu au dus la formarea unui zid de netrecut între om și Dumnezeu, între suflet și har, între faptură și Făcător.

Cum să poți crede într-o minune, în puterea ei lucrătoare, adeverită prin intervenția directă a lui Dumnezeu în viața ta, cum să poți accepta ajutorul Lui neașteptat dacă în mintea ta nu există nici un criteriu valoric, dacă tu nu ți-ai pus în ordine nici măcar viața ta personală și nu ți-ai rezolvat mai întâi propriile tale muștrări de conștiință, care constituie practic niște bariere de netrecut între tine și Dumnezeu – tu fiind străin de El, iar El un străin pentru tine, pentru că n-ai încercat niciodată să dialoghezi cu El în taina sufletului, prin rugăciune curată în căutarea adevărului!?... „Bunule învățător, ce bine să fac ca să am viața veșnică?“ (Mt. 19, 16). Cât de absurdă se dovedește a fi atitudinea aceasta (comună tuturor potrivnicilor lucrărilor dumnezeiești mântuitoare, atât celor de azi, cât și celor din urmă cu două mii de ani), să fii martor (direct sau indirect) al activității mesianice, să te afli de față cu Dumnezeu Însuși și totuși să-I respingi iubirea!? Deci vine Dumnezeu la noi, petrece cu noi și printre noi, Se oferă să ne fie de folos, să ne tămăduiască orice neputințe trupești și sufletești, ne povestește El Însuși din tainele Cerului, ne descoperă voința Părintelui Ceresc și dorința Lui de a ne mântui, ne dovedește cât de simplu este să-I încredințăm Lui grijile și nădejdlile noastre, pentru a nu mai avea nici un fel de greutate (fie sufletești, fie de ordin social-material), iar noi, creația mâinilor Sale, ne arătăm în continuare preocupați exclusiv de lucruri care trec și de bunuri care pier... „Nici un ostaș nu se încurcă cu treburile vieții ca să fie pe plac celui care strânge oaste!“ (II Tim. 2, 4), căci scris este: „Aruncă spre Domnul grija ta și El te va hrăni!“ (Ps. 54, 25); și iarăși: „Fie, Doamne, mila Ta spre noi, precum am nădărduit și noi întru Tine!“ (Ps. 32, 21). Strădania bolnăvicioasă de a pătrunde tainele vieții și ale existenței lumii și umanității doar cu rațiunea, în manieră intelectualistă, fără nici un grăunte de credință, este de fapt cauza pentru care nu putem atinge nicidecum dimensiunea cunoașterii lui Dumnezeu prin propria noastră trăire: „Cel

ce rămâne întru Mine și Eu rămân în el“ (In. 15, 5); și nici nu vom putea vreodată să ne bucurăm de puterea lucrătoare a harului care se revarsă din ființa tainică a lui Dumnezeu spre noi: „S-a atins de Mine cineva, căci am simțit o putere care a ieșit din Mine“ (Lc. 8, 46). Acest transfer de lumină lăuntrică (despre care sfinți precum Maxim Mărturisitorul, Simeon Noul Teolog și Grigorie Palama au scris că provine din lumina lui Hristos, Lumina lumii – „Eu sunt Lumina lumii!“ – In. 8, 12) rămâne (pentru cei lipsiți de credință și de cunoaștere) o existență de basm, o legendă teologică, o denumire alegorică și simbolică, o exprimare metaforică, ceva ce ține de închipuire, nu de realitate; privindu-i și auzindu-i pe unii ca aceștia, înțelegem limpede (din viețuirea lor) că nici nu au cum să dobândească o asemenea cunoștință a harului (mai presus de fire și de puterile ei), atâta timp cât nici nu trăiesc în vreun fel pe Dumnezeu Cel veșnic viu: „Doamne, nu Te osteni, că nu sunt vrednic ca să intri sub acoperământul meu“ (Lc. 7, 6), mărturisirea cu umilință sutașul din Capernaum; iar vestitul David, regele lui Israel, insuflat de Duhul Cel dumnezeiesc, cânta: „Tinde, Doamne, mila Ta celor ce Te cunosc pe Tine!“ (Ps. 35, 10).

Dintr-un asemenea punct de pornire putem pătrunde pe tărâmul evanghelic al gândirii Sfântului Apostol Matei, cel care (în cuvintele profetice ale marelui Isaia) descrie magistral starea duhovnicească a lumii la vremea venirii la ea a Mântuitorului Iisus Hristos: „Poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare; celor ce ședeau în latura și în umbra morții le-a răsărit Lumina!“ (Mt. 4, 16). Aspectul cel mai evident și cel mai teribil al acestei stări de fapt îl reprezenta degradarea cultului divin public desfășurat la Templul din Ierusalim, prezentă atât în mentalitatea, cât și în practicile slujitorilor Vechiului Legământ, lucru care lăsa poporului suferind de multe boli, neputințe și neajunsuri, impresia plină de amărăciune a diminuării și împușinării formelor de manifestare a puterii lui Dumnezeu, ba chiar

convingerea unei „nelucrări“ a acesteia, din pricina prea multelor păcate de tot felul săvârșite din necredința oamenilor și mai ales a celor mai-mari și sus-puși.

Cu privire la tămăduirea unei femei gârbove de către Iisus într-o zi de sâmbătă în sinagogă, Sfântul Luca ne prezintă o adevărată situație-limită, ultimativă, în care atât cei ce-L căutau (uneori cu o disperată înfrigurare) pe Dumnezeu, cât și cei ce ar fi trebuit să li-L descopere (adeseori cu o detașată înfumurare...) se trezesc puși unii în fața celorlalți nici mai mult, nici mai puțin decât în prezența personală a Focului Dumnezeiesc, arzător atât al spaimelor chinuitoare din sufletele celor suferinzi (tămăduindu-i), cât și al fumurilor trufașe din sufletele celor aroganți (smerindu-i). Lipsa lucrării divine salvatoare din sinagoga Vechiului Legământ se reflectă în textul evanghelic tocmai în precizarea expresă a perioadei de timp în care acea femeie (atinsă de o suferință înfricoșătoare) și-a căutat zadarnic izbăvirea: „Iată, o femeie avea de optsprezece ani un duh de neputință!“ (Lc. 13, 11).

Tocmai această precizare ne dă o idee limpede despre întreaga situație. La o primă vedere, totul pare foarte firesc: o simplă infirmitate, un handicap ca oricare altul (chiar dacă reprezintă o anormalitate), doar, vorba Scripturii: „Nu este nimic nou sub soare!“ (Eccl. 1, 9). Atmosfera de echilibru aparent se întreține prin ignorarea bolii cu diplomatie, prin trecerea cu vederea, abaterea de la subiect și tratarea superficială a problemei; ceea ce, desigur, vorbește mult despre lipsa de milă, de compasiune, de implicare și (de ce nu?) de simțire a greutății poverii, durerilor din jurul nostru.... În viziunea mai-marelui sinagogii (și, prin el, a tuturor mai-marilor și sus-pușilor poporului ales al lui Dumnezeu), bolnavul care vine la sinagogă nu e decât un caz social (printre atâtea altele), marcat în mod vădit și neîndoielnic de povara consecințelor propriilor lui păcate sau, dacă nu ale lui, atunci sigur ale părinților lui: „Cine a păcătuit – acesta sau părinții lui?“. Și așa, Tora curge implacabil, tot mai

departe, de pe buzele învățătorilor de Lege din sinagoga Vechiului Legământ... de optsprezece ani zilnic aceleași citate, aceleași versete, aceleași cărți ale lui Moise, aceleași porunci din Decalog, același Dumnezeu Care veghează peste fiecare generație vremelnică din neamul omenesc: tot El, Cel Ce i-a scos din robie, tot El, Cel Ce i-a hrănit cu mană în pustie, tot El, Cel Ce le-a izvorât apă din piatră, tot El, Cel Ce i-a călăuzit în Pământul Făgăduinței... Cum se explică, atunci, faptul că, de optsprezece ani, iată, pare că rămâne surd și mut și nepăsător la cele ce se petreceau în sinagoga Sa?!... Oare să nu mai fie valabile cuvintele Lui?! Oare să nu mai fie adevărate iubirea și binecuvântarea dăruite de El de la Avraam la Moise și David, pentru toate veacurile și generațiile, peste poporul pe care l-a iubit?! Greu de înțeles ce se petrece...

Dar de ce o fi dorit, oare, Sfântul Apostol și Evanghelist Luca să ne descopere faptul că „o femeie avea de optsprezece ani un duh de neputință și era gârbovă, de nu putea să se ridice în sus nicidecum“ (Lc. 13, 11)? Oare ce să însemne această numărare a anilor întâlnită, de pildă, și la Vitezda, acolo unde „era un om bolnav de treizeci și opt de ani“ (In. 5, 5), „așteptând mișcarea apei“ (In. 5, 3). Pe de altă parte, Sfintele Evanghelii sunt pline de astfel de cazuri evidente de cronicizare a bolii, în diverse situații: „Venind Iisus în casa lui Petru, a văzut pe soacra acestuia zăcând, prinsă de friguri“ (Mt. 8, 14), „o femeie avea scurgere de sânge de doisprezece ani“ (Mt. 9, 20), „un om avea mâna uscată“ (Mt. 12, 10) – și multe altele asemenea acestora. Pătrundem în taina aceasta încet, cu sfială, atenți la fiecare cuvânt așternut în scris de către Apostolul Fiului lui Dumnezeu, spre mărturisirea atât a suferinței de neimaginat a femeii, cât și a puterii de neînchipuit a Mântuitorului ei și al lumii întregi. Și ce descoperim? „Într-o sâmbătă a intrat El în sinagogă și învăța“ (Lc. 6, 6). Iată ceva cât se poate de normal: fiind zi de sabbat, prin urmare era sărbătoare, nu se muncea

(„era liber“, cum am spune noi astăzi), așa încât oamenii se strânseseră pentru a asculta și a-și însuși cuvântul lui Dumnezeu din Scripturi, de la mai-marii sinagogii și de la învățătorii de Lege, adică de la fariseii și cărturarii Vechiului Legământ. Iată, și Domnul Hristos făcea același lucru, îi învăța pe oameni Legea, căci spunea El: „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc!“ (Mt. 5, 17); și iarăși: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului!“ (Mt. 28, 20). Să nu uităm, totul se petrece în jurul Persoanei lui Iisus, Cel Care îi anunțase pe toți, public, limpede și fără înconjur, care era rostul suprem ale venirii Lui în lume: „N-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea!“ (In. 12, 47). Tocmai aici dăruiește Iisus întreg zidul unei Legi învechite, stâlcite și pervertite prin „strădaniile“ fariseilor și cărturarilor și învățătorilor de a o face cât mai greoaie și împovărătoare pentru poporul către care Dumnezeu o vestise din Cer, de fapt, pentru un cu totul alt scop: „Vai vouă, învățătorilor de Lege! Că împovărați pe oameni cu sarcini cu anevoie de purtat, dar voi nu atingeți sarcinile nici măcar cu un deget!“ (Lc. 11, 46). Acest lucru avea să iasă din plin la iveală în sinagogă, în acea zi de sâmbătă, în prezența lui Iisus, prin atitudinea adoptată de către mai-marele sinagogii. Iată, nu-i închipuire, nici nălucire, nu-i părere falsă, nici impresie înșelătoare: Iisus Se implică direct și personal în actul de mântuire a lumii, nu doar prin faptul că Se întrupează, făcându-Se om, ci și prin asumarea deplină a întregii Sale slujiri: profetică, împărătească și arhierască: „Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale!“ (In. 10, 11). Acest răstimp de optsprezece ani reprezintă tocmai perioada care trecuse de când Iisus, aflat la vârsta de doisprezece ani, intrase în Templul din Ierusalim și șezuse în mijlocul dascălilor, ascultându-i și întrebându-i, încât se minunau toți de priceperea și de răspunsurile Lui, făcându-Se astfel (atunci, ca și mai apoi) remarcat în fața întregului popor și

a sinedrului: „Cum știe Acesta carte fără să fi învățat?!“ (In. 7, 15). El S-a retras apoi la Nazaret, împreună cu Maica Sa și cu bătrânul Iosif, în atelierul de tâmplărie al căruia a lucrat smerit și supus, așteptând vremea deplinei maturități, vârsta bărbatului desăvârșit, ajuns la treizeci de ani, așteptând adică „plinirea vremii“ (Gal. 4, 4) propovăduirii în lume a planului de mântuire din robia morții și a păcatului. Atunci a vestit Sfântul Ioan Botezătorul: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez!“ (In. 3, 30), iar în acel moment de taină Iisus adeverit-a: „Trebuie să se împlinească toate cele scrise!“ (Lc. 24, 44) pentru ca Ioan Botezătorul să-L vestească lumii întregi: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel Ce ridică păcatul lumii!“ (In. 1, 29).

Tocmai persoana Sfântului Ioan Botezătorul, aureolată în lumina Botezului lui Hristos la Iordan, ca hotar statornicit pentru veșnicie între veacurile de osândire a umanității sub blestemul Legii și vremea cea nouă a Răscumpărării întregului neam omenesc prin venirea lui Mesia („Peste Care vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând peste El, Acela este!“ – In. 1, 33), tocmai această persoană dovedește, prin lucrarea ei de pocăință intensă, de asceză necruțătoare și de trăire arzătoare, faptul că, deși ajunsă degradantă și învechită prin interpretările de nesuferit ce i se dăduseră de către așa-ziii ei slujitori și învățători, dacă ar fi fost respectată corect și asumată integral ca și cuvânt din gura lui Dumnezeu Însuși, Legea Decalogului ar fi rămas mereu vie și lucrătoare, indiferent de contextul istoric al vremurilor. Iar aceasta o zice Hristos Însuși: „Nici în Israel n-am aflat atâta credință!“ (Lc. 7, 9). De ce? Anume pentru că tocmai primitorii Legii din Muntele Sinai și apărătorii ei s-au sălbăticit cu timpul într-atât, încât au pierdut esența ei, miezul cel duhovnicesc. De ce nu mai lucra, deci, această putere a Legii în vremea de atunci? Pentru că nu i se mai respecta de către slujitorii ei scopul sacru și menirea călăuzitoare și protectoare și ajutătoare pentru care fusese

dată! Devenise practic o formă organizată de manipulare a poporului în interesul privilegiaților lui, acționând astfel ca o frână în calea omului către Dumnezeu. Erau mai aspre cerințele omenesti ale învățătorilor de Lege prevăzute în modalitățile de aplicare practică a Legii în cultul de la Templul din Ierusalim, decât era, de fapt și de drept, ea însăși, în sine, ca Lege: simplă, frumoasă și ușor de împlinit! De aceea Se și supără Hristos pe astfel de povățuitori, numindu-i „călăuze oarbe, care strecurați tântarul și înghițiți cămila“ (Mt. 23, 24), „că închideți împărăția cerurilor înaintea oamenilor; voi nu intrați, dar nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați!“ (Mt. 23, 13): optsprezece ani, iată, au trecut de când în Templul din Ierusalim v-am arătat aplicarea corectă a Legii date de către Tatăl Meu; iar acum, ajuns la vârsta de treizeci de ani, constat nu numai că n-ați îndreptat nimic, ba chiar, mai mult, ați împovărat întreg poporul lui Dumnezeu cu așa-zisele „obligații“ și „restricții“ și „prevederi regulamentare“ ale împlinirii ei, încât ați gârbovit-o de tot, să nu mai poată privi vreodată Cerul!...

În fața ochilor (lipsiți de vederea Adevărului) mai-marelui sinagogii, femeia aceea cocoșată trupește, ținută cu capul în pământ și stând înaintea Mântuitorului lumii, era o imagine (pe cât de plastică, pe atât de înfricoșător de reală!) a stării Legii înseși: o stare degradantă, care nu mai trimitea omul cu mintea la Cer, spre Soarele Cel duhovnicesc, Dumnezeu-Creatorul tuturor celor văzute și nevăzute, ci îl ținea cu capul în pământ, sclav al materiei („tânărul a plecat întristat, căci avea multe avuții“ – Mt. 19, 22), sclav al păcatului („vai omului aceluia prin care vine sminteala“ – Mt. 18, 7, „mai bine i-ar fi fost lui să-și fi legat de gât o piatră de moară și să se fi aruncat în mare!“ – Mt. 9, 42), sclav al literei moarte („litera ucide, iar Duhul face viu“ – II Cor. 3, 6), sclav al minciunii și al neputinței, al fățarniciei și mizeriei sufletești, sub masca ipocrită și înghețată a așa-zisei voiri de bine și corectitudini.... „Mai-marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a

vindecat-o sâmbăta“ (Lc. 13, 14), certa mulțimea. Aici vedem cât de frumos prezintă Iisus Legământul omului cu Dumnezeu, prin asemănarea Legii cu o fiică aflată în ascultare față de tatăl ei – frumoasă, supusă și smerită; căci așa trebuia să fie și Legea cea Veche – blândă, folositoare, ziditoare și ajutoare: „Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care a legat-o satana, iată, de optsprezece ani, nu se cuvenea, oare, să fie dezlegată de legătura aceasta, în ziua sâmbetei?!“ (Lc. 13, 16). Câtă delicatețe dovedește în exprimare Mântuitorul Hristos, căci nu amintește de căderea lui Adam și a Evei, de înșelarea de către diavol a celor dintâi oameni – tocmai pentru a nu-i judeca și osândi pe protopărinții neamului omenesc: „A legat-o satana“ (Lc. 13, 16). Cu alte cuvinte, pofta cu care diavolul i-a făcut să cadă pe cei dintâi oameni în păcatul neascultării de Dumnezeu este, de fapt, o fașă cu care încinge pururea neamul omenesc îndepărtat de Dumnezeu prin propriile sale pofte nesăbuite! Într-un fel, Iisus dovedește că mai-marele sinagogii nu era chiar străin de sfatul duhului vrăjmaș. De altfel, adevăriri despre astfel de „învățători“ mai avuseseră loc și cu prilejul altor înfruntări în cuvânt dintre aceștia și Iisus: „Și cine este aproapele meu?“ (Lc. 10, 29), întreba prefăcut unul dintre ei; iar un altul, și el bun „cunoscător“ de Lege, întreba la rândul său: „Învățătorule, care poruncă este mai mare în Lege?“ (Mt. 22, 36). Dimensionarea poruncilor presupune o alegere a unora în detrimentul altora; ori avertismentul Mântuitorului: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!“ (Mt. 24, 35), arată limpede că nu există loc de negoț sau de târguială: Dumnezeu n-a dat legi și porunci la întâmplare, pentru ca oamenii să le cântărească, să le judece, să aleagă după placul lor și să elimine dintre ele ceea ce cred ei că nu e de competența lor. „O iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce nu se vor face toate!“ (Mt. 5, 18). Altfel spus.... dacă sunt porunci – atunci porunci să fie! Împlinirea lor (a tuturor!) înseamnă viață, iar călcarea lor (fie și numai a uneia dintre ele!) înseamnă moartea veșnică – iadul,

întinericul cel mai din afară! Scris este: „Cine va păzi toată Legea, dar va greși într-o singură poruncă, vinovat s-a făcut față de toate poruncile!“ (Iac. 2, 10).

Așa face și mai-marele sinagogii: merge din greșeală în greșeală, din hulă în hulă, din răutate în răutate, dovedindu-se cuprins de un duh de neputință, exprimat prin răceală și ipocrizie, prin mândrie și fățarnicie și cârteală. Cercetând atent tabloul evanghelic, îi descoperim mai întâi dimensiunea duhovnicească, hristologică. Învățarea Legii în sinagogă, în zi de sâmbătă, este într-un tot conformă rânduiei. Dar, dincolo de ea, se manifestă compasiunea lui Iisus față de suferința femeii gârbove, mila, dragostea și bunătatea fiind și ele într-un tot conforme poruncii iubirii de aproapele. Chemarea tainică a femeii de a participa la minunea vindecării ei are două motive întemeiate: întâi, perseverența ei în frecventarea sinagogii (deși bolnavă fiind), iar apoi, pentru credința lăuntrică nestrămutată că vreodată Dumnezeu o va tămădui. Iar acestea două sunt cu atât mai întemeiate, cu cât drama ei se desfășoară pe fondul deselor schimbări survenite la sinagogă, în decursul timpului, atât prin perindarea neconținută a tot felul de cârturări, de farisei și de învățători de Lege, cât și prin (mai ales!) atitudinea lor total indiferentă față de suferința cumplitei ei infirmități. Trecuse deja multă vreme de când (cu toate discursurile și ritualurile lor) n-au schimbat nimic în viața ei!... Și de aceea nici nu mai insista în privința aceasta, de acum se și obișnuise cu povara bolii. Dar gândul tănuit al nădejzii ei de vindecare îl știe doar Iisus. El vede frământarea din sufletul ei și-i aude glasul inimii: „Vorbește frumos Omul Acesta, cuvintele Lui sună într-adevăr copleșitor și captivant... dar oare nu-i și El ca și toți ceilalți de până acum?... Căci am impresia că toți sunt la fel: își etalează public cunoștințele, dar lucruri mai mari decât acesta nu sunt în stare să facă – doar Iisus îi avertizase: „Dacă nu veți vedea semne și minuni, nu veți crede!“ (In.

4, 48). Înfățișarea ei însă nu trăda nimic din toate acestea: „Era gârbovă, de nu putea să se ridice în sus nicidecum“ (Lc. 13, 11). Tocmai acesta este aspectul esențial surprins de către Sfântul Evanghelist: femeia aceea nu-L vedea pe Iisus pentru că era gârbovă, dar Îl auzea! Tot așa precum și proorocii din veacurile Vechiului Legământ L-au auzit pe Dumnezeu, dar nu L-au văzut, precum Moise în Sinai și Ilie pe Carmel. Dar Iisus o și vede, nu doar că o aude; citește în sufletul ei, ca într-o carte, toată starea duhovnicească a neamului iudaic strivit sub oroarea așa-zisei respectări a Legii, care se transformase în coșmarul unui ritualism sec, de-a dreptul mort, lipsit de orice formă de viață a sufletului, transformat într-o adevărată pânză de păianjen prădător, țesută din interesele meschine și fără-delegile așa-zișilor ei slujitori: „Casa Mea casă de rugăciune se va chema pentru toate neamurile; voi însă ați făcut din ea peșteră de tâlhari!“ (Mc. 11, 17). Devenise biata Lege mai mult povară zdrobitoare și piatră de sminteală decât cale spre mântuire. În sufletul femeii se iscase furtună ce răscolea tot nisipul gândurilor. Se dădea războiul cumplit și necruțător dintre îndoială și credință, din bezna căruia sclipea cumva o mică licărire de nădejde... „poate, totuși, Dumnezeu va mai face ceva – deși toțiăștia de la Templu n-au nici o treabă cu El, căci sunt departe de ceea ce ar trebui să fie Legea!“... Iar mila lui Dumnezeu pogoară tainic, discret, precum o picătură de rouă într-un pământ uscat, nevăzută și neștiută de nimeni dintre oameni. Și, din locul acela uscat, udat de mila Domnului, răsare floarea nemai-văzută a minunii, lucrul cel mai presus de fire și de cuvânt: „Iisus, văzând-o, a chemat-o“ (Lc. 13, 12). Iată minunea minunilor: să stai față în față cu Dumnezeu! Porunca și îndemnul adresat femeii de a veni la El înseamnă nădejde, curaj și credință. Chemarea ei ne aduce aminte de cuvântul profetic dumnezeiesc: „[Femeia] îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul“ (Fac. 3, 15). Astfel, ea este implicată

direct în săvârșirea tainei, căci persoana ei întruchipează chiar Legea, de-acum primenită, îndreptată și restaurată de Iisus: „Ești dezlegată de neputința ta!” (Lc. 13, 12). Adică: „Tu ești de la Mine, iar Eu astăzi voi odihni întru tine!” – „Veseli-se-va Domnul de lucrurile Sale!” (Ps. 103, 32).

Dezlegarea însă nu se face doar prin cuvânt sau prin simpla atingere (precum alte dăți, cu alți bolnavi), ci gestul special săvârșit cuprinde un înțeles de taină de o mare adâncime: „Și-a pus mâinile asupra ei” (Lc. 13, 13). Fără ca mai-marele sinagogii să priceapă măcar ceva din cele ce vedea, Iisus transferă slujirea Legii lui Dumnezeu de la ei, învățătorii de Lege învechiți în rele, la viitorii Săi Apostoli, și nu oricum, ci anume prin punerea mâinilor, prin însuflarea Duhului Sfânt. Dacă în Legea cea Veche slujirea la Templu o moșteneau doar neamul preoțesc al leviților, în Legea cea Nouă, slujirea Domnului se va da prin hirotonie: „Au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Duh Sfânt, și pe Filip, și pe Prohor, și pe Nicanor, și pe Timon, și pe Parmena, și pe Nicolae, prozelit din Antiohia” (Fapte 6, 5) „și rugându-se, și-au pus mâinile peste ei” (Fapte 6, 6). Căci după învierea Sa din morți, Iisus „a suflat asupra lor și le-a zis: «Primiți Duhul Sfânt» (In. 20, 22), «mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă»” (Mt. 28, 19-20); ca dovadă, a și rămas consemnat faptul că Sfinții Apostoli au așezat preoți și episcopi în lucrarea lor misionară în Biserica lui Hristos întemeiată prin jertfa Lui pe Cruce: „Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstrați Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși Sângele Său!” (Fapte 20, 28); „Nu fi nepăsător față de harul care este întru tine, care ți s-a dat prin proorocie, cu punerea mâinilor mai-marilor preoților!” (I Tim. 4, 14); și iarăși: „Nu-ți pune mâinile degrabă pe nimeni, nici nu te face

părtaș la păcatele altora!“ (I Tim. 5, 22), ci „propovăduiește cuvântul, stăruiește cu timp și fără de timp, muștră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga-răbdare și cu blândețe“ (II Tim. 4, 2). Așa și cu femeia cea gârbovă, icoană involuntară a Legii celei Vechi: odată puse mâinile lui Hristos peste ea, s-a vindecat: „Și-a pus mâinile asupra ei și ea îndată s-a îndreptat și slăvea pe Dumnezeu!“ (Lc. 13, 13). Iată, așadar, câtă adâncime de taină în chipul femeii gârbovite, iată câtă emanare de putere a Duhului Sfânt a fost în lucrarea de mântuire a lumii în Hristos, cu Hristos și prin Hristos: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!“ (In. 14, 6).

Așadar, până aici totul simplu și frumos. Dar iată că, brusc, se trezește și „harul“ din mai-marele sinagogii; căci iată-l cum, ofuscat din nenumărate motive (dintre care probabil că cele mai învederate erau părerea de sine și mândria lui de șef, care nu permitea nimănui – nici lui Dumnezeu chiar! – să-i perturbe bunul mers al sinagogii și modul de manifestare și de prezentare a Legii), mâniat la culme, începe catehizarea poporului aflat de față, dar nu vorbind despre minune (care-l ardea) și nici despre Hristos (Care oricum era controversat prin mai toate sinagogile prin care intra și era contestat de către mai toți învățătorii de Lege, cărora le vădise neputințele și așa-zisa lor valoare – cu totul moartă, lipsită de fapte, de scop și de sens). Mare pacoste pe capul mai-marelui: pe nepusă masă să facă Iisus minuni tocmai la el în ogradă!... Dar a găsit el imediat metoda de apărare, soluția de a umbri cumva minunea săvârșită și de a ieși în evidență ca „valoare“ teologică și existențială: „Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; venind deci într-acestea, vindecați-vă, iar nu în ziua sâmbetei!“ (Lc. 13, 14). Cea mai mare concluzie emanată teologic vreodată de un mormânt vărut în fața dumnezeirii lui Iisus și a minunii săvârșite de El, pentru a zdrobi îndrăzneala poporului de a crede că minunea ar aparține lui Iisus, și nu sinagogii în sine!... Doar minuni se săvârșeau pe acolo în toate zilele, pe bandă

rulantă, era ceva banal și obișnuit, iar Iisus le strică toată rânduiala: tocmai în sabbat face el minuni!... Viclean, ipocrit și ticălos îndrumător: prin cuvintele sale, de fapt, contestă minunea săvârșită, contestă pe Hristos ca Dumnezeu, nu poate admite nicidecum că Hristos este autorul minunii! După părerea lui, vindecarea s-a produs prin faptul că femeia s-a aflat în prezența sinagogii, nicidecum în prezența lui Iisus. E foarte „clar“ că sinagoga era motivul și cauza vindecării ei, nu că Iisus ar fi putut săvârși minunea!... Dincolo de această atitudine, furia și înverșunarea aprinderii sângelui de mânie nu mai aveau nimic cu apărarea Legii sau cu respectarea sabbatului. Îndreptarea atenției poporului către Persoana lui Iisus și către minunea săvârșită în văzul tuturor și trăită de ei toți, îi strica lui imaginea personală, ca și rostul și mersul sinagogii: „Dacă-L lăsăm așa, toți vor crede în El și vor veni romanii și ne vor lua țara și neamul!“ (In. 11, 48). Adversitatea explicită față de Persoana lui Iisus și contestarea publică a lucrării Lui mesianice reprezentau de fapt ținta urii mai-marelui sinagogii. Faptul că Iisus deranja permanent prin modul Său unic de interpretare a Legii cuprinse în Pentateuh, în Prooroci și în Psalmi, învățându-i pe oameni cum trebuia ea împlinită cu fapta, în practica vieții cotidiene, total contrar mentalității comune învățătorilor de Lege răspândiți în Israel, îi făcea pe aceștia să spumege de furie, pentru că Iisus le stingherea lucrarea învechită în abateri și greșeli: „Orb pe orb călăuzind, amândoi vor cădea în groapă!“ (Mt. 15, 14). Cert era faptul că, deși sabbatul avea o conotație spirituală, care ținea de comuniunea cu Dumnezeu Cel viu și adevărat, Făcătorul cerului și al pământului, și îi deosebea pe iudei de popoarele păgâne idolatre, totuși cărturarii și învățătorii de Lege făcuseră cu timpul din sabbat ceva prielnic intereselor lor materialiste și individualiste, așa încât nici nu mai conta în vreun fel sacralitatea Legii și a sărbătorii în sine; de aceea le-a și spus Hristos: „Sâmbăta a fost făcut pentru om, iar nu omul

pentru sâmbătă!“ (Mc. 2, 27). Pentru că făptuirea binelui nu cunoaște restricții temporale. Și de aceea îi biciuie Iisus cu cuvinte dure, dar adevărate: „Fățarnicilor! Fiecare dintre voi nu dezleagă, oare, sâmbăta, boul său sau asinul de la iesle și nu-l duce să-l adape?!“ (Lc. 13, 15). O comparație destul de rușinoasă, la o adică, pentru un învățător care știa prea bine ce era și ce nu era permis în zi de sâmbătă... Numai că acum făcea exces de zel din pricina minunii care-l ardea și pe care nu o putea primi nicidecum din cauza zavistiei, a urii și a răutății care-i întunecase mintea. În principiu, în „Cartea Ieșirii“ („șase zile să lucrezi iar în ziua a șaptea să te odihnești; chiar în vremea semănatului și a secerișului să te odihnești!“ – Ieș 34, 21; „șase zile să lucrați, iar ziua a șaptea să fie sfântă pentru voi, zi de odihnă, odihna Domnului; tot cel ce va lucra în ziua aceea va fi omorât! În ziua odihnei să nu faceți foc în toate locașurile voastre. Eu sunt Domnul!“ – Ieș 35, 2-3) marele Moise restricționase câteva chestiuni de bază ale vieții cotidiene, care țineau de munca la câmp, de aprinderea focului, de pregătirea mâncării – tot atâtea îndeletniciri care îl împiedicau pe om de la rugăciune și de la învățarea Legii dumnezeiești. Cu timpul însă, rabinii au adăugat interdicții peste interdicții, până ce totul a devenit extrem de obositor și de împovărător și de anevoie de dus la îndeplinire de către oamenii din popor. Ius le cunoștea însă și perfidia și fățarnicia, și de aceea le adresează de nenumărate ori avertismente precum: „Vai vouă, fariseilor fățarnici!“ (Lc. 11, 44) – căci una spuneți, alta faceți și alta interpretați!... Satana, care o legase pe femeie, lucra de fapt prin sfatul diavolesc al minților conducătorilor spirituali și politici, care făcuseră din rânduiala și porunca sabatului ceva de-a dreptul absurd și peste putere de împlinit. Nu mai era o poruncă a Domnului Savaot, ci devenise tirania uzurpatoare și impertinența impunerii propriei lor puteri despotice asupra oamenilor, pentru a le demonstra cine sunt, de fapt, adevărații stăpâni și câtă autoritate spirituală au

ei asupra Legii divine! În întunecarea sufletului și în orbierea minții lor, au ajuns să stea de-a curmezișul în calea de acces a omului la Dumnezeu; iar prin rigoarea represivă a unei Legi impuse cu duritate, brutal și absurd (încât toți „se temeau de iudei, pentru că iudeii puseseră la cale ca, dacă cineva va mărturisi că Iisus este Hristos, să fie dat afară din sinagogă!“ – In. 9, 22 –, se temeau să nu ajungă a fi excluși din comunitatea religioasă și politică), evreul de rând ajunsese să vadă în Dumnezeu un tiran dur și un răzbunător necruțător, aspru pedepsitor, iar nicidecum un Dumnezeu al iubirii față de oameni!...

În inimile acestor învățători de Lege trona duhul autosuficienței; ca niște „știutori de Lege“ și „cunoscători de Scripturi“, erau complet atinși de îngâmfare, plini de infatuarea părerii despre propria lor valoare, și de aceea nici nu mai interpretau corect Legea, nu mai vedeau prezența lui Dumnezeu în ea și nici lucrările Lui vestite de Prooroci nu le mai recunoșteau. Așa L-au și răstignit pe Hristos: „Ne este mai de folos să moară un om pentru popor decât să piară tot neamul!“ (In. 11, 50), denaturând și minimalizând permanent poruncile divine în favoarea obiceiurilor lor omenești: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că voi curățiți partea din afară a paharului și a blidului, iar înăuntru ele sunt pline de răpire și de lăcomie“ (Mt. 23, 25), „în zadar Mă cinstiți, învățând învățături care sunt porunci omenești, căci lăsând porunca lui Dumnezeu, țineți datina oamenilor!“ (Mc. 7, 7-8). Valoarea lor se rezuma la ritualismul formalist, fără a mai împlini adevăratele cerințe ale lui Dumnezeu din Lege, ținând doar afirmarea individualistă și afișarea publică a grozavei lor deșteptăciuni și dobândirea privilegiilor cuvenite unor asemenea „personalități“; pe acestea le-a condamnat Hristos, atrăgându-Și ura lor până când L-au și răstignit: „Răstignește-L! Răstignește-L!“ (Lc. 23, 21). Întunecați la minte, orbiți la ochi și surzi de urechi, ajunseseră de

plânsul lumii, căci până și poporul de rând (deși lipsit de educație intelectuală și de formare scripturistică specializată) Îl recunoscuse pe Iisus ca adevărat trăitor și împlinitor cu fapta și cu cuvântul a tot ceea ce însemna Legea cu adevărat: „Nu caut să fac voia Mea, ci voia Celui Care M-a trimis!” (In. 5, 30). Dar, în ciuda tuturor minunilor văzute, ei tot nu au crezut în El, ci au rămas veșnic înverșunați și nu făceau nimic altceva decât „au ținut sfat ca să-L prindă pe El în cuvânt” (Mt. 22, 15). Atâtea semne făcând el înaintea lor și totuși n-au crezut în El: „Deși a făcut atâtea minuni înaintea lor, ei tot nu credeau în El!” (In. 12, 37).

Viața ticăloasă naște orbire de minte și învârtosare de inimă. Poate că nu poți înțelege dogma Scripturii, dar o minune vorbește de la sine, arată lucruri nemaivăzute: „De nu aș fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a mai făcut, păcat nu ar fi avut!” (In. 15, 24); „De n-aș fi venit și nu le-aș fi vorbit, păcat nu ar fi avut, dar acum n-au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor!” (In. 15, 22). Câtă înverșunare n-au dovedit fariseii și la vindecarea orbului din naștere: „În păcate te-ai născut tot, și tu ne înveți pe noi?!” (In. 9, 34); dar cel vindecat le răspunde: „Un lucru știu: că fiind orb, acum văd!” (In. 9, 25) „Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; dar, de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă!” (In. 9, 31). Aici devin ridicoli și fariseii și cărturarii – căci tocmai ei, de fapt, nu văd minunea și vindecarea: „Ochi au și nu văd!” (Ps. 113, 13). Nu văd lucrarea Duhului Sfânt, nu văd sfințenia și integritatea lui Iisus. Au ochii stricați de Satan și plini de întunericul iadului. Diavolul a lucrat cu ei precum cu porcii din ținutul Gadarei: demonii au ieșit din cei vindecați de Iisus, dar au intrat în învățătorii de Lege: „Sufletul tulburat este tronul diavolului”, scria Sfântul Ioan Gură de Aur. „Mai-marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a vindecat-o sâmbăta, răspunzând, zicea mulțimii: «șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; venind deci într-acestea,

vindecați-vă, iar nu în ziua sâmbetei!» (Lc. 13, 14) ... dorea, sărmanul, să-și dovedească primatul față de toți cei din societate, să-și arate adevărul strâmb (la care ținea cu toată nedreptatea), prin defăimare și clevetire la adresa dumnezeirii lui Iisus – Dreptatea cerească. Și de aceea, pentru ca să le arate putreziciunea, le spune Hristos: „Cum puteți voi să credeți, când primiți slavă unii de la alții, iar slava care vine de la Unicul Dumnezeu nu o căutați?!” (In. 5, 44). În auzul tuturor și în pofida Scripturii, învățătorul de Lege hulește tot: și lucrarea Tatălui Ceresc, și lucrarea Duhului Sfânt, și lucrarea Dumnezeului-Om Iisus Hristos. Manifestă fățiș împotrivire directă Dumnezeului Căruia pretinde că-I slujește și că-I împlinește voia. O, cât de mare se arată a fi smerenia lui Dumnezeu, Care îngăduie ca ponegrirea lucrării Mântuitorului să-I fie adresată în față: „Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; venind deci într-acestea, vindecați-vă, iar nu în ziua sâmbetei!” (Lc. 13, 14). De aceea Hristos i-a și numit „nebuni și orbi!” (Mt. 23, 17), după cuvântul Psalmistului: „Zis-a cel nebun în inima sa: «Nu este Dumnezeu!»” (Ps. 13, 1); de unde și acuza indirectă a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan la adresa nemerniciei unora ca aceștia: „Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei?!” (In. 7, 48) și deși „și dintre căpetenii mulți au crezut în El, totuși nu mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniți din sinagogă” (In. 12, 42). Pentru a-i trezi și a-i aduce la realitate, Hristos le pune înaintea exemplul celor mai decăzute pilde de viețuire a vremii: „Vameșii și desfrânatele merg înaintea voastră în împărăția lui Dumnezeu!” (Mt. 21, 31); și iarăși îi ironizează față de ucenicii Săi, atunci când le adresează acestora avertismentul categoric: „Feriți-vă de aluatul fariseilor, care este fățarnicia!” (Lc. 12, 1).

De-a lungul vremurilor de creștinism, cele două mii de ani care s-au scurs de atunci au trecut, iată, ca ziua de ieri sau ca o strajă în noapte, cu nenumăratele lor mulțimi de

fapte și întâmplări petrecute sub ochii lui Dumnezeu în lume. Dar lucrurile de atunci se arată și acum a fi de actualitate. Pe atunci – fariseii, iar azi – unii dintre filozofi, pe atunci – cărturarii, iar azi – unii „cercetători” și oameni de știință aduc tot felul de „explicații” (una mai puerilă decât alta) cu privire la minunile din viața Bisericii, explicând tuturor, cu orice chip, că ceea ce nu poate fi explicat și deslușit, pur și simplu nu există și că de aceea nici nu are rost să perseverăm prea tare pe calea celor spirituale sau duhovnicești. Pentru că (în opinia lor) toate minunile sunt doar niște efecte secundare ale postului, produse ale halucinației induse prin înfometare sau, în cel mai bun caz, efecte ale unor fenomene care se petrec rațional, la nivel intelectual sau afectiv. Și cu toate acestea, Hristos Mântuitorul continuă să săvârșească minuni zi de zi: ne dă lumina, ne dă aerul, ne dă Trupul Său ca să-L mâncăm și Sângele Său ca să-L bem; dar noi, rătăcind de la Adevăr, căutăm aiurea teosofii și sincretisme fără nici o roadă. Este adevărat că dogmele trebuie trăite și simțite cu propria noastră viață, aduse în inimă, la căldură, udate cu roua cunoștinței și atinse cu smerenie, pentru a putea fi afirmate și confirmate, susținute și arătate: „Eu sunt Cel ce sunt” (Ieș. 3, 14), „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!” (In. 14, 6), „Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul!” (Apoc. 21, 6). Și de aceea, întotdeauna, o cuviincioasă și înțeleaptă simplificare (nu înlăturare!) din viața omului de rând a prea multelor legiuri și canonisiri (e drept, necesare pentru a fi păstrate și arătate la nevoie, atunci când vremea de cumpănă o impune) va aduce în viața de comuniune a Bisericii o trăire mai autentică, mai viabilă, mai ferventă și mai aproape de scopul ei. Căci de prea multe ori constatăm că, încărcându-ne memoria cu sute de tratate și de scrieri de critică și analiză, de exegeză și hermeneutică, de polemici și de dizertații – atunci când e cazul să dăm o pâine de pomană, în loc să facem gestul pur și simplu, ne apucăm să studiem iar și iar tomuri de știință

teologică, pentru a analiza și sintetiza taina milosteniei și efectele ei: „Ferește-te de rău și fă binele, caută pacea și o urmează pe ea!” (Ps. 33, 13).

De aceea fățarnicia creștină se arată a fi mai primejdioasă decât cea iudaică: răscoliți de patimi potrivnice și mânați de interese meschine, devenim ridicoli, păpuși ale diavolului, „nebuni și orbi!” (Mt. 23, 17). Nefericirea fățarnicilor nu constă atât în mizeria lor sufletească (care rămâne o problemă strict individuală), cât în otrava pe care o împrăstie aceștia din incompetența minții, din răutatea inimii și din întunecarea gândurilor – cu părelnicie de „dreptate” înaintea propriilor lor conștiințe! Unii ca aceștia sunt de fapt lepădați de la fața lui Dumnezeu și urâți lui Dumnezeu! Câtă arsură nu simte însă un fățarnic în intimitatea sinei lui său, ca unul care public nu va putea vreodată să-și plece capul!... Și de aceea „Fiul Omului n-are unde să-și plece capul” (Lc. 9, 58). Văzându-i cum se adâncesc în întunericul propriilor lor păreri și în bezna mândriei și a răutății judecării semenilor lor, pe drept cuvânt Mântuitorul i-a numit ironic „drepți” (după părerea lor): „N-am venit să chem pe cei drepți, ci pe păcătoși la pocăință!” (Mc. 2, 17); spre deosebire de cei ce își recunosc păcatele și vin cu credință la Adevăr spre îndreptare, pe unii ca aceștia numindu-i (tot spre ironizarea fățarnicilor) „bolnavi”: „Nu cei sănătoși au nevoie de doctor, ci cei bolnavi!” (Mc. 2, 17). Și pentru ca să nu mai cârtească, zicând că Hristos stă la masă cu vameșii și cu păcătoșii, Iisus le zice limpede: „Nu judecați și nu veți fi judecați; nu osândiți și nu veți fi osândiți; iertați și veți fi iertați!” (Lc. 6, 37). Și astăzi e valabil îndemnul: de voiești să fii mai bun ca altul, demonstrează-ți valoarea, dar nu defăimându-l și batjocorindu-l înaintea celorlalți; căci, dacă faci așa, e limpede că, de fapt, te mănâncă pizma, zavistia, invidia; tu n-ai nimic cu el, decât că ai vrea să-l distrugi și de aceea te apuci cu râvnă să-l împrști cu veninul care te sufocă, umplându-ți inima!....

Din acest motiv, Sfântul Isaac Sirul scria: „Cine-și oprește gura de la judecare își ferește inima de patimi, iar acela Îl vede pururea pe Dumnezeu!”. Cine își adună vederea minții înlăuntrul inimii, acela vede întru sine Răsăritul cel duhovnicesc. Toți ne dorim viață înaltă și în căile mântuirii să alergăm; toți ne dorim sfințenie și din izvorul vieții să ne adăpăm; toți ne dorim harisme și dar de înainte-vedere: hai atunci să ne uităm în noi înșine, să-L găsim pe Hristos în inimă, și așa ochii noștri vor străbate cerurile: „Înnoi-se-vor ca ale vulturului tinereții tale!” (Ps. 102, 5). Când dorim cu adevărat mântuirea noastră, e bine să lucrăm mai întâi la mântuirea celorlalți: „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini Legea lui Hristos” (Gal. 6, 2), „Să nu fim iubitori de mărire deșartă, supărându-ne unii pe alții și pizmuindu-ne unii pe alții!” (Gal. 5, 26), căci „datori suntem noi, cei tari, să purtăm slăbiciunile celor neputincioși și nu să căutăm plăcerea noastră!” (Rom. 15, 1). „Vă spun vouă că pentru orice cuvânt deșert, pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecății! Căci din cuvintele tale vei fi găsit drept și din cuvintele tale vei fi osândit!” (Mt. 12, 36-37). Căci iadul este pavat cu limbile bârfitorilor și ale clevetitorilor; iar drumul către iad este pavat cu intenții bune!... „Tăcerea e de aur, vorbirea de argint” ne învață Sfântul Ioan Gură de Aur, iar înțelepciunea populară adeverește: „Vorba sună, fapta tună!” și adaugă: „Binele nu face zgomot, iar zgomotul nu face bine”. „Cuvintele Domnului sunt în foc lămurite” (Ps. 17, 33) și „cât sunt de dulci limbii mele, cuvintele Tale, mai mult decât mierea, în gura mea!” (Ps. 118, 103). „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut!” (In. 1, 1-3), căci „El a zis și s-au făcut, El a poruncit și s-au zidit!” (Ps. 32, 9) și „pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om!” (Simbolul Credinței).

Sfânta și Dumnezeiasca Cină

„Siliți-vă să intrați prin poarta cea strâmtă, pentru că mulți, zic vouă, vor căuta să intre și nu vor putea!” (Lc. 13, 24) „Un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pe mulți” (Lc. 14, 16). „Veniți – căci, iată, toate sunt gata!” (Lc. 14, 17) „Nici unul dintre bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina mea!” (Lc. 14, 24) „Și vor veni alții de la răsărit și de la apus, de la miazănoapte și de la miazăzi și vor șede la masă în împărăția lui Dumnezeu!” (Lc. 13, 29) „Ieși la drumuri și la garduri și silește să intre, ca să mi se umple casa” (Lc. 14, 23). „Ieși îndată în piețele și ulițele cetății – și pe săraci și pe neputincioși și pe orbi și pe șchiopi – adu-i aici!” (Lc. 14, 21) „Doamne, s-a făcut precum ai poruncit – și tot mai este loc!” (Lc. 14, 22) „Lu-ați, mâncați, acesta este Trupul Meu!” (Mt. 26, 26) „Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legii celei Noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor!” (Lc. 26, 27-28) „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste apropiați-vă!” (Dumnezeiasca Liturghie)

În Sfânta Scriptură se găsește revelată formula dogmatică deplină despre ceea ce este Dumnezeu. Și ea a fost rostită chiar de El: „Eu sunt Cel Ce sunt!“ (Ieș. 3, 14). În ființa Sa, Dumnezeu este cu neputință de cunoscut și de înțeles. În schimb, El poate fi cunoscut, în privința atributelor Sale dumnezeiești, prin intermediul lucrărilor sau energiilor care izvorăsc din ființa Sa și se revarsă din belșug asupra creației întregi. Astfel, pe calea unei viețuiri adecvate scopului suprem al cunoașterii lui Dumnezeu (adică nu doar ordonate moral și intelectual, ci și înduhovnicite sau spiritualizate mistic și ascetic), putem cunoaște (și recunoaște) atotputernicia, atotștiința și deplina bunătate a lui Dumnezeu: „Toate prin El s-au făcut, iar fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut!“ (In. 1, 3).

De pildă, exemple elocvente ale atotputerniciei divine sunt minunile – realitate evidentă, incontestabilă și inexplicabilă (altfel decât teologic) a vieții Bisericii lui Hristos. Minunea minunilor este, desigur, existența lui Dumnezeu Însuși, iar ea nu are nici început, nici sfârșit. Dar are miez de foc, adâncime de taină și efect nemijlocit: „Părinte, preaslăvește pe Fiul Tău, pentru ca și Fiul Tău să Te preaslăvească pe Tine!“ (In. 17, 1). În acest sens, Nașterea lui Iisus din Fecioara Maria, Învierea Lui din mormântul de la Ierusalim, Înălțarea Lui cu trupul la Cer de pe Muntele Măslinilor sunt astfel de minuni nemăvăzute și nemaipomenite.

Pe de altă parte, pilde semnificative ale atotștiinței și înțelepciunii divine sunt mulțimea nenumărată a învățăturilor tainice cuprinse în Sfintele Scripturi – atât ale Vechiului, cât și ale Noului Legământ –, expresii (și mărturii totodată) ale lucrărilor tainice ale lui Dumnezeu în lume și în istorie pentru crearea și pentru mântuirea omului: „Nu este al vostru a ști anii sau vremile pe care

Tatăl le-a pus în stăpânirea Sa!“ (Fapte 1, 7). Constatarea (plină de amărăciune) a Ecclesiastului că „nu este nimic nou sub soare!“ (Eccl. 1, 9) se referă, fără îndoială, doar la cele pământești și omenești; pentru că izvorul nesecat al iubirii dumnezeiești revărsă neconținut taine, daruri și minuni unice și irepetabile. Orice act de iubire, orice faptă a milostivirii lui Dumnezeu este ceva unic în viața umanității. Nu există minuni sau taine „copiate la indigo“, care să se repete. Fiecare dintre ele are propria ei încărcătură, harul ei, rostul ei, mesajul ei și scopul ei propriu pentru care a fost săvârșită: „De nu aș fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a mai făcut, păcat nu ar fi avut“ (In. 15, 24); și „deși a făcut atâtea minuni înaintea lor, ei tot nu credeau în El!“ (In. 12, 37).

Iar pilde extraordinare ale deplinei bunătăți ale lui Dumnezeu sunt nenumăratele Lui daruri: „Dacă voi, răi fiind, știți să dați daruri bune fiilor voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da cele bune celor care cer de la El?“ (Mt. 7, 11); „Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi!“ (Mt. 6, 11). Astăzi! De ce nu ieri? De ce nu mâine?... Simplu: Dumnezeu nu săvârșește minuni nici cu pripeală, nici cu întârziere; nici anticipat, nici retroactiv. În chiar clipa în care ți-ai deschis inima – atunci ai și primit darul cererii sau împlinirea ei: ca semn neîndoielnic al curăției lăuntrice, și ca și licăr al Sfintei Lumini a dragostei divine: „Astăzi vei fi cu Mine în Rai!“ (Lc. 23, 43); „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia!“ (Lc. 19, 9). Darurile dumnezeiești sunt răsplătirile cunoscute celor care Îl iubesc în chip sincer și curat pe Dumnezeu. Și un astfel de dar (chiar darul suprem!) este tocmai invitația sau poftirea și chemarea oamenilor la Cîna cea de Taină: Liturghia cosmică a mântuirii întregului Univers, începută de la crearea lumii, trecând prin crearea

personală, individuală a fiecăruia dintre noi (primind astfel cu toții darul sfânt de a exista, de a fi, de a ființa, de a fi vii, de a fi cu Dumnezeu) și culminând cu opera mesianică a mânturii umanității (împlinite prin Persoana Fiului lui Dumnezeu și Fiul Omului, Iisus Hristos), prin mîncarea din Pîinea cea Vie, dătătoare de mîntuire și de veșnicie: „Cel ce ascultă cuvîntul Meu și crede în Cel Ce M-a trimis pe Mine are viață veșnică, iar la Judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață!“ (In. 5, 24).

Privită cu ochii credinței, din perspectiva divină a celor mai presus de fire, Euharistia (hrana Cinei celei de Taină) este cea mai mare minune de sub soare, împlinită de puterea atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu, este cea mai adîncă și cea mai înaltă taină izvodită de înțelepciunea atotștiutoare a lui Dumnezeu și este cel mai ales și mai cîstit dar dumnezeiesc adus pe pămînt, pentru oameni, din deplina bunătate a lui Dumnezeu Cel Sfînt.

„Luați, mîncăți, acesta este Trupul Meu!“ (Mt. 26, 26); „Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu!“ (Mt. 26, 27-28). Iată, nu există nici o opreliște, nici o restricție, totul este doar chemare și invitare și poftire. Dar să intrăm în duhul evanghelic: „Un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pe mulți“ (Lc. 14, 16): „Adu-i aici!“ (Lc. 14, 21), „Silește-i să intre!“ (Lc. 14, 23). Invitația de a participa la acest act de mîntuire divină decurge pe etape. Există mai întâi o etapă morală, de primenire, apoi una sufletească, de apropiere, iar mai apoi una spirituală, de împlinire. Chemarea reprezintă un îndemn, chiar o poruncă, o datorie, o invitație care trimite la responsabilitate: „Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mîntuiască și la cunoștința adevărului să vină!“ (I Tim. 2, 4). La prima vedere, aceste cuvinte par simple, pline de (și lesne de) înțeles; tonul lor însă este unul profund imperativ:

„Veniți, că, iată, toate sunt gata!“ (Lc. 14, 17). Cuvintele Mântuitorului trimit, practic, la un răspuns prompt față de chemarea lui Dumnezeu, la o fidelitate desăvârșită față de porunca Lui: „Cel ce are poruncile Mele și le păzește acela este care Mă iubește!“ (In. 14, 21).

Așadar: ospățul-cină, slujitorii la el, poftirea sub forma unei adresări pline de respect... dar cine este invitatul? Omul!... Existența lui este absolut necesară la această Cină; ea nu a fost pregătită pentru nici o altă faptură din creația divină, ci numai pentru om. A fost dedicată exclusiv omului, centrul cosmosului creat.

„Toate sunt gata!“ (Lc. 14, 17): răstignit pe Cruce, Jertfă Sfântă pentru mântuirea oamenilor, Iisus împlinește voia Părintelui Ceresc: „Aceasta este voia Celui Care M-a trimis: ca dintre toți pe care Mi i-a dat Mie să nu pierd pe nici unul!“ (In. 6, 39). Este responsabilitatea divină a Creatorului de a răscumpăra neamul omenesc din robia diavolului și a morții, iar omului îi revine responsabilitatea de a accepta (sau nu) sacrificiul Mântuitorului pentru el. Înzestrați fiind cu liberul arbitru, cu voință de sine stăpânitoare, răspunsul fiecăruia dintre noi (în acord sau în dezacord cu opera de mântuire săvârșită de Hristos) rămâne o enigmă.

Cum a primit umanitatea Întruparea, știm tot din Scripturile cele Sfinte: „Iată roaba Domnului! Fie mie după cuvântul Tău!“ (Lc. 1, 38). Aici descoperim izvorul sfințeniei în sânul neamului omenesc: inocență, feciorie, smerenie, curăție, bună-cuviință, noblețe sufletească, înțelepciune și trezvie – acesta este chipul desăvârșitei frumuseți a modelului absolut de împărtășire cu Hristos. Buna Vestire este Euharistia tainică a restaurării omului prin odihnirea lui Dumnezeu în sânul firii omenesti, lucrare sfântă de unire (fără de amestecare) a celor două

firi și două voiri (cea dumnezeiască cu cea omenească). Iată-L, așadar, pe Hristos, Ospățul cel veșnic al nemuririi oamenilor, îmbrăcat în firea noastră și strălucind mai mult decât soarele pe bolta Bisericii: Hristos, „Soarele dreptății” (Mal. 3, 20): „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu se va chema!” (Lc. 1, 35).

Ce aduce Euharistia? Aduce izvor de rugăciune și de nemurire. Așa cânta oarecând și marele Ilie Miniati, episcopul de Kalavritria: „Împărăteasa rugăciunii, Rugăciunea întrupată”. Și ce spune Preasfânta Fecioară Maria? „Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui” (Lc. 1, 49). Euharistia este sfântă, Cina este sfântă, Ospățul e sfințit, precum spune Evanghelia: „Aduceți vițelul cel îngrășat și-l înjunghiați!” (Lc. 15, 23). De câte ori a avut loc actul Întrupării? O singură dată – pentru toate veacurile și pentru toate neamurile pământului: „Silește-i să intre!” (Lc. 14, 23). Dar nu-i poate sili conștiința lor adormită, ci numai puterea tainei. Actul în sine al Întrupării (neatârnat de voința omenească) lucrează asupra umanității la mântuirea ei: „Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască!” (I Tim. 2, 4). Începutul de taină al Cinei se face la Templul lui Solomon, cu prelungire în tot pământul: „În tot pământul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor!” (Ps. 18, 4). Slugile vestesc Cina „în piețele și ulițele cetății” (Lc. 14, 21), „la drumuri și la garduri” (Lc. 14, 23), adică tocmai acolo pe unde întâlnești oameni de tot felul. Nu sunt aleși „pe sprânceană” cei ce se mântuiesc, pentru că toți trebuie „la cunoștința adevărului să vină” (I Tim. 2, 4). Dar cum se arată omenirii Nașterea lui Hristos, Euharistia întregii creații? Ca o privește aproape nesemnificativă:

într-o iesle, pe fân, în peșteră, cu dobitoacele; cumva în afara normalității, adică fără un adăpost omenesc. Doar cerul este acoperământ, iar pământul leagăn Pruncului Celui născut... Doar natura simte taina și puterea ei: „Cerule și pământul în cântec răsună!”. Oamenii în grabă văd, repede pierd firul întâmplării și iute cad la cele stricăticioase și pământești: „Cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă!” (I Cor. 10, 12), căci „Sfintele (se cuvin) Sfinților!”.

De acum, pentru că Trupul lui Hristos era deja între oameni („Cuvântul S-a făcut trup” – In. 1, 14), prin măcelul lui Irod, pruncii „de doi ani și mai jos” (Mt. 2, 16) cei uciși de acesta reprezintă prima împărtășire cu Hristos a omenirii: „Lăsați copiii să vină la Mine!” (Lc. 18, 16). Aceștia sunt cei dintâi care primesc împărtășirea din mucenicia sângelui pentru numele lui Hristos. Ei sunt primii cetățeni ai vestirii zorilor de mântuire în împărăția lui Dumnezeu: „De nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor!” (Mt. 18, 3). Viețuirea și trăirea pruncilor au câteva trăăsături harismatice: fecioria trupească și inocența, nerăutatea și supunerea; la auzul glasului matern ei răspund fără nici o întârziere. Același lucru se cere (fără amânări, fără tergiversări, fără iscodiri) și păzitorilor poruncilor lui Dumnezeu: „Astăzi, de veți auzi glasul Lui, să nu vă învârtoșați inimile voastre!” (Evr. 4, 7). Scormonirea, iscodirea sau îndoirea în privința rațiunilor dumnezeiești ale lucrurilor provoacă depărtarea harului, împruținarea tainei și diminuarea lucrărilor duhovnicești: „Eu am trebuintă să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine?!” (Mt. 3, 14); „Lasă acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea” (Mt. 3, 15): atinge-Mă, cuminecă-te în chip văzut de puterea atingerii! Dacă din pricina neîncrederii

Sfântul Apostol Toma (cel numit „Necredinciosul“) avea să primească pipăirea coastei de văpaie și atingerea Celui înviat, Sfântul Prooroc Ioan (cel numit „Botezătorul“), anume pentru puterea smereniei Fiului lui Dumnezeu, a îndrăznit a se atinge de creștetul Stăpânului, luminându-se în chip strălucit, încât firea apelor s-a spăimântat și s-a sfințit, curățindu-se; cu cât mai mult Botezătorul!...

Golgota este vârful răutății omenești. Împărtășania stă răstignită pe Cruce ca într-un potir divin, între cer și pământ. Împrejur stau și se uită hulitorii, nerecunoscătorii, clevetitorii, chinuitorii, răstignitorii și nu înțeleg taina cea mai presus de fire. Cel-fără-de-început stă bătut în cuie pe lemnul Crucii ca să arate lumii întregi că de aici începe Cina care nu va mai înceta vreodată: „Săvârșitu-s-a!“ (In. 19, 30). De acum slujitorii ei vor chema din toate locurile, din „piețele și ulițele cetății“ (Lc. 14, 21), de la „drumuri și de la garduri“ (Lc. 14, 23) tot felul de oaspeți la Cina Domnului Dumnezeu „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire“ (Simbolul Credinței). Necunoscută și de nepătruns se arată taina smereniei, taina recunoașterii și înțelegerii lui Hristos Cel Euharistic!...

Pentru că întreaga umanitate poartă întru sine chipul Creatorului ei și este chemată la deplina asemănare cu El, tocmai de aceea Hristos, Pomul Vieții, S-a dăruit pe Sine nouă în chip euharistic; Sfinților Săi ucenici și Apostoli mai întâi, iar apoi lumii întregi – sub chipul pâinii și al vinului. Aici e toată Legea și aici sunt Proorocii: „Aceasta să faceți spre pomenirea Mea!“ (Lc. 22, 19). Cină sfântă, la care toți oamenii sunt invitați, chemați, poftiți, „siliți“ chiar, în veacul veacului: „Înțeles-ați toate acestea?“ (Mt. 13, 51).

Fără îndoială, harul Duhului Sfânt se dăruiește în virtutea credinței, a încrederii, a iubirii sincere, a nădejdi și

curajului de a înfrunta toate obstacolele până la întâlnirea cu Domnul Dumnezeu: „Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos?“ (Rom. 8, 35); „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine!“ (Gal. 2, 20). Iar Sfântul Apostol Petru scrie: „Fiți treji, privegheați!“ (I Pt. 5, 8). Participarea la Cina cea de Taină reprezintă, de fapt, pregustarea veșniciei încă din lumea aceasta. Prin puterea și lucrarea Duhului Sfânt, Euharistia ia ființă sub chipul pâinii și al vinului: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție Ți aducem de toate și pentru toate!“. În cadrul solemn al Slujbei Sfintei Liturghii, în momentul epiclezei (adică al invocării sau chemării, al rugăciunii celei mai înalte și mai profunde adresate de către preot Dumnezeului Celui Preaînalt de a trimite pe Duhul Său Cel Sfânt), are loc prefacerea Cinstitelor Daruri: pâinea devine Trupul sau Carnea lui Hristos, iar vinul devine Sângele lui Hristos. Cu alte cuvinte, pe Sfânta Masă, în Sfântul Altar, se produce ceea ce în limbaj teologic a fost numită „transsubstanțierea materiei“, practic o mutație ontologică: „Cred, Doamne, și mărturisesc că acesta este însuși Preacurat Trupul Tău și că acesta este însuși Scump Sângele Tău“. În virtutea puterii mistice a epiclezei liturgice, dimensiunea duhovnicească a Sfintei Euharistii, a Trupului și a Sângelui, transcende în mod absolut dimensiunea materială, cantitativă, văzută a pâinii și a vinului. În chip minunat și de negrăit, conținutul circumscris al Sfântului Disc și al Sfântului Potir devine însuși necuprinsul Infinitului Dumnezeiesc. Sfântul Agneț, adică Pâinea pecetluită cu semnul biruinței lui Iisus Hristos Cel înviat, se prefăce în chiar Trupul Său – nelimitat ca putere, deși văzut cu ochii cei trupești ca circumscris într-un spațiu precis delimitat: „Cel Necuprins încapă întreg în pântecele Fecioarei!“ (Tropar). Tot așa și Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească, Îl

începe întreg, pe Sfântul Disc și în Sfântul Potir, înlăuntrul Sfântului ei Altar, pe Dumnezeu Cel Viu și adevărat, necuprins și nemărginit: Același în toate bisericile din lumea întreagă, aspațial și atemporal, infinit și necircumscriș, deși vederii – circumscriș și definit ca pâine și ca vin. Și, deși constatăm existența calităților materiale (vedem atât forma, cât și culoarea pâinii și a vinului, simțind gustul specific fiecăreia), totuși (întru adâncul credinței) noi mâncăm chiar Trupul și bem chiar Sângele Domnului. Este vorba, practic, despre îndumnezeirea materiei – lucrare tainică și de neînțeles cu mintea, prefigurată cu mii de ani mai înainte, în pustie, prin mana cerească ce ținea locul hranei trupești obișnuite, materialnice. Caracterul minunat al Sfintei Euharistii e dat de faptul că în ea Îl aflăm pe Fiul născut din sânurile Tatălui, fără de mamă, mai înainte de toți vecii, Același Fiu născut și în timp, sub vremi, din Maică Fecioară, fără de tată. În Euharistie Hristos devine prezent în chip tainic, precum s-a zis, prin transsubstanțiere sau prefacere. Astfel descoperim caracterul divin al Euharistiei: Hristos, „Fiul lui Dumnezeu, Unul Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii”, S-a născut sub vremi „pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria” devenită Maica Domnului, Maica Vieții; și tot prin puterea și lucrarea Duhului Sfânt, El devine veșnic prezent în chip tainic în sânul Bisericii prin prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Său. Și astfel așteaptă pururea în lumea cea căzută ca cei poftiți la cină să sosească, bătând smerit la ușa inimii lor ca să-I deschidă și să intre – dacă Îl primesc și Îl doresc, căutându-L prin puterea rugăciunii cea lucrătoare înlăuntrul inimii. Dar „Fiul Omului nu are unde să-Și plece capul” (Lc. 9, 58); și încă: „Cel ce are poruncile

Mele și le păzește acela este care Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu și-l voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui“ (In. 14, 21). În această așteptare sta-tornică și plină de îndelungă-răbdare de a fi căutat, aflat și onorat cu prezența la Cina Sa, Hristos ne cheamă pe toți la ispitirea-de-sine: „Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar!“ (I Cor. 11, 28).

Deși Euharistia este consumată material, fiind meste-cată și înghițită, însă minunile le împlinește în chip du-hovnicesc. Deși este mâncare văzută pentru gură, fiind dată și primită cu lingurița, este însă și hrană pentru su-flet. Deși o atingem cu buzele, ea lucrează și în duh: „Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele și Preacuratele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului“. Suferința lui Hris-tos pe Cruce se regăsește în starea de jertfă cu puțință de recunoscut în Pâinea pe care o zdrobim cu dinții pentru a o înghiți: e tot suferință a lui Hristos pentru restaurarea noastră. Încă mai înainte de aceasta, preotul o frânge cu mâinile sale, zicând: „Se frânge și se împarte Mielul lui Dumnezeu Cel Ce Se frânge și nu Se desparte, Cel Ce se mănâncă pururea și niciodată nu se sfârșește, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește“. Intrând în trup prin linguri-ță, Pâinea cea Vie intră înlăuntrul „omului celui tainic al inimii“ (I Pt. 3, 4), sfințindu-l și restaurându-l: „Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el“ (In. 6, 56). Acest Trup și acest Sânge al lui Hristos din Euharistie este nemuritor și nestrică-cios, izvorul vieții celei veșnice. Deși sub chipul pâinii și al vinului, Sfintele Taine sunt „dumnezeiești, preacurate, cerești, nemuritoare și de viață făcătoare“.

Așa ceva nu se explică prin cugetări sau cuvân-tări omenești. Centrată pe Taina Sfintei Euharistii,

dumnezeiasca Liturghie cuprinde întru sine toate etapele de mântuire a omului în și prin Hristos. La proscomidiar se închipuie nașterea din Fecioară în ieslea de la Betleem: „Steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra, unde era Pruncul“ (Mt. 2, 9), și, de asemeni, Jertfa de pe Cruce: „Iar unul din ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă“ (In. 19, 34). Apoi, pe Sfânta Masă, pe Sfântul Disc (asemeni mormântului de la poalele Golgotei) strălucește Învierea: „Sfintele Sfinților!“; și, în cele din urmă, Înălțarea cu Trupul la Cer de pe Muntele Măslinilor (atunci când Darurile se aduc iarăși la proscomidiar pentru a fi consumate): „Înălță-Te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta!“ (Ps. 56, 7).

Sfântul Apostol și Evanghelist Luca ne descoperă dimensiunea profund revelatoare și luminătoare a Euharistiei: „Au istorisit cele petrecute pe cale și cum a fost cunoscut de ei la frângerea pâinii“ (Lc. 24, 35). Dar aceasta nu poate fi descrisă în cuvinte omenești. Minunile ce se petrec în Taina Sfintei Liturghii sunt în așa fel, încât „cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit – pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El!“ (I Cor. 2, 9). Iar aceasta – din pricina neputinței omenești și a păcatelor noastre. Din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Cinstitul Trup și Scumpul Sânge ale lui Hristos păstrează înfățișarea exterioară a pâinii și a vinului; și de aceea Apostolul neamurilor scria: „În parte cunoaștem și în parte proorocim“ (I Cor. 13, 9). Așadar, Cina Euharistică reprezintă darul suprem al bunății dumnezeiești și cel mai ales semn al dragostei Celui Preaînalt pentru făptura Sa cea mai de preț: „Iubind pe ai Săi, cei din lume, până la sfârșit i-a iubit“ (In. 13, 1). Despre aceasta au proorocit cu glas înalt de laudă și cântăreții de

la Templu, Agheu și Zaharia: „N-a făcut așa oricărui neam și judecățile Sale nu le-a arătat lor!“ (Ps. 147, 9). Aceasta este „Pâinea cea Vie, Care S-a pogorât din Cer“ (In. 6, 51), a Cărei preînchipuire a fost mana din pustie pe care au mâncat-o cei aflați în căutarea Pământului Făgăduinței; și care totuși au murit. Dar Hristos este „Pâinea Care Se pogoră din Cer, Aceea din Care, dacă mănâncă cineva, nu moare“ (In. 6, 50). Și de aceea spunea El: „Fără Mine nu puteți face nimic!“ (In. 15, 5)

Prin urmare, Cina pe care a gătit-o acel „om oarecare“ (precum, cu dumnezeiască smerenie, Se numește pe Sine Cel Preaînalt) nu este însă o cină oarecare, ci are adâncimea istoriei universale și înălțimea Cosmosului întreg! Prin harul, puterea și lucrarea Duhului lui Dumnezeu putem vedea dincolo de cele văzute ale lumii acesteia, dar nu cu ochii cei trupești, ci cu ochii sufletești: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta!“ (In. 18, 36). Înțelegem astfel și întrezărim în rânduiala Cinei slava Împărăției tuturor veacurilor, a Luminii celei neînserate, celei fără de sfârșit. „Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților – când veți vedea pe Avraam și pe Isaac și pe Iacov și pe toți proorocii în Împărăția lui Dumnezeu, iar pe voi, aruncați afară!“ (Lc. 13, 28). De aceea la chemarea tuturor neamurilor la ospățul vieții celei veșnice are întâietate poporul din sânul căruia s-au ridicat vasele cele mai de cinste ale harului dumnezeiesc, Sfinții Prooroci și Apostoli, care s-au ostenit și au pățimit în slujba Domnului pentru vestirea mântuirii în lume: „Lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău Israel“ (Lc. 2, 32). Așa înțelegem că „omul oarecare“ nu este altul decât Domnul Dumnezeu, al Cărui Slujitor este Iisus, Cel trimis în lume spre întrupare prin naștere din Fecioara Maria și Care a și mărturisit deschis tuturor: „Fiul Omului n-a venit să

I se slujească, ci ca să slujească El, și să-Și dea sufletul răscumpărare pentru mulți“ (Mt. 20, 28), căci „cel care va vrea să fie întâi între voi – să fie tuturor slugă“ (Mc. 10, 44); „Cine se va înălța pe sine se va smeri, iar cine se va smeri pe sine se va înălța!“ (Mt. 23, 12). El este Cel trimis către oile cele pierdute ale casei lui Israel. Și de aceea Cina cea de Taină a Mielului lui Dumnezeu, Cel Ce ridică păcatul lumii, își are propriile ei circumstanțe, ca de ultimatum: „Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem!“, „răspuns bun la Înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos să cerem!“. În acest sens ni s-a și transmis avertismentul ca, după ce Se va scula Stăpânul casei și va închide ușa milostivirii Sale, nu cumva, rămași afară, să începem a bate strigând: „Doamne, Doamne, deschide-ne nouă!“ (Mt. 25, 11); la care El să ne răspundă scurt: „Nu știu de unde sunteți!“ (Lc. 13, 27). Cu toate că avem identitate spirituală (precum consemnează Scriptura: „Părinte avem pe Avraam!“ – Mt. 3, 9), totuși contestăm Cina cea mare: „Cum poate Acesta să ne dea Trupul Lui ca să-l mâncăm?!“ (In. 6, 52). Și tocmai acestei contestări i se adresează chemarea venită de Sus, de la Dumnezeu-Tatăl, Cel Ce este înfățișat aici ca „un om oarecare“ (Lc. 14, 16)...

„Și a trimis la ceasul cinei pe sluga sa ca să spună celor chemați: «Veniți, iată toate sunt gata!»“ (Lc. 14, 17). Însă tabloul cu adevărat teribil ne arată cum fiii împărăției sunt aruncați afară: „Nimeni nu poate să vină la Mine dacă nu-l va trage Tatăl Care M-a trimis!“ (In. 6, 43-44). Icoana Celui Răstignit, ținut în cuie pe Cruce, pe Golgota, cu creștetul acoperit de spini și Sângele curgând șiroaie, cutremură și cerul și pământul. Natura întreagă se zguduie văzându-L spânzurat pe lemn pe Cel Ce a făcut-o și auzindu-i pe oameni osândind la moarte

Viața tuturor: „Mai de folos este să moară un om pentru popor decât să ne piară tot neamul“ (In. 11, 50); „Soarele s-a întunecat“ (Lc. 23, 45), „s-a făcut întuneric peste tot pământul“ (Mt. 27, 45), „catapeteasma Templului s-a sfâșiat în două de sus până jos, pământul s-a cutremurat, pietrele s-au despicat“ (Mt. 27, 51), „luna întreagă s-a făcut ca sângele“ (Apoc. 6, 12). Iar din bezna păcatului, din întunecimile răutății, de pe pământ la Cer, se aude înălțându-se glasul rugător al Fiului către Părintele Ceresc: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!“ (Lc. 23, 34).

Astfel, pe măsură ce vremea Cinei se apropie, răsună noi îndemnuri, mai aspre și foarte categorice: „Ieși îndată în piețele și ulițele cetății, iar pe săraci și pe neputincioși și pe orbi și pe șchiopi adu-i aici!“ (Lc. 14, 21), „ieși la drumuri și la garduri și silește-i să intre, ca să mi se umple casa!“ (Lc. 14, 23). Despre această Casă a Tatălui Ceresc, Fiul Său ne-a dat mărturie limpede: „În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt“ (In. 14, 2). Prin urmare, nu e o cină neînsemnată, căci „a făcut cină mare și a chemat pe mulți“ (Lc. 14, 16). Așadar, iată: măreția împărătească a Casei, mulțimea de nenumărat a celor poftiți, dimensiunile impunătoare ale Cinei – ospățul divin al Pâinii Euharistice (despre care nu sunt graiuri, nici cuvinte spre a o cuprinde)... – toate acestea dau caracter universal și eshatologic plinar acestei Cine cu adevărat de Taină: „Mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor“ (Mt. 8, 11). „Adevărat grăiesc vouă că de acum nu voi mai bea din rodul viței până în ziua aceea când îl voi bea nou în împărăția lui Dumnezeu!“ (Mc. 14, 25). Întâistătătorii Ospățului din veșnicie se arată a fi cei doisprezece ucenici și Apostoli ai Fiului lui Dumnezeu: „Când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi

pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel!“ (Mt. 19, 28).

Dar iată cum unii dintre cei poftiți la Cină, sub diferite pretexte, se sustrag de la împărtășirea dragostei Celui Care i-a socotit vrednici de prietenia Sa, bâiguind tot felul de părelnice scuzări: „Țarină am cumpărat și am nevoie să ies ca s-o văd; te rog, iartă-mă!“ (Lc. 14, 18). Greu de înțeles cum de promiți cuiva că îi vei onora invitația, pentru ca mai apoi să i-o nesocotești... Dar banii, „înșelăciunea avuției“ (Mt. 13, 22), mărirea cea deșartă, agoniseala trecătoare și grijile trupești fost-au deja vădite ca piedici în calea spre împărăție: „Adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură“ (Mt. 6, 20), „căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta!“ (Mt. 6, 21); „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Iar cele ce ai pregătit ale cui vor fi?“ (Lc. 12, 20); „Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu se îmbogățește în Dumnezeu!“ (Lc. 12, 21). Căci „cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; iar cel ce iubește pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine!“ (Mt. 10, 37) . Jumătățile de măsură nu își au locul între Stăpânul Casei, Slujitorul Cinei și cei chemați pentru a lua parte la ea. Aceasta, pentru că de pe ogorul sufletului trebuie smulse buruienile sălbatice ale patimilor și păcatelor, pentru a fi sădiți lăstarii faptelor bune.

Un astfel de refuz poate veni și pe fondul resimțirii acute a păcătoșeniei lăuntrice, după măsura luptei cu patimile și păcatele; dar nepăsarea și lenevirea aduc uitarea făgăduințelor făcute oarecând Stăpânului tuturor: „Mă lepăd de satana, de toți slujitorii lui, de toată slujirea lui și de toată trufia lui; mă unesc cu Hristos și cred Lui

ca Unui Împărat și Dumnezeu“ (Slujba Sfântului Botez). În zilele noastre însă, asistăm la o cu totul altă formă de refuz, paradoxală și pervertită, odinioară cu neputință de închipuit: cea a îndrăznelii neobrăzatei cugetări: „Ei, și ce?! Doar toți suntem păcătoși, toți suntem neputincioși și supuși căderii; așa-i astăzi mersul lucrurilor! Trebuie să merg la Cină, nu contează cum – că-s șchiop, că-s orb, că-s ciung, bolnav, lepros, râios; la Cină trebuie mers, că altfel nu-mi adoarme conștiința! Doar toți păcătuim, toți greșim, așa-i normal, așa-i firesc, și e și modern; și apoi nu cred eu că-i treaba slujitorului unde-mi alunecă mie mintea sau ce pofteste inima mea ori ce face trupul meu și unde mă împinge pofta păcatului! Doar neînfrânarea pornirii plăcerilor nu trebuie să fie o barieră în calea uniunii cu Hristos prin Împărtășanie! Rigiditatea aia profetică și apostolică din Scripturi era bună pentru vremurile alea, nu-i pentru azi, când lumea e civilizată!“ ... Dar Evanghelia vestește: „Nici unul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina mea!“ (Lc. 14, 24). Și tocmai de aceea strigă marele între Apostoli, Pavel din Tarsul Ciliciei: „Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mănânce din Pâine și să bea din Pahar. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului!“ (I Cor. 11, 29-29); „căci de ne-am fi judecat noi înșine, nu am mai fi fost judecați. Dar, fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți!“ (I Cor. 11, 31-32). De aceea trebuie să ne scrutăm launtrul conștiinței, să cercetăm tot ceea ce se ascunde în tainețele inimii, să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos strălucind prin Cruce și prin Înviere ca să-L auzim luminat zicând: „Bucurați-vă!“.

Ogorul acesta este pământul în care cade grăuntele de grâu și face ca să crească spicele credinței („unul o

sută, altul șazeci, altul treizeci" - Mt. 13,8), ca rod al ostinelilor spre Cină. Dar același ogor, călcat fiind de cel vrăjmaș la adăpostul nopții (adică al necunoștinței și al nelucrării faptelor de mântuire), se umple de neghine care înăbușesc lanul de grâu... „După roadele lor îi veți cunoaște" (Mt. 7, 16), căci „nu poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roade bune" (Mt. 7, 18); „întru faptele mâinilor lui s-a prins păcătosul!" (Ps. 9, 16). A pleca de la Cină ca să-ți vezi de ogor înseamnă de fapt a căuta în viață cele materiale, cele pământești, fără să-ți pese de ceea ce dorește de la tine Domnul Dumnezeu. Avem și noi, cei de azi, „scuze" pe măsura vremurilor pe care le trăim: „Am serviciu", „Am familie numeroasă", „Duc viață grea", „Nu am timp", „Noi nu prea obișnuim", „Pe noi nu ne-a învățat nimeni", „A, dar noi nu suntem practicanți!", „O, dar ni se pare ceva învechit" ș.a.m.d. Interesant este însă faptul că, în acest secol al vitezei, în plină revoluție cibernetică, într-o lume a gândirii eminate științifice, Sfânta Euharistie a dumnezeieștii Liturghii se săvârșește tot cu pâinea grâului ce crește din pământ și tot din roada viței, cu strugurele ce se face vin! Iată cum din elemente simple, materia pâinii și a vinului, în Taina Cerului se ascunde întreg Universul creat, văzut și nevăzut, întru slava dumnezeirii Cinstului Trup („care se frânge pentru voi") și Scumpului Sânge („care pentru voi și pentru mulți se varsă") ale Mântuitorului Iisus Hristos.

Dar iată-i pe alți chemați la Cină refuzând invitația din pricina unor perechi de boi: animale puternice, bune pentru munca la pământ și pentru împlinirea corvezilor mai grele ale căraușiei: „Mă duc să-i încerc" (Lc. 14, 19). Despre aceasta, Sfinții Părinți tâlcuiesc perechile de boi ca referindu-se la cele cinci simțuri coborâte (prin

căderea admică) în păcate și poftiri dobitocești și ca o rușinare spre pilda celor despre care vestise proorocul: „Cunoscut-a boul pre stăpânul și asinul ieslea domnului său, dar Israel nu M-a cunoscut pre Mine!“ (Is. 1, 3). Căci oarecând boii au încălzit cu suflarea nărilor lor pe Pruncul Sfânt născut în frig, în iesle, dar (cu inima sa) omul nu L-a putut încălzi vreodată, astfel încât „Fiul Omului nu are unde să-Și plece capul“ (Mt. 8, 20) nici astăzi, căci „poporul acesta Mă cinstește cu buzele, dar inima lor este departe de Mine!“ (Mt. 15, 8); și de aceea „moartea intră pe ferestrele noastre și dă năvală în casele noastre!“ (Ier. 9, 21). Simțurile nepăzite sunt porți ale păcatului; vederea, auzul, mirosul, gustul și pipăitul sunt căile acelea prin care omul fie se apropie, fie se îndepărtează de Sfântul Dumnezeu.

Așadar, nu întâmplător Evanghelia ne aduce înaintea pilda boilor. Animale mari, cu greutate și rezistență uriașe, pot opune împotrivire. Așa și oamenii: merg în calea păcatului precum necuvântătoarele, fără să cugete, fără să gândească și așa Îl pierd pe Dumnezeu, rătăcind prin bezna plăcerilor deșarte și trecătoare, epuizându-și puterea și rigoarea, bărbăția și vrednicia, sacrificând înțelepciunea în slujirea diavolului, slujind păcatelor de tot felul. Expresii precum: „Ei, și ce dacă?!“, „sunt tânăr“, „nu pot să mă stăpânesc“, „îmi place“, „nu pot să refuz“, „vreau să-mi trăiesc viața“, „sunt major“, „fac ce vreau cu viața mea“, „eu răspund“, „eu voi da seamă“, „nu-i treaba altuia“ sunt tot atâtea replici demonice, preluate din vocabularul nesimțirii sufletești, împrumutat de la diavol; căci el suflă pururea în urechile omului: „Și ce dacă păcătuiești, doar toți fac la fel!“ ... Astfel încât, cuprins de întunericul patimilor, încerci bou după bou până te epuizezi cu totul prin efortul fizic și psihic pe care îl faci, încât ajungi chiar

și la nebulie; de aici și mulțimea bolilor mentale, a dezechilibrelor și căderilor psihice, depresiile, schizofreniile, demonizările – tot atâtea forme de îndrăcire a sufletului stăpânit mai ales de pofta nesățioasă a păcatului, adică a plăcerilor împlinite cu râvnă din proprie voință și hotărâre... Singuri cădem, scrie teologul rus Alexei Homiakov, dar ridicarea vine numai împreună cu Hristos, „Calea, Adevărul și Viața” (In. 14, 6): „Fără Mine nu puteți face nimic!” (In. 15, 5).

„Femeie mi-am luat și de aceea nu pot veni” (Lc. 14, 20). Mai ales cu o asemenea formă de refuz duce astăzi Biserica o luptă aprigă în toate domeniile vieții contemporane, pentru a putea salva definiția și realitatea socială a familiei creștine, unica formă dătătoare de valori morale și sociale și de repere spirituale, adică de oameni cu caracter integru și sănătos. Nu degeaba scria Sfântul Filaret Drozdov, mitropolitul Moscovei și al întregii Rusii din prima jumătate a secolului al nouăsprezecelea: „Dați-mi o mie de duhovnici buni și voi schimba fața lumii!... Dar pentru aceasta este nevoie de o mie de mame bune, care să-i nască și să-i crească!” Aceștia sunt cei ce vor ieși „prin piețe și în ulițe, la drumuri și la garduri”, ca să-i aducă, să-i „silească” pe toți să intre!...

Dar cel mai greu apasă acest pretext asupra moralei creștine de astăzi: divorțul, dezmățul, senzualitatea exagerată, plăcerile exacerbate, extravaganța obscenă, desfrâul, trăirea dobitocească a concubinajelor (prin așa-zisa „uniune consensuală”) ori a așa-numitelor „căsătorii de probă”, abaterile grave și repetate de la forma firească de apropiere trupească dintre bărbat și femeie – toate acestea au adus negura și putoarea Sodomei și a Gomorei în așternuturile altădată neîntinate ale fiilor și fiicelor neamului, tocmai ale celor care ar fi trebuit să

fie florile Bisericii și plăcuții aleși ai Duhului Dumnezeu!... Pentru că „potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită“ (I Pt. 5, 8), „privegheați și vă rugați ca să nu cădeți în ispită!“ (Mt. 26, 41), căci deși „noi suntem templu al Dumnezeului Celui Viu“ (II Cor. 6, 16), dar trupul „l-am făcut cu totul sălaş diavolului“ (Rugăciunile Împărtășirii). Or, tocmai ferici-ta și cinstita gură (pe care altădată David Regele o lăuda ca pe o dulce alăută bine-versuitoare spre slava sfințeniei lui Dumnezeu: „Cânta-voi Domnului în viața mea, cânta-voi Dumnezeului meu cât voi fi!“ – Ps. 103,34; și iarăși – „Să se lipească limba mea de grumazul meu, de nu-mi voi aduce aminte de Tine, Doamne!“ –Ps. 136,6), tocmai ea a ajuns ocară și batjocura unui veac umplut până la refuz de putreziciunea și spurcăciunea păcatului înjositor, încât profetic se tânguia Psalmistul și striga cu „inima înfrântă și smerită“ (Ps. 50, 18), întrebându-se întru sine: „Cum să cântăm cântarea Domnului în pământ străin?!“ (Ps. 136, 4)... Plin de patimi și de păcate, cum să mai iei numele Domnului Dumnezeu pe buzele tale?!...

Sărmană gură, sărmană gură!... Prin tine a suflat Dumnezeu în om suflare de viață și tot prin tine va ieși sufletul din el în ceasul cel mai de pe urmă al morții, pentru ca tot prin tine să intre iar în om la obșteasca înviere a tuturor. Prin tine ne rugăm Celui de Sus și către El strigăm la vreme de necaz și de durere și cu tine vom cere îndurare la Înfricoșătoarea Lui Judecată. Prin tine primim Sfintele, Dumnezeieștile, Cereștile și Preacuratele lui Hristos Taine, Trupul și Sângele Său spre tămăduire și sfințire și prin tine rostim cuvântul prin care ne asemănăm cu Ziditorul. Prin tine ne educăm copiii și prin tine vorbim cu Dumnezeu, cu Sfinții și unii către alții. Prin tine ne bucurăm sufletele cu bucățica de anafură și

picătura de agheasmă ori din sfințitul untdelemn și cu ale tale buze sărutăm și Sfintele Icoane... Oare facem toate acestea spre mântuire sau spre osândire, spre laudă sau spre judecată?!... „Nici unul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din Cina Mea!“ (Lc. 14, 24).

O, biată și ticăloșită gură, cum ai pierdut tu legătura cea cu Cerul! Cum ai lepădat vorbirea cea cu Dumnezeu, cum te-ai depărtat de cele sfinte, cum cad rugile tale (aduse din buze întinate), prăvălindu-se precum pietrele din munte, și nu mai ajung la Tronul Domnului Dumnezeu!... „Nu oricine Îmi zice: «Doamne, Doamne!», va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri!“ (Mt. 7, 21). Sărmană gură slobodă și neînfrânată (căci inima-i spurcată, iar mintea întunecată!), cum ți-ai agonisit pieirea prin gustarea cea plină de ocară și de rușine a păcatului Gomorei, a clevetirii, a grăirii de rău și a blestemului, făcându-te vremelnice din gură altădat' sfințită, ca „de aur“ (precum a Sfântului Ioan Hrisostom) și „chimval răsunător“ (I Cor. 13, 1) – „gura iadului“, „urâciune idolească“ (Deut. 7, 26), „urâciunea neamurilor“ (Is. 49, 7) și „urâciunea pustiirii“ (Dan. 9, 27): „Toată urâciunea o urăște Domnul și nu este iubită celor care se tem de Dânsul!“ (Sir. 15, 13) . „Căci din prisosul inimii grăiește gura“ (Mt. 12, 34). „Omul cel bun din comoara lui cea bună scoate afară cele bune, pe când omul cel rău, din comoara lui cea rea scoate afară cele rele“ (Mt. 12, 35); „iar păcătosului i-a zis Dumnezeu: «Pentru ce tu istorisești dreptățile Mele și iei Legământul Meu în gura ta?!»“ (Ps. 49, 17), „ai cugetat fărădelegea, că voi fi asemenea ție!“ (Ps. 49, 22). Iar despre gura cea sfințită, David cântă din psaltire: „Deschide-voi în pilde gura mea“ (Ps. 77, 2), „gura mea am deschis și am tras duh, că poruncile Tale am dorit!“ (Ps. 118, 131). „Limba

mea este trestie de scriitor ce scrie iscusit“ (Ps. 44, 2). „Când Te-am chemat, m-ai auzit, Dumnezeu dreptății mele!“ (Ps. 4, 1); „Cât de bun este Dumnezeu cu Israel, cu cei dreپți la inimă!“ (Ps. 72, 1); și iarăși: „Buzele tale să nu grăiască vicleșug!“ (Ps. 33, 12). Căci „pentru orice cuvânt deșert pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua Judecării!“ (Mt. 12, 36).

Iată la ce duce neatenția minții și adormirea conștiinței... „Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine!“ (Fac. 3, 12), dar „șarpele m-a amăgit“ (Fac. 3, 13). Înțeleptul Solomon ne învață o tâlcuire duhovnicească a „femeii“ în ambivalența ei – fie ca patimă pierzătoare („am găsit femeia mai amară decât moartea, pentru că ea este o cursă, inima ei este un laț și mâinile ei sunt cătușe“ – Eccl. 7, 26), fie ca și virtute mântuitoare („femeia vrednică este mai scumpă decât pietrele cele de mult preț“ – Pilde 31, 10); o astfel de „femeie“ nu ar mai izvedi pe buzele omului răspuns de refuz la Cina cea de Taină... „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el!“ (Fac. 2, 18); „Femeia credincioasă este limanul bărbatului ei“ scria și Sfântul Ioan Hrisostom. „Femeia cea rea“ (simbolizând împătımirea la păcat) este izvorul tuturor necurățiilor și neînfrânărilor pe care Sfântul Apostol Pavel le numește „faptele cele fără roadă ale întunericii, cele ce se fac întru ascuns de ei rușine este a le și grăi!“ (Efes. 5, 11-12). Taina aceasta (a „femeii“) „mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică!“ (Efes. 5, 32); și de aceea „bărbații sunt datori să-și iubească femeile ca pe înseși trupurile lor, precum și Hristos Biserica!“ (Efes. 5, 28-29).

Astfel se va împlini cuvântul care spune: „Casa Mea casă de rugăciune se va chema“ (Mt. 21, 13), numind prin aceasta Biserica „stâlp și temelie a adevărului“ (I Tim.

3, 15). În fața refuzului atâtor pretexte omenești, „mâniindu-se, stăpânul casei a zis: «Ieși îndată, adu-i aici și silește-i să intre!»“ (Lc. 14, 21-23). O astfel de atitudine a luat și Sfântul Ioan Botezătorul: „Faceți, dar, roade vrednice de pocăință!“ (Lc. 3, 8), „pocăiți-vă, pentru că s-a apropiat împărăția cerurilor!“ (Mt. 3, 2); și iarăși: „Pui de vipere, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să fie?“ (Mt. 3, 7), căci iată, „secură stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc!“ (Mt. 3, 10). Prin astfel de fulgerări ale dreptății, Sfântul Ioan Botezătorul a vădit întreaga nesimțire duhovnicească a unei epoci în care formalismul și ritualismul deveniseră obișnuință, ba chiar normă. Așa și azi: mergem la slujbă la biserică, dar care este rostul și folosul?! Postim și ne rugăm, dar cu ce scop? Căci iată, tot mânia, deznădejdea, răutatea, bârfa, ura, clevetirea și invidia rămân temeiul spiritual în viața binecredincioșilor noștri... Ne spovedim când vrem, ne împărtășim când poftim, nimeni nu ne restricționează cu nimic, dar care sunt efectele participării noastre la Sfânta Euharistie? Veninul inimii și preaplinul mândriei! „Ce nu pot face eu?!“, „mă rog când vreau, cât vreau, cum vreau, că doar Dumnezeu trebuie să asculte de mine, nu eu de El!“... Și uite așa, mergem când vrem la slujbă, plecăm când vrem (ca de pe peronul gării), luăm de-a valma anafura și agheasma, intrăm și ieșim când și cum avem chef, indiferent de prevederile canonice, de tradiții, de obiceiuri și de rânduieli! Că doar biserica și preotul sunt ale noastre, la dispoziția noastră, după placul nostru... Că dacă nu – ori nu mai venim deloc, ori ne preumblăm din biserică în biserică și din slujitor în slujitor, uitând că schimbarea de fapt e necesară în noi înșine, nu în afara noastră... Strigă David: „Vremea este să lucreze Domnul, că oamenii au stricat

Legea Ta!“ (Ps. 118, 126); „Nu este în ei îndreptare pentru că nu s-au temut de Dumnezeu“ (Ps. 54, 22).

Nu este deloc exclus ca, la finalul tuturor acestora, să dăm răspuns la judecată de cele pe care noi le-am socotit „spirituale“: de rugăciuni și de postiri, de pomelnice și slujbe, de spovedanii și împărtășiri, ca unii ce nu am primit cu dreaptă cuviință harul celor șapte Sfinte Taine. „Ei!“ – vor zice unii – „e datoria Bisericii; să și-o facă!“. Da, dar datoria creștinului față de Dumnezeu și de Biserica Lui sună destul de ... responsabil: „Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!“ (Ieș. 20, 3). Adică să nu te închini la idolul-materie (ogor, boi, femeie, poftă și păcate). Și o alta – încă mai adâncă: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert!“ (Ieș. 20, 7). „Vai, dar cum, doar „am mâncat înaintea Ta și am băut și în piețele noastre ai învățat!“ (Lc. 13, 26); cum să nu ne știi, să nu ne cunoști, să nu ne vezi?! Imposibil! Nu suntem noi cei care ne-am grăbit a fi pururea cu Tine, mâncându-Ți zilnic Trupul și zilnic bându-Ți Sângele?!“... „Dar El vă va zice: «Nu știu de unde sunteți, depărtați-vă de la Mine toți lucrătorii nedreptății!»“ (Lc. 13, 27); căci „ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe om“ (Mt. 15, 11). „Pe acești răi, cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care vor da roadele la timpul lor“ (Mt. 21, 41). Văzând Iisus răutatea îndărătniciei lor, le-a zis: „Căci a venit Ioan, nici mâncând, nici bând, și spun: «Are demon!» A venit Fiul Omului, mâncând și bând, și spun: «Iată om mândăcios și băutor de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor!»“ (Mt. 11, 18-19). Și cu toate acestea, nici mântuirea neamului omenesc prin Iisus Hristos n-a întârziat să se împlinească și nici Persoana Lui nu S-a despărțit de Tatăl Cel Ceresc: „Eu și Tatăl Meu una suntem!“ (In. 10, 30). La fel și astăzi, în Biserică: nu stă nimeni să-i numere pe

cei care vin sau pleacă și nimeni nu socotește numărul lumânărilor și al prescurilor aduse în dar. Dar „cei drepti vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor“ (Mt. 13, 43) și astfel, prin ei, Ortodoxia va triumfa veșnic, sfântă și biruitoare: „Pe această piatră voi zidi Biserica Mea, iar porțile iadului nu o vor birui!“ (Mt. 16, 18); căci „este un Domn, o credință, un botez“ (Efes. 4, 5). „Jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă și împlinește Celui Preaînalt făgăduințele tale!“ (Ps. 49, 15). „Învață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeuul meu! Duhul Tău Cel bun să mă povățuiască la pământul dreptății!“ (Ps. 142, 10); „Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta!“ (Ps. 50, 16). „Dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă“ (Mt. 15, 14). „Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în Legea Domnului!“ (Ps. 118, 1).

Hristos – Soarele Dreptății și Femeia înveșmântată în Soare

„Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie! Pace tuturor!” „Dacă Evanghelia noastră este încă acoperită – este pentru cei pierduți” (II Cor. 4, 3). „«Dumnezeul» veacului acestuia a orbit mințile necredincioșilor, ca să nu le strălucească Lumina Evangheliei slavei lui Hristos, Care este Chipul lui Dumnezeu” (II Cor. 4, 4). „Dumnezeu, Care a zis: «Strălucească, din întuneric, Lumina!» – El a strălucit în inimile noastre, ca să strălucească cunoștința slavei lui Dumnezeu pe fața lui Hristos” (II Cor. 4, 6). „Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din Cer și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om” (Simbolul Credinței). „Felurite slujiri sunt, dar același Domn!” (I Cor. 12, 5) „Nu vă lăsați înșelați: tovarășiiile rele strică obiceiurile bune!” (I Cor. 15, 33) „Alta este strălucirea soarelui și alta strălucirea lunii și alta strălucirea stelelor. Căci stea de stea se deosebește în strălucire” (I Cor. 15, 41). „O stea răsare din Iacov – un toiag se ridică din Israel!” (Num. 24, 17) „Nu va lipsi sceptru din Iuda, nici toiag de cârmuitor din coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul, Căruia I se vor supune popoarele” (Fac. 49, 10). „Întru strălucire și în mare podoabă Te-ai îmbrăcat Tu, Cel ce Te îmbraci

cu lumina ca și cu o haină!“ (Ps. 103, 2) „Cine-i aceasta, care ca zarea strălucește și ca luna-i de frumoasă, ca soarele-i de luminoasă și ca oastea de război temută?“ (Cânt. 6, 10) „A poftit Împăratul frumusețea ta, că El este Domnul tău!“ (Ps. 44, 13) „Faceți orice vă va spune El!“ (In. 2, 5) „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri!“ (Lc. 1, 35)

Întreaga viață duhovnicească de rugăciune și comuniune liturgică a Bisericii se articulează, în curgerea timpului, în jurul praznicelor împărătești legate de evenimentele principale ale petrecerii pământești a Fiului lui Dumnezeu și a Preacuratei Sale Maici. Cuvântul lui Dumnezeu este inima de foc a creștinismului, iar iubirea divină pentru oameni L-a revelat lumii ca Fiu al lui Dumnezeu și Fiu al Omului în Persoana Mântuitorului Iisus Hristos prin întruparea Sa din preacuratele sânziuri ale pururea-Fecioarei Maria: „Și Cuvântul S-a făcut trup!“ (In. 1, 14). În lumina sfântă a cunoașterii Adevărului „Care luminează pe tot omul ce vine în lume“ (In. 1, 9), Sfinții Părinți ne învață că Întruparea Fiului lui Dumnezeu nu a fost nicidecum provocată de căderea adamică, nefiind o necesitate constrângătoare a Dumnezeirii, și nici o concluzie a Sfatului Divin din sânul Sfintei Treimi în urma căderii omului în păcat. Dimpotrivă! „Taina cea din veci ascunsă“ (Col. 1, 26) și de îngeri neștiută a înominirii Unuia din Treime reprezintă tocmai manifestarea deplinei iubiri dumnezeiești pentru lume și pentru om, făptura Sa cea mai de preț. Și de aceea, chiar dacă nu s-ar fi produs căderea celor dintâi zidiți în păcatul neascultării, Întruparea tot ar fi avut loc în lume din preaplinul de iubire a lui Dumnezeu, în condiții și într-o modalitate care ne rămân însă cu desăvârșire tainice.

Ceea ce este semnificativ și relevant în actul Întrupării sau înominirii Persoanei Mântuitorului Iisus Hristos este descoperirea Lui ca Fiu al Veșnicului Dumnezeu, de

o ființă cu Tatăl și cu Duhul, mai înainte vestit de prooroci, pentru ca lumea să-L cunoască (după puterea ei) ca Înțelepciunea și Cuvântul și Puterea lui Dumnezeu. Aceasta, pentru că scopul suprem și rostul ultim al Întrupării este tocmai îndumnezeirea omului prin ridicarea firii omenești căzute pradă diavolului, păcatului și morții, și restaurarea ei după chipul Celui Care a zidit-o dintru început bună, sfântă și frumoasă, spre deplina și definitivă asemănare cu El: „Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din Ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om“ (Simbolul Credinței). Mai întâi, Dumnezeu creează lumea prin Fiul Său, pentru a o restaura și a o înnoi tot prin El, „Cel de-o-ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut“ (Simbolul Credinței). Descoperim astfel în Taina Întrupării căldura dorului lui Dumnezeu de a înălța launtru cugetător al omului la strălucirea cerească a gândului luminat și sfințit prin harul dumnezeiesc: „Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este!“ (Mt. 5, 48), „pentru ca toți să fie una“ (In. 17, 21). Căldura acestui dor divin, ale cărui scilipiri de taină sunt presărate în întreg cuprinsul Sfințelor Scripturi „ca niște scântei care se lasă pe miriște“ (Înțel. 3, 7), revarsă tainic raze duhovnicești în inimile căutătorilor de Adevăr, raze simțite și asumate ca năzuințe spre desăvârșire. Desigur, nu poți ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, adică nu poți dobândi chipul sfințeniei, dacă nu treci pragul „cărnii și al sângelui, care nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu“ (I Cor. 15, 50); altfel spus, dacă nu porți cu demnitate și curaj lupta pentru depășirea pornirilor păcătoase și a mentalităților meschine, întru buna și fericita sporire pe scara virtuților urcușului duhovnicesc spre înviere: „Suișuri în inima sa a pus“ (Ps. 83, 6), „merge-vor din putere în putere“ (Ps. 83, 8), „Cel ce faci pe îngerii Tăi duhuri și pe slugile Tale pară de foc!“ (Ps. 103, 5).

Insuflată în întregime de Duhul Sfânt al Domnului Dumnezeu, „Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci“ (Simbolul Creștinței) „spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate“ (II Tim. 3, 16), Sfânta Scriptură a fost încă de la începutul vieții Bisericii centrul de greutate al descoperirii și preamării dumnezeirii Cuvântului Întrupat, văzut și cunoscut, Cel odinioară necunoscut și nevăzut: „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut“ (I In. 4, 12). Atunci când, în zorii zilei de duminică, femeile mironosițe au sosit în grabă la mormântul lui Iisus pentru a-I unge trupul cu miruri și miresme după datină, despre Cel Ce „locuiește întru lumina neapropiată“ (I Tim. 6, 16), îngerii care le-au întâmpinat stând „unde zăcuse trupul lui Iisus“ (In. 20, 12) le-au întrebat: „De ce căutați pe Cel viu între cei morți?! Nu este aici, ci S-a sculat!“ (Lc. 24, 5-6). Și, deși „pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut“ (I In. 4, 12), căci „nu poate vedea omul fața Mea și să trăiască!“ (Ieș. 33, 20), totuși „Dumnezeu S-a arătat în trup“ (I Tim. 3, 16) prin Fiul Său Cel Unul-Născut: „Cel ce Mă vede pe Mine vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine“ (In. 12, 45), pentru că „Eu și Tatăl Meu una suntem!“ (In. 10, 30). Deși nevăzut și cu neputință de cunoscut în ființa Sa, Dumnezeu ni Se descoperă în Iisus Hristos prin întruparea Lui din pururea-Fecioara Maria: „Fecioara va lua în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui: Emanuel!“ (Is. 7, 14); profeție vestită, de altfel, încă de la începutul Scripturii: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei. Aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul!“ (Fac. 3, 15).

Sfântul Ierarh Alexandru al Alexandriei scria: „Doamne, Cel ce ai venit pe pământ pentru om: înalță-l, primește-l, redobândește-Ți chipul – pe Adam cel din-tâi!“. Iar Sfântul Atanasie cel Mare adaugă: „Din Împărat, Dumnezeu S-a făcut rob, pentru ca să aducă pe om la

starea cea dintâi, să-l facă din rob iarăși împărat, pentru ca să-l mântuiască“. Dragostea Sfintei Treimi dă sens întregii creații prin zidirea omului „după chipul și asemănarea“ Sa (Fac. 1, 26): „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică!“ (In. 3,16). Despre această Taină a tainelor, necuprinsă de gând și de cuvânt, precum zice și cântarea Sfintei Biserici, mai bine este a păstra tăcerea, căci e mai greu cuvânt și mai adânc, decât a cuprinde în vorbe sărace și neputincioase adâncul cel de necuprins și nepătruns: „Ceea ce era de la început, ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștri, ce am privit și mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul vieții; și Viața S-a arătat și am văzut-O; și mărturisim și vă vestim Viața de veci, Care era la Tatăl și S-a arătat nouă!“ (I In. 1, 1-2). Cu alte cuvinte, precum o mamă își hrănește pruncul la sân cu laptele trupest, tot astfel Fiul Tatălui, întrupat din Fecioara, hrănește umanitatea în chip tainic prin Duhul Său Cel Sfânt din harul Dumnezeirii Celei fără de început: „Din toți pe care Mi i-a dat Mie să nu pierd pe nici unul“ (In. 6, 39). „Mântuitorul nostru voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința Adevărului să vină“ (I Tim. 2, 4): harul Duhului Sfânt Mângâietorul, cel revărsat lumii prin Pogorârea Sa la Cincizecime, după Înălțarea cu trupul la Cer a Mântuitorului, este această hrană tainică ce dă viața veșnică, pentru că „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu“ (Lc. 4, 4), prin sfințirea Cinstitelor Daruri, prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele lui Hristos în Taina Sfintei Liturghii: „Eu sunt Pâinea cea Vie, care S-a pogorât din Cer; cine mănâncă din Pâinea aceasta viu va fi în veci!“ (In. 6, 51). Așadar, o hrană duhovnicească menită nu supraviețuirii omului biologic, carnal, trupest, ci învierii „omului lăuntric“ (Rom. 7, 22), „omului celui tainic al inimii“ (I Pt. 3, 4),

zidit după chipul și spre asemănarea Domnului Dumnezeu, spre a-l apropia de Acesta și a-l face iarăși casnic al lui Dumnezeu – „până te vei întoarce în pământul din care ești luat“ (Fac. 3, 19). „Eu am venit ca lumea viață să aibă și din belșug să aibă!“ (In. 10, 10). La acest belșug de viață și preaplin de bucurie a ființei, omul este chemat să participe în integralitatea sa, atât cu trupul, cât și cu sufletul, pe calea cunoașterii și a recunoașterii întru mărturisirea Dumnezeului Celui viu și adevărat: „Aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis!“ (In. 17, 3).

Această minune a minunilor și taină a tainelor – a unirii firii dumnezeiești cu firea omenească în Persoana lui Iisus Hristos, unire despre care Sfântul Ioan Botezătorul mărturisea că nu este vrednic a o dezlega cu mintea: „Eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălțăminte!“ (In. 1, 27), iar Sfântul Prooroc Isaia o adeverise deja cu multe veacuri înainte: „Cureaua încălțăminteii Lui nu se va rupe!“ (Is. 5, 27), a fost posibilă doar datorită Fecioarei către care a fost trimis de Dumnezeu Arhanghelul Gavriil pentru a-i binevesti nașterea din pântecele ei a Fiului Celui Preaînalt: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine! Binecuvântată ești tu între femei!“ (Lc. 1, 28). Și astfel „Cuvântul S-a făcut trup“ (In. 1, 14). Așa o cinstește mesagerul Cerului, slujitorul fără de trup al Creatorului fără de început: „Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu“ (Lc. 1, 30), „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri!“ (Lc. 1, 35). Iar mama Botezătorului Ioan, Sfânta și Dreapta Elisabeta, mărturisește: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău!“ (Lc. 1, 42) și: „De unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?“ (Lc. 1, 43). Smerita Fecioară dă ea însăși mărturie despre taina trăită în Dumnezeu cu toată ființa ei: „Iată,

de acum mă vor ferici toate neamurile! Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui!“ (Lc. 1, 48-49); „S-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu!“ (Lc. 1, 47). Prin astfel de mărturii sfințite într-un adevăr se zugrăvește în inimile credincioșilor icoana Preasfintei Fecioare, vasul cel ales, vestit de prooroci și cântat luminat de către îngeri, întru care Hristos S-a odihnit, îmbrăcându-Se în omenitatea noastră, luând trup sfânt și fără de păcat din preacuratele ei sânziuri, Cel născut din Tatăl fără de mamă din veșnicie, născut sub vremi fără de tată din Maică Fecioară: „Iată, vei lua în pântece și vei naște Fiu și vei chema numele lui Iisus!“ (Lc. 1, 31); și „fără să fi cunoscut-o pe ea Iosif, Maria a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus“ (Mt. 1, 25). Pe cât este de adâncă și de nepătruns Taina Întrupării, pe atât de mult se adâncește taina Fecioarei însăși, ivindu-se în istorie asemenea unei dimineți după noaptea cea lungă a păcatului: „Cine-i aceasta care ca zarea strălucește și ca luna-i de frumoasă, ca soarele-i de luminoasă și ca oastea de război temută?“ (Cânt. 6, 10).

De-a lungul istoriei sale, neamul omenesc a zămislit mulți oameni mari, genii strălucite, războinici neînfricați, artiști iscusiți, personalități remarcabile. Dar nașterea nici unuia dintre aceștia nu a fost vestită prin proorocie cu veacuri mai înainte, precum a fost Nașterea Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria. Ceea ce mărturisește cu putere și cu slavă multă despre „Taina cea din veci ascunsă“ (Col. 1, 26), care străbate launtrul istoriei lumii de la începutul și până la sfârșitul ei: „Mare este taina dreptei credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă!“ (I Tim. 3, 16). „Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin prooroci“ (Evr.

1, 1); „îngerii oare nu sunt toți duhuri slujitoare, trimise ca să slujească pentru cei ce vor fi moștenitorii mântuirii?” (Evr. 1, 14). Căci, scrie Sfântul Apostol Pavel, că „nu îngerilor a supus Dumnezeu lumea viitoare” (Evr. 2, 5), omul fiind centrul de greutate al cosmosului, al întregului Univers creat: „Ce este omul că-ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?! Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el! Pusu-l-ai pe dânsul peste lucrul mâinilor Tale” (Ps. 8, 4-6).

Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească, ne învață că, umbrită fiind de puterea Celui Preaînalt, Preasfânta Fecioară a primit plinătatea harului și a darurilor Dumnezeiescului Duh. Sfintele Scripturi ascund în filele lor străvechi, asemeni unor umbre ale tainelor cerești, mulțime de proorocii uimitoare despre Persoana și lucrarea Celui Ce avea să Se nască din Fecioara, strălucind ele în întunericul acestui veac al domniei puzderiei de stele în văzduhul nopții. Aceasta, în ciuda atâtor vorbe neghioabe și hule rușinoase aruncate prin meșteșugiri drăcești de pe buzele necuvioase și viclene ale necinstitorilor de Dumnezeu la adresa sfințeniei Maicii Fiului Său. Astfel încât, încă de la primele sale cuvinte, Scriptura vestește lumii proorocie de biruință, purtătoare prin femeie, adevărată Protoevanghelie a Vechiului Testament: „Aceasta îți va zdrobi capul” (Fac. 3, 15). Și de aceea pururea-Fecioara Maria a fost și rămâne pentru totdeauna Cartea deschisă a Împărăției tainelor dumnezeiești, adusă în lume pentru a arăta tuturor calea spre îndumnezeire, calea mântuirii prin smerenia cea mai presus de fire și de cuvânt. O carte nu însă asemeni Tablelor de piatră cu litere înscrise prin puterea degetului lui Dumnezeu ale celor Zece Porunci, ci carte ca o icoană vie, dintru care strălucește lumina slavei Cuvântului Veșnicului Dumnezeu, întrupat în lume din iubire de oameni, nu cu putere

omenească, ci cu puterea Celui Care întru început a zis: „Să fie lumină!“, și Căruia I-a răspuns din veacuri de istorie Fecioara nenuntită: „Să fie mie după cuvântul Tău!“, primindu-L întreg și neschimbat în pântecul ei, plinind în toate voia Ziditorului, spre mântuirea lumii: „N-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea!“ (In. 12, 47).

Pogorându-Se Duhul Cel Sfânt peste Fecioara, rugul care ardea și nu se mistuia din Muntele Sinai devine în Nazaret biserică sfințită și Rai cuvântător. Căci numai cea care nu avea alt gând decât acela de a face voia Celui Preaînalt („Iată roaba Domnului!“ – Lc. 1, 38) putea să fie mamă Celui Care ascultător I S-a făcut Acestuia până la moarte, „și încă moarte pe Cruce“ (Filip. 2, 8): „Nu caut voia Mea, ci voia Celui Care M-a trimis“ (In. 5, 30). Această sălășluire a Logosului Divin în pântecul Fecioarei se săvârșește mai presus de fire, făcând din ea Împărăteasa veșnică a Sfintei Feciorii: fecioară mai înainte de naștere, fecioară și în naștere, fecioară iarăși după naștere, precum vestit-a Proorocul: „Poarta aceasta va fi închisă, nu se va deschide și nici un om nu va intra pe ea, căci Domnul Dumnezeu lui Israel a intrat pe ea. De aceea va fi închisă!“ (Iez. 44, 2). Precum o a închipuit și Moise, robul Domnului Savaot, prin înălțarea cortului Chivotului Legii ca o prefigurare și pregătire corespunzătoare pentru Cortul cel viu și adevărat al Chivotului Sfânt și fără de prihană ce avea să poarte întru sine nu mana strânsă în pustie, dintru care cei ce au mâncat tot nu s-au izbăvit de moarte, ci Pâinea cea vie Care S-a pogorât din Cer, Pomul Vieții cel fără de păcat, Hristos Iisus, Mântuitorul lumii: „Tatăl Meu vă dă din cer pâinea cea adevărată. Căci pâinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer și care dă viață lumii!“ (In. 6, 32-33).

La rândul său, și marele David, regele lui Israel, poetul nepereche al profețiilor din veac, cântă cu uimire

nașterea Fiului lui Dumnezeu („Adevărul“) din pântecul Fecioarei (numit aici „pământ“ tocmai pentru a desemna firea cea omenească zidită din țărână) prin voia Părintelui Ceresc, Cel ce de Sus veghează pururea asupra lumii Sale: „Adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din cer a privit!“ (Ps. 48, 12). „La început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul“ (In. 1, 1) – căci cu dreptate sfântă se cuvenea ca întunericul păcatului să fie izgonit din sânul poporului care primise Legea de călăuzire spre Hristos a Legământului celui Vechi: „Poporul care locuia întru întuneric va vedea lumină mare!“ (Is. 9, 1).

Astfel și Isaia cel neînfricat, supranumit Evanghelistul Vechiului Testament, vestește pe Fecioara prin toiagul cel minunat, care avea să odrăslească în chip de negrăit Floarea cea aleasă a înomenirii lui Hristos: „O Mlădiță va ieși din tulpina lui Iesei și un Lăstar din rădăcinile lui va da!“ (Is. 11, 1). Căci nu e un toiag de rând sau oarecare cel ce avea să poarte întru sine Focul cel de neatins al Dumnezeirii, ci este însuși Crinul cel duhovnicesc din a Raiului grădină preafrumoasă, pe care avea să i-l aducă în taină de bună-vestire Gavriil arhanghelul, trimisul de la Dumnezeu. Și astfel Se pogoară asupra-i cu puterea cea de-viață-făcătoare Duhul Sfânt Mângâietorul, „Care de la Tatăl porcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit“, revărsând mulțimea cea fără de număr a darurilor cerești din plinătatea cea fără de început a Dumnezeirii: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har!“ (Lc. 1, 28); „Se va odihni peste El Duhul lui Dumnezeu, duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al buneii-credințe“ (Is. 11, 2). Astfel, Fecioara Maria, Maica Domnului Hristos va fi toiagul în-suflețit care va sprijini firea cea omenească (neputincioasă prin păcate și îmbătrânită în rele), întinerind-o, înfrumusețând-o, curățind-o și sfîntînd-o, iarăși luminând-o

prin harul focului dumnezeiesc primit în pântecel ei de bunăvoie, în sfântă smerenie și desăvârșită ascultare de Cel Sfânt, ca să o urce iarăși la Cer, spre Raiul cel pierdut, la pășunea cea duhovnicească a vieții veșnice, acolo unde așteaptă Păstorul Cel Mare al oilor: „Eu sunt ușa oilor!” (In. 10, 7).

Unele ca acestea sunt ascunse în taina Fecioarei de numai cincisprezece ani, care strălucește blând și cuvios precum o lună plină, cu nădejde de lumină dătătoare, dintre mulțimile de stele ale profețiilor ce licăresc în noaptea cea lungă a istoriei de dinainte de întruparea Fiului lui Dumnezeu. Această bucurie lumii o au putut-o dăruia doar cei doi Sfinți Părinți, bătrânul Ioachim și Ana cea cinstită, născătorii după trup ai Maicii Fiului lui Dumnezeu. Vârstnici și înțelepți, curați la suflet și la trup, evlavioși cu bună rânduială în cele sfinte ale Legii, nădejdea lor nu va pieri vreodată. Căci scara lui Iacov și spicul cel nearat și a lui Noe porumbiță preanevinovată erau vestirile cele de demult ale celei ce avea să aducă iarăși în lume nădejdea mântuirii, prin curățirea ei de păcatul strămoșesc, prin puterea Celui fără de păcat, făcând-o scară către Cer pe fiii lor, cea care lumii potopite de păcat avea să îi aducă semnul păcii, ramura de măslin a cuvântului de răspuns: „Fie mie după cuvântul Tău!” (Lc. 1, 38). Surâsul Fecioarei a strălucit în lume curcubeul împăcării veșnice cu Cerul, pentru ca de acum și pentru totdeauna doar bucuria să mai potopească lumea: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har!” (Lc. 1, 28); prin bucuria ta și lumea întreagă se va bucura, șuvoi de bucurie nesfârșită mai înainte revărsând din Izvorul bucuriei, Hristos Cel bun și „blând și smerit cu inima” (Mt. 11, 29), Cel care după învierea Sa din morți va străluci El Însuși omenirii Lumina cea neînserată a bucuriei păcii celei fără de sfârșit: „Bucurați-vă!” (Mt. 28, 9), „Pace vouă!” (In. 20, 26).

Bătrânii Ioachim și Ana cei cumiți aleg să fugă în pustie, spre liniște și nevointă, pururea plini de nădejdea milostivirii Celui ce oarecând, la stejarul din Mamvri, lângă Hebronul Țării Sfinte, dăruise bine-plăcuților săi, mai vârstnicii Avraam și Sarra, pe Isaac, rodul odihnirii Domnului Dumnezeu la masa lor. Cărțile bătrânilor ne povestesc că în Pământul Făgăduinței celei de Sus, Sfânta Ana se ruga în grădină, iar dreptul Ioachim la turme, înălțând fierbinte rugă spre slava Celui Atotputernic, întru preamărirea voii Lui celei preasfinte, Care pe toate le-a adus din neființă la ființă: „Auzi-mă, Dumnezeul părinților noștri“, striga cu lacrimi Ana, „și mă binecuvintează precum ai binecuvântat-o și pe Sarra!“

Acești dumnezeiești părinți erau de neam împărătesc și preoțesc, și de aceea flica lor și Maica Domnului Hristos, prunca Maria, va fi vasul cel ales al Duhului lui Dumnezeu și rodul cel neprețuit al lacrimilor rugăciunilor de dezlegare a neputinței sterpiciunii. Nu mică va fi fost mirarea arhierelui Isahar atunci când a văzut-o pe Ana grea de pânțec în anii bătrâneții ei!... Dar Ana purta în inimă cuvintele îngerului care îi vestise îndurarea mii Domnului Dumnezeu spre rugăciunea ei: „Ana, Ana, rugăciunea ta a fost auzită!“; iar dreptul Ioachim purta și el în suflet bucuria nemărginită a cuvintelor de mângâiere: „Ioachime, Ioachime, a auzit Dumnezeu glasul tău!“. Această minune de dezlegare a sterpiciunii arată că doar ea, Prunca cea aleasă, va fi în măsură de lucrare să dezlege blestemul cel greu al păcatului.

Ceva din taina cea mare a Fecioarei a arătat Cel Preaînalt robului Său Moise în Muntele Sinaiului, cu un mileniu și jumătate mai înainte de venirea ei în lume, atunci când i s-a arătat acestuia în focul cel nematerialnic din rugul care ardea și nu se mistuia, grăindu-i limpede cu glas: „Scoate-ți încălțăminte din picioarele tale, că locul pe care calci este pământ sfânt!“ (Ieș. 3, 5). Postind

răstimp de patruzeci de zile, Moise primește Legea de la Dumnezeu, aduce poporului Tablele celor Zece Porunci, dar nu poate izbăvi prin ele lumea de păcatul de demult. Fecioara însă petrece pururea în rugăciune, în contemplație și în postire, în totul plinindu-se cu ea cuvântul proorocesc din Psalmi: „Ochii Domnului spre cei dreapți și urechile Lui spre rugăciunea lor!“ (Ps. 33, 14). E Soarele-Hristos Cel Care o luminează ca pe lună întru văzduhul bolților cerești. Iar strălucirea blândă a Împărătesei îngerilor este slăvită de cântul tănuat al stelelor care se bucură întru lumina ei: „Fecioară mai înaltă decât cerurile și mai curată decât strălucirile soarelui“! Căci în lumină și azur fiind înveșmântată, Cerul i se închină, iar Biserica îi cântă: „Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica Luminii întru cântări cinstindu-o să o mărim!“

Ea este izvorul ce a revărsat în lume pe Apa cea Vie – Hristos care dă viață tuturor prin harul Dumnezeiescului Său Duh. Ea e grădina Raiului cea preairopodobită cu florile virtuților desăvârșirii, ce răspândesc în lume mireasma cea bineplăcută și preafrumoasă a Împăratului Ceresc Mângâietorul, Duhul Adevărului, Cel Ce pretutindeni este și pe toate le plinește. Căci sfințenia și cuviința, curăția și sfiata, gingășia și delicatetea, frumusețea și parfumul Crinului ce e Fecioara au întrecut în măreție chiar și pe înțeleptul Solomon, cel ce zidise Domnului Templul cel preafrumos din piatră, prin care să se preamărească în lume numele Stăpânului oștirilor cerești. Căci pentru ea, cea cu adevărat mai sfântă și decât Sfânta Sfințelor, de fapt, clădise fiul lui David casa cea preasfințită a slavei Celui Preaînalt! Iar dacă mărirea bogăției regelui din Ierusalim pălea în fața frumuseții crinilor din țarină, acum și crinii înșiși se sfiau de dinaintea ochilor Fecioarei, în vreme ce îngerii și heruvimii slavei se înfiorau cu aripile tremurânde la auzul mai lin ca adierea de zefir a

pașilor dumnezeieștii Fiice și Maicii Fecioare a Fiului lui Dumnezeu din veșnicia cea de nepătruns.

Insuflat de Duhul Cel Sfânt al Adevărului, Sfântul Părinte Ioan Damaschin scrie că Sfânta Sfințelor era locul de taină în care Dumnezeu Se odihnea tainic în ruga din inima Fecioarei întru lumina Scripturilor străvechi de proorocie grăitoare ale Legământului cel de demult. Acolo Cel fără de păcat grija de hrana celei fără de prihană, trimitând la bună vreme îngerul din Cer cu pâine îngerească, mana cea cerească. A fost în toate acestea o pregătire specială a Fecioarei, vreme de doisprezece ani, de la intrarea ei în Templu, la vârsta de trei ani, și până la împlinirea a cincisprezece ani de viațuire îngerească întru desăvârșita nevinovăție a copilăriei: „Ascultă, fică, și vezi și pleacă urechea ta, și uită poporul tău și casa părintelui tău, că a poftit Împăratul frumusețea ta, că El este Domnul tău!” (Ps. 44, 12-13). A dorit adică frumusețea cea lăuntrică, smerenia, blândețea, iubirea cea fără de margini, fecioria, curăția inimii și toată cuviința sfințeniei desăvârșirii: „Toată slava fiicei Împăratului este înăuntrul, îmbrăcată cu țesături de aur și prea înfrumusețată” (Ps. 44, 15) – acele podoabe (din aurul cel mai curat) ale virtuților pe care le caută Dumnezeu („Dumnezeu mare și puternic și minunat nu caută la față, nici nu ia mită!” – Deut. 10, 17) sunt razele adevărului ce strălucesc din suflet, luminând în inimă: „Oare, Dumnezeu n-ar fi cercetat acestea? Că El știe ascunzișurile inimii!” (Ps. 43, 23).

Astfel, toată făptura s-a bucurat de rodul pântecelui Anei celei sfinte și cinstite, pentru că a dat lumii pe comoara duhovnicească a celor mai alese și sfințite daruri, izvorul nesecat de bunătăți cel izvorât nu prin lovirea pietrei celei fără de viață, ci din bunăvoința Tatălui, cu iubirea Fiului și prin puterea Duhului Cel de-o-ființă cu Tatăl și cu Fiul. Urcușul Fecioarei de la pântecelul Anei (prin zămislirea dintru sterpiciune), prin Sfânta Sfințelor

și până la Tronul lui Dumnezeu s-a făcut prin smerenie mai presus de smerenie, într-un adâncul smereniei celei mai înalte: „Iată roaba Domnului!” (Lc. 1, 38). Iar virtutea Fecioarei îl face până și pe Solomon ca să pălească dinaintea propriei sale înțelepciuni; pentru că, în toată puterea cugetării și străduinței lui, nu a putut zidi totuși palat mai frumos, templu mai strălucitor și mai măreț decât chipul și frumusețea Fecioarei Maria, care a făcut duhovnicește, din trupul ei, cel mai ales scaun de heruvimi, cel mai frumos tron dumnezeiesc pe care să odihnească Cuvântul din veci al Tatălui Celui fără de început, dându-i trup din trupul ei, și hrană și căldură și iubire. Păntecele Fecioarei devine Raiul cel ce hrănește pe Pomul Vieții – și de aceea o numim pe pururea-Fecioara „Raiul cel cuvântător”.

„Trecut-a umbra Legii și Darul a venit”, căci, dacă oarecând păcatul Evei și fuga lui Adam de la fața Domnului adus-au în Raiul cel frumos răcoarea și înserarea, acum, dintr-un adâncul de smerenie și din preaplinul de iubire al ascultării de Cel Sfânt și Bun și Drept și Adevărat, răsare în lume iarăși dimineata, prin ochii blânzi și șoapta buzelor Fecioarei, stârnind ecoul tainic de murmur îngeresc al netrupeștilor puteri cerești, slujitorii cei neadormiți ai dumnezeieștii slave: „Cine-i aceasta, ziceau ele, care ca zarea strălucește și ca luna-i de frumoasă, ca soarele-i de luminoasă și ca oastea de război temută?!” (Cânt. 6, 10). Căci Fecioara cea preasfântă Maria naște în lume, în zorii duhovnicești ai dimineții mântuirii de bezna păcatului și a morții pe Soarele cel mai presus de soare, pe Soarele cel tainic, care „luminează pe tot omul ce vine în lume” (In. 1, 9). Și astfel, Maica Domnului devine Maica Vieții celei fără de sfârșit și Maica Luminii celei neapropiate și neînserate, Maica „Celui ce Se îmbracă cu lumina ca și cu o haină” (Ps. 103, 2); „A strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina” (Mt. 17, 2). Văzându-i slava, cinstea și închinăciunea, cu o mie de ani

mai înainte, prin puterea Duhului „Celui Ce a grăit prin prooroci“, David, cântărețul din Psaltire, o contemplă profetic pe Împărăteasa îngerilor de-a dreapta Tronului Celui de Sus: „Stătut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită și prea înfrumusețată“ (Ps. 44, 11). Iar trâmbița cea vestitoare de Adevăr și de Dreptate a Duhului lui Dumnezeu răsună-n cânt înalt și din ceața preasfințită a Apostolilor Fiului Celui Preaînalt, prin glasul „fiului tunetului“, Ioan Evanghelistul: „S-a arătat din Cer un semn mare: o femeie înveșmântată cu soarele și luna era sub picioarele ei și pe cap purta cunună din douăsprezece stele“ (Apoc. 12, 1).

Cine este aceasta ce răsare ca o dimineată la plinirea vremii vrerii Ziditorului? Este Maria, pururea-Fecioara și Preacurata Pruncă hrănită de îngerul în Sfânta Sfințelor, cea preaiubită de Tatăl ca Mireasă și de Fiul ca Maică și de Duhul ca Împărăteasă. Este cea căreia cu sfială i se pleacă Cerurile la picioare iar tot pământul i se închină, o laudă și o cinstește; îngerii i se închină, arhanghelii o preamăresc, începătoriile o preacinstesc, stăpâniile i se supun, domniile îi prețuiesc domnia, puterile îi recunosc tăria, heruvimii – cunoștința, serafimii – dragostea, iar tronurile – toate darurile Preasfintei Treimi.

Odată cu Nașterea Fiului lui Dumnezeu, spun Sfinții, lumea întreagă se zidește iar, a doua oară, spre mai bine. Cele vechi au trecut și iată că toate s-au făcut ca noi: „Trecut-a minciuna și adevărul a venit, s-a dezlegat blestemul și darul a sosit!“, scria Grigorie de-Dumnezeu-cuvântătorul. Iar blândul Miniati, Episcopul de Kalavritia, adaugă: „Pântecele Fecioarei făcutu-s-a un snop de grâu prea-îngrădit cu crini; e pântece curat și fără de prihană așa cum crinii înfloresc acele flori neoflitate, întru care Se va desfăta Albina Cerului, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu; Fecioară nestricată și pururea înflorită ca un Rai cuvântător, întru care Se odihnește prin întrupare Adam cel

Nou și Preafrumos“. În Raiul lui Dumnezeu stătea Adam cel vechi, ce a uitat o clipă că fără Dumnezeu a te îndumnezei nu poți. Și de aceea glăsuiește Pavel cu uimire: „Făcutu-s-a omul cel dintâi, Adam, cu suflet viu; iar Adam cel de pe urmă – cu Duh dătător de viață!“ (I Cor. 15, 45).

Atunci când a fost ca prunca cea dorită să își primească nume, bătrânii și înțelepții ei părinți închipuit-au nume sfânt din slove tainice cu har: „Maria“ e numele ce întru sine unește și fecioria și proorocia Mariamnei, smerenia Avigheei, frumusețea trupească și sufletească a Rahilei, puterea și vitejia înțelepciunii Iuditei (omorătoarea trufașului Olofern), dar și credința și evlavia Anei (mama măritului Samuel). Și astfel, cea mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât serafimii, cea mai înaltă decât cerurile și mai strălucită decât razele soarelui va fi Maica Pruncului Celui Preaînalt: „Fecioara va lua în pânțece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel!“ (Is. 7, 14). Prin lemn căzut-a omul în păcat, prin lemn iarăși s-a ridicat; și prin femeie stârnit-u-s-a păcatul, tot prin femeie s-a dezlegat blestemul.

Astfel, nașterea Fecioarei Maria din sfânta și dreapta Ana a vestit bucurie la toată lumea. Iar ea va naște mai presus de fire pe Hristos „Soarele Dreptății“ (Mal. 3, 20), Dumnezeul nostru, bucurându-se și Cerul și veselindu-se pământul: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!“ (Lc. 2, 14). Odinioară, în mare strălucire, întâmpinase Solomon cel înțelept pe Saba, împărăteasa de la miazăzi, înconjurată de cete de oșteni preînarmați. Dar acum, pururea-Fecioara, porumbița cea nevinovată, în vârstă de doar trei ani, urcă în zbor duhovnicesc treptele Templului lui Dumnezeu, cântând în taină cu dulceățǎ psalmii cei proorocești, ajungând înaintea arhiereului Zaharia însoțită însă doar de fecioare simple și nevinovate, în mâini ținând făclii aprinse, precum vestise Marele David: „Aduce-se-vor

Împăratului fecioare în urma ei, prietenele ei se vor aduce ție. Aduce-se-vor într-o veselie și bucurie. Aduce-se-vor în palatul Împăratului!“ (Ps. 44, 16-18). Vas ales al Celui Sfânt, rânduit a-L odihni în lume și a-L arăta prin întrupare pe Dumnezeu-Cuvântul omenirii, Fecioara trece peste legile firii, căci trupul ei nu mai cuprinde poftă într-o stricăciune: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?!“ (Lc. 1, 34). Căci, prin umbrirea puterii Celui Preaînalt, trupul și sufletul Fecioarei au fost cu totul curățite de urmele păcatului strămoșesc, iar prin re-vărsarea tuturor darurilor Duhului Sfânt au fost înnoite și desăvârșite sfințite.

Zămislită și crescută de către sfinții ei părinți pe calea cea firească a zămislirii și a nașterii oricărei făpturi omenești (dar într-o multă umilință, căință, nevoită și rugă de iertare și de binecuvântare), Fecioara Maria va naște pe Iisus în chip cu totul minunat și mai presus de fire, prin zămislire de la Duhul Sfânt, fără împreunare trupească și fără sămânță bărbătească. Și astfel, la Nașterea cu trupul a Pruncului de Împărat, tot Cerul va cânta, mulțime de oaste îngerească o va lăuda, păstorii vor alerga și se vor închina, magii daruri vor aduce, steaua sus va străluci și firea întreagă se va izbăvi. Smerită și săracă, în peșteră umilă și în iesle de necuvântătoare, de oameni părăsită și de lume neștiută, Fecioara va naște cu trup pe Dumnezeul Cerului și al pământului, pe Cuvântul întrupat, „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat“ și Om adevărat, „Lumină din Lumină“, născut iar nu făcut. Astfel, din bunăvoința Tatălui, înnoită prin pogorârea Duhului și restaurată prin Nașterea Fiului, firea cea omenească a Fecioarei devenite Maica Dumnezeului Celui de Sus nu va mai cunoaște moarte și stricăciune, ci adormire a trupului și mutare la viață: „Într-o naștere fecioria ai păzit, într-o adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare; mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții, și cu

rugăciunile tale izbăvești din moarte sufletele noastre!“. Precum oarecând la zidirea lumii îngerii slavosloveau pe „Cel ce a făcut cerul și pământul, marea și toate cele din ele“ (Ps. 145, 6), „atunci când stelele dimineții cântau laolaltă și toți îngerii lui Dumnezeu Mă sărbătoreau“ (Iov 38, 7), așa și acum, la zidirea cea din nou a lumii, la Nașterea Fiului din Fecioară, tot Cerul și pământul, și îngerii și magii și păstorii s-au închinat Mântuitorului, lăudând pe Cel Preabun: „Cerul și pământul în cântec răsună!“, de mai înainte vestind astfel lumii bucuria cea mare, sfântă și desăvârșită ce va veni făpturii prin Învierea lui Hristos din morți: „Acum toate s-au umplut de lumină – și Cerul și pământul și cele de dedesubt!“ „Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a în lume lumina cunoștinței, că întru dânsa cei ce slujeau stelelor de la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul Cel de Sus, Doamne, slavă Ție!“. Această lumină a cunoștinței Adevărului avea să izvorască în lume Lumina Sfântă și nezidită a Vieții celei Veșnice prin Înviere, „Lumina cea neapropiată“ (I Tim. 6, 16).

Prin jertfa Sfinților Părinți Ioachim și Ana, de a o aduce pe Fecioara și a o dăruia slujirii Dumnezeului Celui viu la Templul din Ierusalim al Vechiului Legământ, lumea aduce Darul cel mai sfânt și mai curat adus vreodată de pe pământ Celui Preaînalt. La intrarea în Templu a Fecioarei, Domnul Dumnezeu a zâmbit iarăși lumii cu iubire, căci jertfa cea bineplăcută și fără de prihană preamult L-a bucurat pe Cel ce dor nespus purta de omul cel pierdut – să-I fie iar aproape și prieten, precum fuseseră cândva în Rai. Și iată-L acum pe Dumnezeul Slavei, Domnul Savaot, odihnind ca pe un tron de heruvimi în pânțele Fecioarei! Bucuria Celui Sfânt pentru lumea recâștigată prin trimiterea Fiului Său în ea o cântă glasurile Cerului: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, pe Acesta să-L ascultați!“ (Mc. 9, 7); „Cine are urechi de auzit să audă“ (Mc. 4, 9)!

Și iată-i pe cei dintâi ochi preafrumoși deschiși la taina Pruncului de Împărat, iată urechi atente la fiecare cuvânt ce curge din izvorul Înțelepciunii lui Dumnezeu, Cuvântul întrupat. Iar comoara cea sfântă și preaminunată pe care Maica și Fecioara a strâns-o în inima ei se dăruiește nouă prin cuvântul de povață și îndemn la mântuire: „Faceți orice vă va spune El!” (In. 2, 5). Cuvânt care cuprinde întru sine Scriptura toată, și Legea și Psalmii, și Proorocii și Apostolii – fără mustrare și fără dojană, fără certare și fără judecare, ci numai cu iubire și îngrijire, cu durere și cu dragoste pentru noi, poporul Lui, chemați la moștenirea împărăției celei pregătite mai înainte de întemeierea lumii; căci „fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l împlinesc pe el!” (Lc. 11, 28).

Astfel, „Maria partea bună și-a ales, care nu se va lua de la ea” (Lc. 10, 42). Partea cea bună înseamnă viața toată Domnului închinată și dedicată sfintei înfrânări de la toată grija cea lumească, de la vorba cea deșartă și de la pofta cea vicleană, cu inimă curată și minte luminată în suflet plin de Duhul Sfânt. Iar ca dovadă că Fecioara e Maică Preacurată, Preasfântă și Preabinecuvântată, mai presus de lume și de fire, stă faptul că născut-a Fiu numit „Lumina lumii” (In. 8, 12); iar glasul ridicat de prin popor cu râvnă și mărturisitor („Fericit este pântecul care Te-a purtat și fericiți sunt sânii pe care i-ai supt!” – Lc. 11, 27) ne învață că desăvârșirea firii omenеști văditu-s-a în lume ca sfântă potrivire între faptă și vorbire, așa precum ne-a arătat în toate Răsăritul Cel de Sus, Iisus Hristos, Mântuitorul lumii: „De nu aș fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a făcut, păcat n-ar fi avut” (In. 15, 24), căci „nu caut voia Mea, ci voia Celui care M-a trimis” (In. 5, 30). „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta” (In. 18, 36); „cine dintre voi Mă vedește de păcat?” (In. 8, 46). Și de aceea, sfântă și fericită înrudire (ca mamă sau ca frate) cu Cel fără de păcat nu-i cu puțință decât numai celui care

întru toate voia sfântă I-o socoate: „Mama mea și frații Mei sunt aceștia care ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l îndeplinesc!“ (Lc. 8, 21).

Aceasta este, de altfel, cea dintâi și cea mai importantă învățătură pe care ne-o dă răspunsul Fecioarei la vestirea către ea a voii lui Dumnezeu de către arhanghelul Gavriil: „Fie mie după cuvântul Tău!“ (Lc. 1, 38). Altfel spus, „Fie voia Ta!“, întocmai precum Fiul ei avea să ne învețe El Însuși mai târziu cum ni se cade nouă a-L ruga pe Tatăl nostru Cel din ceruri: „Vie împărăția Ta! Facă-se voia Ta!“ (Lc. 11, 2). Această supunere desăvârșită față de voia Părintelui Ceresc, Fiul Cel Unul-Născut al Tatălui a împlinit-o cu fapta și ca Fiu al Omului, mărturisit fiind de Sfântul Apostol și Evanghelist Luca prin aceste cuvinte: „Copilul creștea și se întărea cu duhul“ (Lc. 1, 80) „și le era supus“ (Lc. 2, 51).

Dumnezeu adevărat și Om adevărat, un singur Ipostas, Unul din Treime, Iisus Hristos îi învăța pe ucenicii Săi desăvârșita supunere a voii firii omenești față de voia firii celei dumnezeiești cu care s-a unit, prin cuvintele: „Mân-carea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine“ (In. 4, 34). Așa ne putem apropia întrucâtva de necunoscutul cel de neînțeles din Taina Întrupării, care rămâne pentru totdeauna Taină. De la rugul Sinaiului la despărțirea apelor din Marea Roșie, de la scara lui Iacov la porumbița lui Noe, și lâna lui Ghedeon și chivotul Legământului și cupa cu mană și sfeșnicul cu șapte lumini, ca și muntele cel cu umbra deasă și celelalte multe asemenea acestora – toate sunt închipuiri profetice ale sfințeniei Fecioarei Maria și înomenirii Fiului lui Dumnezeu din pânțele ei cel preacurat. Petrecerea ei în Sfânta Sfintelor, camera cea mai tainică din Templul lui Solomon (precum arată pe larg în scrierile sale Sfântul Părinte Simeon cel numit și „Metafrastul“), n-a fost o obligație impusă sau rezultatul vreunei constrângeri din afară. Acolo Fecioara a intrat

de bunăvoie, mânăta doar de dorul sfânt de Împăratul Cerului, Domnul Savaot. Aici, în Sfânta Sfintelor, Fecioara a fost pregătită corespunzător pentru a fi Maică Celui Preaînalt, născând cu trup sub ani pe Fiul Său „Cel mai înainte de toți vecii“, urmând ca astfel, după fericita ei adormire, să fie înălțată la Tronul Preasfintei Treimi, cel cu mult mai sfânt decât Sfânta Sfintelor, nefiind „lucru de mâini omenești“ (Ps. 113, 12). Căci pururea-Fecioara Maria, vasul cel mai de preț și mai de cinste al întregii umanități slujind Dumnezeuirii, este cu mult mai sfântă, mai înaltă, mai aleasă și plăcută Celui Preaînalt decât Sfânta Sfintelor din Templul zidit de Solomon și reconstruit de Zorobabel. La vremea copilăriei ei, Fecioara va petrece vreme de doisprezece ani în Sfânta Sfintelor, aducând iarăși acolo mireasma și strălucirea negrăitei curății și frumuseții și bunătați a Adevărului dumnezeiesc, precum oarecând, pe vremea înțeleptului rege Solomon, când „toți fiii lui Israel, văzând cum s-a coborât focul și slava Domnului peste Templu, au căzut cu fața la pământ pe pardoseală“ (II Par. 7, 3).

Prin ocrotirea pe care Sfânta Sfintelor, camera cea mai din lăuntrul Templului, o oferea Copilei fără de prihană, vasului neprețuit al slavei Marelui Împărat, Domnul Însuși ocrotea Templul și Cetatea, spre paza celei încredințate mai apoi vegherii Sfântului și Dreptului Iosif cel Bătrân. Atunci când cele douăsprezece toiege ale bărbaților celor mai cinstiți din semințiile poporului lui Israel au fost duse în Sfânta Sfintelor, lângă Chivotul Legii, pentru a primi semnul vredniciei lor, doar toiagul bătrânului Iosif a înverzit în chip minunat și mai presus de fire spre adeverirea alegerii dumnezeiești; dar nu pentru că a stat în Sfânta Sfintelor sau pentru că a fost atins de Chivotul Legământului cel ferecat cu aur a înverzit (pentru că atunci și celelalte toiege ar fi trebuit să odrăslească), ci datorită harului Fecioarei care se ruga lui Dumnezeu cu tot

dorul inimii spre El, pururea petrecând nu ca în trup, pe pământ, ci în sfântă contemplație neîncetată, avându-și întreaga ființă, până la cel din urmă gând, așternută înaintea Lui: „Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor!“ (Ps. 83, 1), „În ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, așa Te dorește sufletul meu pe Tine, Dumnezeu!“ (Ps. 41, 1), „Când Te-am chemat, m-ai auzit, Dumnezeu dreptății mele!“ (Ps. 4, 1); „Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului!“ (Ps. 83, 2). Și de aceea strigă David iarăși cu putere: „Înălțați pe Domnul Dumnezeu nostru și vă închinați așternutului picioarelor Lui, că sfânt este!“ (Ps. 98, 5). Toiagul lui Iosif purta cu sine semnul descendenței regale davidice, căci sfântul bătrân era din neamul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacov „al seminției celei drepte a lor“ (Man. 1, 1): „Nu va lipsi Sceptru din Iuda“ (Fac. 49, 10), „Stea răsare din Iacov“ (Num. 24, 17). Și de aceea arhanghelul mărturisește despre Fiul Celui Preaînalt: „Pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema“ (Lc. 1, 35).

Toiagul era, așadar, „sceptru din Iuda“ (Fac. 49, 10), podoaba cea împărătească și semnul puterii înaltei stăpâniri care vestește mai-nainte sosirea Împăratului. Pogorând în pânțelele cel preacurat asemeni picăturilor de rouă pe lâna pe care mai dinainte a văzut-o Ghedeon, Pruncul de Împărat face din Fecioara-Maică Împărăteasa Cerului și a pământului, Stăpâna îngerilor și Doamna lumii, trimițându-i semn de stăpânire și putere „toiagul cel din rădăcina lui Iesei“, vestindu-i astfel coroana cea neprețuită de pe fruntea ei a darurilor Duhului lui Dumnezeu, iar nu cunună din pietre zise „prețioase“: „Poruncile Tale, mai mult decât aurul și topazul!“ (Ps. 118, 127). Iar de atunci încolo, glasurile îngerești și omenești nu încetează a o lăuda după cuviință în cântări de prăznuire și de mulțumire: „Împărătesei celei alese mai înainte de veci, Împărătesei celei mai înalte decât toată făptura

Cerului și a pământului, cu credință și cu umilință îi serbăm Acoperământul ei cel luminos!“. Căci doar prin ea s-a arătat în lume minune mai nouă, mai presus decât toate minunile cele de demult – și unică sub soare: Maică și Fecioară, născând cu trup pe Dumnezeu Cel adevărat, Dar și daruri, Lumină și lumini, veșnică și întreită feciorie: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?!“ (Lc. 1, 34), „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri!“ (Lc. 1, 35), „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine!“ (Lc. 1, 28).

De veacuri străbătea deja în lume strigătul durerii neamului omenesc prin glasul neînfricatului Isaia: „Am luat în pântece și ne-am chinuit și am născut; duh al mântuirii Tale am adus pe pământ, dar vor cădea locuitorii pământului. Se vor ridica morții, se vor scula cei din morminte și se vor veseli cei de pe pământ!“ (Is. 26, 18-19). Darul primit de pururea-Fecioara este „înnoirea Duhului Sfânt“ (Tit 3, 5), rod al frumuseții celei pline de har și cu neputință de ajuns, rod al bunăcuviinței Binelui Ceresc, oglindă a dumnezeieștii feciorii cea mai presus de fecioria trupului, icoană vie întru care se străvede cu putere icoana Dumnezeului Celui nevăzut și veșnic: „Acesta este chipul lui Dumnezeu Celui nevăzut, mai întâi născut decât toată făptura“ (Col. 1, 15).

„Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat“, Iisus Hristos, „Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt“ (Mc. 5, 7) primește trup și întreaga fire omenească din firea omenească a Fecioarei Maria „cea neispită de bărbat“, înfățișând întregii istorii a umanității Icoana veșnică a Noului Adam, restaurată după chipul Ziditorului Său, „născut, iar nu făcut“, prin negrăita unire fără de amestecare a firii dumnezeiești cu firea omenească în pântecele cel preanevinovat al Fecioarei, făcând din ea Maica Domnului întregii omeniri: „De unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?“

(Lc. 1, 43). Cu privire la aceasta, cel de-al treilea Sinod al Sfinților Părinți din lumea întreagă, strânși la Efes în anul 431 împotriva ereziilor lui Nestorie, patriarh al Constantinopolului, au hotărât pentru vecie cinstirea cuvenită Maicii Domnului ca adevărată „Născătoare de Dumnezeu“. Astfel, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Fecioria veșnică absolută prin Care Tatăl a creat întreaga fire omenească („Să facem om după chipul și asemănarea Noastră“ – Fac. 1, 26), S-a sălășluit în chip preaminunat în trupul feciorelnic al Mariei, pogorându-Se ca pentru o cercetare launtrică amănunțită; și, aflând loc neîntinat, după rânduiala fecioriei celei veșnice, S-a plămădit de la Duhul Sfânt în pântecul ei, înomenindu-Se în chip de negrăit și păstrând desăvârșită și nealterată fecioria dintru care a ieșit cu trup: „Pe cea fără-de-prihană o a lăsat nevătămată!“ (Dogmatica glasului al V-lea).

Dacă în legea și rânduiala firii pământești starea de fecorie și starea de maternitate sunt două stări în mod ireductibil diferite, oponente chiar, în persoana fiicei Sfinților Ioachim și Ana, Dumnezeu voiește să biruiască rânduiala firii și astfel le unește în chip preaminunat, de neînțeles cu cugetul și cu neputință de tâlcuit cu cuvântul; tot așa cum, mai târziu, după învierea lui Hristos din morți, mormântul gol păstrează piatra cu pecetea intactă, iar mai apoi „ușile fiind încuiate, unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijlocul lor“ (In. 20, 19): „Când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere!“ (Gal. 4, 4-5). De demult Adam a fost zidit din pământ neîntinat, adică feciorelnic, neatins decât de mâna Ziditorului; acum Hristos Se naște din Fecioară neîntinată, neatinsă, nepătată, restaurându-l întru Sine pe Adam cel vechi din firea cea omenească, pământească, a Fecioarei, prin unirea cu firea Sa cea veșnică, dumnezeiască. Cu adevărat pământ sfințit

fost-a Fecioara, purtând în sine frumusețea Raiului, tresărind la prezența Ziditorului său. Și prin aceasta Hristos restaurează chipul și desăvârșește asemănarea, El fiind Noul Adam „cu Duh dătător de viață” (I Cor. 15, 45). Dacă prin neascultarea Vechiului Adam s-a abătut asupra întregii firi blestemul aducător de moarte („blestemat va fi pământul pentru tine!” – Fac. 3, 17; „toată făptura împreună suspină și împreună are dureri până acum” – Rom. 8, 22), acum Adam cel Nou, Hristos Iisus Mântuitorul a adus în lume binecuvântarea, restaurând creația și preamărind pe ceea ce se numise pe sine „roaba Domnului” (Lc. 1, 38): „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pânteceleui tău!” (Lc. 1, 42). Hristos fiind grâul, „pâinea vieții” (In. 6, 48), Maica Domnului devine pământul cel dătător de viață, ogorul roditor al Adevărului Scripturii: „Fie mie după cuvântul tău!” (Lc. 1, 38). Așa au văzut-o Sfinții pe Fecioara, asemenea unei scări care unește Cerul cu pământul, șirul nesfârșit al treptelor ei fiind virtuțile cele duhovnicești; capătul sprijinind pământul este smerenia cea mai adâncă, iar vârful care atinge Cerul – dragostea cea mai înaltă.

Cu bunăvoința Tatălui, „de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria”, mai presus de fire și de înțelegere, „Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi” (In. 1, 14). Venirea Celui ce răscumpărat-a neamul omenesc din robia diavolului a fost vestită cu aproape cincisprezece veacuri mai înainte de către Moise, văzătorul-de-Dumnezeu: „Nu va lipsi sceptru din Iuda, nici toiag de cârmuitor din coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul, Căruia se vor supune popoarele” (Fac. 49, 10). Evenimentele istorice legate de venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu se petrec în circumstanțe concrete, în locuri precise și în răstimpuri cunoscute. Ceea ce uimește constant pe tot parcursul derulării lor este atitudinea de o desăvârșită modestie și smerenie a Preasfintei Fecioare Maria, care

face ca aproape nici unul dintre contemporanii ei să nu priceapă taina cea mare și cu totul negrăită a celei ce, întru tăcerea adâncă a neconținutei rugăciuni, nu dorea nimic altceva decât să împlinească voia Domnului Dumnezeu, în ciuda oricăror primejdii sau încercări prin care ar fi trebuit să treacă. Și astfel, înfruntă cu curaj povara unei călătorii silite, în cursul căreia Îl naște pe Unicul ei Fiu, Iisus, în împrejurări vitrege, lipsită fiind de orice ajutor sau înțelegere din partea oamenilor.

„În zilele acelea a ieșit poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut întâi pe când Quirinius ocărnuia Siria“ (Lc. 2, 1-2) – recensământ necesar autorităților romane pentru o mai bună organizare a colectării taxelor și impozitelor. Urmare a poruncii împărătești, „s-a suit și Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din neamul lui David“ (Lc. 2, 4). Dar proorocii Celui Preaînalt vestiseră aceasta deja cu veacuri înainte: „Și tu, Betleeme Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitorul peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei“ (Mih. 5, 1), și „va împărăți pe tronul și peste împărăția lui David“ (Is. 9, 6). Căci Sfântul și bătrânul Iosif era descendent al casei davidice: „Iacov a născut pe Iosif, logodnicul Mariei, din care S-a născut Iisus, Care se cheamă Hristos“ (Mt. 1, 16); „așadar, toate neamurile de la Avraam până la David sunt paisprezece; și de la David până la strămutarea în Babilon sunt paisprezece; și de la strămutarea în Babilon până la Hristos sunt paisprezece neamuri“ (Mt. 1, 17).

„Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pânțe de la Duhul Sfânt. Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o vadăască, a voit s-o lase în ascuns. Și cugetând el acestea, iată îngerul

Domnului i s-a arătat în vis, grăind: «Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui: Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor.» Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin proorocul care zice: «Iată, Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu». Și deșteptându-se din somn, Iosif a făcut așa precum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat la el pe logodnica sa. Și fără să fi cunoscut-o pe ea Iosif, Maria a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus“ (Mt. 1, 18-25).

Din toate aceste întâmplări se vede limpede că Dumnezeu veghează îndeaproape la împlinirea proorociilor din veac, până la cel mai mic amănunt al lor, prin duhurile Sale slujitoare. Iată, de pildă, cum în vis, prin înger, risipește tulburarea din sufletul dreptului Iosif stărnită de îndoiala resimțită cu privire la zămisirea de neînțeles a Fecioarei și la Pruncul pe Care trebuia să-L nască, descoperindu-i măreția tainelor dumnezeiești – a întrupării Cuvântului prin puterea Celui Preaînalt și a nașterii Lui din Maică-Fecioară fără de stricăciune: „Maria a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus“ (Mt. 1, 25).

Îngerul veghează în chip minunat viața Pruncului Iisus prin arătări în vis și prin poruncă de la Dumnezeu. La Nașterea cu trup a Fiului lui Dumnezeu au loc evenimente unice în istoria umanității: „Unde este regele iudeilor, Cel ce S-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui“ (Mt. 2, 2). Vestea răspândită ca fulgerul îl tulbură grozav pe regele Irod care, cu viclenie, caută să ia viața Pruncului: „Și auzind, regele Irod s-a tulburat și tot Ierusalimul împreună cu el“ (Mt. 2, 3). Dar perfidia lui Irod (vădită magilor de către înger) nu izbândește în dorința de a-L ucide pe Fiul Mariei: „Atunci Irod, chemând în ascuns

pe magi, a aflat de la ei lămurit în ce vreme s-a arătat steaua“ (Mt. 2, 7); „Iar ei, ascultând pe rege, au plecat și, iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra, unde era Pruncul. Și văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte“ (Mt. 2, 9-10). Magii ajung la Betleem și se închină, adorându-L pe Fiul Celui Preaînalt în brațele Fecioarei, aducându-I în dar aur, smirnă și tămâie: „Și intrând în casă, au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui, și căzând la pământ, s-au închinat Lui; și deschizând vistieriile lor, I-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă“ (Mt. 2, 11). Dar apoi, îngerul Domnului îi înștiințează în vis despre adevăratele intenții ale regelui Irod și de aceea ei părăsesc cetatea neștiuți, pe alte căi: „Și luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în țara lor“ (Mt. 2, 12). Iarăși îngerul se arată și rânduiește prin vis salvarea vieții Pruncului de urgia ce avea să vie: „După plecarea magilor, iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: «Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L ucidă»“ (Mt. 2, 13).

După uciderea celor paisprezece mii de prunci din porunca satrapului Irod, acesta își află sfârșitul cuvenit faptelor sale, și atunci îngerul se arată iarăși în vis bătrânului Iosif aflat în Egipt, îndemnându-l să se întoarcă în pământul lui Israel: „După moartea lui Irod, iată că îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif în Egipt și i-a zis: «Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și mergi în pământul lui Israel, căci au murit cei ce căutau să ia sufletul Pruncului.» Iosif, sculându-se, a luat Pruncul și pe mama Lui și a venit în pământul lui Israel“ (Mt. 2, 19-21). Și tot prin îndrumare primită în vis îngeresc, de a se feri de Arhelau din Iudeea, Iosif se îndreaptă către cetatea Nazaret: „Și venind, a locuit în orașul numit Nazaret, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean Se va chema“ (Mt. 2, 23).

Nașterea lui Iisus fiind cu totul mai presus de fire, Dumnezeu a trimis alai îngeresc ca să-L slăvească pe Pruncul cel Preasfânt, tocmai pentru a mângâia sufletul smerit al Mariei, Copila Preanevinovată. La doar cincisprezece ani ea naște singură și neluată în seamă, într-o iesle de dobitoace. În ochii oamenilor nu era decât o biată copilă sărăcuță, lipsită, flămândă, obosită de mersul îndelungat pe jos, înfrigurată și istovită de osteneala cea trupească, uneori poate chiar ironizată de unii sau de alții pentru însoțirea ei cu un bărbat atât de înaintat în vârstă, resimțind din plin probabil drama sufltească a lui Iosif, care dădea semne de neîncredere față de Pruncul purtat în pânțele ei și, dincolo de acestea, primejdia reală de a fi acuzată de adulter (ceea ce ar fi atras, conform rânduielilor Vechiului Legământ, uciderea cu pietre); în plus, setea, foamea, vlăguirea – toate acestea sunt semne ale unei vieți de nevoiță înfricoșător de aspră, asumată însă nu din fanatism sau din cine știe ce rigorism exagerat, ci suferind într-o răbdare toate lipsurile cu smerenie.

Fecioara Maria deapănă firul mântuirii umanității prin însuși trupul ei cel preacurat, prin carnea și sângele ei străbătute, umplute și sfințite de harul Focului dumnezeiesc arzând în pânțele ei, dând Fiului lui Dumnezeu Trup din trupul ei și Sânge din preacurat sângele ei cel pururea fecioresc, spre spălarea și curățirea și iertarea păcatelor întregului neam omenesc prin răstignirea lui Iisus pe Crucea înfiptă în locul Căpățânii, trecând prin moarte – dar spre înviere! „Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți“ (I Cor. 15, 20); dar „dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră, sunteți încă în păcatele voastre!“ (I Cor. 15, 17).

Atâta suferință și durere a strâns în trupul și în sufletul ei Fecioara încât, în fața ei, Biserica întreagă îngenunchează în tăcere, plecându-și fruntea spre pământ și necutezând a ridica ochii spre Preasfânta, ci doar glas de rugă umilă:

„Nepătată, neîntinată, nestricată, fără prihană, preacurată Fecioară, a lui Dumnezeu Mireasă, nu te scârbi de noi, cei păcătoși și întinați!“. Căci față în față cu răceala, cruzimea, nepăsarea și chiar răutatea cumplită stârnită în lume la nașterea Pruncului ei, Fecioara devine încă și mai discretă, mai tainică, mai adânc cugetând înlăuntrul inimii ei la toate cele despre Fiul său, de vreme ce atâta larmă și mișcare s-au produs în jurul Lui: „Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa“ (Lc. 2, 19). Cu adevărat iadul clocoțea și moartea suspina simțind zorile mântuirii neamului omenesc prin nașterea preaminunată a Pruncului Fecioarei, când s-au strâns întru uimire și cerul și pământul, și îngerii și magii și păstorii: „Și toți câți auzeau se mirau de cele spuse lor de către păstori“ (Lc. 2, 18).

Despre toate acestea mărturisește Sfântul Apostol și Evanghelist Luca în cuvinte mișcătoare, pline de har și de putere, insuflate de către Duhul Sfânt, Împăratul Ceresc, Mângâietorul. Toată această măreață privește duhovnicească se regăsește descrisă cu o sensibilitate aparte mișcătoare în tradiționalele colinde religioase proprii folclorului românesc, ce preamăresc cu o măiestrie artistică inegalabilă și un suflu de credință sfânt și unic taina cea mare a iubirii Dumnezeului Celui de Sus pentru noi, oamenii, Care ni-L dăruiește pe Fiul Său prin naștere preaminunată din Fecioară. Acestea nu sunt închipuiri de basm, nu sunt mituri mincinoase și nici deșarte vorbe omenești, ci faptele de vrednicie dumnezeiească prin care lumea s-a mântuit și moartea s-a surpat, vieții ne-am adăugat, iar lumea rostul și-a aflat.

Astfel, noaptea cea sfântă și prealuminată a Nașterii Pruncului Iisus este redată tot de către Luca, „doctorul cel iubit“ (Col. 4, 14), în cuvinte de o frumusețe negrăită, vrednice de măreția Dumnezeieștii Întrupări: „Dar pe când erau ei acolo, s-au împlinit zilele ca ea să nască, și a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în

iesle, căci nu mai era loc de găzduire pentru ei. Și în ținutul acela erau păstori, stând pe câmp și făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor. Și iată, îngerul Domnului a stătut lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare. Dar îngerul le-a zis: «Nu vă temeți! Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos-Domnul, în cetatea lui David. Și acesta va fi semnul: veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle». Și deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, laudând pe Dumnezeu și zicând: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoină!» Iar după ce îngerii au plecat de la ei la Cer, păstorii vorbeau unii către alții: «Să mergem dar până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut.» Și, grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle. Și văzându-L, au vestit cuvântul grăit lor despre acest Copil. Și toți câți auzeau se mirau de cele spuse lor de către păstori. Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa. Și s-au întors păstorii, slăvind și laudând pe Dumnezeu, pentru toate câte auziseră și văzuseră, precum li se spusese“ (Lc. 2, 16-20). Pentru că apoi să ne descopere și mărturia celor doi bineplăcuți ai Domnului din Sfânta Cetate, Sfântul și Dreptul Simeon și Sfânta Ana Proorocița, fiica lui Fanuel: „Și când s-au împlinit opt zile, ca să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, cum a fost numit de înger mai înainte de a se zămisli în pânțece. Și când s-au împlinit zilele curățirii lor, după Legea lui Moise, L-au adus pe Prunc la Ierusalim ca să-L pună înaintea Domnului. Precum este scris în Legea Domnului, că orice întâi-născut de parte bărbătească să fie închinat Domnului. Și să dea jertfă, precum s-a zis în Legea Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumbel. Și iată era un om în Ierusalim, cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea

lui Israel, și Duhul Sfânt era asupra lui. Și lui i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului. Și din îndemnul Duhului a venit la Templu; și când părinții au adus înăuntru pe Pruncul Iisus, ca să facă pentru El după obiceiul Legii, el L-a primit în brațele sale și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: «Acum slobozește pe robul Tău, după cuvântul Tău, în pace, că ochii mei văzură mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, Lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău Israel!» Iar Iosif și mama Lui se mirau de ceea ce se vorbea despre Prunc. Și i-a binecuvântat Simeon și a zis către Maria, mama Lui: «Iată, Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel și ca un Semn care va stârni împotriviri. Și prin sufletul tău va trece sabie, ca să se descopere gândurile din multe inimi!» (Lc. 2, 21-35); „și era și Ana proorocița, fiica lui Fanuel, din seminția lui Așer, ajunsă la adânci bătrâneți și care trăise cu bărbatul ei șapte ani de la fecioria sa. Și ea era văduvă, în vârstă de optzeci și patru de ani, și nu se depărta de Templu, slujind noaptea și ziua în post și în rugăciuni. Și venind ea în acel ceas, lăuda pe Dumnezeu și vorbea despre Prunc tuturor celor ce așteptau mântuire în Ierusalim“ (Lc. 2, 36-38).

Cu câtă delicatețe descrie Sfântul Luca smerenia și inocența, simplitatea și curăția cea mai presus de fire a pururea-Fecioarei, Maica Domnului Hristos, Dumnezeu adevărat și Om adevărat, odihna tronului împărătesc a Cuvântului întrupat: „Iar Iosif și mama Lui se mirau de ceea ce se vorbea despre Prunc“ (Lc. 2, 33). Căci viața Pruncului purtat în brațele ocrotitoare ale Maicii Sale va fi cu adevărat vegheată de către Părintele Ceresc: „Iar Copilul creștea și Se întărea cu Duhul, umplându-Se de înțelepciune și harul lui Dumnezeu era asupra Lui. Și părinții Lui, în fiecare an, se duceau de sărbătoarea Paștilor, la Ierusalim“ (Lc. 2, 40-41). „Fericit este pântecul care Te-a purtat și fericite sunt sânii pe care i-ai supt!“ (Lc. 11, 27). „Iar când a fost El

de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii“ (Lc. 2, 42), „și, negăsindu-L, s-au întors la Ierusalim, căutându-L. Iar după trei zile L-au aflat în Templu, șezând în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și întrebându-i. Și toți care Îl auzeau se minunau de priceperea și de răspunsurile Lui“ (Lc. 2, 45-47). „Iar El a zis către ei: «De ce era să Mă căutați? Oare, nu știți că în cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu?!» Dar ei n-au înțeles cuvântul pe care l-a spus lor“ (Lc. 2, 49-50); „Și a coborât cu ei și a venit în Nazaret și le era supus. Iar mama Lui păstra în inima ei toate aceste cuvinte. Iar Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni“ (Lc. 2, 51-52).

Pe drept cuvânt și astăzi, după două mii de ani de creștinism, mărturisim și noi că singura care cu adevărat a înțeles sensul deplin și adânc al lucrării Domnului în lume a fost nevinovata pruncă Maria a smeriților bătrâni Ioachim și Ana. Și de aceea, ori de câte ori o vom chema în rugăciuni și o vom căuta spre ajutor la toate necazurile și încercările vieții, îi vom auzi tainic șoapta cea preasfântă înlăuntrul inimii: „Faceți orice vă va spune El!“ (In. 2, 5), „căci mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui!“ (Lc. 1, 49). Iar Fiul ei și Dumnezeuul nostru, Iisus Mântuitorul, ne va întări întru credință: „Fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l împlinesc pe el!“ (Lc. 11, 28).

La început de an nou, luarea-aminte la adevărata apocalipsă

„Omul cu deșertăciunea se aseamănă; zilele lui ca umbra trec!“ (Ps. 143, 4). „În mâna Domnului este stăpânirea pământului“ (Sir. 10, 4). „Nu este al vostru a ști anii sau vremile pe care Tatăl le-a pus în stăpânirea Sa“ (Fapte 1, 7). „Din veac și până în veac ești Tu!“ (Ps. 89, 2). „Făcut-ai luna spre vremi, soarele și-a cunoscut apusul său“ (Ps. 103, 20). „Mărturisiți-vă Domnului că este bun, că în veac este mila Lui!“ (Ps. 135, 1). „Mila Domnului din veac în veac spre cei ce se tem de Dânsul!“ (Ps. 102, 17)

Nu cu foarte multă vreme în urmă, evenimentele speciale din viața unei comunități creștine (precum Paștele, Crăciunul sau Anul Nou) erau definite și povestite prin cuvinte care adesea evocau atmosfera mirifică din basmele copilăriei. În vremea noastră însă, viața ni se

petrece în curgerea anilor într-o cu totul altă atmosferă – una caracterizată (și plină până la refuz) de un uriaș elan universal al comercialismului, de o mentalitate proprie marketing-ului economic, ale cărei concepte și judecăți tind să sufoce și să elimine din câmpul vieții sociale tot ceea ce mai ține de sfințenia tradițiilor străvechi și de dorul după harul mântuitor al adevărului dumnezeiesc; împlinirea Legii celei creștinești a ajuns astăzi să semene cu un bâlci!...

În societatea de astăzi, sosirea unor astfel de praznice împărătești pare mai degrabă prilej de manifestare a unei adevărate sete neostoite de câștig, de agonisire și de înavuțire. Și, din acest motiv (precum ar fi zis Mircea Eliade), formele de manifestare a profanului tind să domine și să elimine formele de manifestare a sacrului în lume. Cu alte cuvinte, asistăm cumva la împlinirea cuvântului proorocesc despre urâcioasa pustiire a locului cel sfânt („În templu va fi urâciunea pustiirii!“ – Dan 9, 27), adică despre golirea inimii omului contemporan de harul prezenței tainice a Domnului Dumnezeu în suflet și în lume, prin bântuirea sa de duhul pustiitor al lăcomiei ivit din „înșelăciunea avuției“ (Mt. 13, 22).

Deși până astăzi ni se tot vestește cu surle și cu trâmbițe sosirea iminentă a sfârșitului lumii și al universului întreg, de fapt participăm cu toții (cu sau fără voie) la un adevărat sfârșit al lumii creștine sau al viețuirii omului în comuniune cu Dumnezeu Cel Viu al Adevărului în Iisus Hristos și în Biserica Lui – atât de contestată și de atacată de-a lungul veacului trecut prin instaurarea, în țările de tradiție creștină ortodoxă, a unui regim politic ateist, susținător și promotor al concepției materialismului dialectic și istoric (pretins științific), potrivit căruia omul devine „dumnezeu“ fără Dumnezeu. Precum Adam cel Vechi oarecând, și omul de astăzi a ajuns să creadă că poate stăpâni tot ceea ce îl înconjoară (și cerul și pământul și

întinsul și abisul mărilor și toate cele din cuprinsul lor) prin tot felul de scheme și teorii așa-zis științifice, valabile de fapt doar în mințile celor care le-au tot inventat: „Cel Ce locuiește în ceruri va râde de dânșii!” (Ps. 2, 4), adică de toți cei care trufaș își înalță sprânceana, zicând: „Cine ne este nouă Domn?!” (Ps. 11, 4). Cei simpli (nu vicleni) la cuget și curați cu inima, răspund dintru adâncul sufletului: „Tu ești Dumnezeu, Care faci minuni!” (Ps. 76, 13).

De la căderea (cu sunet mare și cu vuiet) regimului politic ateist au trecut deja mai bine de două decenii. În acest răstimp însă (numit ca unul de „libertate” și „democrație”), caracterizat mai degrabă de liberalizare (împinsă până la libertinaj) a gândirii, trăirii, viețuirii în toate formele ei sociale și comunitare, societatea postcomunistă a ajuns să semene din ce în ce mai mult cu acea societate idolatră instaurată în țara Canaan la întoarcerea poporului ales din robia egipteană. Lumea de azi a uitat Chipul și Persoana lui Hristos, „Soarele dreptății” (Mal. 3, 20), Cel vestit de prooroci, adevăratul centru de greutate și miezul din taina sărbătorilor de iarnă, căci a uitat că „steaua pe care magii o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra, unde era Pruncul” (Mt. 2, 9). În schimb, pretutindeni, pe frontonul tuturor marilor instituții contemporane de guvernare, organizare și culturalizare a lumii, flutură biruitor și mândru tot felul de stele atee, semnalând acolo prezența și lucrarea tot atâtor „hristoși mincinoși”, făuritori de lumi paralele și promotori ai unui nou mod de a-ți trăi viața – în afara sau chiar împotriva Revelației dumnezeiești cuprinse în Scriptură și în Tradiție. Mod ale cărui legi și reguli (scrise și nescrise), izvorăsc și se instaurează în firea și în lumea omului modern după impulsul cărnii și al sângelui, adică al poftelor și al patimilor, deși „carnea și sângele nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu” (I Cor. 15, 50). Se vede treaba că omul (acest centru al creației văzute

și nevăzute, pentru care Dumnezeu a condensat în juru-i „lumea și toate cele ce sunt în ea“ – Fapte 17, 24) a cugetat că nu e chiar atât de anevoios lucru să făptuiască în lume tot felul de reforme, pe un fond ideologic și filozofic „epurat“ de orice moștenire creștină; deci nu corespunzător învățaturii și îndreptarului celor Zece Porunci date de către Dumnezeu robului Său Moise pe Muntele Sinai, ci în virtutea unui „Decalog“ întemeiat exclusiv pe puterea materială și trupească a celor cinci simțuri (aducătoare de plăceri) și a forței egocentrice a cultivării individuale și anticomunioneale a propriei personalități prin stihia devastatoare a iubirii de sine cu toate nefericitele ei odrasle.

Acesta este, de altfel, cadrul ideatic în care se petrece transformarea omului („zidirea cea de mare preț“ – precum spunea Părintele Arsenie Boca) în „rob al dezmiardărilor“ (Sfântul Vasile cel Mare) și „cu totul sălaș diavolului, relelor și păcatelor și fărădelegilor“ (Sfântul Simeon Metafrastul).

Așa se face că, o dată scoasă din biserică în stradă, sărbătorirea plină de har luminos, de bucurie și de înălțare sufletească, a acestor sfinte evenimente legate de Persoana și lucrarea Mântuitorului Iisus Hristos, ajunge într-un mod degradat și degradant petrecere de discotecă sau de club, promoții, tombola și loterii prin „superhipermarket“-uri, pentru clienți avizi de agonisire și consumatori niciodată sătui; ceea ce face din creștinul simplu și smerit de altădată, din omul obișnuit și moral, o sthie năvalnică a focului nestins al poftelor, lăcomiei și împătimirii, irezistibil fascinat și atras de mulțimea ofertelor în bani și mărfuri menite satisfacerii neconținute a feluritelor „nevoi“ create artificial – toate acestea ducând la vătămare sufletească gravă, ba chiar la moarte duhovnicească, prin transformarea în stâlp de sare a simțirii lăuntrice, cauzate de dedarea nesățioasă la păcate: „Toți

s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul!“ (Ps. 13, 3).

Prin urmare, colindul sfânt și bun (adevărată sinteză cântată a Scripturii) devine vers profan sau muzică lăutărească, transformată din folclor autentic în manea de cartier, ceea ce duce tot la o păgână atitudine comercială, la un fel de bâjbăire și orbecăială printre meandrele rosturilor prăznuirii înseși. Astfel, sfântul locaș devine doar acel spațiu bisericesc prin care mai trece (pururea grăbit și mereu presat de stresul grijilor lumești) bietul om silit de formalismul unei tradiții pe care n-o mai înțelege și la care oricum nu mai aderă, liniștindu-și cumva conștiința că și-ar fi făcut datoria față de Sfântul Dumnezeu: „Poporul acesta Mă cinstește cu buzele... dar inima lor este departe de Mine!“ (Mt. 15, 8). „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert!“ (Deut. 5, 11). Convingerea că, trecând pe la biserică doar pentru a mai aprinde o lumânare și pentru a da un pomelnic cu o prescură la altar te-a absolvit total de orice alte îndatoriri față de Dumnezeu și de voia Lui, reprezintă o mare înșelare – astăzi din ce în ce mai răspândită: „Iar păcătosului i-a zis Dumnezeu: Pentru ce tu istorisești dreptățile Mele și iei Legământul Meu în gura ta?!“ (Ps. 49, 17).

O asemenea decădere spirituală, împuținare de suflet și meschinărie de cuget nu face decât să se potrivească întru totul pervertirii morale generalizate, care caută parcă să cuprindă astăzi tot ceea ce există, mișcă, suflă și viază, într-un uriaș angrenaj (specific modernității) de tocare, dizolvare și anihilare a oricăror valori și simboluri morale, intelectuale și spirituale, fără nici un alt scop decât construirea unui alt tip de societate umană (numit „societatea de consum“), a cărei funcționare să convingă intereselor financiare și economice (mai mult sau mai puțin obscure) a celor mari, puternici și bogați ai lumii, după lozinci de genul: „Producem ca să consumăm“;

„trăim ca să muncim“, „muncim ca să mâncăm“, „trăim ca să mâncăm“.

Să fie oare, așadar, Nașterea Domnului o sărbătoare terifiantă, un prilej de manifestare a apucăturilor idolatrizante ale cetățenilor, o nouă Gadara precum cea în care legiunile de demoni au atacat furios turmele de porci, înecându-i în Marea Galileii, iar în cea de azi cetele de creștini (parcă preluând de la demoni setea de a ucide) sacrifică mii de porci spre săturarea poftelor de nesăturat a burții (deja pline cu cărnuri de tot felul încă din timpul Postului!), încât Praznicul Nașterii Domnului devine de fapt „sărbătoarea Tăierii Porcului“ – ca și cum aceasta ar vesti adevărata mântuire?!... Oare prin aceasta nu cumva ne asemănăm mai mult regelui Irod, ucigătorul de prunci, decât îngerilor, magilor și păstorilor vestitori de bucurie?! Oare nu închipuim mai degrabă un fel de „apocalipsă“ a zidirii prin această pornire spre braconaj „oficial“ și „tradițional“, prin această manifestare crudă a instinctului de pradă și de vânare a animalelor?! Uităm cuvântul Domnului care zice: „Ale Mele sunt toate fiarele câmpului, dobitoacele din munți și boii! Cunoscute-am toate păsările cerului și frumusețea țărinii cu Mine este!“ (Ps. 49, 11-12). Oare la o astfel de sporire „duhovnicească“ ne povățuiește Sfânta Biserică, încât să ajungem să ne asemănăm celor care „au schimbat slava Lui întru asemănare de vițel care mănâncă iarbă“ (Ps. 105, 20), și despre care Psalmistul ne spune că „a plouat peste ei ca pulberea cărnuri și ca nisipul mării păsări zburătoare“ (Ps. 77, 31) și că „nimic nu le lipsea din cele ce poșteau, iar mâncarea le era încă în gura lor când mânia lui Dumnezeu s-a ridicat peste ei și a ucis pe cei să-tui ai lor“ (Ps. 77, 34-35)?! Oare nu despre astfel de stări de lucruri ne vorbesc și întâmplări precum cea din Thailanda (din decembrie 2004) sau din Japonia primăverii anului 2011 și care ne amintesc de cuvintele proorocești ce vesteau „urgiea mâniei Lui; mânie, urgie și necaz trimis-a prin

îngerii nimicitori“ (Ps. 77, 54) asupra celor împietriți în rele?... Și nu sunt acestea nicidecum semne de prevestire a sfârșitului: „Se va ridica neam peste neam și împărăție peste împărăție, vor fi cutremure pe alocuri și foamete și tulburări vor fi; iar acestea sunt începutul durerilor“ (Mc. 13, 8); „și veți auzi de războaie și de zvonuri de războaie – luați seama să nu vă speriați, căci trebuie să fie toate, dar încă nu este sfârșitul!“ (Mt. 24, 6). „Dar dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel!“ (Lc. 13, 3).

Ori rostul înzestrării cu inteligență a omului de către Dumnezeu este tocmai îndumnezeirea și sfințirea, iar nu desacralizarea lui: „Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut!“ (Ps. 13, 3), „deșertăciune sunt fiii oamenilor, mincinoși sunt fiii oamenilor; în balanță – toți împreună sunt deșertăciune!“ (Ps. 61, 9). Așa că îi invităm pe toți vestitorii „apocaliptici“ ai sfârșitului de lume, ca și pe naivii și credulii lor ascultători, să observe mai atent că, de fapt, trăim cu toții o distrugere a simțământului contemplației frumuseții care ne înconjoară. Căci cine să mai admire armonia naturii, cine să-i mai descopere poezia, cine să-i mai cânte romanța sau să-i asculte simfonia, cine să mai fie mângâiat și uimit de lumina lunii, de albastrul cerului, de farmecul nopții, de necuprinsul câmpului cu flori – dacă și Eminescu și poeții cei din ceata lui trecut-au deja demult din viața de aici?... Cine să mai cultive valorile morale și spirituale cuprinse tainic și adânc în bogăția tradiției satului românesc creștin ortodox – când acesta mai poate fi aflat doar la muzeu?! Țăranul de altădată mai există doar prin filmele proiectate și cărțile depozitate la Casa de Cultură sau prin piesele expuse la Muzeul Țăranului Român ... Iată adevărata apocalipsă (în marș distrugător) a culturii cândva roditoare de viață!... Cine să mai simtă și să mai tâlcuiască dorul în versul popular (precum odinioară străbunii ce cântau „Dorul meu de dor tânjește!“), cine să mai cânte lacrima, suspinul,

suferința, în grai de cuget și simțire românească, într-o vreme ca a noastră, în care „dragostea“ este privită, numită și asumată mult mai pragmatic ca „sex sălbatic“ și „plăcere la extrem“?! Cum să mai semene una ca aceasta cu măreția alaiului de nuntă din vechime și cu gingășia feciorelnică a mirilor de demult, când copii în vârstă de nici cincisprezece ani deja se înfruptă din așa-zisele „plăceri“ otrăvitoare de suflet ale actelor sexuale, distrugându-și prin aceasta unii celorlalți atât inocența trupului, cât și integritatea minții!...

Iată, așadar, adevărată apocalipsă a moralei și a familiei, a nunții și a credinței, un sfârșit și o distrugere, în fond, a bunului-simț. Dacă în vremurile de demult fiecă gospodăru român creștea în curtea casei sale acea „floare a rușinii“ (ușor de recunoscut printr-o frumoasă pată roșie ivită chiar în mijlocul florii albe), cei de azi nici măcar nu mai știu cum arată! Și e firesc să ne întrebăm: de ce se întâmplă oare toate acestea?! „Vremea este să lucreze Domnul, că oamenii au stricat Legământul Tău!“ (Ps. 118, 126), „au vărsat sânge nevinovat: sângele fiilor lor și al ficelilor lor, pe care i-au jertfit idolilor din Canaan!“ (Ps. 105, 38). „Omul în cinste fiind, n-a priceput: alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor!“ (Ps. 48, 21).

Din nefericire pentru noi, vremurile de „eliberare“ și „democratizare“ au adus cu ele (împingând libertatea însăși până la refuzul oricăror limite sau bariere) valuri peste valuri de păcate, de răutăți și de greșeli, încât – fără să vrem – trăim astăzi simțământul (deloc îmbucurător) al unei apocalipse (de orice fel ar fi ea), care însă nu sfârșește lumea pentru a o înnoi, ci doar o distruge în sufletele omenești. Ce făceau oamenii de dinainte de potop? „Mâncau, beau, se însurau, se măritau – până în ziua când a intrat Noe în corabie și a venit potopul și i-a nimicit pe toți!“ (Lc. 17, 27). Dar oare Hristos Însuși pentru ce „S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pontius Pilat, a pătimit

și S-a îngropat și a înviat a treia zi“? Ca să se vândă în cantități industriale cozonacii și ouăle roșii prin mall-uri și prin piețe? Sau ca să se vândă cadourile (aduse, chipurile, de „iepurăș“) pentru copii – și astfel să se mărească piețele de desfacere a mărfurilor, să crească cifrele de afaceri ale firmelor de comerț, să crească procentajele la bursă și coeficienții comerciali?!... O, nicidecum! „Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți“ (I Cor. 15, 20); căci, „dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră!“ (I Cor. 15, 14). A înviat ca să dezlege blestemul, ca să ierte păcatul strămoșesc, să sfărâme moartea cea veșnică și să zdrobească încuietorile iadului!... Și atunci de ce să ne purtăm de parcă am fi cu mult mai întunecați decât eram mai înainte de Înviere, mult mai pătați de păcate și mai blestemați prin propriile noastre fapte?! Unde sunt „cerul nou și pământul nou“ (Apoc. 21, 1) din sufletele creștinilor înnoite prin Cincizecime? Unde este „Sângele Mielului“ jertfit (Apoc. 7, 14) din inimile închinătorilor lui Dumnezeu? Cine și unde și cum mai cugetă la acestea și le trăiește pe ele? Cui îi mai trebuie, cui îi mai folosesc, cine le mai dorește?! De ce să tot mergem pe căile pierzării, tot mai departe de ochii blânzi și sfinți ai Bunului Dumnezeu? Și cui să-i mai cântăm astăzi cu bucurie: „Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor!“ (Ps. 1, 1)? Oare nu este păcat de atâta jertfă neîncetată, de atâtea Sfinte Liturghii, de atâtea proorocii și scrieri, dacă cei pentru care s-au făcut au ajuns precum vestit-a Psalmistul: „Gură au – și nu vor grăi! Ochi au – și nu vor vedea! Urechi au – și nu vor auzi!“ (Ps. 113, 13-15)? Căci „sufletul care păcătuiește va muri!“ (Iez. 18, 20).

Și oare de ce să laudăm atâta „timpul“ și „valoarea“ lui și să nu luăm în seamă cele la care Scriptura ne cheamă – „viața veșnică“ (Mt. 25, 46), – și cele despre care ne

și avertizează: „osânda veșnică“ (Mt. 25, 46)? În fond, cine ne dă nouă dreptul să împărțim clipele și să le tot numărăm și contorizăm, neglijând total dimensiunea chemării vieții noastre la înveșnicire prin acel „astăzi“ al lui Dumnezeu: „Dacă veți auzi astăzi glasul Lui, nu vă învârtoșați inimile ca la răzvrătire!“ (Evr. 3, 15)?! Ce să mai însemne „an vechi“ și „an nou“ când, în lumina Sfințelor Scripturi, putem vorbi de fapt doar despre un timp al necunoașterii lui Dumnezeu (care implică o stare de suferință, de neîmplinire și de nemulțumire sufletească, precum cea a celor care aveau „ochii ținuți ca să nu-L cunoască“ – Lc 24, 16), și despre un alt timp, al întâlnirii și împăcării cu Dumnezeu, adică al unirii cu El: „A fost cunoscut de ei la frângerea pâinii!“ (Lc. 24, 35) și „atunci le-a deschis mintea ca să priceapă Scripturile“ (Lc. 24, 45), iar ei „s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare, lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu“ (Lc. 24, 52-53). Oare nu aceasta este adevărata bucurie, de a fi într-un „an nou“ cu Dumnezeu prin înnoirea noastră sufletească, posibilă prin renunțarea la orgoliul „eu“-lui lăuntric? Și ce poate să fie oare mai frumos, mai dulce și mai binecuvântat lucru decât (la vremea încheierii a încă unui an calendaristic din curgerea timpului) să poți să cugeți la nemărginirea veșniciei – „mai înainte de veci“ (I Cor. 2, 7) și să cugeți la nesfârșirea vieții cea din „vecii vecilor“ (Filip. 4, 20), și să nădăjduiești la clipa cea mântuitoare: „Astăzi vei fi cu Mine în Rai!“ (Lc. 23, 43)?! Oare nu aceasta este ceea ce într-adevăr contează – să-L primești pe Dumnezeul Cel Viu în existența ta, în sufletul tău, în clipa ta – și astfel să-ți câștigi viața cea de veci, de dincolo de lume și de timp? Într-o viață atât de scurtă, într-un răstimp atât de mic (de doar câteva decenii de petrecere pe pământ), cum să nu fii mai preocupat de înscrierea numelui tău și a numelor celor dragi ai tăi în Cartea Vieții lui Dumnezeu, decât de agonisirea amăgitoare a celor

deșarte și trecătoare?! „Bucurați-vă că numele voastre au fost scrise în ceruri!” (Lc. 10, 20) împreună cu „cei-lalți împreună-lucrători, ale căror nume sunt scrise în Cartea Vieții” (Filip. 4, 3). Câtă nădejde nu ne dă teologia eshatologiei particulare a credinței noastre creștinești („în ce fapte te va găsi moartea, în acele fapte vei fi judecat!” – *Patericul Egiptean*)! Și totuși ... să te frământa atâta gândul la o clipă care nici nu-ți aparține și despre care nici nu ți s-a descoperit ceva (căci „de ziua și de ceasul acela nimeni nu știe – nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl!” – Mt. 24, 36), și despre care ni s-a spus doar că „se va arăta pe cer semnul Fiului Omului” (Lc. 24, 30) (adică semnul Sfintei Cruci, de la răsărit până la apus și de la miazănoapte până la miazăzi) și că „la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dumnezeu, Iisus Se va pogori din Cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi!” (I Tes. 4, 16). Dacă un asemenea eveniment precum Parusia (sau cea de-a Doua Venire a Mântuitorului Hristos pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă, ca Drept Judecător) se va petrece „într-o clipeală de ochi” (I Cor. 15, 52), atunci când vom mai avea noi timp să ne dăm seama de cele ce se petrec în jurul nostru sau fie și măcar de propria noastră stare personală?! „Nu toți vom muri, dar toți ne vom schimba, deodată, într-o clipeală de ochi, la trâmbița cea de apoi” (I Cor. 15, 51-52) – și ne vom și înfățișa la Judecată! De aceea cântă Psalmistul: „Paharul este în mâna Domnului, plin cu vin curat bine-mirositor, și îl trece de la unul la altul, dar drojdia lui nu s-a vărsat; din ea vor bea toți păcătoșii pământului!” (Ps. 74, 8). Și de aceea ar fi bine ca, atunci când ne adresăm unii celorlalți urarea „La mulți ani cu spor, cu belșug, cu bucurii, cu bogății și fericire!”, să nu uităm că toate acestea depind atât de Dumnezeu, cât și de bunăvoința noastră: „Fără Mine nimic nu puteți face!” (In. 15, 5), căci „cel ce nu adună cu Mine risipește!” (Lc. 11, 23). Și iarăși, bine ar fi ca, la

cumpăna dintre ani, să nu ne limităm doar la umplerea pântecelui cu mâncare gustoasă și băutură din belșug, la dans și chiote de veselie, ci și, cumiști și înțelepți, să cerem de la Dumnezeu Cel Preaînalt, în susurul de rugă al cântului Bisericii, „înger de pace credincios, îndreptător, păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, cealaltă vreme a vieții noastre în pace și într-o pocăință a o săvârși, sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la Înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos“. Pentru că Tu ești Stăpânul timpului, al lumii Creator, al vieții noastre Păzitor și de zile Dătător și Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea și a Ta este împărăția și puterea și slava: a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Orbirea prin litera Legii și lepra din păcatul neascultării

„Nu vă socotiți pe voi înșivă înțelepți!” (Rom. 11, 25) „Litera ucide, iar Duhul face viu!” (II Cor. 3, 6) „Frica de Domnul este curată – rămâne în veacul veacului!” (Ps. 18, 10) „Cel căruia i se pare că stă neclintit – să ia seama să nu cadă!” (I Cor. 10, 12) „Fericit bărbatul care se teme de Domnul: întru poruncile Lui va voi foarte!” (Ps. 111, 1) „Frica de Dumnezeu – aceasta este înțelepciunea; iar în depărtarea de cel rău stă priceperea!” (Iov 28, 28) „Moartea și viața sunt în puterea limbii, cei care o stăpânesc îi mănâncă roadele!” (Pild. 18, 21) „Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericii acestui veac, împotriva duhurilor răutății care sunt în văzduh” (Efes. 6, 12). „Stați deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății!” (Efes. 6, 14) „Și câți vor umbla după dreptarul acesta – pace

și milă asupra lor și asupra Israelului lui Dumnezeu!“ (Gal. 6, 16) „Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi!“ (Lc. 17, 13) „Și văzându-i, El le-a zis: «Duceți-vă și vă arătați preoților!»“ (Lc. 17, 14) „Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu“ (Lc. 17, 15). „Iisus a zis: «Au nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt?!»“ (Lc. 17, 17) „Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit!“ (Lc. 17, 19) „Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu!“ (Lc. 18, 27) „Opriti-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu!“ (Ps. 45, 10)

Una dintre cele mai importante preocupări ale cugetării patristice sintetizate în monumentală literatură filocalică de inspirație scripturistică este deprinderea meșteșugului duhovnicesc al deosebirii binelui de rău. Aceasta, pentru că, pe de o parte, numai așa poate omul dobândi în chip real și adevărat folosul pentru viața aceasta trecătoare și moștenirea vieții celei veșnice („Ferește-te de rău și fă bine, caută pacea și o urmează pe ea“ – Ps. 33, 13 –, „și vei trăi în veacul veacului!“ – Ps. 36, 27), iar, pe de altă parte, pentru a se putea feri de tot ceea ce îl vatămă grav și îl păgubește iremediabil în privința mântuirii sufletului său. Pentru că, de pildă, mândria și răzvrătirea au făcut din sfinți îngeri demoni întunecați, iar neascultarea i-a scos pe oameni afară până și din Rai: „Și izgonind pe Adam, l-a așezat în preajma grădinii celei din Eden și a pus heruvimi și sabie de flacără vâlvâietoare, să păzească drumul către Pomul Vieții“ (Fac. 3, 24).

Lecția pe care o avem de învățat din căderea omului primordial, Adam cel de demult (înzestrat de Ziditorul său cu voință liberă de-sine-stăpânitoare și chemat să exercite puterea acesteia prin făptuirea constantă și permanentă a binelui întru îndumnezeirea sa prin harul Sfintei Treimi), este aceea că liberul arbitru ne așază permanent între viață și moarte, între bine și rău, între

lumină și întuneric, între bucurie și necaz – și că avem ceea ce alegem. E tocmai ceea ce ne descoperă măreția Creatorului Care nu S-a sfiit nicidecum să facă o faptură atât de complexă și de uimitoare precum este omul pe care l-a zidit „după chipul și asemănarea“ Sa (Fac. 1, 26), înzestrându-l (după cum spuneam) cu voință proprie, suverană („El din început a făcut pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său“ – Sir. 15, 14), deci cu puterea de a alege între bine și rău. De aceea se și întreabă uimit Psalmistul: „Ce este omul că-ți amintești de el?!“ (Ps. 8, 4), iar marele Pavel, Apostolul neamurilor, mărturisește limpede și deschis această ambivalență prezentă în firea noastră cea căzută: „Nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc!“ (Rom. 7, 19).

Sfânta Scriptură, sub inspirația Sfântului Duh, ne vorbește despre lucrarea perfidă și vicleană îndreptată împotriva omului de către pizmașul diavol (cel plin de zavistie față de făptura aceasta chemată să împăratească peste creația văzută), urmarea căreia a fost nefericită convorbire dintre Eva și șarpele din Rai, care a dus la căderea protopărinților neamului omenesc în păcatul neascultării, adică la căderea firii omenești în starea jalnică de stricăciune și moarte: „Dar Dumnezeu știe că, în ziua în care veți mânca din el, vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu – cunoscând binele și răul!“ (Fac. 3, 5). Desigur, explicarea unei asemenea alegeri ține doar de trufia ispitei de a fi asemenea lui Dumnezeu – dar nu prin harul Lui, în comuniune cu El prin ascultare și iubire, ci prin puterile proprii și după sfatul diavolesc. Aceasta se află la rădăcina tuturor răutăților care de atunci și până astăzi au umplut pământul. Căci așa a început omul a săvârși păcatul și fărădelegea, adică toată nedreptatea: toate faptele săvârșite în dezacord de formă și de fond cu cuvântul sau porunca lui Dumnezeu. Pentru cei ce fac unele ca acestea, Sfântul David proorocul vestește: „Cu

cei care fac fărădelege nu mă voi însoți!“ (Ps. 140, 4), iar Hristos Însuși le va spune: „Depărtați-vă de la Mine toți cei ce lucrați fărădelegea!“ (Mt. 7, 23).

De aceea trebuie să ne străduim, mai presus de toate, să aflăm și să împlinim voia Celui Sfânt: „Pentru ce iubiți deșertăciunea și căutați minciuna?!“ (Ps. 4, 2), „Luați învățătură, pentru ca nu cumva să Se mânie Domnul și să pieriți din calea cea dreaptă!“ (Ps. 2, 12). Căci legea lui Dumnezeu este lege de netrecut și de netăgăduit: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!“ (Mt. 24, 35). Și după cum omul împlinește voia Domnului, tot așa și mila Lui se revarsă peste cei ce Îl iubesc pe El. Vechiul Testament ne oferă numeroase exemple: Noe, Avraam, Moise, Iacov, David (și cei asemenea lor) sunt astfel de icoane ale supunerii față de Atotțiitorul. Din viața și credința lor descoperim că omul drept la cuget, curat la inimă, sincer în cuvânt și smerit în făptuire dobândește mare îndrăzneală înaintea Stăpânului tuturor. Și că Domnul cerului și al pământului nu rămâne nicidecum neplecat la rugămințile robilor Săi, ci, dimpotrivă, îi ascultă și le împlinește cererile. Atunci când Moise cel ales de Dumnezeu pentru a-l elibera poporul din robia lui Faraon și a-l conduce spre Pământul făgăduinței, în „țara unde curge miere și lapte“ (Ieș. 3, 8), s-a văzut confruntat cu îndărătnicia, cerbicia, cârtirea și răzvrătirea evreilor care sfidau și nesocoteau minunile săvârșite chiar sub ochii lor, Domnul Cel Preaînalt a hotărât să-i piardă; dar proorocul s-a umilit întru sine, căindu-se pentru ei și zicându-I: „Rogu-mă acum, de vrei să le ierți păcatul acesta, iartă-i; iar de nu, șterge-mă și pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris!“ (Ieș. 32, 32). Iar Dumnezeu a ascultat rugăciunea robului Său pentru iertarea poporului neascultător. Tot așa cum a arătat măsura nespusei Sale milostiviri dumnezeiești atunci când Patriarhul Avraam L-a rugat pe Cel Ce i Se descoperise

ca Sfântă Treime de Persoane, ospătându-L la stejarul Mamvri, să Se înduplece (de dragul celor drepti) și față de cei păcătoși: „Poate că lipsesc cinci din cincizeci de drepti; poate să fie numai patruzeci și cinci; pentru lipsa a cinci, pierde-vei, oare, toată cetatea?” (Fac. 18, 28). În cele din urmă, Domnul hotărăște: „Pentru cei zece nu o voi pierde!” (Fac. 17, 32). Cine s-ar mai încumeta astăzi, în această vreme de „decadență morală și slăbănogire duhovnicească” (părintele Serafim Rose), să negocieze cu Dumnezeu soarta omenirii?!...

Mila Domnului, Care Se înduplecă și Își schimbă gândul (sau hotărârea pe care o luase) când omul Îl roagă cu căldură și căință din adâncul inimii înfrânate și smerite, s-a văzut și atunci când regele Iezechia, bolnav, zăcând la pat cu fața la perete, L-a rugat să-l ierte și să-i mai lase răgaz de viațuire într-o pocăință; și astfel a mai trăit alți cincisprezece ani. Nici Iosua Navi n-a fost trecut cu vederea atunci când L-a strigat pe Cel de Sus, Care a oprit soarele din mersul său pe cer vreme de treizeci și șase de ore până ce i-a biruit pe amorei. Semne minunate ale milostivirii divine s-au arătat și către Sfinții Apostoli și ucenici ai Domnului – așa precum atunci când îngerul a deschis nevăzut porțile temniței, eliberându-i pe cei în-lănțuiți, sau când s-a arătat în casa sutașului Corneliu (cel ce petrecea zilnic în post și rugăciuni). Și să nu uităm nici de rodirea minunată a pântecelui altădată sterp și neroditor – atât în cazul Sfintei Ana, soția Bătrânului Ioachim cel Drept, cât și în cel al Sfintei Elisabeta, soția Sfântului Zaharia, arhiereul de la Templu. Prin aceasta, amândouă s-au arătat urmașe vrednice ale binecuvântării pe care Sarra, soția lui Avraam, a primit-o de la Cel Preaînalt acolo, la stejarul Mamvri: „Iată, la anul, pe vremea aceasta, am să vin iar pe la tine; iar Sarra, femeia ta, va avea un fiu!” (Fac. 18, 10).

Astfel de mărturii ne vorbesc nu doar despre măreția puterii dumnezeiești, ci și – mai ales – despre puterea dragostei Sale care se pleacă cu smerenie și blândețe spre ruga și voia omului pe care l-a zidit, atunci când acesta dorește să se îndrepte prin înnoirea vieții. Iată cum, deși căderea lui Adam și a Evei părea să fi năruit planul divin de îndumnezeire a omului prin împărtășirea lui treptată din roadele Raiului, totuși înțelepciunea cea mai presus de minte și de cuvânt a Celui Preaînalt a făcut chiar din omul cel căzut pătaș la săvârșirea operei de mântuire a lumii, de mai înainte vestind biruința celei mai alese dintre fiicele neamului omenesc asupra diavolului și asupra păcatului: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei: aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul!“ (Fac. 3, 15).

Aici se vede măreția lui Dumnezeu. Măreție, înțelepciune, milă și putere a iubirii dumnezeiești care s-au descoperit din plin și în cazul femeii prinse în adulter și târâtă de pârașii ei înaintea lui Hristos pentru a fi pedepsită, după porunca Legii, prin uciderea cu pietre. Căci chiar din cea care Îi călcase porunca („Să nu fii desfrânat!“ – Ieș. 20, 14), Dumnezeu întrupat a făcut de fapt momeală spre prinderea și vădirea răutății săvârșirii păcatului (în acest caz – al uciderii) chiar de către cei care se erijau în apărători ai Legii (îmbrăcând, de fapt, în litera acesteia răceala propriilor lor inimi și suflete moarte): „Cel fără de păcat dintre voi să arunce primul cu piatra!“ (In. 8, 7). Nu degeaba vestise despre ei de mai înainte proorocul: „Au ochi, dar nu văd; urechi au, dar nu aud!“ (Ier. 5, 21), ceea ce L-a făcut pe Hristos să atragă atenția ucenicilor Săi tocmai asupra acestui aspect fundamental: „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc!“ (Mt. 5, 17). Adică să dezlege legăturile orbirii sufletelor: „Căci inima acestui popor s-a învățat, cu urechile aude greu, iar ochii lui

s-au închis, ca nu cumva să vadă cu ochii și să audă cu urechile și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă, iar Eu să-i tămăduiesc pe ei!“ (Mt. 13, 15). Această vedere a voii lui Dumnezeu înseamnă, de fapt, dobândirea celor șapte daruri ale Duhului lui Dumnezeu: „duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al buneii-credințe, duhul temerii de Dumnezeu“ (Is. 11, 2-3). Fără aceste daruri ale Duhului Sfânt nu ne putem înălța la Dumnezeu. Curățirea inimii se face prin lucrarea Duhului Sfânt, nicidecum prin ținerea de litera Legii. De credință vie și roditoare e nevoie, iar nu de ritualism sec și formalism steril. Dovadă – cuvântul lui Hristos: „După credința voastră, fie vouă!“ (Mt. 9, 29). Iar Sfântul Apostol Marcu întărește: „Adevărat zic vouă că oricine va zice acestui munte: «Ridică-te și te aruncă în mare!» și nu se va îndoi în inima lui, ci va crede că ceea ce spune se va face, fi-va lui orice va zice!“ (Mc. 11, 23). Căci omului plin de credință și de har, Dumnezeu Însuși îi împlinește voia: „Fie ție după cum voiești!“ (Mt. 15, 28). Întocmai așa precum a făcut și celor doi bineplăcuți ai Săi, Avraam și Moise, prin curăția inimilor cărora (prin puterea Domnului) s-a schimbat cursul istoriei lumii.

Un alt caz celebru și elocvent în privința doririi Celui Sfânt nu de a prevala litera, ci de a prisosi harul, este vestirea (de către Proorocul Iona) a iminentei pieiri a cetății Ninive pentru mulțimea și grozăvia păcatelor ei. Pocăința poporului a îmblânzit mânia lui Dumnezeu, salvând astfel viața cetății și a locuitorilor ei, spre profunda consternare (și chiar supărare!) a slujitorului Său, care aștepta împlinirea profeției Lui: „O, Doamne, iată tocmai ceea ce cugetam eu...“ (Iona 4, 2), tocmai aceea s-a împlinit: Dumnezeu nu i-a mai pedepsit!, „«Poate că Dumnezeu Se va întoarce și Se va milostivi și va ține în loc iuțimea mâniei Lui ca să nu pierim!» Atunci Dumnezeu a văzut faptele lor cele de pocăință, că s-au întors din căile lor cele rele.

Și I-a părut rău Domnului de prezicerile de rău pe care li le făcuse și nu le-a împlinit!“ (Iona 3, 9-10).

Toate aceste exemple deosebit de pilduitoare în privința credincioșiei dintre om și Dumnezeu și dintre Dumnezeu și om („Fericit bărbatul care se teme de Domnul: întru poruncile Lui va voi foarte!“ – Ps. 111, 1) sunt înfățișate ochilor noștri sufletești tocmai pentru a-i vindeca de orbirea care-i împiedică a vedea prezența Domnului și a-I recunoaște lucrarea Sa în lume, printre oameni: „Ochii lor erau ținuți ca să nu-L cunoască“ (Lc. 24, 16). Ceea ce constituie, desigur, un motiv permanent de mahnire a inimii Celui Sfânt și fără de păcat, văzându-l mereu pe omul pe care l-a iubit (și a dorit să-l mântuiască din robia iadului și a morții) că niciodată nu cumpănește drept lucrurile în mintea sa, luând hotărâri greșite și abătându-se astfel pururea de la Calea care duce la Viață. Dar cum să înțelegi Scripturile Sfinte având mereu mintea risipită la grijile lumești, iar inima plină de poftele înșelăciunii?! „O, nepricepuților și zăbavnici cu inima“ (Lc. 24, 25), „vă rătăciți, neștiind Scripturile!“ (Mt. 22, 29). Tocmai din acest motiv Sfinți Părinți precum Ioan Scărarul atrăgeau atenția în mod cu totul deosebit asupra necesității sfătuirii pentru mântuire, luând aminte la cuvântul lui Solomon cel înțelept: „Cei ce nu au cărmuire cad ca frunzele, dar în sfatul bogat se află mântuire!“ (Pild. 11, 14).

Să nu uităm că (atunci când a căzut din har) omul care și-a întins mâna spre pomul oprit tindea, de fapt, spre perfecțiune. Și de aceea, cu cât ajungi să îți dorești să fii mai sus, cu atât ajungi să greșești mai mult, uitând că viața omului nu e fără de păcat, chiar de ar fi de o singură zi. Spuneau cei de demult: „Câte capete – atâtea păreri!“.

Fiecare le știe pe ale lui, toți se întrec în deșteptăciune, în pricepere, în cunoaștere, în valoarea performanței intelectuale (fie din citite, fie din auzite sau trăite). Cuvântul Apostolului însă lovește ca un trăsnet norii groși ai

fumurilor închipuirii de sine: singura care rămâne e „dragostea: nu cade niciodată!“ (I Cor. 13, 8). Doar aceasta este cea care dă chip văzut și autentic desăvârșirii la care omul este chemat și poate să năzuiască în lumea aceasta în care a fost blagoslovit să-și ducă zilele într-un trup muritor și plin de neputințe. Tocmai de aceea Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, prin întruparea Sa din pururea-Fecioara Maria, îl invită pe om la această desăvârșire posibilă doar prin vederea propriilor păcate și luarea pe umeri a crucii pocăinței: „Iisus i-a zis: «Încă una îți lipsește: vinde toate câte ai și le împarte săracilor și vei avea comoară în ceruri; și vino de urmează Mie!»“ (Lc. 18, 22). Numai așa se poate omul izbăvi de pendularea permanentă a minții sale între rațiunea pe care i-o dictează interesul de moment și imaginația la care îl împinge părerea falsă despre adevăr; doar pe această cale, prin har, are acces la transcendentul revelației dumnezeiești, în Lumina de dincolo de lumină, precum mărturisește Sfântul Apostol Pavel: „Fie în trup, fie în afară de trup – nu știu; Dumnezeu știe!“ (II Cor. 12, 3). Este calea cea împărătească pe care au pășit sfinții Bisericii lui Hristos, unindu-se în chip tainic cu Acesta, prin vederea mistică a Celui Înviat în Lumina necreată a Duhului lui Dumnezeu. Desigur, ne atrage atenția Sfântul Isaac Sirul, la rugăciunea curată ajunge doar unul din mii care se silesc. Pentru că postul este pentru toți – dar nu toți ajung să-i cunoască roada: „fericiți sunt cei ce flămânez și însetează... de dreptate!“ (Mt. 5, 6). De asemenea, și rugăciunea o pot face toți, dar nu toți urcă prin ea la Dumnezeu, nu toți ajung de neclintit duhovnicește, fără a fi copleșiți de adâncul simțirii ei sau fără a ameteți din pricina înălțimii puterii ei. Căci uimire, extaz și răpire este rugăciunea cea adevărată, atunci când omul întreabă, iar Dumnezeu răspunde: „Cel Ce faci pe îngerii Tăi duhuri și pe slugile Tale pară de foc“ (Ps. 103, 5), „cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit, iar la inima omului nu s-au

suit!“ (I Cor. 2, 9). Dovadă că până și Sfinții Săi ucenici și Apostoli, Luca și Cleopa, care L-au întâlnit înviat pe drumul spre Emaus, se întrebau mirați: „Oare nu ardea în noi inima noastră când ne vorbea pe cale și ne tâlcuia Scripturile?!“ (Lc. 24, 32).

Cu privire la întâmplările semnificative ale coplășirii strădaniei slabelor puteri omenești de a se smeri în mod eficient, de către preaplinul îmbelșugat al harului dumnezeiesc (uneori deloc ușor de recunoscut ca atare!), „Patericele“ sunt pline de astfel de exemple. De pildă, ni se povestește că odată, un astfel de nevoitor pentru mântuire, greu încercat de o boală necruțătoare (care ducea la putrezirea unor părți din trupul lui), a fost întrebat dacă nu consideră această suferință îngrozitoare ca pe o nedreptate strigătoare la Cer, de vreme ce toată viața trăise practicând virtuțile duhovnicești. Iar bravul ostaș al lui Hristos a răspuns cu o seninătate și un echilibru greu de conceput: „Păi, dacă au poftit la vremea lor, oare nu li se cade acum să pătimească pentru a se curăți?!“ (*Lavsaiconul*). Iar atunci când un alt ascet a început să se vaite cu glas mare din pricina suferinței și a bolii, cel împreună-nevoitor cu dânsul l-a întrebat: „Cine e cel care se vaită acolo de durere?!“; iar el a răspuns: „Un începător trândav și nelucrător al poruncilor lui Dumnezeu; căci cei încercați – adică iscușiți – pătimesc cu răbdare, mulțumind lui Dumnezeu în tăcere!“ (*Lavsaiconul*).

Poate să pară ușor de zis, dar, cu siguranță, e mult mai greu de făcut! În primul rând pentru că omul a fost făcut dintru început într-o deplină libertate de mișcare a Duhului lui Dumnezeu. Căci Creatorul său nu l-a făcut pentru a-l pune sub tirania vreunei legi, ci i-a dăruit insufletirea dragostei divine, vederea duhovnicească și starea de neștricăciune. Căci călăuza omului duhovnicesc este lumina cunoașterii lui Dumnezeu, precum se și mărturisește de către obștea credincioșilor la finalul dumnezeieștii

Liturghii: „Am văzut Lumina Cea adevărată, am primit Duhul Cel ceresc, am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că Aceasta ne-a mântuit pe noi!” (Sfântul Ioan Gură de Aur). Legea s-a dat doar ca urmare a păcatelor. Câtă vreme omul a petrecut în harul sfânt al Duhului lui Dumnezeu, el vorbea deschis cu Ziditorul său, sfătuindu-se cu El. După căderea sa în păcat însă, a fost nevoie de Lege tocmai pentru a opri păcatul. Și astfel, vorbim despre o lege a conștiinței – precum grăiește David: „Văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este, ca să nu mă clatin!” (Ps. 15, 8); de o lege morală: „Ferește-te de rău și fă binele, și vei trăi în veacul veacului!” (Ps. 36, 27); de o lege socială: „Dați Cezarului cele ce sunt ale Cezarului, iar lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu!” (Mt. 22, 21) – toate întemeiate desigur pe Legea celor zece porunci (sau „Decalogul”): „Pentru că cine va păzi toată Legea, dar va greși într-o singură poruncă, vinovat se va face față de toate poruncile!” (Iac. 2, 10).

Din faptul că Hristos Însuși invită la cercetarea Legii scrise („Ce este scris în Lege? Cum citești?” – Lc. 10, 26) e limpede că aceasta juca rolul de arbitru în societatea iudaică. Pe de altă parte, aflat dintr-o cădere în alta, încercând să oprească tăvălugul răutăților care au potopit pământul, omul a ajuns el însuși să-și facă legi peste legi, pentru a reglementa cumva cursul viețuirii sociale pământești. Aceasta, pentru că în cele cerești are grijă Cel de Sus, ca Cel Care neîncetat veghează și susține toate pentru a fi în bună rânduială: „Lege le-a pus – și nu o vor trece!” (Ps. 148, 6). Dar, ca orice alt lucru omenesc, și legile suferă cu timpul o anumită alterare, pe măsură ce omul însuși se strică și se înjosește. Până într-acolo încât se poate ajunge ca prin lege chiar să se lucreze împotriva binelui omului. Dovadă că Hristos Însuși este silit de atitudinea mai-marilor sinagogii să le adreseze o întrebare

propriu-zis retorică: „Vă întreb pe voi: ce se cade sâmbăta – a face bine sau a face rău? A scăpa un suflet sau a-l pierde?!“ (Lc. 6, 9). Și iarăși dovadă că, până în ziua de astăzi, există o vorbă care constată cu amărăciune: „Faci bine... și ieși rău!“. Așa se ajunsese și în vremea Vechiului Legământ, că din odihna, folosul și ajutorul pe care saba-tul ar fi trebuit să i le aducă prin rânduiala lui Dumnezeu, poporul s-a ales în loc cu o silă împovărătoare și de nesuferit. Iar de atunci și până în vremea noastră multe alte asemenea meschinării înjositoare s-au petrecut în sânul omenirii. Astfel încât s-a ajuns să se vorbească aproape pretutindeni de tot felul de obiceiuri și năravuri devenite legi de netrecut (după cuvântul: „Așa e tipicul locului!“), menite, de fapt, să mascheze fățărnicia, adică ipocrizia și minciuna celor care (sub aparența legității și a legalității) abuzau fără urmă de rușine sau frică de Dumnezeu de poziția lor socială pentru a-și satisface interesele și a-și impune privilegiile.

Într-o astfel de situație rostește Hristos cuvântul Său necruțător și nemitarnic: „Scoate întâi bârna din ochiul tău și abia apoi vei vedea să scoți paiul din ochiul fratelui tău!“ (Mt. 7, 5), atrăgând astfel atenția asupra viciului fundamental al acestei atitudini de ipocrizie: „Mă cinstesc ei, dar învățând învățături ce sunt porunci ale oamenilor...“ (Mt. 15, 9), în cele din urmă vestind fără înconjur și osândă care-i așteaptă pe cei ce fac acestea: „căci înconjurați marea și uscatul ca să faceți un ucenic; și dacă l-ați făcut, îl faceți fiu al gheenei îndoit decât voi!“ (Mt. 23, 15). Cu totul altfel îi îndeamnă Hristos pe ucenicii Săi să procedeze în relațiile cu semenii, dându-Se pe Sine Însuși drept pil-dă și model: „Care între voi va vrea să fie mai-mare, acela să fie slujitorul vostru!“ (Mt. 20, 26), pentru că „oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța!“ (Lc. 18, 14). Pentru că Fiul lui Dumnezeu nu vine în lume, luând chip de rob și smerindu-Se pe Sine,

doar pentru a impune o lege exterioară, ci El Însuși Se face Lege pentru oameni, ca Cel Ce Se jerfește de bună-voie pentru mântuirea lor: „N-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea!“ (In. 12, 47).

Este binecunoscut faptul că Imperiul Roman de Răsărit (numit și Imperiul Bizantin, garantul social și istoric al creștinătății răsăritene) și-a clădit întregul edificiu monumental al legislației sale impunătoare pe temelia sistemului juridic inițiat de faimosul spirit de dreptate și ordine socială al Romei celei Vechi. Din împletirea vieții Statului cu viața Bisericii au rezultat ulterior impresionantele colecții de nomocanoane și legiuri bisericești, de hotărâri imperiale și sinodale, de „tomos“-uri și „horos“-uri menite să aducă binele în lume. Întotdeauna însă absența iubirii pentru Dumnezeu a însemnat lipsa iubirii pentru adevăr – și deci lepădarea dreptății. Altfel spus, golul de har din inima omului (ivit acolo din pricina necredinței) a însemnat absența discernământului din mintea lui, iar de aici săvârșirea fărădelegii. În vremea Vechiului Legământ, cel ce nu aplica corect Legea era privit ca un blasfemiator fățiș al slavei lui Dumnezeu – până într-acolo încât nu mai era loc de nici un fel de milă sau compasiune pentru eventuala suferință, părere de rău sau regretare a călcătorului de Lege. Căci nici nu se pomeneau practici de corupție precum „șpaga“, „pilele“ sau „intervențiile“, ci fiecare judecător căuta să aplice cât mai corect Legea față de Dumnezeu, Stăpânul Legii. Căci tolerarea (și, eventual, acoperirea) răului era socotită un păcat capital: „Dumnezeu a risipit oasele celor ce plac oamenilor!“ (Ps. 52, 7) striga cândva Psalmistul; iar marele Isaia vestește răspicat: „«Gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre și nici căile Mele ca ale voastre!» – zice Domnul“ (Is. 55, 8). Concludent în acest sens este cuvântul consemnat în „Antichitățile iudaice“ de către istoricul iudeu Iosif Flavius: „Cel ce nu respectă Legea și dreptatea

lui Dumnezeu, ci se arată părtinitor – acela se pretinde a fi mai puternic decât Dumnezeu“.

Așa încât, favorizarea oricărei încălcări a Legii, orice nesocotire a dreptății este o formă de dispreț față de Dumnezeu; și de aceea proclamă Psalmistul: „Cu cei care fac fărădelegea nu mă voi însoți!“ (Ps. 140, 4). Dreptatea este unul dintre atributele cele mai de seamă ale majestății divine, iar cel care o respectă și o împlinește cinstește de fapt cu adevărat pe Dumnezeu: „Dreptatea Lui rămâne în veacul veacului!“ (Ps. 110, 3), „veseliți-vă, dreptilor, în Domnul și lăudați pomenirea sfințeniei Lui!“ (Ps. 96, 13), „iar Tu, Doamne, în veac rămâi și pomenirea Ta – din neam în neam!“ (Ps. 101, 13), „Doamne, numele Tău este în veac și pomenirea Ta în neam și în neam!“ (Ps. 134, 13), „pomenirea mulțimii bunătății Tale vor vesti, iar de dreptatea Ta se vor bucura“ (Ps. 144, 7), „pentru că drept este Domnul și dreptatea a iubit, iar fața Lui spre cel drept privește!“ (Ps. 10, 7) și „cât de bun este Dumnezeu cu Israel, cu cei drești la inimă!“ (Ps. 72, 1). În Deuteronomul stă scris îndemnul categoric: „Iar judecătorii – să cerceteze bine!“ (Deut. 19, 18).

Pricina conflictului deschis iscat între Iisus și propovăduitorii Legii Vechi ține tocmai de faptul că aceștia manipulau Legea astfel încât ea să servească la satisfacerea propriilor lor interese, nicidecum la îndreptarea și asanarea morală a societății: „Casa Mea se va chema casă de rugăciune pentru toate neamurile; dar voi ați făcut din ea peșteră de tâlhari!“ (Lc. 19, 46). Sfântul Apostol și Evanghelist Matei consemnează fidel această înverșunare a lui Iisus față de viclenia cărturarilor și a fariseilor, față de atitudinea lor total necorespunzătoare în privința adevăratului rost al Legii și al aplicării ei sociale, înverșunare perfect legitimă și deplin justificată de mizeria sistemului reprezentat de aceștia: „Mâncați casele văduvelor“ (Mt. 23, 14), „semănați cu mormintele cele văruite, care

pe din afară se arată frumoase, înăuntru însă sunt pline de oase de morți și de toată necurăția. Așa și voi, pe dinafară vă arătați drepti oamenilor, înăuntru însă sunteți plini de fățarnicie și de fărădelege!“ (Mt. 23, 27-28), „călăuze oarbe care strecurați țânțarul și înghițiți cămila!“ (Mt. 23, 24), „voi curățiți partea din afară a paharului și a blidului, dar înăuntru sunt pline de răpire și de lăcomie!“ (Mt. 23, 25).

Dar ce să mai zicem despre învățătorul de Lege care (ipocritul!) căuta să pară sincer interesat în împlinirea poruncilor divine atunci când L-a întrebat pe Iisus: „Și cine este aproapele meu?“ (Lc. 10, 29). Tocmai el a ajuns să mărturisească propria sa întunecare – a lui și a celor care, asemenea lui, de la Moise și până la Hristos, au ajuns (din pricina zgurii păcatelor) să nu mai vadă lumina de icoană de pe chipul aproapelui aflat în suferință; deși „căzut între tâlhari care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat lăsându-l aproape mort“ (Lc. 10, 30), semenul tău – din pricina ipocriziei, ignoranței, dezinteresului și înfumurării (venite din chiar litera Legii) care au ajuns să te caracterizeze – zace acolo fără ajutor, iar tu treci pe alături de el?! Mai gravă decât moartea semenului tău (prin care, iubindu-l, ți-ai fi putut și tu afla mântuirea, îngrijindu-l în suferința lui, astfel deschizându-ți-se și ție drumul către Dumnezeu fără prea mari nevoițe, dar pe care nu l-ai ajutat din pricina Legii, vrând, chipurile, să o respecti!) este propria ta moarte sufletească: „De aceea poporul acesta se apropie de Mine cu gura și cu buzele Mă cinstește, dar cu inima este departe!“ (Is. 29, 13). „Milă voiesc, iar nu jertfă!“ (Mt. 9, 13), „inimă înfrântă și smerită“ (Ps. 50, 18). Iar Sfântul Apostol Pavel scrie: „Prin Lege vine cunoștința păcatului“ (Rom. 3, 20), dar „nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus“ (Rom. 10, 12), „căci

legea duhului vieții în Hristos Iisus m-a eliberat de legea păcatului și a morții!“ (Rom. 8, 2).

Acum, ca și atunci, legea rămâne lege. Duhul ei nu se schimbă. Indiferent de contextul social și istoric, ea trebuie să împlinească dreptatea: „Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este același!“ (Evr. 13, 8). Deosebirea dintre vremea de demult și vremea de acum, în privința legilor pământești, o fac oamenii care au înmulțit legile, decretetele, prevederile și regulamentele, într-atât încât au ajuns în situația de a nu mai vedea pădurea de copaci. Practic, tot fondul problemei împlinirii dreptății și realizării echității sociale se afundă și se pierde irecuperabil în hățișul cu neputință de înfrânt al birocrăției și corupției funcționărești. Practic, ceea ce s-ar putea rezolva foarte simplu și pe loc, fără nici o întârziere, intră în caruselul amețitor al verificărilor și supravverificărilor, fără a mai ieși vreodată de acolo: „Nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc!“ (Rom. 7, 19). Aceasta este norma pe care Sfântul Apostol al Mântuitorului o hotărăște pentru săvârșirea și împlinirea binelui în lume: „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini Legea lui Hristos!“ (Gal. 6, 2). Căci este evident faptul că nu toți oamenii pot, vor și fac același lucru: „stea de stea se deosebește în strălucire“ (I Cor. 15, 41); doar „sunt și trupuri cerești și trupuri pământești!“ (I Cor. 15, 40); și iarăși: „Într-o casă mare nu sunt numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de lut; și unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste“ (II Tim. 2, 20). Iar despre puterea măreției sufletești (comparată cu nimicnicia neputinței trupești), Apostolul ne învață: „Avem comoara aceasta în vase de lut“ (II Cor. 4, 7). Și pentru ca să conștientizăm nevoia de har a firii pământești corupte de păcat, ne spune: „Carnea și sângele nu pot să moștenească împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea nu moștenește nestricăciunea“ (I Cor. 15, 50), „iar fiecăruia dintre noi i

s-a dat harul după măsura darului lui Hristos“ (Efes. 4, 7); „și pe unii i-a pus Dumnezeu, în Biserică: întâi – apostoli, al doilea – prooroci, al treilea v învățători; apoi pe cei ce au darul de a face minuni; apoi darurile vindecărilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor“ (I Cor. 12, 28).

Desigur, ca și creștini, toți năzuim spre mântuire (adică la izbăvirea de păcate și eliberarea din patimi); toți dorim desăvârșirea (adică lumina cunoașterii lui Hristos, Fiul Dumnezeului Celui Viu). Însă aceasta înseamnă „să vedem“: „Doamne, să văd!“ (Lc. 18, 41). Să vedem, în ordine spirituală, principalele trepte de înălțare către Dumnezeu: mai întâi, din fapte – „cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește!“ (In. 14, 21); abia apoi, din contemplare (din isihie, din taina lucrării curățirii minții): luminătorul sufletului este mintea, așa precum „luminătorul trupului este ochiul“ (Mt. 6, 22). Dar iată o întrebare foarte grea: „Dacă cumva lumina care e în tine – este întuneric?!“ (Mt. 6, 23). Să nu uităm că miza uriașă a acestui parcurs duhovnicesc este tocmai înveșnicirea sufletului, adică nemurirea lui. Deci trebuie să tindem către asemănarea cu Dumnezeu, adică la unirea cu El prin harul Duhului Său. Așadar, trebuie să săvârșim faptele nemuririi, roadele Duhului: „Roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția; împotri-va unora ca acestea nu este Lege!“ (Gal. 5, 22-23). Avem pentru aceasta puterile cele sufletești: puterea gânditoare sau cugetătoare, care participă la dobândirea cunoașterii: „Le-a deschis mintea ca să priceapă Scripturile“ (Lc. 24, 25), „iar ei au istorisit cele petrecute pe cale și cum a fost cunoscut de ei la frângerea pâinii“ (Lc. 24, 35). Iată cum ne apropiem de Dumnezeu, pe calea harului, prin puterea Duhului Sfânt lucrător în cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii puse la dispoziția noastră de Hristos prin Cruce, Moarte și Înviere, pentru a deveni una cu El: „Eu sunt

Vița, voi sunteți mlădițele!“ (In. 15, 5). Avem apoi puterea rațională sau cuvântătoare, care ne dă posibilitatea de a comunica în mod direct cu Dumnezeu-Treimea și cu întreaga Sa lucrare, Care – prin Botez, Mirungere și Euharistie – sălășluiește deplin și definitiv în noi: „Dă-mi mie haină luminoasă, Cel Ce te îmbraci cu lumina ca și cu o haină!“ (Slujba Sfântului Botez). Iată, acestea sunt scutecele umanității, crijma Botezului înfierii noastre dumnezeiești, prin care ne arătăm că suntem fii ai Tatălui nostru Care ne-a făcut și Care ne mântuiește prin harul Său. Și de aceea, când Îl rugăm, Îi spunem „Tată“: „Tatăl nostru, Care ești în ceruri“ (Mt. 6, 9). Și de aceea, din pricina coruperii minții noastre în robia trupului și a sângelui, a poftirii dulceții din păcat, strigăm: „și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău!“ (Mt. 6, 13). Dar oare ar duce Dumnezeu în ispită pe vreun om, câtă vreme Fiul Său Însuși ne spune că „aceasta este voia Celui Care M-a trimis: ca din toți pe care Mi i-a dat Mie să nu pierd pe nici unul!“ (In. 6, 39)? O, nicidecum! Propria noastră orbire sufletească, opacizare a minții, întunecare a gândurilor, pripeala cu care luăm decizii – toate acestea ne împing în greșeală, în cădere, în ispită. Să ne aducem aminte de Petru – chip al întregii omeniri aflate în fața unei încercări directe: „Iar Petru, fiind jos, în curte, a venit una din slujnicele arhiereului; și văzându-l pe Petru încălzindu-se, s-a uitat la el și a zis: «Și tu erai cu Iisus Nazarineanul!». El însă a tăgăduit, zicând: «Nici nu știu, nici nu înțeleg ce zici!»; și a ieșit afară înaintea curții. Și a cântat cocoșul... Iar slujnica, văzându-l, a început iarăși să spună celor de față că acesta este dintre ei. Iar el iarăși a tăgăduit... Și, după puțin timp, cei de față iarăși îi ziceau lui Petru: «Chiar că ești dintre ei, pentru că ești galileian – și vorbirea ta se aseamănă!»“ (Mc. 14, 66-70). În acel moment, prin Petru, și noi (toți ceilalți) am fost confrunțați direct cu Dumnezeu. Petru văzuse minuni peste

minuni, nenumărate vindecări și tămăduiri mai presus de fire, izgoniri de demoni, înmulțiri de pâini și pești în pustie, potoliri uimitoare ale valurilor mării, pescuiri prea-minunate, Lumina Sfântă însăși pe Tabor, „lucruri pe care nimeni altul nu le-a făcut“ (In. 15, 24); tot atâtea descoperiri și semne și dovezi ale dumnezeirii lui Hristos. Și totuși – până unde ajunge cunoașterea lui Petru, cel care pe Tabor mărturisise: „Bine este ca noi să fim aici; să facem trei colibe: una Ție, una lui Moise și una lui Ilie!“ (Lc. 9, 33), cel care la Cîna cea de Taină se străduise din răzputeri să-L asigure pe Iisus că: „Doamne, cu Tine sunt gata să merg și în temniță și la moarte!“ (Lc. 22, 33), iar în gradina Ghetsimani își dovedește deodată și deopotrivă atât sinceritatea râvnii, cât și nesăbuința imaturității spirituale: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri!“ (Mt. 26, 52)? Deci cum pricepe el Scripturile?... Nicidecum, în nici un fel! Dovadă? Chiar propriul său comportament: „A început a se blestema și a se jura: «Nu cunosc pe omul acesta!»... Și îndată a cântat cocoșul!“ (Mt. 26, 74). Iată-l, așadar, trădându-și teama, frica, necredința și îndoiala care îi stăpâneau adâncurile ființei. Și din care i-a și venit acea întunecare a minții care l-a împins până la negarea cunoașterii lui Iisus. Revenirea întru sine, cântatul cocoșului, căința și plânsul cu amar l-au readus însă, prin harul luminii Învierii lui Hristos, la slujirea cea apostolească: „Spuneți ucenicilor Lui – și lui Petru! – că va merge în Galileea“ (Mc. 16, 7).

În schimb, față de micimea și neputința umanității lui Petru, iată desăvârșirea și măreția umanității lui Iisus, unite în Persoana Lui – Cuvântul întrupat, Hristosul Domnului – cu dumnezeirea: Om adevărat și Dumnezeu adevărat. La Tabor, slava cea de necuprins: „Un nor luminos i-a umbrit pe ei și iată glas din nor zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit: pe Acesta ascultați-L!»“ (Mt. 17, 5). Apoi, în Ghetsimani, smerenia

cea de neajuns: „Părintele Meu, de este cu putință, trecă de la Mine paharul acesta! Însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești!“ (Mt. 26, 39) – iar aceasta, păstrând întru totul conștiința de Sine ca Fiu al Celui Preaînalt, Dumnezeuul Cel Atotputernic, Domnul Savaot, Stăpânul oștirilor cerești: „Oare ți se pare că nu pot să-L rog pe Tatăl Meu să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?!“ (Mt. 26, 53). Și mereu aceeași conștiință a operei mesianice de mântuire a lumii, mai înainte vestite prin Sfinții Prooroci din veac: „Dar cum se vor împlini Scripturile, că așa trebuie să fie?“ (Mt. 26, 54). Desigur, s-ar întreba cineva: atunci de ce mai sunt vinovați fariseii și cărturarii, arhierii și bătrânii, dacă așa trebuia să se întâmple, precum arată și Scripturile?! Tocmai, că ei râvneau împlinirea Scripturilor din ură și din răutate, ca să scape de Iisus! Ei îplineau Scripturile doar pentru ca să-și potolească ura și setea de răzbunare pe care le aveau împotriva lui Iisus, Cel Care le stricase socotelile administrativ-financiare și contabile și le dejucase planurile de dominație și exploatare a poporului, după cum înșiși mărturisesc: „Dacă-L lăsăm așa, toți vor crede în El și vor veni romanii și ne vor lua țara și neamul!“ (In. 11, 48). Iar păcat au nu pentru că au împlinit Scripturile (omorându-L pe Iisus), ci pentru că n-au crezut nici după ce au văzut cu ochii lor adevărul pe care l-au contestat cu vehemență vreme de trei ani și jumătate, cât a durat misiunea publică a lui Hristos: „Mai de folos ne este să moară un om pentru popor decât să piară tot neamul!“ (In. 11, 50). Căci, văzând ei înșiși adevărul învierii Lui din morți, descoperit lumii întregi, au ales să făptuiască tot minciuna, acoperind o răutate cu alta și mai mare – hula: „Și adunându-se ei împreună cu bătrânii și ținând sfat, au dat bani mulți ostașilor, zicând: «Spuneți că ucenicii Lui, venind noaptea, L-au furat, pe când noi dormeam»“ (Mt. 28, 12-13).

Lucrul acesta îl putem recunoaște și în vremea noastră, dacă cercetăm atent situația Sfintei Scripturi. Deși se numește „Lege“, dând lumii o singură învățătură (cea despre mântuirea prin credința în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul din veșnicie al Tatălui, întrupat sub vremi din Fecioara Maria), deși vestește „Un Domn, o credință, un botez“ (Efes. 4, 5), totuși tot de ea se pretinde a fi călăuzit și mozaismul (prin Scripturile Vechiului Testament), tot la ea se referă adesea și mahomedanismul (prin cele despre Patriarhul Avraam), tot de ea se ține și puzderia de nenumărat a confesiunilor, denominațiunilor și sectelor zise „creștine“, care susțin că Îl cred pe Dumnezeu și că-L ascultă în deplinătatea sfințeniei Lui! Cum se face că toate acestea vor să vadă (și pretind că vad!) Adevărul, și totuși nu le cad solzii de pe ochi, așa precum au căzut de pe ochii lui Anania, așa precum au căzut de pe ochii orbului ce s-a spălat la Siloam, așa precum au căzut de pe ochii lui Pavel și cum cereau și orbii veniți înaintea lui Iisus: „Ce voiți să vă fac?“ (Mt. 20, 32), „Doamne, să se deschidă ochii noștri!“ (Mt. 20, 33). Iată, pluralul acesta ne descoperă că toate religiile caută vederea lui Dumnezeu, dar au nevoie de credință! Căci aceasta îi întreabă Iisus: „Credeți că pot să fac Eu aceasta?“ (Mt. 9, 28). Iar ei răspund: „Da, Doamne!“ (Mt. 9, 28). Acest „Da, Doamne!“ ne arată că cheia e la noi. Că dincolo de acest „Da!“ trebuie realizată o concordanță între faptă și vorbă, între trăire și credință, între doctrină și împlinirea poruncilor din ea. Nu întâmplător în Ierihon se afla un alt orb, de data aceasta singur. Căci alți doi, după ce au fost vindecați de către Iisus, au primit poruncă aspră: „Vedeți, nimeni să nu știe!“ (Mt. 9, 30); însă, asemenea lor, și lucrarea didactic-catehetică a diferitelor organizații misionare creștine a ajuns până la marginile pământului – căci au fost misionari de nețăgăduit: „Iar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela“

(Mt. 9, 31). În schimb, orbul singuratic din Ierihon s-a arătat a fi un adevărat cunoscător al Scripturii (deși trăia în Ierihon – loc care simbolizează tărâmul păcatului); el Îl chema pe Iisus strigându-L pe numele Său proorocesc: „Iisuse, Fiul lui David, fie-Ți milă de mine!“ (Lc. 18, 38). Așa că nici nu s-a mai pus problema credinței, căci Iisus nu l-a mai întrebat de crede sau nu; avea înaintea un om profund conștient de ceea ce cerea și de Cel Căruia I se adresa. Iisus văzuse, desigur, și-i auzise pe cei care „îl certau ca să tacă“ (Lc. 18, 39), după cum și reacția lui la certarea lor: „el cu mult mai mult striga!“ (Lc. 18, 39). Ceea ce dovedește limpede că îndoiala și necredința nu își aveau locul într-însul. Și de aceea răspunsul lui Iisus denotă că omul era temeinic și statornic ancorat prin credință în adevăr și revelație: „Vezi! Credința ta te-a mântuit!“ (Lc. 18, 42). Căci roada credinței se vedește în ceea ce se numește „lucrare“ și „trăire duhovnicească“: „Îndată a văzut și mergea după El, slăvind pe Dumnezeu!“ (Lc. 18, 43).

Spre deosebire de unul ca acesta, alta este soarta „celui ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor: și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu Care este în ceruri!“ (Mt. 10, 33). Iată-l: „El, întristându-se de cuvântul acesta, a plecat mâhnit... căci avea multe bogății!“ (Mt. 10, 22). Așa se împlinește cuvântul: „Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubește pe fiu ori pe fică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine! Și cel ce nu-și ia crucea și nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine!“ (Mt. 10, 37-38). Determinarea unui orb (care și-a recăpătat vederea) de a merge după Iisus se leagă, desigur, de „păcatul ce grabnic ne împresoară“ (Evr. 12, 1). Acesta este acel uriaș numit „fărădelege“, ivit din neascultarea față de cuvântul lui Dumnezeu și care, precum lepra mănâncă și distruge trupul, tot așa el ucide sufletul. În adâncul tâlcului

ei duhovnicească, pilda celor zece leproși ne vorbește de fapt tocmai despre călcarea (prin săvârșirea păcatului) a celor zece porunci pe care poporul ales (prin frunțașii și conducătorii săi) le nesocotea sistematic. Cel de alt neam (care-L slăvea pe Dumnezeu) reprezintă tocmai păgânătatea, care (îndreptându-se nu din Lege, ci din credința în Hristos) primește harul de la Dumnezeu în locul poporului iudeu, dobândind astfel mântuirea și viața cea veșnică: „Lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău, Israel!” (Lc. 2, 32). Însă „nu toți cei din Israel sunt și israeliți!” (Rom. 9, 6).

Într-o altă perspectivă duhovnicească, în învățătura Sfinților Părinți, cei zece leproși simbolizează cele zece puteri sau facultăți principale ale sufletului omenesc, care (atunci când slujește păcatului și se umple de patimi) stă închis în trup ca într-o temniță, precum grăiește David, regele lui Israel: „Scoate din temniță sufletul meu, ca să laude numele Tău, Doamne!” (Ps. 141, 7). În acest caz, cel „de alt neam” (Lc. 17, 18) întruchipează conștiința care se trezește atunci când se face auzit în om glasul lui Dumnezeu. Căci ea dă slavă Celui Preaînalt, Doctorului sufletelor și al trupurilor, ori de câte ori vreun păcătos se întoarce din calea sa la Dumnezeu: „Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: «Tată, am greșit la Cer și înaintea ta!»” (Lc. 15, 18). Căci atunci când Îl întâlnește, se umple de lumina smereniei care izvorăște din vederea propriilor sale păcate: „Nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău; fă-mă ca pe unul din argații tăi!” (Lc. 15, 19). Și aici se arată marea iubire de oameni a Mântuitorului Hristos: „Acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu știe ce face stăpânul său, ci v-am numit pe voi prieteni” (In. 15, 15); „și eu, fraților, n-am putut să vă vorbesc ca unor oameni duhovnicești, ci ca unora trupești, ca unor prunci în Hristos” (I Cor. 3, 1), „pentru că ceea ce era cu neputință Legii – fiind slabă, prin trup – a săvârșit Dumnezeu,

trimițând pe Fiul Său întru asemănarea trupului păcatului, și pentru păcat a osândit păcatul în trup“ (Rom. 8, 3).

De la Învierea lui Hristos încoace, suntem iarăși liberi. Nu mai suntem sub Lege, ci suntem sub har, sub lucrarea Duhului Sfânt. Cei zece leproși nu primesc vreun tratament medicamentos, ci un simplu îndemn categoric: „Duceți-vă și vă arătați preoților!“ (Lc. 17, 14). Cu alte cuvinte, altă șansă de redobândire a sănătății (adică a normalității de a fi iarăși cu Dumnezeu, nu fără El) nu aveți decât în lucrarea de viață făcătoare a Duhului Sfânt în lume. Lucrător, precum S-a arătat la Cincizecime: curățitor, luminător, sfințitor, mângâietor, plinind cele nedesăvârșite și întărind pe cele neputincioase: „Dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui!“ (Rom. 8, 9). De aceea, la crearea sa, omul a primit numele de „om“: „Să facem om!“ (Fac. 1, 26) – adică alcătuire minunată din trup material și suflet imaterial. Și de aceea exclamă Psalmistul: „Nu sunt ascunse de Tine oasele mele, pe care le-ai făcut întru ascuns, nici ființa mea, pe care ai urzit-o ca în cele mai de jos ale pământului“ (Ps. 138, 15). Astfel definit teologic, ca „chip și asemănare a lui Dumnezeu“, omul trebuie să tindă spre a-L cunoaște cu adevărat pe Cel Ce altfel nu ne va recunoaște El pe noi în ceasul Judecății de Apoi: „Nu vă cunosc pe voi!“ (Mt. 25, 12). Iar ca să-L putem convinge pe Dumnezeu că ne asemănăm Lui, este nevoie să urmăm îndemnul Înțeleptului: „Leapădă din gura ta orice cuvinte cu înțeles sucit, alungă de pe buzele tale viclenia! Ochii tăi să privească drept înaintea și genele tale drept înaintea să caute!“ (Pild. 4, 24-25).

Iată, așadar, cum doar dragostea de Dumnezeu poate să curețe sufletul de tot ceea ce îl spurcă și să îl lumineze duhovnicește: „Porunca Domnului este strălucitoare: luminează ochii!“ (Ps. 18, 9). Dar pentru aceasta, este nevoie ca inima să-ți fie plină de dorul după Cel Frumos

și Bun și Drept, pentru ca să și dobândești o asemenea cunoaștere din trăire, prin simțire. Căci, iată: „Pe când ei se duceau, s-au curățit!“ (Lc. 17, 14). Pur și simplu, a căzut lepra de pe trupurile lor când mergeau ca să îi vadă preoții. Dar mare este mirarea celor care (martori direcți ai minunii vindecării săvârșite prin împlinirea cuvântului lui Iisus) au văzut doar pe unul din cei zece întorcându-se la Hristos: „Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare, slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I“ (Lc. 17, 15-16). Mai rar se poate vedea o asemenea manifestare de credință, evlavie și recunoștință, izvorâtă dintr-o integritate și fermitate de caracter ce demonstrează că, oricât ar încerca lumea cu răutățile și hidoșeniile ei să te abată de la Dumnezeu, nu poate face aceasta atâta timp cât rămâi onest cu tine însuși și cu ceilalți, păstrând discret trezvia conștiinței că numai Dumnezeu te poate ajuta cu adevărat pe tot parcursul vieții. Așa au fost întotdeauna sfinții, oameni rari, cu suflet ales; așa au fost și fericiții nebuni pentru Hristos, care pururea au petrecut cu Dumnezeu, izbăvindu-și astfel sufletele de lepra păcatului printr-o continuă nevoință și lucrare și despre care Sfântul Apostol Pavel scrie că: „Fapta lui Dumnezeu, socotită de către oameni nebunie, este mai înțeleaptă decât înțelepciunea lor, iar ceea ce poate să pară o slăbiciune a lui Dumnezeu, aceea e mai puternică decât tăria oamenilor!“ (I Cor. 1, 25).

E adevărat, „Fiul Omului nu are unde să-Și plece capul“ (Mt. 8, 20), pentru că prea puțini sunt cei dispuși să Îl primească în inimile lor; dar să nu uităm cuvântul proorocului care vestește: „Cerul este Tronul Meu, iar pământul – așternut picioarelor Mele!“ (Is. 66, 1); și iarăși: „Spre unii ca aceștia Îmi îndrept privirea Mea: spre cei smeriți, cu duhul umilit și care tremură la cuvântul Meu!“ (Is. 66, 2). Lepra aceasta a păcatului nu face

altceva decât să împovăreze sufletul și să-l distrugă, căci omul moare duhovnicește de mulțimea păcatelor care îl copleșesc: „Fiindcă dorința cărnii este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci nu se supune Legii lui Dumnezeu, pentru că nici nu poate!” (Rom. 8, 7). Lucru limpede și neîndoielnic, dovedit prin faptul că înaintea lui Iisus se înfățișează doar unul singur din cei zece: „Au nu zece s-au curățit?! Dar cei nouă unde sunt?” (Lc. 17, 17).

Lucrurile se petrec aidoma și în vremea noastră. Spunem: „O, dar noi suntem nouăzeci de procente ortodocși!” ... dar numai zece la sută practicanți! Păi cum, ceilalți nu se bucură și ei de aceleași daruri de la Dumnezeu?! „Că El face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie și peste cei dreپți și peste cei nedreپți” (Mt. 5, 45). Care e pricina pentru care ceilalți nu au treabă cu Dumnezeu? Oare există o Lege aparte pentru toți acești creștini numai cu numele, dar nu și cu viața? Precum și scrie: „Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam?” (Lc. 17, 18). Celor „practicanți” Dumnezeu le dă harul și puterea Duhului Sfânt: „Nu știți, oare, că voi sunteți templu al lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?” (I Cor. 3, 16). Doar curățiți de lepra păcatelor putem odihni întru noi pe Duhul Sfânt, căci în sufletul curat este sălașul Lui: „Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru!” (Lc. 17, 21).

Și exemplele din Scripturi ar putea continua. Ceea ce este evident e că (astăzi parcă mai mult ca oricând) omul, făptura cea mai de preț, orbecăind în bezna necredinței și plin de lepra păcatului, a ajuns păpușa dracilor, în ciuda faptului că poartă chipul și invocă asemănarea cu Dumnezeu-Treimea, Izvorul existenței, Creatorul a toate și Viața tuturor. Prin Hristos Cel Înviat și Înălțat la Cer, șezând de-a dreapta Tatălui, pe Tronul Slavei Dumnezeirii, firea omenească a fost ridicată mai presus de toată

zidirea cea văzută și cea nevăzută. Sufletul omenesc, precum învață Marele Vasile, zugrăvește întru sine icoana tuturor cetelor puterilor îngerești, fiind chiar mai presus de acestea. După minte, omul se aseamănă cu Tatăl, Cel Ce naște pe Fiul mai înainte de toți vecii și Îl purcede pe Duhul Cel Preasfânt. După cuvânt, omul se aseamănă cu Fiul și Cuvântul Tatălui. După cum Tatăl izvorăște pe Fiul, prin nașterea mai înainte de toți vecii, tot astfel mintea izvorăște cuvântul; cuvântul se aseamănă cu Fiul, fiind izvorât din mintea omului (drept pentru care Sfântul Antonie cel Mare îl numește „sluga minții“). După voia sa de sine stăpânitoare, omul se aseamănă cu Duhul Sfânt, Izvorul a toată bunătatea; căci, tot așa, și omul are în suflet libertatea de voință prin care poate face tot binele, căci spre aceasta l-a făcut Preabunul Dumnezeu.

Deci prin aceste însușiri ale sale (gânditor-cugetător, rațional-cugetător și voitor de sine stăpânitor), sufletul este icoana vie a Preasfintei Treimi, precum scrie și Ilie Miniati, episcopul de Kalavritia. Așezarea sufletului în trup la zămislirea fiecăruia dintre noi este, pur și simplu, taina Domnului Dumnezeu, „Care zidește duhul omului înlăuntrul său“ (Zah. 12, 1); și iarăși: „Toate sufletele sunt ale Mele; cum este al Meu sufletul tatălui, tot așa și sufletul fiului“ (Iez. 18, 4). Prima și cea mai înaltă virtute a sufletului este înțelepciunea. Dovadă stă înțelepciunea lui Adam cel întâi zidit, care vorbea cu Dumnezeu față către față despre toate tainele creației. După căderea în păcat însă, mintea i s-a întunecat, iar omul a mai putut dobândi lumina înțelepciunii doar prin lucrare duhovnicească. Scrie Daniel Proorocul: „Până la sfârșitul vremii mulți vor cerceta-o cu de-amănuntul și va crește știința“ (Dan. 12, 4). Dovadă că tot ceea ce a fost realizat de către om (prin cultură, prin tehnică și știință, prin cercetare și descoperiri uimitoare) s-a făcut prin acei oameni aleși și luminați de Dumnezeu (numiți „genii“), prin care a

strălucit în lume lucrarea harului Duhului Dumnezeuiesc. Căci Dumnezeu a revărsat înțelepciune și pricepere în sufletele unora ca aceștia, pe măsura credinței lor și a dorinței sincere și curate de a-i ajuta pe ceilalți.

Celor care Îi adresaseră această pildă: „Doctore, vindecă-te pe tine însuși!” (Lc. 4, 23), Mântuitorul le răspunde necruțător, numindu-i „călăuze oarbe” (Mt. 15, 14) și atenționându-i categoric despre sfârșitul care îi așteaptă: „Orb pe orb de va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă!” (Mt. 15, 14). Spun Sfinții Părinți că atât de măreț este sufletul omenesc în frumusețea asemănării lui cu Dumnezeu, încât nici nu se găsesc cuvinte potrivite de laudă; și de aceea cântă Psalmistul: „Te voi lauda, pentru că sunt o făptură așa de minunată!” (Ps. 138, 14). Despre valoarea unică a fiecărui suflet din lume, Mântuitorul Hristos ne întreabă pe fiecare dintre noi: „Ce-i va folosi omului de va câștiga lumea întreagă, dar sufletul său îl va pierde?!” Sau: „Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?!” (Mt. 16, 26). Căci adevărata bogăție nu e cea materială, ci harismele dumnezeiești: „Darurile sunt felurite, dar același Duh” (I Cor. 12, 4). Aceste daruri pot fi cuprinse doar de fecioria cea duhovnicească, adevărata iubire de Dumnezeu, de acea lipsă totală de răutate din gânduri și din cuvinte și din fapte, de acea desăvârșire în virtute la care face referire Hristos: „Nu toți pricep cuvântul acesta, ci aceia cărora le este dat. Că sunt fameni care s-au născut așa din pântecele mamei lor; sunt fameni pe care oamenii i-au făcut fameni și sunt fameni care s-au făcut fameni pe ei înșiși pentru împărăția cerurilor. Cine poate înțelege – să înțeleagă!” (Mt. 19, 11-12). Omul care are credință sfântă are și dragoste de a sluji Domnului, mai tare chiar și decât moartea: „Cel necăsătorit se îngrijește de cele ale Domnului, cum să placă Domnului” (I Cor. 7, 32) – acesta este cel cu adevărat feciorelnic înaintea lui Dumnezeu, ca unul care luptă să

rămână în slujba Lui cu toată tăria minții și a inimii: „Așa că cel ce își mărită fecioara – bine face, dar cel ce n-o mărită și mai bine face!“ (I Cor. 7, 38).

Dar lumea și veacul se țin de ale lor. Cea mai mare înșelare a modernității este de a crede că, indiferent de faptele noastre, Dumnezeu (despre Care chiar Scriptura ne învață că-i iubire) trebuie să ne ierte. Intră în obligațiile Lui divine să ne înțeleagă neputințele și să ni le treacă cu vederea. Chiar dacă noi nici măcar nu ne sinchisim (din prea multa lenevire și trândăvire în confort) de pricinile pentru care El S-a jertfit ca să ne mântuiască: pentru ca „toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința Adevărului să vină“ (I Tim. 2, 4). Există, chiar, în acest sens, o vorbă cu un înțeles cam perfid (care poartă în sine otrava demonică a nepăsării): „Nu putem noi, oamenii, să greșim cât poate Dumnezeu să ne ierte!“. Să fim serioși – preotul nu este o mașină de dezlegat păcate! Are Duhul Sfânt din porunca lui Hristos, are preoție din preoția lui Hristos, „după rânduiala lui Melchisedec“ (Ps. 109, 4), are puterea de a ierta și a dezlega, dar asta până în punctul nesimțirii în care omul ajunge să confunde Taina cu un bun al său propriu și să socoată că Dumnezeu face tot ceea ce-I pretinde omul nepăsător (și la care, din păcate, se pretează și preotul neinstruit, care-și asumă o bunătate mai mare chiar și decât bunătatea Celui Sfânt!). Și de aceea grăiește Psalmistul: „Iar păcătosului i-a zis Dumnezeu: «Ai cugetat fărădelegea, că voi fi asemenea ție!»“ (Ps. 49, 22). Desigur, Iisus a acordat iertarea ca răspuns la pocăința sinceră și la părerea de rău pentru greșelile săvârșite: „Iertate sunt păcatele tale“ (Mt. 9, 2), „iată că te-ai făcut sănătos!“ (In. 5, 14), rămânând însă la fel de categoric în continuare: „De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău!“ (In. 5, 14). Nu putem noi, oamenii, să fim mai milostivi decât Domnul Dumnezeu. În plus, porunca rămâne: „Să nu iei numele Domnului

Dumnezeului tău în deșert!“ (Ieș. 20, 7). Păstorul care dorește să aibă creștini buni (râvnitori, lucrători de fapte bune) în turma sa cea cuvântătoare trebuie să fie el însuși pildă pentru ei: „Fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția!“ (I Tim. 4, 12). Ereziile, certurile, rătăcirile, neorânduielile, discordiile, dezbinările – toate acestea lepră sunt pentru sufletele credincioșilor, și orbire pentru păstor, dacă nu le vede, nu le aude, ci le tolerează: „Iar de învață cineva altă învățătură și nu se ține de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos și de învățătura cea după dreapta credință, acela e un îngâmfat, care nu știe nimic, suferind de boala discuțiilor și a certurilor de cuvinte, din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli viclene, gâlcevi necurmăte ale oamenilor stricați la minte și lipsiți de adevăr, care socotesc că evlavia este un mijloc de câștig. Depărtează-te de unii ca aceștia!“ (I Tim. 6, 3-5), căci sunt ca „cei ce vor să se îmbogățească: cad în ispită și în cursă și în multe pofte nebunești și vătămătoare, care cufundă pe oameni în ruină și în pierzare. Că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor, iar cei ce au poftit-o cu înfocare au rătăcit de la credință și s-au străpuns cu multe dureri. Dar tu, o, omule al lui Dumnezeu, fugi de acestea și urmează dreptatea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea!“ (I Tim. 6, 9-11). „Timotei, păzește comoara ce ți s-a încredințat, depărtându-te de vorbirile deșarte și lumești și de împotrivirile științei mincinoase, pe care unii, mărturisind-o, au rătăcit de la credință. Harul fie cu tine! Amin!“ (I Tim. 6, 20-21).

Astfel de exemple ar putea continua, căci toate „Epistolele“ Sfântului Apostol Pavel au în ele dulceață pentru suflet, mierea Duhului Sfânt, și sunt mai actuale ca oricând – noi ar trebui să avem urechi de auzit și ochi de văzut. Căci tot Sfântul Apostol Pavel ne descoperă cum

vor arăta orbii și leproșii vremurilor de pe urmă: ca o pecete antihristică, ca un stigmat pe trupul creștinătății, atunci când „iubirea multora se va răci” (Mt. 24, 12): „Vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginți, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără cucernicie, lipsiți de dragoste, neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioși, îngâmfați, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu, având înfățișarea adevăratei credințe, dar tăgăduind puterea ei. Depărtează-te și de aceștia! Căci dintre ei sunt cei ce se vââ prin case și robesc femeiuști împovărate de păcate și purtate de multe feluri de poftă, mereu învățând și neputând niciodată să ajungă la cunoașterea Adevărului!” (II Tim. 3, 2-7); lucruri despre care „rușine este a le și grăi” (Efes. 5, 12). Și de aceea: „Nu știți, oare, că nedreptii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu?” (I Cor. 6, 9). „Aceasta s-o știți bine: nici un desfrânat sau necurat sau lacom de avere (care este un închinător la idoli) nu are moștenire în împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu!” (Efes. 5, 5).

Se cuvine, dar, să luăm aminte la felul în care păzim poruncile și împlinim cuvintele Scripturii. Căci acestea au început să devină mai mult prilej de dispute teologice, de certuri și dezbinări între creștini, decât norme de viațuire virtuoasă. Teoretic, Sfânta Scriptură este citită în mai toate mediile sociale, de către toată lumea interesată de cunoaștere, la orice nivel s-ar afla; dar nu este înțeleasă nici măcar la nivel de amvon. Vine omul la biserică, ascultă învățătura, dar merge acasă neschimbat, la fel de pătimas și supărat, nervos și agitat, mereu nemulțumit, cu duh de polemică, de ceartă și de contradicție. Se vede clar că în vremea noastră „roada Duhului” (Gal. 5, 22) cam lipsește, căci faptele nu poartă rodul credinței, al păcii și al iubirii. Ba, mai mult, transformarea faptelor milei creștine în acte de paradă, total lipsite de orice

urmă de smerenie, făcute doar pentru propagandă mediatică, ne transformă pe noi înșine în simple etichete de reclamă, pentru care Hristos Însuși hotărăște: „Adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor!” (Mt. 6, 5). „Cărturarii și fariseii au șezut în scaunul lui Moise; deci toate câte vă vor zice vouă, faceți-le și păziți-le, dar după faptele lor nu faceți, că ei zic, dar nu fac! Că leagă sarcini grele și cu anevoie de purtat și le pun pe umerii oamenilor, dar ei nici cu degetul nu voiesc să le miște. Toate faptele lor le fac ca să fie priviți de oameni; căci își lătesc filacteriile și își măresc ciucurii de pe poale. Și le place să stea în capul mesei la ospete și în băncile dintâi în sinagogi, și să li se plece lumea în piețe și să fie numiți de oameni «rabbi»” (Mt. 23, 2-7).

Ni se cuvine nouă să ne purtăm cu vrednicie și credință: „Când postiți, nu fiți triști ca fățarnicii, că ei își smolesc fețele ca să se arate oamenilor că postesc. Tu însă, când postești, unge capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău, Care este în ascuns; iar Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplătiție!” (Mt. 6, 16). Pentru că, ori de câte ori suntem hrăpăreți și abuzivi, când dezonorăm sau ucidem din cuvânt pe aproapele, suntem fii ai întunericului; iar „pe viclean îl urăște Domnul!” (Ps. 5, 6). Și de aceea Psalmistul zice: „Cu cel ales, ales vei fi, dar cu cel îndărătnic te vei îndărătnici!” (Ps. 17, 29). Perfecțiunile minții noastre „luminate” aduc toate imperfecțiunile din jurul nostru. Cu cât ne credem mai buni, cu atât mai mult greșim: „Dacă zicem că n-am păcătuit, Îl facem mincinos și cuvântul Lui nu este întru noi” (I In. 1, 10). Pentru că faptele trebuie săvârșite din credință, dar dintr-o credință adevărată, nu dintr-o credință „de duminică” sau din formalism teologic, din polemici în dogme și încrucișări de versete; și nu după capul fiecăruia, ci după voia Domnului Dumnezeu: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos

spre învățătură, spre muștrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit pentru orice lucru bun“ (II Tim. 3, 16-17). Învățătura trebuie făcută cu toată străduința și cu toată convingerea: „Propovăduiește cuvântul, stăruiește cu timp și fără timp; muștră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelunga-răbdare și învățătura“ (II Tim. 4, 2). Halda de steril a Bisericii o reprezintă tocmai cantitatea uriașă de literatură zisă teologică, pe care oamenii lipsiți de experiență duhovnicească nici măcar nu se sinchiesc să o ia în seamă; din când în când întredeschid, doar, câte o carte, pe care iute o închid la loc, zicând: „N-are nici o valoare, am mai citit din astea!“. Aurul credinței (esența teologiei însăși) se află tănuit doar în cuvintele dumnezeieștilor Prooroci, Apostoli și Părinți. Acestea trebuie trăite și împlinite de orice creștin adevărat care dorește mântuirea: „Cuvintele Domnului sunt în foc lămurite“ (Ps. 17, 33), așa încât „cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!“ (Mt. 24, 35). Toate celelalte cuvinte de la om pot să ajute uneori, dar nu și mântuiesc: „Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint lămurit în foc, curățat de pământ, curățat de șapte ori!“ (Ps. 11, 7); și de aceea afirmă Apostolul despre învățătura de credință: „Pentru că nici eu n-am primit-o de la om, nici n-am învățat-o, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos!“ (Gal. 1, 12).

Există și astăzi în jurul nostru oameni care iau în derândere cuvintele Scripturii, care ignoră (sau chiar detestă) învățătura Bisericii, ateii care (sub pretextul cunoașterii științifice, al culturii generale, pe de o parte, și cu scuza penibilă a mediocrității intelectuale a clericilor, pe de altă parte) ironizează și batjocoresc cele sfinte. Și ei au fost vestiți de mai înainte de Sfinții ucenici și Apostoli ai Mântuitorului: „Va veni o vreme când nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci, dornici să-și desfăteze auzul, își

vor grămădi învățători după poftele lor și își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme“ (II Tim. 4, 3-4). Astfel de „basme“ sunt savurate din plin de toți orbii spirituali ai credinței noastre creștinești, fascinați peste măsură de bâlbele penibile ale învățăturilor greșite. Lepra păcatului îmbolnăvește astăzi societatea care se înfruptă cu nesaț fie din tot ceea ce-i oferă spre consum irațional reclama sufocantă la plăceri și satisfacții trecătoare, fie din curentele spirituale „la modă“, importate din cele mai îndepărtate unghere ale lumii, și prezentate la noi acasă ori ca adevărate „realizări“ ale geniului omenesc, ori chiar ca „daruri minunate“ de la Dumnezeu: „Iar de întrebările nebunești și de înșirări de neamuri și de certuri și de sfădirile pentru Lege ferește-te, căci sunt nefolositoare și deșarte. De omul eretic, după întâia și a doua mustrare, depărtează-te, știind că unul ca acesta s-a abătut și a căzut în păcat, fiind singur de sine osândit“ (Tit 3, 9-11). Conștiința creștină contemporană trebuie trezită din acest somn al necunoașterii Cuvântului lui Dumnezeu. Nimic nu este nou în Sfintele Scripturi: doar Duhul Sfânt, Cel Care ne înnoiește pururea prin chemare și lucrare. Căci s-ar cuveni a face o primenire a modului nostru de a învăța cuvântul Adevărului, poate așa ar reuși să străpungă zidul nepăsării, zidul lenei, zidul uitării și al dezinteresului față de propria mântuire, ziduri între care ni s-a îngropat sufletul ca într-un cavou mai înainte de moarte. Ar fi nevoie ca slujitorii și propovăduitorii Cuvântului lui Dumnezeu să aibă iarăși râvna lui Petru, cultura lui Pavel, înțelepciunea lui Timotei și profunzimea lui Ioan, ucenicul cel iubit. Poate așa s-ar mai mișca ceva din împietrirea inimilor și ar cădea definitiv solzii leprei și ai orbirii sufletești: „Ceea ce am văzut și am auzit, aceea vă vestim și vouă, pentru ca și voi să aveți împărtășire cu noi. Iar împărtășirea noastră este cu Tatăl și cu Fiul Său, Iisus Hristos. Și acestea noi vi le scriem pentru ca bucuria

noastră să fie deplină. Și aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la El și v-o vestim: că Dumnezeu este Lumină și nici un întuneric nu este întru El. Dacă zicem că avem împărtășire cu El și umblăm în întuneric, mințim și nu săvârșim adevărul. Iar dacă umblăm întru lumină, precum El este în lumină, atunci avem împărtășire unul cu altul și Sângele lui Iisus, Fiul Lui, ne curățește pe noi de orice păcat. Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi!“ (I In. 1, 3-8).

Sfârșit și lui Dumnezeu slavă!

Cuprins

Pâinea pământească și Pâinea Cerească.....	5
Marea vieții și furtunile ispitelor	16
Lunaticul: ateul, necredinciosul și cel îndoielnic în fața vindecării.....	26
Datornici Crucii și tributari dragostei divine	36
Zadarnic ne îmbogățim dacă Domnului nu dăruim!	49
Vrednicia lucrării lui Dumnezeu și nevrednicia omului	62
Puterea fecioriei, nunta împărătească și lumina Crucii.....	75
Pe calea Legii, făcând ale Legii, la mântuire prin lumina Crucii lui Hristos	88
Pescuirea de oameni – talant și lucrare pentru Dumnezeu	107
Omul între iubirea lui Dumnezeu și ura diavolului.	122
Semănăturile Domnului în țarina lumii	147
Neascultare și demonizare, ascultare și vindecare.	163

Iisus, Păstorul cel mare și Iair, mai-marele sinagogii	177
Bogăția nemăsurată întunecă mintea.	190
Binele făcut la bună-vreme.	203
„Raiul“ pământesc și Împărăția lui Dumnezeu.....	218
Dacă sunt porunci, porunci să fie!.....	233
Păcatul gârbovește sufletul fără Dumnezeu	250
Sfânta și Dumnezeiasca Cină	272
Hristos – Soarele Dreptății și Femeia înveșmântată în Soare.....	298
La început de an nou, luarea-aminte la adevărata apocalipsă.....	332
Orbirea prin litera Legii și lepra din păcatul neascultării	344

La editura noastră au apărut:

- *Păstorul cel bun. Viața și minunile Sfântului Spiridon, episcopul Trinitundei, făcătorul de minuni*, Arhim. Antonios Pakalidis
- *Preotul Ioan Kalaidis*, de Marelas Atanasios, Mavrokefalos Anestis, Pavlidis Pavlos
- *Sinaxare necunoscute: Cuviosul Petru de Atroa*
- *Omorârea patimilor. Chemare la pocăință în vremuri de criză*, de Monahul Moise Aghioritul
- *Cuvinte din inimă*, de Stareța Macrina Vassopoulos
- *Povețe părintești*, de Arhim. Efreim Filoteitul
- *Epistole*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Starețul Hagi Gheorghe Athonitul*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Sfântul Arsenie Capadocianul*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Părinți aghioriți*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Crâmpoie de viață*, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- *Familiei ortodoxe, cu smerită dragoste*, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- *Fericitul Iacov Talikis*, de profesorul Stelian Papadopoulos
- *Cu durere și dragoste pentru omul contemporan* (Vol. 1), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Trezire duhovnicească* (Vol. 2), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Nevoință duhovnicească* (Vol. 3), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Viața de familie* (Vol. 4), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Patimi și virtuți* (Vol. 5), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Despre rugăciune* (vol. 6), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos*, de Arhimandritul Ignatie – Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Sfântul Nicolae Planas*, de Monahia Marta
- *Fericitul Stareț Gheorghe Karslidis*, de Monahul Moise Aghioritul
- *Starețul Varsanufie – Sfaturi către monahi și omilii duhovnicești*, de Mitropolitul Meletie de Nicopole
- *Cuviosul David „Bătrânul”*, Mănăstirea Cuviosul David, Eubeea
- *Acatistul și Paraclisul Maicii Domnului*
- *Acatistul și Paraclisul Sfinților Ciprian și Iustina*
- *Carte de rugăciuni*

- *Gândurile și înfruntarea lor*, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- *Patimile și vindecarea lor*, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- *Parastasele și folosul lor*, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- *Jertfă pentru viață*
- *Părintele Paisie mi-a spus*, de Atanasie Rakovalis
- *Bătrânul Arsenie Pustnicul*, de Monahul Iosif Dionisiatul
- *Starețul Efrem Katunakiotul*, de Ieromonahul Iosif Aghioritul
- *Sfaturi duhovnicești ale unui stareț de la Optina*
- *Ecumenismul*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Povățuire către pocăință – Îndreptar de spovedanie*, de Arhimandritul Atanasie Anastasiu
- *Karyes – Colina Sfinților (Sfinții Rafail, Nicolae și Irina)*, de Vasiliki Rallis
- *Tălcuirea Sfintei Liturghii*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Viața Cuviosului Paisie Aghioritul*, de Ieromonahul Isaac Aghioritul
- *Starețul Haralambie – Dascălul Rugăciunii minții*, de Monahul Iosif Dionisiatul
- *Mersul la Biserică*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Cele două extreme*, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- *Pocăința*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Sfânta Nina cea întocmai cu apostolii*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Ortodoxia: nădejdea popoarelor Europei*, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- *Ca aurul în topitoare*, de Anastasie Malamas
- *Despre purtarea crucii*, de Sfântul Teofan Zăvorățul
- *Ereziile contemporane – o adevărată amenințare*, de Monahul Arsenie Vliangoftis
- *Răspuns la o ficțiune (Codul lui Da Vinci)*
- *Îndumnezeirea – scopul vieții omului*, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- *Cuviosul Paisie Aghioritul – Mărturii ale închinătorilor*, de Nicolae Zurnazoglu
- *Picături de înțelepciune*

- *Greșit-am Ție, Dumnezeuul meu, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc!*, de Ieromonahul Cosma
- *Despre ispite, întristări, dureri și răbdare*, de Sfântul Isaac Sirul cel de Dumnezeu-insuflat
- *Bolile și credinciosul*, de Ieromonahul Grigorie
- *Sunt anticalcedonienii ortodocși?*, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- *Fiți gata!*, de Ieromonahul Grigorie
- *Patericul Maicii Domnului*, de Arhimandritul Teofilact Marinakis
- *Părintele Matei de la Karakalu – Un lucrător tăcut al virtuții*, Sfânta Mănăstire Karakalu
- *Biblia pentru copii*, de Zoe Kanava
- *Învățăături*, de Sfântul Nectarie al Pentapolei
- *Părintele Ieronim Simonopetritul – Starețul Metocului „Înălțarea Domnului”*, de Monahul Moise Aghioritul
- *Asceți în lume (I)*, de Ieromonahul Eftimie Athonitul
- *Asceți în lume (II)*, de Ieromonahul Eftimie Athonitul
- *Îndrumar pentru restabilirea sănătății*, de Preotul Mihăiță Popa
- *Cuviosul Iosif Isihastul*, de Monahul Iosif Vatopedinul
- *Praznicele Împărătești, Praznicele Maicii Domnului și minunile lui Iisus Hristos*, de Sofia Guriotis
- *Sfântul Cosma Etolianul*, de Constantin V. Triandafillu
- *Iannis cel nebun pentru Hristos*, de Dionisios A. Makris
- *Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Mare Mucenice Eufimia*
- *Starețul meu Iosif Isihastul*, de Arhimandritul Efrem Filotheitul
- *Viața Sfântului Sava Vatopedinul cel nebun pentru Hristos*, de Sfântul Filothei Kokkinos
- *Sfânta Lumină – Minunea din Sâmbăta Mare de la Mormântul lui Hristos*, de Haralambie K. Skarlakidis
- *Sfântul Nectarie, Făcătorul de minuni*
- *De ce Papa și supușii lui s-au despărțit de Biserica lui Hristos (I)*, de Sfântul Nectarie de Eghina
- *Sfântul Munte Athos – album*
- *Preotul Nicolae Koghionis (1928-2006)*, de Vasilios Petrolekas
- *Povestiri dionisiate*, de Monahul Lazăr Dionisiatul

- *Sănătate cu mâncăruri de la mănăstiri din Muntele Athos și din România*, de Tudor Osiac
- *Viața Sfântului Marelui Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir și aflarea Sfintelor sale Moaște*
- *Cugetari duhovnicești*, de Monahul Marcel Karakalinul

**În Colecția „Muzică Bizantină”
au apărut:**

- Buchet muzical athonit (Vol. 1) – *Dumnezeiasca Liturghie*
- Buchet muzical athonit (Vol. 2) – *Vecernia*
- Buchet muzical athonit (Vol. 3) – *Utrenia*
- Buchet muzical athonit (Vol. 4) – *Polieleele*
- Buchet muzical athonit (Vol. 5) – *Anastasimatarul*
- Buchet muzical athonit (Vol. 6) – *Psaltirionul*
- Buchet muzical athonit (Vol. 7) – *Stihirarul*, de Schimonahul Nectarie Protopsaltul
- Buchet muzical athonit (Vol. 8) – *Doxastarul (I)*, de Petru Filanthidis
- *Paraclisul Maicii Domnului*
- *Slujba Învierii*
- *Prohodul Domnului*, de Monahul Nectarie Prodromitul
- *Slujba Sfântului Acoperământ*

Vor apărea:

- Buchet muzical athonit (Vol. 9) – *Doxastarul (II)*, de Petru Filanthidis

Centru de difuzare:
Editura Evanghelistos
Str. Ionescu Gheorghe nr. 5,
Bl. 141, Sc.1, Ap. 2, Sector 4, București
Tel./Fax: 021 331 10 22
e-mail: contact@evangelismos.ro
www.evangelismos.ro